ธรรมกาย

ISSN 0857-2909

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ เมษายน-มิถุนายน ๒๕๓๖

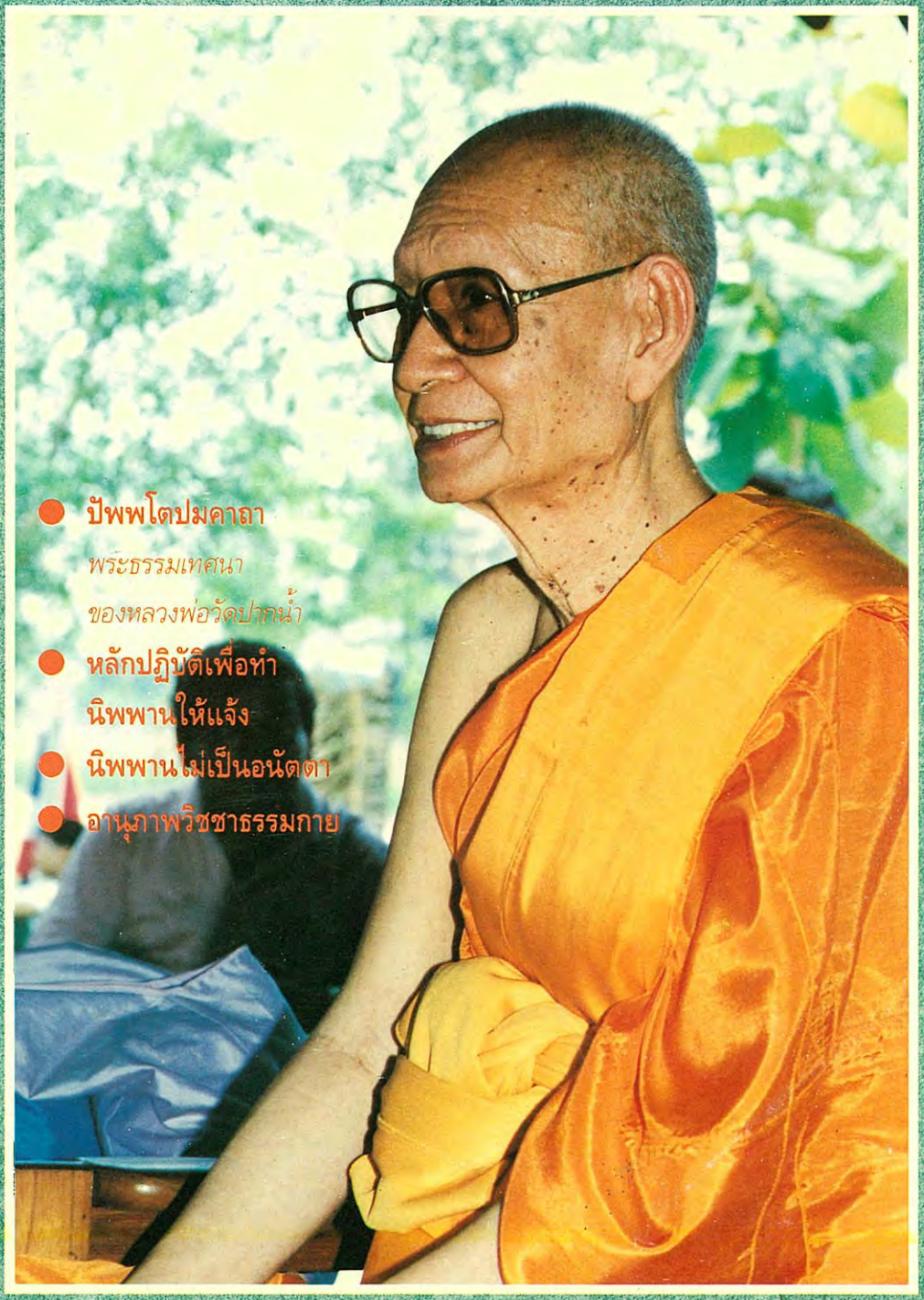

- ปัพพโตปมคาถา
  พระธรรมเทศนา
  ของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
- หลักปฏิบัติเพื่อทำ
  นิพพานให้แจ้ง
- นิพพานไม่เป็นอนัตตา
- อานุภาพวิชชาธรรมกาย

เมื่อวันที่ ๖ มี.ค. ๓๖ คณะศิษยานุศิษย์ได้จัดให้มีบุญพิธี ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เนื่องในโอกาสคล้ายวันเกิดของ **หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล** โดยมี **พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์กัมมัฏฐานของท่าน ได้กรุณามาเป็นประธานในพิธี ซึ่งประกอบด้วยคณะสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิเปรียญธรรมจำนวน ๙ รูป โดยมี **อาจารย์พระมหาประนอมกิตฺติปญฺโญ (ป.ธ.๙)** เป็นประธานพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ยังความปลื้มปีติแก่คณะญาติธรรมและศิษยานุศิษย์เป็นอย่างยิ่ง

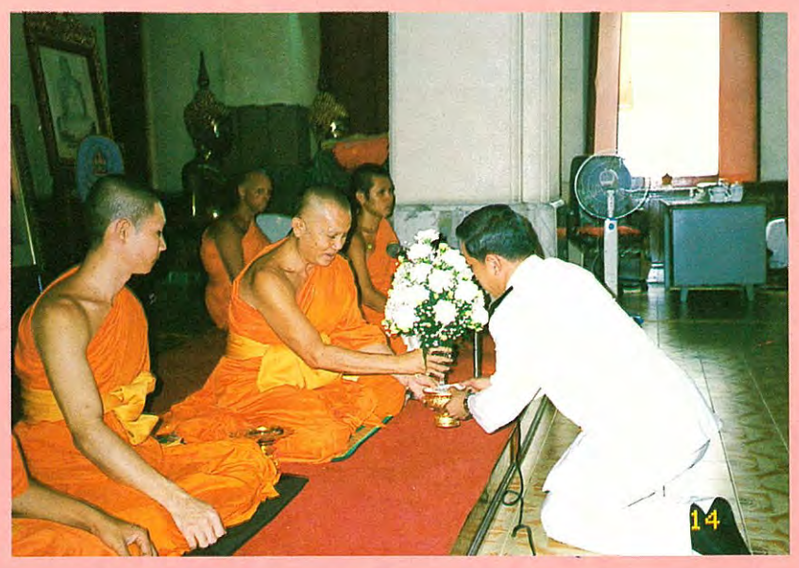

๑๔ มี.ค. ๓๖ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ได้มีรับสั่งให้ผู้แทนพระองค์นำกระเช้าดอกไม้ส่วนพระองค์ มาถวายสักการะแด่หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เนื่องในวาระคล้ายวันเกิดของหลวงพ่อ ที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร

ธรรมกาย

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม
ของมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา :
เจ้าประคุณ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อุปเสฌมหาเถร ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระธรรมปัญญาบดี (ช่วง วรปุญฺโญ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระเทพสุธี (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณฺฑุตโม)
พระเดชพระคุณ พระเมธีรัตโนดม(อำนวย ปญฺญาวุฑฺโฒ ป.ธ. ๙)
พระมหาบุญธรรม ปญฺญาวชิโร ป.ธ. ๗
พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร) รป.ม.(ม.ธ.) ป.ธ. ๕
ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ L.L.B. of Gray's Inn. (London) (อดีตประธานศาลฎีกา)
ศาสตราจารย์ ดร. นิคม จันทรวิทุร Hons. Ph.D., M.A. (Labour Econ., SSA)

ผู้จัดการ :
รศ.ดร.พัฒนะ ภวะนันท์ Ph.D., D.I.C., B.Sc.(Hons.)

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา :
รศ.ดร. ธีระ เกรอต Ph.D., M.Eng., B.Eng.(Hons.)

กองบรรณาธิการ
พระมหากัญญา เสฏฐธมฺโม ป.ธ. ๗
พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต ป.ธ. ๖
พระมหาศักดา สุมโน ป.ธ. ๕
พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฏฺโฐ ป.ธ. ๔
พระมหาสัณห์ฐิติ ธมฺมวฑฺฒโน ป.ธ. ๓
พระภาสกร ปภากโร
พระธุวันต์ ปญฺญาวณฺโณ
ผศ.เบญจา พงศ์พยัคฆ์ ภ.ม. วท.ม.
คุณวีระ เนตยกุล
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ วท.ม.
คุณสุทัศน์ นิ่มกุลรัตน์ ภ.บ. (จุฬาฯ)
คุณสุนีรัตน์ นิ่มกุลรัตน์ อ.บ. (จุฬาฯ)
คุณกิติเทพ ชลบุษปกุล M.BA.

ฝ่ายภาพ :
คุณสง่า สัจพันโรจน์
คุณดนัยเทพ ณ นคร

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ :
คุณสุธาร สุขยางค์
คุณส่วน พนมวัฒนากุล

ฝ่ายธุรการ ประสานงาน :
คุณเปรมยุดา ศิริบัณฑิตย์กุล
คุณเพ็ชรา อัมระเกตุ
คุณภาวิดา ตรีนุชจรัสกุล
คุณบุณยวีร์ เพ็ชรเอี่ยม

ฝ่ายศิลป์ :
คุณสมโพธิ์ ฌานวังศะ

รูปเล่ม/เรียงพิมพ์ :
บจ. วีชั่นอาร์ต คอร์ปอเรชั่น โทรสาร ๒๕๕-๒๘๕๘
โทรศัพท์ ๒๕๔-๓๓๐๑-๒, ๒๕๓-๒๕๖๕

พิมพ์ที่ :
โรงพิมพ์ประชาชน ๓๕ ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม กทม.
โทร. ๒๓๕-๐๓๘๕, ๒๓๔-๒๐๖๒, ๒๓๔-๒๘๖๐
แฟ็กซ์ ๒๓๘-๑๐๗๔

อธิบายปก :

พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร
รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
ผู้เป็นอาจารย์ของพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

นิตยสาร *"ธรรมกาย"* ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ เมษายน–มิถุนายน ๒๕๓๖

สารบัญ

พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
ปัพพโตปมคาถา ..... พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ๖
มหาสติปัฏฐาน ๔ : ธรรมกาย
หลักปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน เพื่อทำนิพพานให้แจ้ง ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ๑๗
ธรรมปฏิบัติ
วิธีเจริญมรณสติ พิจารณาไตรลักษณ์ ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ๙๑
จากพระไตรปิฎก ๕
เสียงจากผู้ปฏิบัติธรรม ๙๔
ธรรมะสำหรับเยาวชน
มงคลคาถาที่ ๔ ..... ศศิประภา ศากยบุตร ๘๖
ตอบปัญหาธรรม ..... ชยมงฺคโล ภิกฺขุ ๙๙
ธรรมสภา ..... วิมังสา ๕๔
แวดวงธรรมกาย ..... วิชชาธร ๘๒
ปกิณกะ
นิพพานไม่เป็นอนัตตา ..... พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ๓๑
โอวาทเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๒๔ ..... พระเทพวิสุทธิโสภณ ๖๑
อานุภาพวิชชาธรรมกาย ..... พระภาสกร ปภากโร ๙๕
ท้ายเล่ม
ตะกอนของกิเลส ..... ญานรัตนะ ๑๑๙

วัตถุประสงค์ : เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่พระสัทธรรมตามแนววิชชาธรรมกาย
ของ**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ใน**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน**
วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และ**มูลนิธิ/โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร
● อัตราค่าสมาชิก : ๑ ปี (๔ เล่ม) ๑๒๐ บาท เล่มละ ๓๐ บาท ●

วิธีปฏิบัติภาวนาเบื้องต้น

นั่งคู้บัลลังก์ขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ปลายนิ้วชี้มือขวาจรดหัวแม่มือซ้าย **อุชุงกายัง ปะนิธายะ** ตั้งกายให้ตรง คือวัดตั้งแต่ปลายนิ้วชี้ของเท้าขวาถึงกลางลูกสะบ้าของหัวเข่าขวาเท่ากับระยะจากบนตาตุ่มขาขวาจรดใต้ลูกคาง

ปะริมุขัง สะติงอุปัฏฐะเปตวา เข้าไปตั้งสติไว้ให้มีหน้ารอบ มีสติทุกเมื่อ เหลือบตาขึ้นนิด ๆ บริกรรมภาวนาว่า **"สัมมาอะระหัง"** พร้อมกำหนดบริกรรมนิมิต ตรง**ศูนย์กลางกาย**เหนือสะดือสองนิ้วมือเป็น**ดวงแก้วกลมใส** เหมือนเพชรลูกที่เจียระไนแล้ว ไม่มีขนแมว โตเท่าแก้วตา ประมาณเท่าวงของตาดำใสขาวเหมือนกระจกที่ส่องเงาหน้า สัณฐานกลมรอบตัว ไม่มีตำหนิเรียบรอบตัวเหมือนดวงแก้วกายสิทธิ์ สติไม่เผลอจากบริกรรมภาวนา และบริกรรมนิมิต บริกรรมทั้งสองนี้พรากจากกันไม่ได้ ต้องให้ติดกันอยู่เสมอในอิริยาบถทั้งสี่คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่เผลอ ให้มีสติอยู่เสมอมิได้ขาด

บริกรรมภาวนาร้อยครั้งพันครั้ง จนกระทั่งใจค่อย ๆ รวมหยุดอยู่ที่เดียว เห็นดวงนิมิตเกิดเป็นดวงใสขึ้นแล้ว ก็ให้หยุดบริกรรมภาวนา เพ่งอยู่ที่กลางดวงนั้น แล้วทำใจให้หยุดในหยุดที่จุดเล็กใสกลางดวงนั้น ให้ใสหนักขึ้นทุกทีจนเป็นรัศมีคือแสงสว่าง ดวงใสนี้เรียกว่า **ดวงปฐมมรรค** กลางดวงนี้เป็นทางไปของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย

ทำใจให้หยุดในหยุดที่กลางดวงปฐมมรรคนั้นเข้าทุกทีไม่มีถอย ก็จะเห็นดวงในดวงและกายในกายใสละเอียดโตใหญ่หนักเข้าทุกที ก็ให้**เดินดวงเดินกาย**คือ เห็นดวงก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางดวง เห็นกายก็เอาใจจรดเข้าที่ศูนย์กลางกายไม่มีถอยออก

(เมื่อทำได้เช่นนี้แล้วก็ให้รีบมาต่อวิชชาธรรมกายกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร หรือหลวงพ่อชยมงฺคโล เพื่อวิชชาจะได้พัฒนาไปอย่างถูกต้องต่อไป)

รูปด้านข้างผ่าซีก

แสดงที่ตั้งของดวงนิมิตจากฐานที่ ๔ ถึงฐานที่ ๗

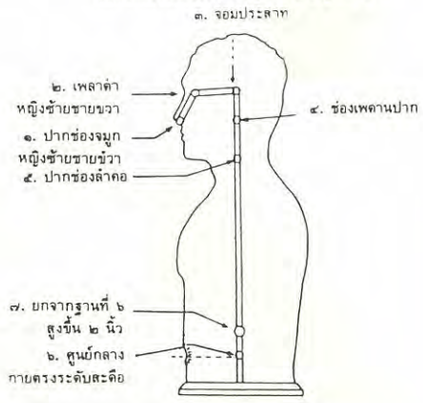

ถ้อยแถลง

"นี่ใครทำ พญามารทั้งนั้นไม่ใช่ใคร ไม่มีใครรู้ แสนโกฏจักรวาล อนันตจักรวาล นิพพานถอดกาย มีเท่าไร ไม่มีใครรู้ ไม่รู้เรื่องทีเดียวในเรื่องนี้ ว่าพญามารเขาคอยบีบคั้นอยู่ ให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้เกิดก็เกิดอย่างยับเยินหน้าบิดเบี้ยว เดือดร้อนด้วยกันทั้งสองฝ่าย ไม่ตายก็คางเหลืองเทียวไม่ตายก็เกือบตาย นี่พญามารเขาทำ ตามปกติแล้วไม่เป็นดังนี้ เกิดก็อย่างไม่เดือดร้อนนัก.....จะคลอดบุตรก็เหมือนกับถ่ายอุจจาระเหมือนถ่ายปัสสาวะทีเดียว ไม่เดือดร้อนแต่อย่างหนึ่งอย่างใด ที่เดือดร้อนยับเยินเช่นนี้ เพราะพญามารเขาส่งฤทธิ์ส่งเดช ส่งอำนาจ ส่งวิชชาที่ศักดิ์สิทธิ์มาบังคับบัญชา บังคับให้เป็นไป" นี้เป็น**พระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำพระมงคลเทพมุนี** (สด จนฺทสโร) พระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อนี้ลึกซึ้งยิ่งนัก สำคัญอย่างยิ่ง นอกจากจะบอกกล่าวถึงต้นตอของความทุกขเวทนาแสนสาหัสของสัตว์โลกแล้ว ก็ยังบอกวิธีแก้ไข สมควรที่ทุกท่านทำความเข้าใจ ตั้งใจปฏิบัติด้วยอิทธิบาทธรรม ให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อสั่งสอนไว้ให้จงได้

แม้ว่าจะมีหลักฐานมากแห่งในพระไตรปิฎก พร้อมทั้งมีการยืนยันจากผลการปฏิบัติตามวิชชาธรรมกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำได้นำมาสั่งสอนศิษย์ ว่านิพพานไม่เป็นอนัตตา แต่ก็ยังมีบางท่านพยายามตีความ ให้นิพพานเป็นอนัตตาให้ได้ โดยการตีความหลักปริยัติตามความเห็นของตนเอง หลวงพ่อชยมงฺคโลจึงได้พยายามทำความเข้าใจอีกครั้งหนึ่ง ในบทความ **"ผลการปฏิบัติภาวนา และมติอรรถกถา สรุปว่านิพพานไม่เป็นอนัตตา"** ขอให้ทุกท่านทำความเข้าใจให้ถูกต้อง แล้วพยายามปฏิบัติให้รู้เห็นด้วยตนเองว่านิพพาน ไม่เป็นอนัตตา ไม่ต้องเชื่อผู้ใด ตามพุทธดำรัสกาลามสูตร ก็จะไม่หลงทาง ไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา

ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำกล่าวว่า วิชชาธรรมกายนี้เป็นของจริงในพระพุทธศาสนา ท่านที่ยังเข้าใจไม่ถูกต้องอาจจะยังไม่เชื่อ ไม่เลื่อมใสศรัทธา จึงได้นำประสพการที่มีผู้พบเห็นด้วยตนเองมาลงไว้ในบทความ **"อานุภาพวิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า"** เพื่อว่าท่านที่ยังข้องใจได้ฉุกคิดว่าเมื่อมีผู้ได้ประสพการด้วยตนเองเล่าไว้อย่างนี้แล้ว วิชชาธรรมกายย่อมจะไม่ใช่ของเล็กน้อย ผู้ปฏิบัติย่อมได้รับผลด้วยตนเอง และการใช้วิชชาธรรมกายกำจัดอวิชชา กิเลส ตัณหา อุปาทาน เพื่อเข้าถึงมรรค ผล นิพพานนั้นย่อมเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพแน่นอน

นอกจากนี้ก็ยังมีบทความที่น่าสนใจอีกมากโปรดติดตาม

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ได้มีผู้

"ไม่หลงโลกแล้วอย่าหลงธรรม จงรู้โลกและรู้ธรรม"

อาราธนาหลวงพ่อชยมงฺคโล ไปเผยแพร่ธรรมะในต่างประเทศ มีมาเลเซีย และสหรัฐอเมริกา ได้ผลน่าพอใจ และในช่วงวันที่ ๑ ถึง ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๖ นี้ ได้มีการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์รุ่นที่ ๒๕ ได้ผลน่าพอใจเช่นกัน ในจำนวนผู้อบรม ๓๒๒ ท่าน มีผู้เห็นดวงเห็นกาย ๒๕% ผู้ถึงธรรมกายและต่อวิชชา ๒๔% ท่านเหล่านี้ย่อมเป็นหลักฐานพยานยืนยัน วิชชาธรรมกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าเป็นของจริงในพระพุทธศาสนาอย่างชัดแจ้ง จึงขอบอกกล่าวทุกท่านเพื่ออนุโมทนาในส่วนบุญกุศลนี้โดยทั่วหน้ากัน

บรรณาธิการ

■ ■ ■ ■

ผลการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์รุ่นที่ ๒๕

ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

	ไม่เห็นดวง ไม่เห็นกาย	เห็นดวง-กาย	ถึงธรรมกาย และต่อวิชชา	รวม
พระ	(๗๑) ๗๔%	(๖) ๖%	(๑๙๘) ๒๐%	(๙๖) ๑๐๐%
สามเณร	(๑๘) ๕๖%	(๒) ๖%	(๑๒) ๓๘%	(๓๒) ๑๐๐%
ฆราวาส	(๗๖) ๓๙%	(๗๑) ๓๗%	(๔๗) ๒๔%	(๑๓๔) ๑๐๐%
รวม	(๑๖๕) ๕๑%	(๗๙) ๒๕%	(๗๘) ๒๔%	(๓๒๒) ๑๐๐%

ทุติยนิพฺพานปฏิสํยุตฺตสุตฺตํ[๑]

เอวมฺเม สุตํ ฯ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขูนํ **นิพฺพานปฏิสํยุตฺตาย ธมฺมิยา กถาย** สนฺทสฺเสติ สมาทเปติ สมุตฺเตเชติ สมฺปหํเสติ ฯ เต จ ภิกฺขู อฏฺฐิกตฺวา มนสิกตฺวา สพฺพญฺเจตโส สมนฺนาหริตฺวา โอหิตโสตา ธมฺมํ สุณนฺติ ฯ อถ โข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อุทานํ อุทาเนสิ

ทุทฺทสํ อนตํ นาม น หิ สจฺจํ สุทสฺสนํ
ปฏิวิทฺธา ตณฺหา ชานโต ปสฺสโต นตฺถิ กิญฺจนนฺติ ฯ ทุติยํ ฯ

นิพพานสูตร ที่ ๒[๒]

ว่าด้วยการตรัสถึงอายตนะ คือ นิพพาน

ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้วอย่างนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวันอารามของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ใกล้พระนครสาวัตถี ก็สมัยนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรงชี้แจงให้ภิกษุทั้งหลายเห็นแจ้ง ให้สมาทาน ให้อาจหาญให้ร่าเริง **ด้วยธรรมีกถาอันปฏิสังยุตต์ด้วยนิพพาน** ก็ภิกษุเหล่านั้นกระทำให้มั่น มนสิการแล้ว น้อมนึกธรรมีกถาด้วยจิตทั้งปวงแล้ว เงี่ยโสตลงฟังธรรม ฯ

ลำดับนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรงทราบเนื้อความนี้แล้ว ได้ทรงเปล่งอุทานนี้ในเวลานั้นว่า

ฐานะที่บุคคลเห็นได้ยากชื่อว่านิพพาน ไม่มีตัณหา
นิพพานนั้นเป็นธรรมจริงแท้ ไม่เห็นได้โดยง่ายเลย
ตัณหาอันบุคคลแทงตลอดแล้ว กิเลสเครื่องกังวลย่อมไม่มีแก่บุคคลผู้รู้ ผู้เห็นอยู่ ฯ

จบสูตรที่ ๒

---

๑. *(สุตฺตนฺตปิฎก ขุทฺทกนิกายสฺส อุทาเน อฏฺฐโม ปกฎลิคามิวคฺโค) (จากหนังสือพระไตรปิฎกบาลี ฉบับสยามรัฐ พ.ศ.๒๕๒๕ เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๑๕๙ หน้าที่ ๒๐๗)*

๒. *(พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทาน ปาฏลิคามิยวรรค เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๑๕๙ หน้าที่ ๑๗๕ พ.ศ.๒๕๒๑)*

ปัพพโตปมคาถา

โดย

พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

พระพุทธเจ้าในพระนิพพานไม่ได้หยุดเลย ทำอยู่อย่างนี้ กำลังผจญกับพระยามารไม่ได้หยุดเลย วินาทีอนุวินาทีก็ไม่ได้หยุด ต้องทำนิโรธดำเนินนิโรธเสมอให้ละเอียดอ่อนไว้ ถ้าว่าละเอียดไม่ทัน เขาก็บังคับเสียหยาบกว่าเป็นถูกบังคับ ถูกความแก่บังคับ บังคับไม่ให้รู้ด้วย บังคับในไส้ไส้ธาตุไส้ธรรม เห็นจำคิดรู้ ต้องใช้ญาณบังคับหมด

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ (๓ ครั้ง)

ยถาปิ เสลา วิปุลา นภํ อาหจฺจ ปพฺพตา
สมนฺตา อนุปริเยยฺยุํ นิปฺโปเถนฺตา จตุทฺทิสา
เอวํ ชรา จ มจฺจุ จ อธิวตฺตนฺติ ปาณิโน
ขตฺติเย พฺราหฺมเณ เวสฺเส สุทฺเท จณฺฑาลปุกฺกุเส
น กิญฺจ ปริวชฺเชติ สพฺพเมวาภิมทฺทติ
น ตตฺถ หตฺถีนํ ภูมิ น รถานํ น ปตฺติยา
น จาปิ มนฺตยุทฺเธน สกฺกา เชตุํ ธเนน วา
ตสฺมา หิ ปณฺฑิโต โปโส สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโน
พุทฺเธ ธมฺเม จ สงฺเฆ จ ธีโร สทฺธํ นิเวสเย
โย ธมฺมจารี กาเยน วาจาย อุท เจตสา
อิเธว นํ ปสํสนฺติ เปจฺจ สคฺเค ปโมทตีติ ฯ

ณ บัดนี้ อาตมภาพ จักได้แสดงธรรมีกถา ว่าด้วย **ปัพพโตปมคาถา** วาจาเครื่องกล่าวปรารภถึง**ภูเขา** เป็นเครื่องเปรียบเทียบด้วยบัดนี้เราท่านทั้งหลายหญิงชายทุกถ้วนหน้าทั้งคฤหัสถ์บรรพชิตบรรดามาสโมสรในที่นี้ ล้วนมีส่วนเจตนาใคร่เพื่อจะสดับตรับฟังพระธรรมเทศนา เพราะเราท่านทั้งหลายหญิงชายทุกถ้วนหน้า เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว ตั้งแต่วัยเด็กเล็กมาก็แปรไปเป็นลำดับ นับว่าไม่มีใครยั้งลงสักวินาทีเดียว หยุดยั้งที่ไม่แปรไปอนุวินาทีเดียวก็ไม่มี พอเกิดมาก็แปรเรื่อย อนุวินาทีเดียวไม่มีเลยที่หยุดยั้งอยู่ แปรไปเรื่อยไม่มีหยุดยั้งนิดเดียว จนกระทั่งถึงวินาศดับสูญไป ไม่เหลือเลยแต่คนเดียว ตั้งแต่บุรพชนต้นตระกูลของเรามาจนกระทั่งบัดนี้

หญิงก็ดีชายก็ดีเหมือนกันหมด ปรากฏว่าพอเกิดมาก็แปรไป อนุวินาทีหนึ่งมิได้หยุดแปรไป ปัจจุบันแปรไปทีละนิด ๆ จนกระทั่งดับจิตทุกคน บางคนก็ไม่ถึงที่สุดชีวิต ดับเสียในต้นชีวิต บางคนก็ไม่ถึงกลางชีวิต ดับเสียในก่อนกลางชีวิต บางคนก็ไม่ถึงปลายชีวิต ดับเสียก่อนปลายชีวิต บางคนมีบุญวาสนาเต็มฤทธิ์ จึงจะถึงปลายชีวิต เป็นดังนี้เสมอไป ถ้าไม่มีบุญวาสนาเต็มด้วยฤทธิ์แล้ว ไม่ถึงปลายชีวิตสักคนเดียว

ดังนั้นจึงน่าสังเวช น่าสลดใจ พระจอมไตรจึงได้ทรงรับสั่งเทศนาว่า **ยถาปิ เสลา วิปุลา นภํ อาหจฺจ ปพฺพตา สมนฺตา อนุปริเยยฺยุํ นิปฺโปเถนฺตา จตุทฺทิสา** แปลเป็นสยามภาษาว่า ภูเขาทั้งหลายล้วนแล้วด้วยศิลาอันไพบูลย์สูงจรดฟ้าหมุนบดสัตว์เข้ามาโดยรอบทั้ง ๔ ทิศ แม้ฉันใด **เอวํ ชรา จ มจฺจุ จ อธิวตฺตนฺติ ปาณิโน** ความแก่และความตาย ย่อมท่วมท้นสัตว์ทั้งหลายฉันนั้นเทียว **ขตฺติเย** จะเป็นกษัตริย์ก็ตาม **พฺราหฺมเณ** จะเป็นพราหมณ์ก็ตาม **เวสฺเส** เป็นพลเรือนก็ตาม **สุทฺเท** เป็นไพร่ก็ตาม **จณฺเฑ** เป็นคนครึ่งชาติก็ตาม **ปุกฺกุเส** เป็นคนเทหยากเยื่อเชื้อฝอยก็ตาม **น กิญฺจิ ปริวชฺเชติ** ไม่งดเว้นอะไร ๆ

ไว้เลยให้หลงเหลือ ย่อมท่วมทับหมดทั้งสิ้น **น ตตฺถ หตฺถีนํ ภูมิ** ภูมิเป็นที่ไปของช้างทั้งหลายในความแก่และความตายนั้นย่อมไม่มี ภูมิเป็นที่ไปของรถทั้งหลายในความแก่และความตายนั้นย่อมไม่มี หรือคนเดินเท้า คนเดินเท้านั้นทหารที่จะเข้าไปรบเดินไปด้วยเท้า เขาเรียกว่าทหารราบเดินไปตามพื้นดิน คนเดินเท้าไปในความแก่และความตายนั้นไม่มี **น จาปิ มนฺตยุทฺเธน สกฺกา เชตุํ ธเนน วา** อันใคร ๆ ไม่อาจจะชนะความแก่และความตายด้วยการรบด้วยเวทมนต์ หรือด้วยการรบด้วยทรัพย์ จะเอาชนะความแก่และความตายไม่ได้เลย **ตสฺมา หิ ปณฺฑิโต โปโส สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโน** เพราะเหตุนั้นบุรุษผู้เป็นบัณฑิต เมื่อมาเห็นประโยชน์ของตนแล้ว ผู้ทรงปัญญาควรตั้งความเชื่อในพระพุทธเจ้า ตั้งความเชื่อในพระธรรม ตั้งความเชื่อในพระสงฆ์ **โย ธมฺมจารี กาเยน วาจาย อุทเจตสา** บุคคลใดเป็นผู้ประพฤติธรรม **กาเยน** ด้วยกาย หรือ **วาจาย** ด้วยวาจา **อุทเจตสา** หรือว่าด้วยใจ **อิเธว นํ ปสํสนฺติ**

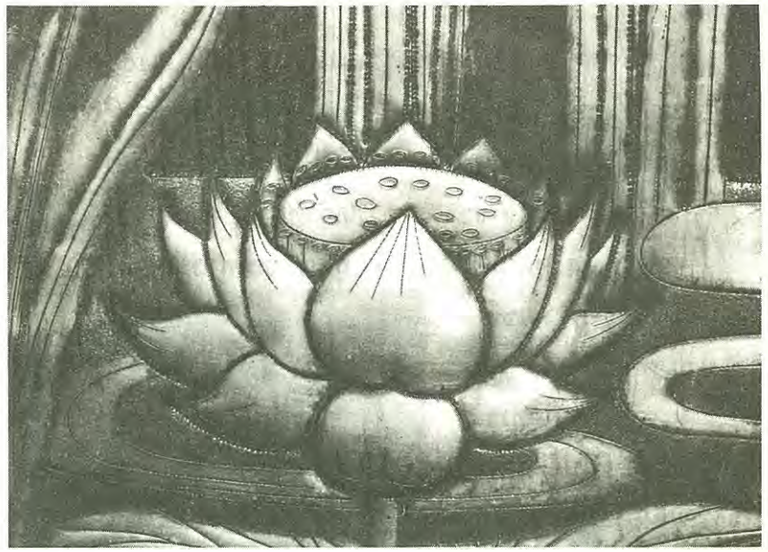

นักปราชญ์ทั้งหลายย่อมสรรเสริญบุคคลนั้นในโลกนี้ทีเดียว **เปจฺจ สคฺเค ปโมทติ** บุคคลนั้นละโลกนี้ไปแล้วย่อมบันเทิงในสวรรค์ ด้วยประการดังนี้

เนื้อความของพระบาลี **ปพฺพโตปมคาถา** ขยายความเป็นสยามภาษานี้แปลบาลีเป็นสยามทีเดียว ถ้าจะแปลขยายเป็นสยามแท้ ๆ กระเทาะบาลีออกเสียทั้งหมดเป็นเนื้อความดังนี้ ภูเขาทั้งหลายล้วนแล้วด้วยศิลา อันไพบูลย์สูงจรดฟ้า กลิ้งหมุนทับบดสัตว์เข้ามาโดยรอบทั้ง ๔ ทิศ แม้ฉันใด ความแก่และความตาย ย่อมครอบงำสัตว์ทั้งหลายทั้งสิ้นฉันนั้น เป็นกษัตริย์ก็ตาม เป็นพราหมณ์ก็ตาม เป็นพลเรือนก็ตาม เป็นไพร่ก็ตาม เป็นคนครึ่งชาติก็ตาม เป็นคนเทหยากเยื่อเชื้อมูลฝอยก็ตาม ไม่งดเว้นใคร ๆ ไว้ให้เหลือเลย ย่อมครอบงำหมดทั้งสิ้น ภูมิเป็นที่ไปของช้างทั้งหลาย (เพื่อไปรบ) ในความแก่ความตายนั้นไม่มี ภูมิของรถทั้งหลาย (เพื่อไปรบ) ในความแก่ความตายนั้นก็ย่อมไม่มี ภูมิเป็นที่เดินเท้า ภูมิเป็นที่ไปด้วยเท้า (เพื่อไปรบ) ในความแก่ความตายนั้นก็ย่อมไม่มี ใคร ๆ ไม่อาจสามารถจะสู้รบ (ความแก่และความตาย) ด้วยเวทมนต์ หรือจะสู้รบด้วยทรัพย์ก็ไม่อาจสามารถจะสู้ (ความแก่ความตาย) ได้ ไม่อาจจะเอาชนะ (ความแก่และความตาย) ได้

เพราะเหตุนั้น บุรุษผู้เป็นบัณฑิตเห็นประโยชน์ของตนชัดดังนี้แล้ว ผู้ทรงปัญญาควรตั้งความเชื่อไว้ในพระพุทธเจ้า ควรตั้งความเชื่อไว้ในพระธรรม ควรตั้งความเชื่อไว้ในพระสงฆ์ บุคคลใดเป็นผู้ประพฤติธรรมด้วยกาย เป็นผู้ประพฤติธรรมด้วยวาจา เป็นผู้ประพฤติธรรมด้วยใจ นักปราชญ์ทั้งหลายย่อมสรรเสริญบุคคลนั้นในโลกนี้ทีเดียว บุคคลนั้นละโลกนี้ไปแล้วย่อมบันเทิงในสวรรค์ นี้เป็นภาษาสยามล้วน ,ไม่มีบาลีเจือปนทีเดียว ได้ความชัดเจนดังนี้

บัดนี้จะอรรถาธิบายขยายความใน **ปพฺพโตปมคาถา** ความว่าวันคืนเดือนปี ที่เราเกิดมาย่อมผ่านเราไปเนืองนิตย์ ท่านจึงได้ยืนยันว่า **รตฺตินฺชีเว น ขียติ ชีวิตํ อุปรุชฺชติ** วัน คืน เดือน ปี ล่วงไป ๆ มิได้ล่วงไปแต่วันคืนเดือนปีเปล่า ชีวิตของเราล่วงตามวันคืนเดือนปีนั้นไปด้วย ชีวิตที่เป็นอยู่ร้อยปี พอหมดไปเสียวันหนึ่งก็ขาดร้อยปีไปวันหนึ่งแล้ว ลดคืนหนึ่ง ผ่านร้อยปีไปคืนหนึ่งแล้ว หมดเสียวันกับคืนหนึ่ง ขาดร้อยปีไปวันกับคืนหนึ่งแล้ว อย่างนี้เรื่อยไป เมื่อวันคืนเดือนปีล่วงไปเท่าไรชีวิตก็หมดไปเท่านั้น

เมื่อรู้จักหลักอันนี้แล้ว เดินรุดหน้าไปข้างเดียว เกิดมาแล้วไม่มีถอยหลังเลย จะยั้งอยู่ไม่ได้อนุวินาทีหนึ่งก็ไม่ได้ รอสักประเดี๋ยวเถอะน่ายังห่วงลูกรักลูกอยู่ไม่ได้ รอประเดี๋ยวเถอะน่ายังห่วงพระห่วงเณรนักไม่ได้ รอไม่ได้ทั้งนั้นแหละ ไม่ว่าใครนี่เพิ่งรู้ชัดว่าวันคืนเดือนปีล่วงไปล่วงไป ไม่ใช่ล่วงไปแต่วันคืนเดือนปีเปล่า ชีวิตจิตใจล่วงไปด้วย ความเป็นอยู่ล่วงไปด้วย ล่วงไปอย่างวอดวายเช่นนี้ สภาพความเป็นเอง ปรุงแต่งหรือว่าใครปรุงแต่งอยู่ที่ไหน เรื่องนี้หมดทั้งประเทศ หมดทั้งชมพูทวีป หมดทั้งแสนโกฏิจักรวาล หมดทั้งอนันตจักรวาล ตลอดนิพพานภพสามโลกันต์มากน้อยเท่าใดนั้นไม่รู้กันทั้งนั้นว่าเป็นเพราะเหตุอะไร แต่วัดปากน้ำมีคนรู้ขึ้นแล้ว เป็นดังนี้เพราะอะไร ?

ที่ตั้งวัยให้แก่ยับเยินไปเช่นนี้เป็นเองหรือใครทำอยู่ที่ไหน? รู้ทีเดียวว่าใครทำอยู่ที่ไหน? รู้ว่าไม่ใช่ใคร จับตัวได้ คือ **พระยามาร** นั่นเอง **เป็นคนทำให้แก่ให้เจ็บให้ตาย เกิดแก่เจ็บตายอย่างยับเยิน** เกิดก็อย่างยับเยินเดือดร้อน พ่อไม่ตาย บางทีแม่ตาย บางทีลูกก็ตาย แม่ก็ตาย พ่อก็ยังจะตายตามอีก โดดน้ำตายเสียอกเสียใจนี่ **พระยามาร** ทำทั้งนั้น สำหรับประหัตประหาร **ฝ่ายพระ** ถ้าว่ามนุษย์ผู้ใดเป็นฝ่ายพระละก็มารข่มเหงอยู่อย่างนี้แหละไม่ขาดสาย ไม่เช่นนั้นก็ด้วยวิธีใดด้วยวิธีหนึ่ง บางทีหมั่นไส้นัก ทำเก่งกาจอวดดิบอวดดี ให้ฆ่ากันตายเสีย ให้กินยาตายเสีย ให้โดดน้ำตายเสีย ให้ผูกคอตายเสีย **นี่ใครทำ พระยามารทั้งนั้น ไม่ใช่ใคร ไม่มีใครรู้ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล นิพพานถอดกาย มีเท่าไร ไม่มีใครรู้** ไม่รู้เรื่องทีเดียวในเรื่องนี้ว่า **พระยามารเขาคอยบีบคั้นอยู่ ให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย** ให้เกิดก็เกิดอย่างยับเยิน

หน้าบิดหน้าเบี้ยว เดือดร้อนด้วยกันทั้งสองฝ่าย ไม่ตายคางก็เหลืองเทียว ไม่ตายก็เกือบตาย นี่พระยามารเขาทำ ตามปรกติแล้วไม่เป็นดังนี้ เกิดก็อย่างไม่ได้เดือดร้อนนัก จะคลอดบุตรก็เหมือนถ่ายอุจจาระเหมือนถ่ายปัสสาวะไม่เดือดร้อน เหมือนกับคลอดลูกออกเต้าธรรมดานี้ จะคลอดบุตรก็เหมือนถ่ายอุจจาระเหมือนถ่ายปัสสาวะทีเดียว ไม่เดือดร้อนแต่อย่างหนึ่งอย่างใด **ที่เดือดร้อนยับเยินเช่นนี้ เพราะพระยามารเขาส่งฤทธิ์ส่งเดช ส่งอำนาจ ส่งวิชาที่ศักดิ์สิทธิ์มาบังคับบัญชาบังคับให้เป็นไป**

เมื่อเป็นดังนี้ ที่ท่านวางบาลีว่าให้เราท่านทั้งหลายพินิจพิจารณาว่าภูเขาทั้งหลายล้วนแล้วด้วยศิลาตัน ไม่มีน้ำเหลวเปลวปล่อง คำว่าไพบูลย์นั่น ตันสนิท ไม่มีน้ำเหลวเปลวปล่อง เป็นเนื้อหินทั้งแท่งทึบทีเดียว ไม่มีโพรงไม่มีถ้ำในสถานที่ใด ๆ กลิ้งมาทั้ง ๔ ทิศ จดกัน โตเท่าไรก็กลิ้งเข้ามา บดเข้าไป กลิ้งเข้ามาจดกันศูนย์กลาง คิดดูซีภูเขาใหญ่ขนาดนั้น สูงจดฟ้า ภูเขานั่นไม่ใช่เล็กน้อย กลิ้งเรื่อยเข้ามาแล้วใครเล่าจะเหลือ ที่ถูกเข้าแล้วใครจะเหลือ ไม่มีใครเหลือแต่คนเดียว มดปลวกไม่เหลือทั้งนั้น เรือดไรเหาเล็น ไม่เหลือทั้งนั้น ต้นไม้ต้นหญ้าไม่เหลือ วอดวายหมดทีเดียว ถึงภูเขาเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่พอ หนักไม่พอจมหมดหายหมดราบลงไปหมดทีเดียว มันสูงถึงจดฟ้าเช่นนั้น กลิ้งเข้ามาโดยรอบทิศทั้ง ๔ แล้วมาติดอยู่ตรงกลาง เล็กเข้ามาติดอยู่ตรงกลางก็ไม่เหลือเลยหายหมด เมื่อกลิ้งเข้ามาแกก็จะกลิ้งออกไปอีกนั่นแหละ แกไม่หยุดสักทีหนึ่งนี่ กลิ้งออกไปอีก กลิ้งออกไปอีก ก็อีกนั่นแหละถูกใคร ๆ ก็ราบไป ไม่เหลือเลยสักคนเดียว **นี่แหละเหมือนความแก่และความตาย เกิดมามีเว้นความแก่สักคนเดียวไหม? ไม่มีเลย เว้นตายสักคนเดียวไหม? ไม่มีเลย เกิดมาแล้วก็แก่ตาย เกิดมาแล้วก็แก่ตายอย่างนี้**

เพราะฉะนั้น **ความแก่** และ **ความตาย** นี่สำคัญนัก ไม่ละไม่เว้นผู้หนึ่งผู้ใดให้หลงเหลือไว้เลย ความแก่และความตายนี้ ย่อมครอบงำท่วมทับสัตว์ทั้งสิ้น ให้ถึงความวินาศไป สัตว์ทั้งสิ้นนั้นคือใครเป็นกษัตริย์ก็ตาม เป็นพราหมณ์ก็ตาม หรือเป็นพลเรือน พลเรือนนั้นหมายความกระไร? พลเรือนในประเทศทั้งหมด ชาวนา พ่อค้า พ่อครัวเหล่านี้แหละเรียกว่าพลเรือน หรือจะเป็นไพร่ คำว่าไพร่ ก็ยกเป็น ๒ ชั้น เรียกว่าเจ้า เรียกว่าไพร่ เจ้าพวกหนึ่ง ไพร่พวกหนึ่ง เจ้าเขายกตัวเขาสูงว่าเป็นเจ้า นั่นเป็นไพร่เสีย หรือเป็นคนจัณฑาล คนครึ่งชาติ คนจัณฑาลน่ะเป็นอย่างไร เราไม่รู้จักคนจัณฑาล **จณฺฑาโล** เขาแปลว่า **ดุร้าย** ไม่ใช่เช่นนั้น **คนจัณฑาล** เขาแปลว่า **คนครึ่งชาติ** ไม่ใช่ชาติเดียว คนไม่ใช่ชาติเดียว ใจก็เป็น ๒ ฝ่ายไป บางทีพ่อเป็นไทย แม่เป็นจีน แม่เป็นไทย พ่อเป็นจีน หรือพ่อเป็นจีน แม่เป็นไทย แม่เป็นฝรั่ง พ่อเป็นไทย พ่อเป็นฝรั่ง แม่เป็นไทย หรือแม่เป็นลาวเป็นมอญอะไร ก็ตามเรื่อง อย่างนี้เขาเรียกว่าคนครึ่งชาติ เป็นฝรั่งเสียชาติหนึ่งเป็นไทยเสียชาติหนึ่ง ๒ ชาติมารวมกันเสีย เป็นชาติเดียวกัน อย่างนี้เขาเรียกว่า **จณฺฑาลปุกฺกุเส จณฺฑาล** แปลว่าครึ่งชาติ **ปุกฺกุเส** ผู้เทหยากเยื่อเชื้อฝอย กวาดถนนหนทางที่เราเห็นปรากฏอยู่ พวก **ปุกฺกุเส** มีความเป็นอยู่เลวที่สุด ทำงานก็เลวที่สุด ไม่มีอะไรจะเลวกว่านั้นอีก หรือเทอุจจาระ ปัสสาวะ เหล่านี้เรียกว่า **ปุกฺกุเส น กิญฺจิ ปริวชฺเชติ** จะมีสักเท่าไรก็ช่าง เป็นกษัตริย์ เป็นพราหมณ์ เป็นพลเรือน เป็นคนครึ่งชาติ หรือเป็นคนเทหยากเยื่อมูลฝอยก็ช่าง ไม่ได้งดเว้นใคร ๆ ไว้ให้หลงเหลือไว้เลย ไม่ให้เหลือเลย ท่วมทับหมด ท่วมทับหมดนั่นคือใครล่ะ? ความแก่ความตายคราวนี้ ใครจะไปสู้รบกับความแก่ความตาย **น ตตฺถ หตฺถีนํ ภูมิ** ภูมิทางไปรบ หนทางที่จะเข้าไปรบที่จะยกพลเข้าไปรบกับความแก่ความตายนั้น หนทางช้างก็ไม่มีเข้าไป หนทางรถทั้งหลายก็ไม่มีเข้าไป หนทางเดินที่จะเข้าไปรบด้วยเท้าก็ไม่มีเข้าไป ไม่มีเข้าไปในความแก่และความตายนั้น ไม่มีทางเข้าไปสู้กัน ความแก่และความตายไม่มีทางเข้าไป ใคร ๆ ไม่อาจสามารถจะเอาชนะความแก่ความตายนั้นด้วยการสู้รบ ด้วยเวทมนต์ เวทมนต์คาถาใด ๆ วิชาพราหมณ์ เวทมนต์กลคาถาใด ๆ ไม่อาจสามารถจะสู้รบกับความแก่ความตายนั้นได้ หรือจะสู้รบด้วยทรัพย์ มีทรัพย์ จะเอาทรัพย์ไปไถ่ถอนตัวแก้ความแก่ความตาย เรื่องความแก่ความตายไม่มีทางสู้ ไม่มีทางแก้ทีเดียว จะแก้อย่างไรก็แก้ไม่ได้

แต่ว่ามีแก้อยู่ที่วัดปากน้ำ วิชชาธรรมกายไปเห็นวิชชาเหล่านี้หมดไปเห็นความแก่ความตาย เวลานี้เขาว่าสมภาร (พระเดชพระคุณหลวงพ่อสด จนฺทสโร) วัดปากน้ำ กำลังสู้กับความแก่ความตายสู้จริง ๆ ผู้เทศน์นี่แหละ ๒๒ ปี ๘ เดือนเศษแล้ว ๘ เดือน ๙ วัน วันนี้แล้ว วินาทีนี้ไม่ได้หยุดเพียรสู้ความแก่ความตายไม่ได้ถอยกันเลย พระยามัจจุราชมีเท่าไรจับกันหมด จับกันหมดตรึงกันหมด ลงโทษกันหมดทีเดียว มีเท่าไร ไม่ให้ทำลายพระไม่ให้ข่มเหงพระได้ให้เลิกข่มเหง ให้เลิกทำลายพระเสียให้ได้ จะแก้ความแก่ ความเจ็บความตายใหม่ ไม่ให้มีแก่ ไม่ให้มีเจ็บ ไม่ให้มีตาย เมื่อเกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์แล้วก็ให้เป็นมนุษย์เด็ก ๆ ก็อย่างหนึ่ง รู้กันได้ชัด ๆ เด็ก ๆ ก็รู้ ไม่

สวยไม่งามนักพอสมควร ถ้ายิ่งแก่หนักเข้ายิ่งสวยงามหนักเข้า ยิ่งแก่หนักเข้าก็ยิ่งสวยงามหนักเข้า แล้วก็โตหนักเข้าด้วยผิดกัน โตหนักเข้า ๆ สวยงามหนักเข้า โตหนักเข้าสวยงามหนักเข้า **ไม่มีไขลงกัน* มีแต่ไขขึ้นกันไป**** ไม่มีถอยกลับกัน พอครบบารมีของตนที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า หรือพระอรหัตอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็เป็นพระ พุทธ-เจ้า พระอรหัต ไม่ต้องไปทรมานให้เหนื่อยยากลำบาก แต่อย่างหนึ่งอย่างใด อยู่ในบ้านในช่องตามชอบใจ พอครบกำหนดเข้าก็เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์ทีเดียว **เป็นพระพุทธเจ้าพระอรหันต์เวลาไปนิพพานไม่ต้องถอดสักกายหนึ่ง กายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด กายธรรม กายธรรมละเอียด กายธรรมโสดา กายธรรมโสดาละเอียด กายธรรมสกทาคา กายธรรมสกทาคาละเอียด กายธรรมอนาคา กายธรรมอนาคาละเอียด กายธรรมอรหัต กายธรรมอรหัตละเอียด ไม่มีถอดกันเลย เป็นทั้งดุ้นทั้งก้อน ไปนิพพานหมดทั้งดุ้นทั้งก้อนทีเดียว นี้ที่สมภารวัดปากน้ำรบกับพระยามัจจุราช รบความแก่ความตายรบเท่านี้** แก้ให้เป็นอย่างนี้ ถ้าไม่เป็นอย่างนี้ สมภารวัดปากน้ำไม่แรมราตรีที่อื่นละ ยอมตายไม่ถอยกันเลย

เมื่อการสู้รบเช่นนี้ ใครเคยได้ยินได้ฟังบ้าง? ไม่มีเลย หมดทั้งชมพูทวีป แสนโกฏิจักรวาลอนันตจักรวาล นิพพานถอดกายที่ไหน ๆ ไม่มีเลย แล้วไม่มีใครรู้จักเสียด้วยซ้ำ นี่มารู้จักขึ้นแล้วที่วัดปากน้ำ **ภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา อยู่วัดปากน้ำก็จริง แต่ไม่รู้ว่าสมภารวัดปากน้ำทำอะไร** นี่อัศจรรย์นัก อยู่ด้วยกันตั้งหลายสิบปี อยู่วัดปากน้ำทำวิชชานี้ ๒๒ ปี ๘ เดือน ๙ วัน วันนี้ไม่มีใครรู้ว่าทำอะไร รู้แต่นิด ๆ หน่อย ๆ รู้จริงจังลงไปไม่มี **มีก็ผู้ที่ทำวิชชาด้วยกัน รู้จริงเห็นจริงกันลงไปทีเดียว ทำอยู่ทุกวัน ๆ นั่นละก็รู้จริงเห็นจริง** นี่เป็นวิชชาลึกอย่างนี้ **ถ้ารู้สึกเช่นนี้ละก็ จงอุตส่าห์ว่าตั้งแต่นี้ไป เราจะช่วยเหลือแก้ไขด้วยประการใดประการหนึ่ง ท่านรบศึกสำคัญอย่างนี้ ถ้าได้ชนะละก็เราชนะด้วย** ถึงเราไม่ได้ทำเลยเราก็ชนะด้วย **ถ้าได้สำเร็จ เราก็สำเร็จด้วย** เราไม่ได้ทำเลยก็สำเร็จด้วย **เราต้องสนับสนุนด้วยทางใดทางหนึ่ง ให้สมควรทีเดียว** พวกที่เป็นแล้วตั้งใจแน่วแน่ ว่าตั้งแต่วันนี้ไปเราไม่ถอยหละ เกิดมาเราไม่พบวิชชานี้ เราจะต้องสู้ อย่างอื่นสู้ไม่ได้ทั้งนั้น เราจะหันสู้วิชชานี้กันสุดฤทธิ์สุดเดช เอาให้ถึงหมดเจ็บหมดแก่หมดตายของพระยามารให้ได้ ให้พระยามารแพ้ให้ได้ พระยามารแพ้เด็ดขาดเมื่อเวลาไร เวลานั้นหมดทุกข์ในโลก เท่าปลายผมปลายขนก็ไม่มี หมดแก่ หมดเจ็บหมดตายในโลก เท่าปลายผมปลายขนก็ไม่มี มีความสุขเหมือนยังกับท้าวสวรรค์ หรือเหมือนกับท้าวพรหม หรือเหมือนกับพระนิพพาน สุขขนาดนั้น เป็นสุขสำราญขนาดนั้น นี่แหละที่แสวงหาความสุขกันในโลก ในเวลานี้ทุกชาติ ทุกภาษา หาความสุขใส่ชาติ ใส่ภาษาของตัวทั้งนั้น อิจฉาริษยากัน เบ่งกันเต็มฤทธิ์เต็มเดช ประหัตประหารซึ่งกันและกัน ใครมีกำลังมากก็กดขี่คนมีกำลังน้อยลงไป บังคับกำลังน้อยให้อยู่ใต้อำนาจเสียที่ทำกันอยู่นี้ทั้งวันทั้งคืน ทั้งชมพูทวีป แสนโกฏิจักรวาลอนันตจักรวาลทำกันอยู่อย่างนี้ แม้จะเป็นมนุษย์ก็ต้องทำอย่างนี้ แม้จะไปเป็นเทวดาก็ไปเป็นอย่างนี้ จะไปเป็นพรหมก็ทำอย่างนี้ จะไปเป็นอรูปพรหมก็เป็นอย่างนี้ จะไปเป็นนิพพานแล้วก็ทำอย่างนี้เหมือนกัน **พระพุทธเจ้าในพระนิพพานไม่ได้หยุดเลย ทำอยู่อย่างนี้ กำลังผจญกับพระยามารไม่ได้หยุดเลย วินาทีอนุวินาทีก็ไม่ได้หยุด ต้องทำนิโรธ ดำเนินนิโรธเสมอให้ละเอียดอ่อนไว้** ถ้าว่าละเอียดไม่ทัน เขาก็บังคับเสียหยาบกว่าเป็นถูกบังคับ ถูกความแก่บังคับ บังคับไม่ให้รู้ด้วย บังคับในไส้ ไส้ธาตุไส้ธรรม เห็นจำคิดรู้ต้องใช้ญาณบังคับหมด **เมื่อปรากฏรู้ตัวว่าเป็นทาสพระยามารอยู่เช่นนี้ ก็ต้องช่วยรีบเปลื้องตัว ต้องรีบพยายามแก้ตัว ถ้ารีบพยายาม แก้ตัวให้พ้นไปเสียได้ ก็จะไม่ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย** เอาความชนะเสียให้ได้

พระยามารไม่ได้เว้นผู้หนึ่งผู้ใดให้เหลือ เพราะเหตุนั้นผู้มีปัญญาเมื่อเป็นคนฉลาดจะทำอย่างไรในเวลานี้ เมื่อทราบชัดประโยชน์ของตนแล้ว ผู้ทรงปัญญาควรตั้ง **ความเชื่อไว้ในพระพุทธเจ้า** ควรตั้ง **ความเชื่อลงไปในพระธรรม** ควรตั้ง **ความเชื่อลงไปในพระสงฆ์** ตั้งความเชื่อลงไปในพระพุทธเจ้า จะเอาใจจดลงไปที่ไหน? เอากันละเอากันสด ๆ นี่แหละ ภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ตั้งความเชื่อลงไปในพระพุทธเจ้านั้น ตั้งลงไปตรงไหน? ตั้งความเชื่อลงไปในพระธรรมนั้น ตั้งลงไปตรงไหน? ผู้ที่ไม่เป็นธรรมกายก็ตามกันหมด ไม่รู้จะตั้งตรงไหน? ตั้งไม่ถูก แล้วจะตั้งให้ถูกมันก็ไม่ถูก หลบไปหลบมาอยู่นั่นแหละ แล้วทำไงล่ะคราวนี้ นับถือพระพุทธศาสนา ภิกษุก็ดี สามเณรก็ดี อุบาสกก็ดี อุบาสิกาก็ดี ว่าตั้งใจเชื่อลงไปในพระพุทธเจ้า แล้วจะเอาใจไปจดตรงไหน ถึงจะถูกพระพุทธเจ้า? เอาใจไปจดตรงไหน จึงจะถูกพระธรรม? เอาใจไปจดตรงไหน จึงจะถูกพระสงฆ์?

เรื่องนี้ผู้เทศน์นี่แหละได้เทศน์ปุจฉาวิสัชนากับพระมหาเคลือบ

อายุ ๓๓ พรรษา เขาฉลองพระประธานที่วัดในสวน ถามว่าบัดนี้ท่านมหา ท่านเจ้าของทาน ท่านเจ้าภาพนิมนต์ท่านกับผมมา สองท่านนี่มาเทศน์ปุจฉาวิสัชนากันในเรื่องพระประธาน เขาสร้างพระประธาน พระประธานเป็นที่ระลึกนึกคิดของพุทธศาสนิกชน เป็นประธานอยู่ในวัดนี้ จะให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้า ระลึกถึงพระธรรม ระลึกถึงพระสงฆ์ เราจะระลึกถึงพระพุทธเจ้านั้น เมื่อมาถึงพระประธานเข้านี้แล้ว เราจะเอาใจจดตรงไหนล่ะ? ถึงจะถูกพระพุทธเจ้าอีกอักแน่ะ พออีกอักผู้เทศน์ต้องอนุโยคการจดนั้น จะจดเบื้องศีรษะท่านหรือจะจดเบื้องกลางพระองค์ท่าน หรือจะจดเบื้องพระบาทท่านเข้าไปเป็นสาม หรือปันลงไปอีกก็ได้ มือเท้าแขนทั้งสองศีรษะหนึ่งห้าตัวหกศีรษะ ไปจดไหนล่ะ? ให้แน่ ๆ ลงไปซิอีกอักอยู่ ถ้าว่าจดเข้าช่องหน้าผากที่พระอุณาโลม ตั้งเป็นช่องอยู่ เขาทำเป็นอุณาโลม ตั้งเป็นช่องอยู่ เขาทำเป็นวงกลมไว้ตรงนั้น ช่องพระอุณาโลม อ้าวไปจดตรงนั้นเข้าแล้วก็รู้ว่าโอ้นี่ไม่เป็นล่ะซิ ตั้งแต่บวชมา ๓๓ พรรษา จดไม่ถูก **พุทฺโธ ธมฺโม สงฺโฆ** เลอะแล้ว ถ้าเลอะก็ไล่เข้าป่าทีเดียว เมื่อไปจดเข้าที่อุณาโลม ก็ไปจดเอาทองใบเข้าแล้วที่ปิดไว้ตรงนั้น ทีนี้ก็ไล่เข้าป่าไปเลย เอ้าเปิดทองใบเข้าไปถูกรักเข้าอีก ถ้าเปิดรักเข้าไปอีกก็ถูกทองเหลืองทองแดงที่เขาหล่อ เปิดทองเหลืองทองแดงเข้าไปอีกเจอะทราย เปิดทรายเข้าไปอีกไม่มีอะไรว่างเปล่า เหลวแล้ว นี่คนจดไม่ถูกพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ไม่ถูก **พุทฺโธ ธมฺโม สงฺโฆ** เป็นอย่างนี้

เมื่อรู้จักหลักดังนี้ เราจะจดตรงไหน? เราเป็นคนรู้ เราเป็นคนเทศน์เสมอ ๆ กัน เมื่อยังเข้าไม่ถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ยังไม่มีพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ จะจดตรงไหนล่ะ? **ใจต้องจดนิ่งเข้าที่ศูนย์กลางของดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ตรงนั้นถ้าว่าได้กายมนุษย์แล้วตรงนั้นแหละ ที่จะเป็นพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ต้องทำใจให้หยุดตรงนั้น ให้หยุดนิ่ง** เมื่อใจหยุดนิ่งอยู่ตรงนั้น ก็จดต่อไป ถ้าเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด เข้า

ถึงกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด นั่นแหละถูกต้องถูกธรรมรัตนะ ถ้าว่าเข้ากายทิพย์ก็จดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ ถ้าเข้าถึงกายทิพย์ละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด

นี่แหละที่จดของใจ ถ้าว่าถึงกายรูปพรหมก็หยุดนิ่งอยู่ในศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม ถ้าว่าเข้าถึงกายรูปพรหมละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียด ถ้าว่าเข้าถึงกายอรูปพรหมก็จดอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหม ถ้าว่าเข้าถึงกายอรูปพรหมละเอียดจดนิ่งอยู่ในศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียด ถ้าว่าเข้าถึงกายธรรมก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรม กลางดวงนั้น ถ้าเข้าถึงกายธรรมละเอียดใจหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียด ถ้าเข้าถึงพระโสดาหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดา ถ้าเข้าถึงพระโสดาละเอียดหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นพระโสดาละเอียด ถ้าเข้าถึงกายพระสกทาคาก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระสกทาคา ถ้าเข้าถึงกายพระสกทาคาละเอียดก็หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระสกทาคาละเอียด ถ้าว่าเข้าถึงพระอนาคา หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอนาคา ถ้าว่าเข้าถึงกายพระอนาคาละเอียดหยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอนาคาละเอียด ถ้าว่าเข้าถึงกายพระอรหัต หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอรหัต **ถ้าว่าเข้าถึงกายพระอรหัตละเอียด หยุดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอรหัตละเอียด ที่ตั้งของใจที่จดของใจเรียกว่า ถูก "พุทธรัตนะ" ถูก "ธรรมรัตนะ" ถูก "สังฆรัตนะ" ตัวจริงทีเดียวให้จดอย่างนี้**

นี่แหละที่เทศน์ให้ฟังบ่อย ๆ เพื่อจะได้จำอย่างนี้ ถ้าไม่ได้หลักอย่างนี้ก็เหลว จะว่าเด็กหรือแก่เฒ่าปานกลางอย่างไรก็ช่างเถอะ เหลวทั้งนั้น ถ้าไม่ถูกจริงอย่างนี้ ให้รู้จักหลักอันนี้ ใจเราตั้งในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถูกส่วนเข้าแล้ว **โย ธมฺมจารี กาเยน วาจาย อุทฺธเจตสาวา** บุคคลใด **ธมฺมจารี** แปลว่าประพฤติธรรม บุคคลใดประพฤติธรรมด้วยกายหรือด้วยวาจา หรือว่าด้วยใจ กายก็บริสุทธิ์ วาจาก็บริสุทธิ์ ใจก็บริสุทธิ์ ไม่มีพิรุธเลย ได้ชื่อว่าประพฤติธรรมด้วย กาย ด้วยวาจา ด้วยใจ **อิเธว นํ ปสํสนฺติ** นักปราชญ์ทั้งหลายย่อมสรรเสริญบุคคลนั้นในโลกนี้ บุคคลนั้นละโลกนี้แล้วไปสู่สวรรค์ เมื่อจดนิ่งอยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์แล้ว ก็บริสุทธิ์กาย บริสุทธิ์วาจา บริสุทธิ์ใจ ไม่มีร่องเสียเลย นั่นแหละถูกต้องตามร่องรอยความประสงค์ทางพระพุทธศาสนา

ที่ได้ชี้แจงแสดงมานี้ตามวาระพระบาลีชี้ความเป็นสยามภาษาตามมตยาธิบายพอสมควรแก่เวลา **เอเตน สจฺจวชฺเชน** ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ **สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต** ขอความสุขสวัสดีจง

บังเกิดมีแด่ท่านทั้งหลาย ทั้งคฤหัสถ์ บรรพชิต บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมาภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมติว่ายุติธรรมีกถาโดยอรรถนิยมความเพียงเท่านี้ **เอวํ** ก็มีด้วยประการฉะนี้.

■■■■

---

* ***"ไขลง"*** *เป็นการ* ***ทำวิชชา*** *ของ* ***ต้น ๆ ฝ่ายมาร*** *หรือบาปอกุศลที่กระทำในธาตุธรรมส่วนละเอียดของสัตว์ โดยบังคับเครื่องที่ประจำอยู่ในธาตุธรรมส่วนละเอียดนั้นให้ "หมุนซ้าย" และในขณะเดียวกันก็* ***ไขเครื่องให้เดินต่ำลง*** *อันเป็นผลให้ธาตุธรรมส่วนหยาบของสัตว์โลกทั้งหลายต้อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย เวียนว่ายอยู่ในวัฏฏสงสาร*

* ***"ไขขึ้น"*** *เป็นการ* ***ทำวิชชา*** *ของ* ***พระนิพพาน ต้น ๆ ฝ่ายพระ*** *หรือบุญกุศลที่กระทำในธาตุธรรมส่วนละเอียดของสัตว์ เพื่อแก้วิชชาของฝ่ายมาร ด้วยการบังคับเครื่องที่ประจำอยู่ในธาตุธรรมส่วนละเอียดของสัตว์นั้นให้ "หมุนขวา" และในขณะเดียวกันก็* ***ไขเครื่องให้เดินสูงขึ้น*** *เพื่อช่วยให้สัตว์พ้นจากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย (คือให้ดำเนินไปสู่มรรค ผล นิพพาน) ไม่ต้องเวียนว่ายอยู่ในวัฏฏสงสารอีกต่อไป*

พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำฯ หลังจากที่ได้ค้นพบ ***วิชชาธรรมกาย*** *ของ* ***พระพุทธเจ้า*** *แล้วก็ได้เจริญภาวนาละเอียดลึกลงไปโดยไม่ถอยหลังกลับ จึงได้พบวิชชาที่ละเอียดพิสดารของ* ***พระพุทธเจ้าองค์ต้น ๆ แก่ ๆ*** *ทั้งใน* ***นิพพานถอดกาย*** *และ* ***นิพพานเป็น นิพพานที่อยู่ลับ ๆ*** *และ* ***ที่เปิดเผยนับองค์ไม่ถ้วน*** *จึงได้พบเห็น* ***เหตุในเหตุ*** *ตลอดจนถึง* ***ต้น ๆ เหตุวิชชาของฝ่ายมาร*** *ซึ่งปกครองธาตุธรรมส่วนละเอียดของสัตว์ว่ามีอยู่อย่างไร รวมทั้ง****วิชชาของฝ่ายกลาง ๆ*** *และ* ***วิชชาของพระนิพพานต้น ๆ ฝ่ายพระ*** *ที่แก้วิชชาของฝ่ายมารในธาตุธรรมส่วนละเอียดนั้น เพื่อแก้ไขธาตุธรรมของสัตว์โลกทั้งหลายให้ดำเนินไปในทางสัมมาทิฏฐิ และให้ได้รับผลเป็นความสันติสุข*

การเจริญภาวนาขั้นสูงเพื่อค้นหาสาเหตุและสาวลึกละเอียดลงไปให้รู้เห็น ***เหตุในเหตุจนถึงต้น ๆ เหตุวิชชาของฝ่ายมาร*** *พร้อมกับได้เรียนรู้* ***วิชชาของพระนิพพานต้น ๆ เพื่อทำวิชชาแก้ที่ต้น ๆ เหตุ*** *ดังกล่าวนี้ มีพระบาลีรับรองว่า* ***เย ธมฺมา เหตุปฺพฺพวา เตสํ เหตุํ ตถาคโต, เตสญฺจ โย นิโรโธ จ เอวํ วาที มหาสมโณ*** *แปลความว่า "ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ ธรรมเหล่านั้นย่อมดับไป เพราะเหตุดับ พระตถาคตเจ้าทรงมีปกติกล่าวดังนี้" (มงคลบุตร)*

หลักปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน เพื่อทำนิพพานให้แจ้ง ตามพระพุทธพจน์ (องฺ. ฉกฺก. ๒๒/๓๓๙)

โดย

หลวงพ่อเสริมชัย ชยมงฺคโล

เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๕

ณ ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ

การเจริญภาวนา ให้มีสติพิจารณาเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม เป็นทั้ง ณ ภายนอก (ส่วนหยาบ) และทั้ง ณ ภายใน (ส่วนละเอียด) ต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียดอย่างนี้ ไม่มีปัญหาในการเห็นนิมิตลวง และการเกิดวิปัสสนูปกิเลส เพราะการปฏิบัติภาวนาทำใจให้หยุดในหยุด กลางของหยุด และดับหยาบไปหาละเอียดเรื่อยไปนั้น เป็นการชำระกิเลสไปในตัวตลอดเวลา จัดเป็นนิโรธคือดับสมุทัย ชำระกิเลสในจิตใจให้ละเอียดผ่องใสยิ่ง ๆ ขึ้นไป จึงให้สามารถรู้-เห็นทั้งสังขารธรรม และวิสังขารคือพระนิพพานตามที่เป็นจริง จึงไม่มีนิมิตลวง และทั้งไม่เกิดวิปัสสนูปกิเลส

ปกติเวลาเจริญภาวนาธรรมนั้น เราไม่ค่อยจะมีเวลาได้รับฟังหลักเกณฑ์หรือหลักวิชาในการปฏิบัติภาวนาธรรมกันมากนัก เพราะว่าบางท่านอาจจะต้องการเจริญภาวนาทำใจให้สงบเร็ว ๆ บางท่านก็อาจจะอยากรู้หลักธรรมบ้าง

ทีนี้นาน ๆ หรือระยะเวลาพอสมควร อาตมาคิดว่าควรจะได้ชี้แจงหลักเกณฑ์ธรรมปฏิบัติย่อ ๆ พอให้เข้าใจว่า ทำไมเราจึงปฏิบัติอย่างนี้? เพราะวิธีปฏิบัติตามแบบที่หลวงพ่อวัดปากน้ำสอน ซึ่งชื่อว่า แบบวิชชาธรรมกายนั้น บางท่านสงสัยว่าเป็นเรื่องนอกเรื่องนอกประเด็นจากปฏิบัติพระสัทธรรมของพระพุทธศาสนาหรือว่าธรรมปฏิบัตินี้ถูกต้องตรงตามพระพุทธ-พจน์หรือไม่เพียงใด? โปรดตั้งใจฟัง

หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าในส่วนที่ว่า **ธรรมปฏิบัติเพื่อ "ทำนิพพานให้แจ้ง"** นั้น มีพระพุทธดำรัสโดยตรงอยู่ในฉักกนิบาต อังคุตตรนิกาย ว่า

"ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ที่พอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ ๆ, ยินดีในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ ๆ, ตามประกอบความพอใจในความคลุก-

คลีกันเป็นหมู่ ๆ, เป็นผู้พอใจในหมู่, ยินดีในหมู่, ตามประกอบความพอใจในหมู่, อยู่แล้วหนอ ; **เธอนั้นจักมาเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเงียบนั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้**

เมื่อไม่เป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเงียบแล้ว **จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิต วิปัสสนาจิตได้นั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้**

เมื่อไม่ได้ถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตแล้ว **จักยังสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้**

เมื่อไม่ทำสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์แล้ว **จักยังสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้**

เมื่อไม่ทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์แล้ว **จักละสัญโญชน์ทั้งหลายนั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้**

เมื่อไม่ละสัญโญชน์ทั้งหลายแล้ว **จักทำนิพพานให้แจ้งนั้น ข้อนี้ก็ไม่เป็นฐานะที่มีได้เลย.**

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ที่ไม่พอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ ๆ, ไม่ยินดีในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ ๆ, ไม่ตามประกอบความพอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ ๆ, ไม่เป็นผู้พอใจในหมู่, ไม่ยินดีในหมู่, ไม่

ตามประกอบความพอใจในหมู่, อยู่แล้วหนอ : **เธอนั้น จักมาเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเงียบนั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้**

เมื่อเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเงียบแล้ว **จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิตได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้**

เมื่อถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิตได้แล้ว **จักยังสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้**

เมื่อทำสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้แล้ว **จักยังสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้**

เมื่อทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้แล้ว **จักละสัญโญชน์ทั้งหลายได้นั้นข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้**

เมื่อละสัญโญชน์ทั้งหลายได้แล้ว **จักทำนิพพาน ให้แจ้งได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้แล."**

เพราะฉะนั้น ถ้าจะกล่าวอธิบายเนื้อความในพระพุทธดำรัสโดยย่อเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายก็คือว่า **ผู้ที่ประสงค์จะทำนิพพานให้แจ้ง ต้องยินดียิ่งในความเงียบสงัดแล้ว จึงจะถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตได้ ฯลฯ** ที่ว่าถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตนั้น ขั้นตอนตรงนี้เป็นขั้นตอนของการปฏิบัติทั้ง **สมถะ** และ **วิปัสสนา-กัมมัฏฐาน**

ในส่วนของสมถะก็จะต้องมีนิมิตเพราะเหตุไรจึงจะต้องมีนิมิต? เพราะนิมิตนั้นเป็นเครื่องหมายที่กำหนดให้เห็นด้วยใจ เรียกว่า **"บริกรรมนิมิต"** ถ้าท่องในใจ เรียก **"บริกรรมภาวนา"** บริกรรมนิมิตและบริกรรมภาวนานั้น อาจจะกำหนดอย่างไรอย่างหนึ่ง หรือกำหนดพร้อมกันทั้งสองอย่างได้ และในส่วนบริกรรมนิมิตนึกให้เห็นด้วยใจนั้นได้มีปรากฏหลักธรรมในขั้นสมถกัมมัฏฐานทั้งในส่วนที่เป็นพระบาลี และในส่วนที่มีปรากฏอยู่ในอภิธัมมัตถสังคหะ และคัมภีร์วิสุทธิมรรค ซึ่งรวบรวมมาจากพระพุทธดำรัส และจากคำสั่งสอนที่แสดงโดยพระอริยเจ้า ซึ่งเราหมายเอาพระอรหันตขีณาสพ

จำเพาะในส่วนพระบาลีนั้นเป็นพระพุทธดำรัสโดยตรง ซึ่งแสดงไว้ถึง ๙ หมวด หรือ ๙ ประการด้วยกัน

๕ ประการแรก เรียกว่า **อภิณหปัจจเวกขณ์** คือการรำลึกอยู่เนือง ๆ เป็นปัจจุบันธรรม เพื่อให้ใจสงบระงับ คือสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา อะไรเป็นตัวกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา? ความง่วงเหงาซึมเซาไม่กระปรี้กระเปร่าแห่งจิตใจ ๑, ความลังเลสงสัยในธรรมปฏิบัติว่าอันไหนถูกอันไหนผิด อันไหนให้คุณ อันไหนให้โทษนี้อย่าง ๑, ความหงุดหงิด ความขัดใจ โกรธพยาบาท นี้อย่าง ๑ , ความฟุ้งซ่านหรือวิตกกังวลไปในเรื่องต่าง ๆ นั้นอย่าง ๑, ความยินดีพอใจยึดติดในกามคุณทั้ง ๕ มีรูป เสียง กลิ่น รส สิ่งสัมผัสทางกายอีกอย่าง ๑ รวมเป็นกิเลสนิวรณ์ ๕ ประการ

จริง ๆ แล้ว ขึ้นชื่อว่า **กิเลส-นิวรณ์** มี ๖ คือเพิ่ม**อวิชชานิวรณ์อีก ๑ ด้วย** แต่อวิชชานิวรณ์นั้นกำจัดได้ด้วยวิชชาและโดยการเจริญวิปัสสนา จึงต้องแยกในส่วนกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญาไว้เพียง ๕ ซึ่งจะสามารถกำจัดได้ด้วยสมถะกัมมัฏฐาน การกำจัดด้วยสมถะกัมมัฏฐานที่ปรากฏในพระ

บาลีที่ชื่อว่า "**อภิณหปัจจเวกขณะ**" นั้น คือให้ตามระลึกเนือง ๆ ว่า เราเองก็ตามผู้อื่นก็ตาม มีความแก่เป็นธรรมดา ไม่มีใครเลี่ยงพ้นจากความแก่ได้ นั้นอย่าง ๑, มีความเจ็บเป็นธรรมดา ๑, มีความตายเป็นธรรมดา ไม่มีใครล่วงพ้นไปได้ ๑, และไม่ว่าตัวเราเองหรือผู้อื่นก็จะต้องพลัดพรากจากสิ่งหรือของที่รัก ที่หวงแหนด้วยกันทั้งนั้น ไม่ช้าก็เร็วนั้นอีก ๑ และสิ่งที่รักหวงแหนที่สุดนั้นคือตัวเราเองนั่นแหละ จะต้องตาย ต้องพลัดพรากจากรูปสังขาร กายสังขารของเรานี้เองเป็นธรรมดา ไม่มีใครที่สามารถจะล่วงพ้นไปได้ และให้พิจารณาเนือง ๆ ว่าทุกคนทุกสัตว์โลกมีกรรมเป็นของตน มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งที่อาศัย ทำกรรมดีก็ตามกรรมชั่วก็ตามย่อมให้ผล ถ้าเป็นกรรมดีก็ให้ผลเป็นความสุข ความเจริญ ถ้าเป็นกรรมชั่วก็ให้ผลเป็นความทุกข์เดือดร้อนรำลึกบ่อย ๆ เนือง ๆ จิตใจสงบระงับได้นี้อย่างหนึ่ง

อีก ๔ ประการนั้น คือ สติปัฏฐานทั้ง ๔ ได้แก่ การมีสติสัมปชัญญะ คือ ความรู้สึกตัวรู้เท่าทันในกาย เวทนา จิต ธรรม

ส่วนที่เป็นรูปเรามองเห็นได้ เราเรียกว่ากาย ภาษาพระท่านเรียกว่า "รูปขันธ์"

เวทนาและจิตเป็นส่วนสำคัญของใจ "**ใจ**" นั้น ประกอบด้วยธรรมชาติ ๔ อย่างเรียกว่านามขันธ์ ๔ คือ "**เวทนา**" ความเสวยอารมณ์ ทุกข์ สุข ไม่ทุกข์ ไม่สุข "**สัญญา**" ความจดจำ จำได้ "**สังขาร**" หรือ "**จิต**" ความคิดไปในเรื่องต่าง ๆ แล้วปรุงแต่งทางใจว่าสิ่งนั้นน่าชอบใจสิ่งนี้ไม่น่าชอบใจ และเมื่อชอบใจก็ยึดเกาะ ไม่ชอบใจก็ผลักประสงค์จะพ้นไปเสีย สื่อสัมผัสชื่อว่า **อายตนะภายใน** มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ใจนี้แหละ ไปนึกไปคิดถึงเรื่องอะไรก็แล้วแต่ ไปยึดไปเกาะสิ่งภายนอกอันมีรูป เสียง กลิ่น รส สิ่งสัมผัสทางกาย แล้วปรุงแต่งทางจิตว่า นี้น่าชอบใจ นี้ไม่น่าชอบใจ แล้วก็เปิดโอกาสให้กิเลสประเภทโลภะ โทสะ โมหะหรือตัณหา มีกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหาเป็นต้น ซึ่งเป็นเจตสิกธรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นพร้อมกับอกุศลจิต ดลจิตดลใจให้ประพฤติปฏิบัติไปตามอำนาจของมัน อันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์

ตรงนี้แหละจิตที่น้อมไปสู่อารมณ์นึกคิดไปในอารมณ์ต่าง ๆ แล้วก็ปรุงแต่งอารมณ์นั้น ๆ ว่า

น่าชอบใจ ไม่น่าชอบใจ จึงมีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า "**สังขาร**" และอีกธรรมชาติหนึ่งคือ "**วิญญาณ**" เป็นธรรมชาติที่รับรู้ ธรรมชาติทั้ง ๔ ประการนี่แหละที่รวมเรียกว่า "**ใจ**"

วิธีการปฏิบัติในขั้นสมถกัมมัฏฐาน ท่านให้**มีสติพิจารณาเห็นเวทนา** และ **เห็นจิต** ซึ่งกล่าวแต่เพียง ๒ ประการ ซึ่งความจริงนั้นธรรมชาติ ๔ ประการนี้ ทำหน้าที่พร้อมกันและไปด้วยกัน จึงไม่จำต้องกล่าวว่า ให้พิจารณาเห็นทั้งหมด เพราะจะไปกล่าวในรายละเอียดในอีกข้อหนึ่งที่ว่าให้มีสติพิจารณา เห็นธรรมในธรรม

ให้มีสติเห็นธรรมในธรรมนั้นเห็นอะไร?

๑) เห็นกิเลสนิวรณ์ว่ามันเกิดขึ้น มีอยู่ในใจเราไหม? ถ้ามี ก็พึงกำจัดเสียด้วยสมถภาวนา นั้นอย่างหนึ่ง

๒) พิจารณาขันธ์ ๕ คือ รูปขันธ์ ๑ และนามขันธ์ ๔ รวมเป็นขันธ์ ๕ ว่าความยึดติดหรือมีอุปาทานความยึดมั่น ถือมั่น ในขันธ์ ๕ ในใจเรามีไหม? ถ้ามีให้รู้สึกตัวว่ามี แล้วปล่อยวางเสีย เพราะย่อมพิจารณาเห็นโทษของการเข้าไปยึดติด เห็นคุณของการปล่อยวาง นี้แหละที่ให้มีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม **เห็นนิวรณ์ ๕ เห็นอุปาทานความยึดมั่นในขันธ์ ๕** และต่อไปยังมี **อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ พิจารณาเห็นอริยสัจ ๔ และพิจารณาเห็นปฏิจสมุปบาทธรรม ๑๒** นี้เป็นเรื่องของการพิจารณาธรรมในธรรม และยังมีปฏิปทาข้อปฏิบัติที่สัมปยุตกับด้วยสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานอีกประการหนึ่ง ที่สำคัญคือ โพชฌงค์ ๗

ในสติปัฏฐาน ทั้ง ๔ ประการนี้ มีความต่อไปว่า ให้มีสติพิจารณาเห็นกายในกายเป็นทั้ง ณ ภายในและ ณ ภายนอก เห็นเวทนาในเวทนา และเห็นจิตในจิต คือใจนั้นแหละทั้ง ๔ ประการ ทั้ง ณ ภายใน และ ณ ภายนอก เห็นธรรมในธรรม กล่าวคือเห็นส่วนที่เป็นบุญกุศลและส่วนที่เป็นบาปอกุศล ที่เรียกว่า กุสลาธัมมา และอกุศลาธัมมา เมื่อเราพิจารณาธรรมในธรรม ๕-๗ ประการที่กล่าวมานี้ ถ้าว่าอันไหนเป็นอกุศลธรรม เราก็ละเสีย อันไหนเป็นบุญเป็นกุศลหรือคุณความดี เราก็ดำเนินตามนั้นไป นี้กล่าวโดยย่อ และอันไหนเป็นธรรมกลาง ๆ เราก็ปฏิบัติธรรมเพื่อรู้ว่านี้เป็นธรรมกลาง ๆ เพียรระวังมิให้เป็นไปด้วยอำนาจของกิเลสตัณหาอุปาทานที่จะให้เกิดทุกข์ นี้คือหลักปฏิบัติสติปัฏฐาน ๔ ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดงไว้ว่าให้มีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต และเห็นธรรมในธรรม

ที่ว่าใน อย่างเช่นเห็นกาย**ใน**กาย เป็นต้น นั้นคือเห็นอะไร? กายนี้อันที่จริง มีกายซ้อนกาย จึงเรียกว่า "**กายในกาย ณ ภายใน**" "**ใจ**" ซึ่งประกอบด้วยเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณก็มี **ณ ภายใน** เมื่อมีกายในกาย ณ ภายใน ก็ต้องมีใจ ณ ภายในด้วย แล้วธรรมในธรรมล่ะ? ธรรมชาติฝ่ายดี ฝ่ายชั่ว ที่ชื่อว่า "**กุสลาธัมมา**" และ "**อกุสลาธัมมา**" และฝ่ายกลาง ๆ ชื่อว่า "**อัพยากตาธัมมา**" ก็มีอยู่ในธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ คือ "**ใจ**" ของสัตว์โลกที่เป็นกายในกาย จิตในจิต นั้นเองอยู่ในธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ คือ "ใจ" นั่นเอง

เห็น จำ คิด รู้ บางท่านรู้สึกว่าเป็นคำใหม่ จริง ๆ แล้วใช่อะไรอื่น ไม่ว่าจะเป็นขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒

ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจ ๔ และปฏิจสมุปบาทธรรม ๑๒ ล้วนเป็นธาตุละเอียดซ้อนกันอยู่เป็นชั้น ๆ ณ ภายใน จำเพาะในส่วนขันธ์ ๕ รูปขันธ์ก็มีเป็นธาตุละเอียดซ้อนอยู่ขนาดประมาณเท่าเมล็ดโพธิ์ เมล็ดไทร อยู่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม และธาตุละเอียดนี้เองที่ขยายส่วนหยาบออกมาเป็น **"ดวงกาย"** หรือ **"ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย"** ที่เจริญเติบโตขึ้นมาเป็นกายเนื้อ เป็นฝ่ายรูปขันธ์ ส่วนใจก็มีธาตุละเอียดของนามขันธ์ ๔ คือ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ประมาณขนาดเท่ากัน แต่ใสยิ่งกว่ากัน ซ้อนกันอยู่เป็นชั้น ๆ เข้าไป ณ ภายใน ตามลำดับ ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ธาตุละเอียดของเวทนาขันธ์ ขยายส่วนหยาบออกมาจึงเรียกว่า **"ดวงเห็น"** เพราะเห็นด้วยใจ ใจนี้มันเห็นได้ทำหน้าที่เห็นได้ เช่น คิดเห็นเรื่องโน้นเรื่องนี้ ตามรู้ตามเห็นได้ จึงกล่าวโดยย่อว่า **"ดวงเห็น"** ขนาดประมาณเท่าเบ้าตาของผู้เป็นเจ้าของ กลางดวงเห็นก็มี **"ดวงจำ"** ขยายส่วนหยาบออกมาจากธาตุละเอียด ของสัญญาขันธ์ ขนาดประมาณเท่าลูกตาทั้งหมด "ใส" อยู่ในท่ามกลางดวงเห็น **"ดวงจิต"** หรือ **"ดวงคิด"** ขยายส่วนหยาบออกมาจากสังขาร ขนาดประมาณเท่าลูกตาดำ แต่ใสยิ่งกว่าลอยอยู่ในเบาะน้ำเลี้ยงของหัวใจประมาณเท่าหนึ่งซองมือของผู้เป็นเจ้าของ อยู่ตรงกลางดวงจำ ส่วน **"ดวงรู้"** เป็นธาตุละเอียดที่ขยายส่วนหยาบออกมาจากธาตุละเอียดของวิญญาณขันธ์ โตขนาดประมาณเท่าเมล็ดพริกไทย ใสที่สุดอยู่ในท่ามกลางดวงคิด ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ๔ อย่าง จึงรวมเรียกว่า **"ใจ"** ที่ขยายส่วนหยาบออกมาจากธาตุละเอียดของนามขันธ์ ๔ ซ้อนกันอยู่เป็นชั้น ๆ กันเข้าไปข้างใน ศูนย์กลางตรงกัน

เพราะฉะนั้น ถ้าจะกล่าวถึงใจตัวเดียว ให้เข้าใจเลยว่าหมายถึงธรรมชาติ ๔ อย่าง คือ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่ขยายส่วนหยาบออกมาเป็นดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด ดวงรู้ ตั้งอยู่ในท่ามกลางดวงธรรม ที่ทำให้เป็นกายที่ขยายส่วนหยาบออกมาจากธาตุละเอียดของรูปขันธ์ เรียกว่า **"ดวงกาย"** แล้วเจริญเติบโตออกมาเป็นกายเนื้อธรรมชาติเป็นอย่างนั้น

ส่วนธรรมในธรรม กล่าวรวบยอดก็คือ ธรรมชาติ ฝ่ายดี ฝ่ายชั่ว และฝ่ายกลาง ๆ นั้น ก็ตั้งอยู่ในท่ามกลางของธาตุละเอียดของรูปขันธ์ คือ ดวงกาย และนามขันธ์ ๔ คือใจนั้นเอง อยู่ที่นั่นแหละ ถ้าปฏิบัติถูกวิธีก็เห็นได้ หลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านจึงกล่าวว่า **"ญาณดีก็รู้ ตา(ใน)ดีก็เห็น"**

เพราะฉะนั้น กาย เวทนา จิต ธรรม ของกายหยาบมี ของกายละเอียดก็มี มีกายซ้อนกาย ภพซ้อนภพ ใจของกายละเอียดแต่ละกายก็มีหยาบหรือละเอียดยิ่งกว่ากันไปตามลำดับยิ่งละเอียดไปเพียงไหน ยิ่งผ่องใสเพียงนั้น เมื่อสุดละเอียดของกายในภพ ๓ นี้แล้วก็จะถึงธรรมชาติอีก ธรรมชาติหนึ่งเป็นธรรมชาติที่พ้นโลก ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ธรรมชาตินั้นคือ **"ธรรมกาย"**

ธรรมกาย อยู่ที่ไหน? อยู่ในท่ามกลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของกายสุดละเอียดในภพสามนี้ ชื่อ**กายอรูปพรหมละเอียด** พ้นจากอรูปพรหมละเอียด ในที่สุดละเอียดของธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ ของเรานั้นเอง จะมีธาตุล้วนธรรมล้วนอยู่ชื่อว่า **"ธรรมกาย"** หลักอยู่ตรงนี้

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่าพระองค์ทรงเป็นธรรมกาย คือ เป็นธาตุธรรมที่ละเอียดและบริสุทธิ์ที่สุดนั้นแหละพระบาลีว่า **ธมฺมกาโย** หรือ **ธมฺมภูโต** "ภูโต" แปลว่า อุบัติขึ้นหรือเป็นขึ้น แต่มิใช่เป็น **"ความเกิด"** โดยมีเหตุปัจจัย เป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ ยังมีอีก ๒ คำคือ **พฺรหฺมกาโย** เป็นกายประเสริฐ เพราะว่าเมื่อไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ จึงไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลแล้ว** ชื่อว่า **"พระนิพพาน"** เป็นธาตุล้วนธรรมล้วนที่บริสุทธิ์ เป็นวิราคธาตุ วิราคธรรมแท้ ๆ นั้น ไม่ตกอยู่ในอาณัติแห่งพระไตรลักษณ์ คือไม่เป็นอนิจฺจํ ทุกฺขํ และอนตฺตา แต่กลับมีสภาพที่ **"เที่ยง"** คือไม่ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย ไม่ต้องเคลื่อน (อจฺจุตํ) เพราะไม่มีภพไม่มีชาติ สิ้นภพ สิ้นชาติ จึงไม่ตาย เป็นอมตธรรม เมื่อไม่ตาย จึงไม่ต้องเกิด เมื่อไม่เกิดจึงไม่มีความแก่ ไม่มีความเจ็บ **ใครเข้าถึงรู้เห็น**และ**เป็น** จึง**เป็นสุข** เป็นธรรมที่ทรงสภาพอยู่อย่างนั้น ไม่แตกสลาย

ลักษณะของธรรมกายมรรคผล นิพพาน มีคำบาลีรับรองอยู่ทุกคำ ที่ว่าสภาวะที่ชื่อว่า **วิสังขาร** คือ **พระนิพพาน** นั้นเป็นสภาวะที่เที่ยง นิจฺจํ หรือนิจฺจภาวโต บอกชัดเลย และพระพุทธองค์ตรัสไว้เสมอมีในที่มากแห่งว่า **นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ** พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง และอีกคำว่า ธุวฏฺฐานํ เป็นฐานะที่ยั่งยืนตลอดไป ได้แก่ คำว่า ธุวํ หรือ ตาทิ

เพราะฉะนั้น หลักทำนิพพานให้แจ้งในส่วนปฏิบัติว่า **"เมื่อยินดียิ่งในความเงียบสงัดแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิต และนิมิตแห่งวิปัสสนาจิตได้นั้น เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้"** นั้นก็แปลว่า ในส่วนสมถกัมมัฏฐานที่จะทำใจให้สงบระงับ นอกจากให้พิจารณาอภิณหปัจจเวกขณ์ทั้ง ๕ ประการแล้ว ก็ให้**พึงมีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และเห็นธรรมในธรรม เป็นทั้ง ณ ภายนอก และ ณ ภายใน** คำว่าเห็น ณ ภายนอก ก็คือพิจารณาเห็นส่วนหยาบ ส่วน ณ ภายใน ก็คือพิจารณาเห็นส่วนที่ละเอียดยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่อชำระกิเลสด้วยสติปัญญาที่เราเข้าไปรู้ไปเห็นว่า สภาวะของสังขารธรรมทั้งปวงเป็น อนิจฺจํ ทุกฺขํ

อนตฺตา แล้วละอุปาทานในกาย เวทนา จิต ธรรม จากส่วนหยาบ แล้วเข้าถึง กาย เวทนา จิต ธรรม ส่วนละเอียดที่บริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไป เรียกว่า **"ดับหยาบไปหาละเอียด"** แล้วอาศัย กาย เวทนา จิต ธรรม ที่สะอาด ยิ่งไปกว่านั้นแหละ ดำเนินภาวนาดับหยาบไปหาละเอียดต่อ ๆ ไปให้ถึงกาย เวทนา จิต ธรรมที่ละเอียด ที่บริสุทธิ์ ยิ่งไปกว่าจนสุดละเอียด พ้นจากคุณความดีระดับโลกียะแล้ว จะถึงธาตุล้วน ธรรมล้วนคือ ธรรมกายที่พระพุทธองค์ทรงแสดงว่า พระองค์ทรงเป็น **"ธรรมกาย"** และพระอรหันต์องค์อื่นก็แสดงว่า เป็น "ธรรมกาย" อย่างนั้นเหมือนกัน (ดูพระบาลีใน **อัคคัญญสูตร** พระสุตตันตปิฎก ปาฏิกวรรค ทีฆนิกาย หน้า ๙๒ ; สรภังคเถรคาถา ข้อ ๓๖๕ แห่งพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ฯลฯ)

ทีนี้ในส่วนของ **"สมถกัมมัฏฐาน"** กล่าวรวบยอด กาย เวทนา จิต ธรรม การมีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรมข้อแรก คือให้พิจารณากิเลสนิวรณ์ โดยการทำใจให้สงบเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงนั่นเอง เพราะใจเมื่อเป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคง ด้วยอุบายวิธีแห่งสมถภูมิต่าง ๆ เป็นต้นว่า การกำหนด **"บริกรรมนิมิต"** นึกให้เห็นด้วยใจดังที่ได้กล่าวแล้วเบื้องต้นซึ่งให้ผลเป็นสมาธินิดหน่อย เรียกว่า **"ขณิกสมาธิ"** แล้ว อาศัยการเพ่งนิมิตนั้นแหละต่อไปอีกให้เกิดให้เจริญถึงเป็น **"อุคคหนิมิต"** คือเห็นได้ใสด้วยใจชัดเจนแต่ปรากฏเป็นอยู่ได้ชั่วคราว สมาธิก็สูงขึ้นไปอีก ถึงขั้น "อุปจารสมาธิ" ก็อาศัยการเพ่งอุคคหนิมิตนั้นต่อไปอีกจนถึงเห็นหรือถือเอา **"ปฏิภาคนิมิต"** ได้ เป็นนิมิตเห็นได้ติดตาติดใจ จะนึกย่อให้เล็กลง หรือจะขยายให้โตใหญ่ก็ได้ จัดเป็นสมาธิที่แนบแน่นมั่นคง เป็นสมาธิในขั้นระดับสูงที่เรียกว่า **"อัปปนาสมาธิ"** และเมื่อประกอบด้วยองค์แห่งฌาน คือ "วิตกวิจาร" ตรึกตรองประคองนิมิตได้ อารมณ์ **"ปีติ"** อารมณ์ **"สุข"** ที่ละเอียดยิ่งกว่า และนิ่งเป็นหนึ่ง เป็นอารมณ์เดียวเป็น **"เอกัคคตาจิต"** ครบองค์ ๕ นี้แล้ว จัดเป็นสมาธิในขั้น **"ปฐมฌาน"** มีคุณสมบัติในการกำจัดกิเลสนิวรณ์ทั้ง ๕ ให้หมดไปจากจิตใจ การเจริญ ฌานทั้ง ๔ คือ ปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน และจตุตถฌาน เพื่อกำจัดกิเลสนิวรณ์ให้หมดไป และเป็นไปเพื่อเจริญปัญญา รู้แจ้งในสภาวธรรมและ

อริยสัจ ๔ จึงเป็นสัมมาสมาธิ ๑ ในอริยมรรคมีองค์ ๘ นั้นเอง

เพราะฉะนั้น การเจริญภาวนาสมาธิในขั้นนี้ จึงต้องมีนิมิตหรือควรมีนิมิต เพราะนิมิตช่วยพัฒนาจิตใจ รวมใจให้หยุดให้นิ่ง เป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคง ตั้งแต่ระดับ **บริกรรมนิมิต** ให้เกิดสมาธิในระดับ "ขณิกสมาธิ" ถึง**อุคคหนิมิต** ให้เป็นสมาธิระดับ "อุปจารสมาธิ" และได้**ปฏิภาคนิมิต** อันให้เจริญสมาธิถึงระดับ "อัปปนาสมาธิ" อันเป็นเบื้องต้นของ**ปฐมฌาน** อันเป็นธรรมเครื่องกำจัดกิเลสนิวรณ์ให้หมดไปด้วยองค์แห่งฌานทั้ง ๕ และเมื่อถึงปฐมฌาน ก็สามารถที่จะพัฒนาถึง ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ตามวิธีที่ถูกต้องเหมาะสม ให้จิตใจบริสุทธิ์จากกิเลสนิวรณ์ละเอียดอ่อนควรแก่การเจริญวิปัสสนาและวิชชา อันจะเป็นไปให้เกิดปัญญา รู้แจ้งในสภาวธรรมและสัจธรรมตามที่เป็นจริง การเจริญภาวนาสมาธิดังกล่าว จึงจัดเป็นสัมมาสมาธิ หนึ่งในอริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งอยู่ในข้อที่ว่า ให้มีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม คือ นิวรณ์ ๕ จนถึงอริยสัจ ทั้ง ๔ สัมพันธ์ กันไปทั้งหมดอย่างนี้

และเมื่อจิตเป็นสมาธิผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์จึงยกเอาธรรมชาติอันได้แก่ กาย เวทนา จิต ธรรม นั้นเองขึ้นพิจารณาให้เห็นตามความจริงว่า สังขารธรรมทั้งหลายที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ทั้งที่มีวิญญาณครอง (อุปาทินนกสังขาร) และทั้งที่ไม่มีวิญญาณครอง (อนุปาทินนกสังขาร) อย่างเช่นตัวเรา ญาติมิตรของเรา สัตว์เดรัจฉาน หรือสัตว์โลกอื่น ๆ เช่น ในทุคติภูมิก็มีเปรต สัตว์นรก อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน หรือในเทวโลก พรหมโลก ตลอดทั้งสมบัติพัสถานทั้งหลาย มีมนุษยสมบัติ สวรรค์สมบัติ เป็นต้น ให้เห็นตามความจริงว่า ล้วนประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ปรุงแต่งฝ่ายดี ชื่อว่า **ปุญญาภิสังขาร** สูงขึ้นไปชื่อว่า **อเนญชาภิสังขาร** ความปรุงแต่งฝ่ายไม่ดีชื่อว่า **อปุญญาภิสังขาร** บรรดาสังขารทั้งหมดนี้ล้วนแต่มีสภาวะที่ไม่เที่ยง (อนิจฺจํ) ต้องเปลี่ยนแปลงแปรผันไปตามเหตุตามปัจจัยที่ปรุงแต่งให้เป็นสัตว์โลก (นี่ฝ่ายที่มีชีวิต) และฝ่ายที่ไม่มีชีวิตเรียกว่า อนุปาทินนกสังขาร ได้แก่ ทรัพย์ศฤงคาร ตลอดจนลาภ ยศ สักการะ สรรเสริญ สุข ความเสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา และความทุกข์ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนมีสภาวะตามธรรมชาติที่เป็นอนิจฺจํ ทุกขํ อนตฺตา ทั้งสิ้น

หมดทั้งมหาสติปัฏฐาน ๔ ก็ให้มีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และให้เห็นธรรมในธรรม ว่ามีสภาวะที่ปรุงแต่งอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนรูปกายก็ให้เห็นตามความจริงหมดทั้งแต่ละส่วน ๆ ของร่างกายนั้นว่า สวยงาม น่ารักน่าใคร่หรือไม่? ถ้าใครพิจารณาเห็นอย่างนี้แยกแยะธาตุธรรมให้เห็นชัดเจนอย่างนี้ได้ใจก็จะสงบ นี้ในขั้นสมถกัมมัฏฐาน และแม้จะเจริญปัญญาเห็นแจ้งในสภาพของสังขารทั้งหลายตามที่เป็นจริงว่า ล้วนเป็นอนิจฺจํ และทุกฺขํ ก็ยังจัดเป็นขั้นสมถกัมมัฏฐานเท่านั้น ยังไม่ถึงขั้นวิปัสสนา

เพราะฉะนั้น มหาสติปัฏฐาน ๔ จึงจัดอยู่ในขั้นสมถกัมมัฏฐานเบื้องต้นครึ่งหนึ่ง และในขณะเดียวกัน เมื่อจิตใจสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์ จึงพิจารณากาย เวทนา จิต

ธรรม ให้เห็นตามธรรมชาติที่เป็นจริงว่า ล้วนแต่เป็น อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา ตรงนี้สติปัฏฐาน ๔ จึงมีชื่อหรือมีฐานะเป็น **"อนุวิปัสสนา"** ยังไม่ถึงขั้นวิปัสสนา ซึ่งให้เจริญปัญญารู้แจ้งในอริยสัจ ๔ อันชื่อว่า **โลกุตตรปัญญา** แต่ยังอยู่ในระดับขั้นอนุวิปัสสนา คือให้เจริญปัญญาเห็นแจ้งในสังขารธรรมทั้งหลายว่าเป็นอนิจฺจํ ทุกขํ อนตฺตา และในขั้นนี้แหละที่เป็นบาทฐานให้เจริญวิปัสสนาขั้นละเอียดสูงขึ้นไปถึงเห็นแจ้งในอริยสัจทั้ง ๔ คือ ทุกขสัจ สมุทัยสัจ นิโรธสัจ มรรคสัจ อันเป็นไปในญาณ ๓ คือ **"สัจญาณ"** เห็นแจ้งว่าอริยสัจ ๔ มีจริงอย่างไร **"กิจญาณ"** เห็นแจ้งว่าควรจะทำอย่างไร และ **"กตญาณ"** คือเมื่อได้ทำสำเร็จแล้ว กล่าวคือ ทุกข์กำจัดได้แล้ว สมุทัยละได้แล้ว นิโรธทำให้แจ้งได้แล้ว นี้คือ **"ทำนิพพานให้แจ้ง"** และมรรคทำให้เกิดและเจริญขึ้นแล้ว มรรคจิตจึงเกิดขึ้นเจริญขึ้นสมบูรณ์พร้อมด้วยมรรคปัญญา ปหานสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกอย่างน้อย ๓ ประการ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาสได้ จึง

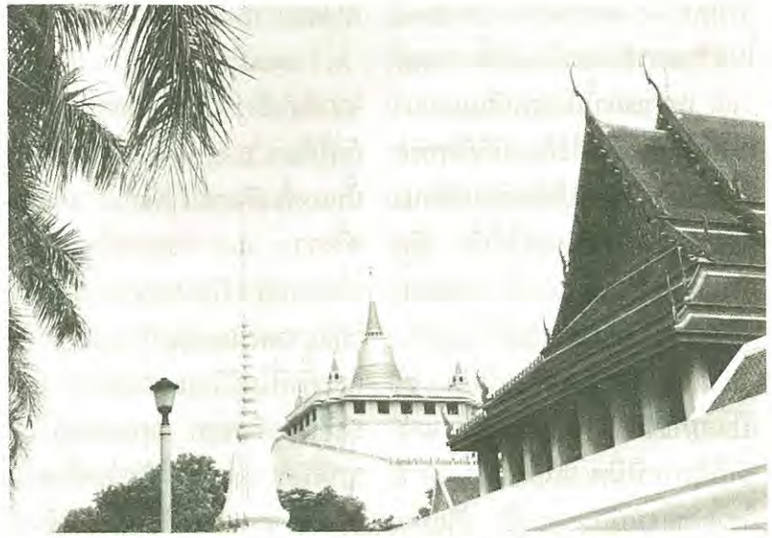

ก้าวล่วงข้ามโคตรปุถุชนเข้าสู่ความเป็นพระอริยบุคคลตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ และนั้นคือ **การเข้าถึง รู้เห็น และเป็นธรรมกาย** ที่เกิดและเจริญขึ้นตั้งแต่**ธรรมกายโคตรภู** จนถึงเป็น **ธรรมกายมรรคผล** และ**พระนิพพาน** ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้

เพราะฉะนั้น จึงได้ยกเอาพระพุทธดำรัสในฉักกนิบาต อังคุตตรนิกาย มาบรรยายให้ญาติโยมสาธุชนทั้งหลายได้ยินได้ฟังและได้ทราบว่าหลักปฏิบัติที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้มีอย่างนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนสมถะ ทรงแสดงไว้เลยว่า **"เมื่อยินดียิ่งในความเงียบสงัดแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิตได้นั้น** ข้อนี้มีฐานะที่มีได้เป็นได้" จิตที่เป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงด้วยปฏิภาคนิมิต (หรือเพียงอุคคหนิมิตก็ยังดี) เป็นพื้นฐานสำคัญแห่งการเจริญสมาธิระดับปฐมฌานขึ้นไป อันเป็นหนึ่งในอริยมรรคมีองค์ ๘ **ถ้าไม่ถึงปฐมฌานแล้วมรรคไม่เกิดและเจริญขึ้นให้สามารถกำจัดสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกโดยเด็ดขาดเป็นสมุจเฉทปหานได้เลย**

นี้เป็นกฎธรรมชาติตายตัวที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเข้าได้ทรงแสดงไว้

เมื่ออาศัยนิมิตแห่งสมาธิจิตจากระดับปฐมฌานแล้ว จึงยก กาย เวทนา จิต ธรรม ขึ้นพิจารณา ทั้ง ณ ภายนอก คือ ส่วนหยาบ และทั้ง ณ ภายใน คือ ส่วนละเอียด ให้เจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวธรรมและสัจธรรมตามที่เป็นจริง แล้วจึงดับหยาบไปหาละเอียดต่อ ๆ ไป จนสุดละเอียดถึง**ธรรมกาย** แล้วนั้นแหละ พระพุทธองค์จึงทรงแสดงว่า **"เมื่อถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตได้แล้ว จักยังสัมมาทิฏฐิ** (คือความเห็นชอบ) **แห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้อยู่ในฐานะที่มีได้เป็นได้"** ก็คือพิจารณาสภาวะของสังขารให้เห็นตามธรรมชาติที่เป็นจริงให้เกิดวิปัสสนาปัญญา ในขั้นอนุวิปัสสนาที่เห็นแจ้งสภาวะของสังขารว่าเป็นอนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา อย่างไร แล้วต้องเจริญแก่กล้าขึ้นถึง**โลกุตตรปัญญา** คือการเห็นแจ้งในพระอริยสัจทั้ง ๔ อันเป็นไปด้วยญาณ ๓ แล้วดับหยาบไปหาละเอียดต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียด จนเข้าถึง รู้เห็นและเป็นธรรมกาย ต่อไปจนสุดละเอียด จึงจะสามารถเข้าถึงรู้เห็นและเป็นธรรมกายมรรคผล และนิพพาน อันชื่อว่าวิสังขาร คือพระนิพพาน ทำนิพพานให้แจ้งได้ ถ้ายังไม่เห็นไม่ได้สัมผัสนิพพาน ทั้งสภาวะนิพพาน ผู้ทรงสภาวะนิพพาน และอายตนนิพพาน จะถือว่าทำนิพพานให้แจ้งได้ ก็ยังไม่เต็มปาก

"เมื่อยังสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้แล้ว จักยังสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้เป็นได้" มรรคผลย่อมเข้าถึงได้ตามระดับภูมิธรรม แต่ที่จะให้สมบูรณ์แล้ว ต้องสมบูรณ์มาตั้งแต่ต้น ระดับสมาธิต้องสูง เป็นกำลังประกอบพร้อมด้วยวิปัสสนาปัญญาและโลกุตตรปัญญา เป็นมรรคจิตและมรรคปัญญา รวมเรียกว่า **มรรคญาณ** พอที่จะกำจัดกิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้โดยเด็ดขาด เป็นสมุจเฉทปหานได้แล้วเข้าผลสมาบัติด้วย **"ผลจิต"** อันให้ได้ **ผลญาณ** รู้แจ้งชัดในอริยมรรคและอริยผลที่ตนบรรลุตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ ผลจิตนั้น เป็นด้วยการพักจิตที่ได้รับอริยผลจากมรรคที่กำจัดสังโยชน์เป็นไปด้วยการเข้าผลสมาบัติซึ่งต้องอาศัยสมาธิ ตั้งแต่ระดับปฐมฌานขึ้นไป ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว ขณะจิตเดียวเท่านั้น ตรงนี้จึงเป็นส่วนสำคัญที่ผู้ปฏิบัติจะต้องมีสมาธิจิตที่ดี ระดับเป็นฌานจิต ตั้งแต่ปฐมฌานขึ้นไป **สมาธิจึงเป็นข้อปฏิบัติที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติภาวนาธรรมที่จะดำเนินไปเพื่อละสังโยชน์ และทำนิพพานให้แจ้งได้ถูกต้องตรงทาง** ใครผู้ใดตำหนิหรือไม่เห็นคุณค่าของสมถภาวนาจึงเท่ากับปิดกั้นทางมรรคผลของตนเอง ดุจเดียวกับผู้คิดที่จะส่งจรวดดาวเทียมออกนอกโลกซึ่งปฏิเสธและไม่จัดหาเชื้อเพลิงให้เพียงพอแก่การขับเคลื่อนจรวดดาวเทียมให้พ้นไปจากโลกได้ ฉะนั้นอาตมาได้กล่าวในส่วนสมถะยกเอาหลักธรรมปฏิบัติในพระบาลีมาแสดง แต่ว่ายังมีข้อปฏิบัติในขั้นสมถะที่มีปรากฏในพระอภิธัมมัตถสังคหะ และในคัมภีร์วิสุทธิมรรค ซึ่งพระอรรถกถาจารย์ได้รวบรวมจากทั้งพระพุทธดำรัส และจากที่พระอรหันตขีณาสพได้แสดงไว้ มี ๔๐ วิธี ใน ๔๐ วิธีนั้นได้แก่ **กสิณ ๑๐ อนุสติ ๑๐ อสุภะ ๑๐ พรหมวิหาร ๔ อรูปฌาน ๔**

อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑ และ จตุธาตุววัตถาน ๑ รวมเป็น ๔๐ ภูมิ ใน ๔๐ ภูมินี้ผู้ปฏิบัติพึงเลือกเอามาประกอบในการปฏิบัติธรรมในขั้นสมถกัมมัฏฐานตามจริตอัธยาศัยของตน

หลวงพ่อวัดปากน้ำ ได้เลือกวิธีที่เหมาะสมที่ให้ผลสูงสุดในขั้นสมถกัมมัฏฐาน ๓ ประการ คือ

ข้อ ๑) อาศัย **อาโลกกสิณ** คือ กสิณแสงสว่างเอามาใช้ โดยวิธีให้เพ่งดวงแก้ว ให้จำได้ด้วยใจเป็น **"บริกรรมนิมิต"** ให้จำติดตาต่อไปเป็น **"อุคคหนิมิต"** ให้ถึง **"ปฏิภาคนิมิต"** ได้โดยสะดวก และอาโลกกสิณนี้เป็นกัมมัฏฐานที่เหมาะกับจริตอัธยาศัยของคนทุกประเภท

ข้อ ๒) อาศัย **พุทธานุสติ** หนึ่งในอนุสติ ๑๐ ซึ่งก็ย่อมควบเอาทั้งธัมมานุสติและสังฆานุสติเข้าไว้ด้วย โดยการให้กำหนดองค์บริกรรมภาวนา คือให้ท่องในใจว่า "สัมมาอะระหัง ๆ ๆ ๆ" **"สัมมา"** ย่อมาจากคำว่า **"สัมมาสัมพุทโธ"** แปลว่าพระผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ นี้หมายเอา**พระปัญญาคุณของพระพุทธเจ้า** ส่วนคำว่า **"อรหัง"** แปลว่าพระผู้ไกลจากกิเลสและบาปธรรมทั้งปวง หมายเอา **พระวิสุทธิคุณของพระพุทธเจ้า** เมื่อบริกรรมภาวนาคือท่องในใจว่า "สัมมาอะระหัง ๆๆ" ก็ให้น้อมพระพุทธคุณของพระพุทธเจ้ามาสู่ใจเราเป็น **พุทธานุสติ**

ข้อ ๓) ในขณะเดียวกัน**ให้ตั้งใจไว้ตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ** ตรงนั้นสำคัญนัก สำคัญด้วยเหตุว่าศูนย์กลางกาย ระดับสะดือพอดีนั้นเองเป็นทั้งที่สุดลมหายใจเข้าออกและที่ตั้งต้นลมหายใจ แต่ศูนย์กลางกายอยู่เหนือระดับสะดือขึ้นมา ๒ นิ้วมือนั้นเป็น**ที่ตั้งกำเนิดธาตุธรรมเดิม ณ ภายใน ของกายสุดหยาบสุดละเอียดต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียดถึงธรรมกาย ถึงพระนิพพาน** ก็กลางของกลางตรงนั้นแหละ

อนึ่ง ถ้าใครเห็นนิมิตไม่ชัดก็อาศัย **"อานาปานสติ"** เข้าช่วยได้ โดยให้มีสติพิจารณาลมหายใจเข้าออกผ่านหรือกระทบดวงแก้ว ณ ตรงศูนย์กลางกายนั้น อย่าเขยื้อนไปไหน ซ้าย-ขวา-หน้า-หลัง-ล่าง-บน ไม่ไปให้ใจหยุดในกลางของกลาง ๆ เรื่อยไป เพราะใจเมื่อละเอียดจะหยุดนิ่งตรงที่สุดลมหายใจเข้าออกเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ นี่เองเป็นที่แน่นอน คำว่า **"ลมหยุด"** ไม่ได้หมายความว่าหยุดหายใจ แต่ลมจะละเอียดจนเหมือนกับไม่ได้หายใจ เมื่อใจเป็นสมาธิในระดับปฐมฌานที่ได้ปฏิภาคนิมิตอันประกอบด้วยองค์แห่งฌานทั้ง ๔ คือ วิตก วิจาร ปีติ สุข และเอกัคคตา ใจจะละเอียดและหยุดนิ่งตรงศูนย์กลางกายเหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ นั้นเอง

เพราะฉะนั้น ตรงนั้นจึงมีสภาวะเป็นอานาปานสติอีกโสดหนึ่ง และในขณะเดียวกัน จุดเด่นที่หลวงพ่อวัดปากน้ำศึกษาค้นพบสุดละเอียดเข้าไปพบว่า ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของกายมนุษย์หยาบ เป็นที่ตั้งของกาย เวทนา จิต ธรรม ของกายมนุษย์ละเอียดก็จะถึงกาย เวทนา จิต ธรรมของกายที่ละเอียด ๆ ๆ ยิ่งไปกว่าต่อ ๆ ไป คือกายทิพย์ ทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม รูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด สุดละเอียดพ้นจากกายเวทนา จิต และธรรมในภพสามก็จะถึงกายธรรม หรือ **ธรรมกาย** อันเป็นกายพ้นโลกคือกายโลกุตตระ เริ่มตั้งแต่ธรรมกายโคตรภูต่อ ๆ ไป จนถึงธรรมกายมรรคผลและพระนิพพาน

เมื่อปฏิบัติตามแนวนี้ เข้ากลางของกลางกาย เวทนา จิต ธรรม เป็น ณ ภายในละเอียดเข้าไปนั้น **ส่วนที่หยาบกว่า** เป็น **ณ ภายนอก ส่วนที่ละเอียดกว่า** เป็น **ณ ภายใน**

การมีสติพิจารณาเห็น กายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ตามที่เป็นจริงที่ละเอียดผ่องใสยิ่งกว่ากันไปตามลำดับเป็นชั้น ๆ เข้าไป ณ ภายในนั้น มีสภาวะที่เป็นการกำจัดกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญาด้วยภาวนาสมาธิ และเมื่อเจริญสติปัฏฐาน ๔ ด้วยการมีสติพิจารณาเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ให้ทั้งเห็นแจ้งและรู้แจ้งในสังขารตามสภาพที่เป็นจริงว่าเป็น อนิจฺจํ ทุกฺขํ และ อนตฺตา ก็จัดเป็นอนุวิปัสสนา ซึ่งจะให้ผลให้เป็นธรรมเครื่องชำระจิตใจให้ผ่องใสทั้งจากกิเลสนิวรณ์และทั้งจากกิเลสหยาบ กิเลสกลางและกิเลสละเอียด ๆ แม้เพียงชั่วคราวเป็นวิกฺขมฺภนวิมุตฺติ คือการกำจัดกิเลสด้วยการข่มกิเลสเป็นชั้น ๆ ไปจนสุดละเอียดได้ถึงธรรมกาย

เมื่อถึงธรรมกายแล้วนั้น ตาและญาณธรรมกายนั้นแหละ ช่วยให้มีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และเห็นธรรมในธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้นให้สามารถพัฒนาขึ้นไปเห็นอริยสัจ ๔ ได้ชัดแจ้งขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเจริญภาวนาดับหยาบไปหาละเอียดจนสุดละเอียดไปถึงได้รู้-เห็น**พระนิพพาน** คือ **ธรรมกาย ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าและของพระอรหันตขีณาสพ ผู้เข้าอนุปาทิเสสนิพพาน** (คือเบญจขันธ์แตกดับ) แล้ว สถิตย์อยู่ในอายตนนิพพานให้เห็นวิสังขารคือพระนิพพานตรงตามพระพุทธพจน์ และตามพระพุทธประสงค์ทุกประการ

สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงแสดงว่า **"เมื่อทำนิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตได้แล้ว จักยังสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้ในฐานะที่มีได้เป็นได้"** เพื่อให้ผู้ปฏิบัติธรรมสามารถดำเนินตามขั้นตอนนี้ไป **เพื่อให้รู้แจ้งเห็นแจ้ง (ทั้งรู้-ทั้งเห็น) สภาวะของทั้งสังขาร และวิสังขารตามที่เป็นจริง เพื่อยังสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ ได้ถึงมรรคผลนิพพานโดยทางตรง ไม่หลงทาง**

ข้อที่สำคัญที่สุดคือเมื่อดับ

หยาบไปหาละเอียดและหยุดในหยุด กลางของหยุด กลางของกลาง ๆ ๆ ดับหยาบไปหาละเอียดต่อ ๆ ไปนั้นมีสภาวะที่เป็นการชำระกิเลสยิ่ง ๆ ขึ้นไปตามลำดับ และช่วยให้การรู้เห็นสภาวะของสังขารตามที่เป็นจริงที่มีอยู่ในกายเรา คือ กาย เวทนา จิต ธรรม เป็นขั้น ๆ ไป ไม่หลงทางเหมือนกับผู้ปฏิบัติที่เอาใจออกนอกตัว ซึ่งยังจะมีโอกาสไปรู้ไปเห็นนิมิตลวงหรือสิ่งที่ไม่จริงได้ การเจริญภาวนาให้มีสติพิจารณาเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม เป็นทั้ง ณ ภายนอก (ส่วนหยาบ) และทั้ง ณ ภายใน (ส่วนละเอียด) ต่อ ๆ ไปจนสุดละเอียดอย่างนี้ **ไม่มีปัญหาในการเห็นนิมิตลวง และการเกิดวิปัสสนูปกิเลส** เพราะการปฏิบัติภาวนาทำใจให้หยุดในหยุด กลางของหยุด และดับหยาบไปหาละเอียดเรื่อยไปนั้นเป็นการชำระกิเลสไปในตัวตลอดเวลา จัดเป็นนิโรธคือดับสมุทัย ชำระกิเลสในจิตใจ ให้ละเอียดผ่องใสยิ่ง ๆ ขึ้นไป **จึงให้สามารถรู้-เห็นทั้งสังขารธรรม** และ **วิสังขารคือพระนิพพานตามที่เป็นจริง จึงไม่มีนิมิตลวง และทั้งไม่เกิดวิปัสสนูปกิเลส** นี้คือ**ส่วนดีที่สุด ประเสริฐที่สุด ของการปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกาย**

การเจริญภาวนาสมาธิ อันมีทั้งอาโลกกสิณ พุทธานุสติ และอานาปานสตินั้น ให้ผลดีครอบจักรวาล คือช่วยให้สามารถรวมใจให้หยุดนิ่ง เป็นสมาธิแนบแน่นมั่นคงได้สะดวก และแก้ปัญหาเกี่ยวกับจริตอัธยาศัยของผู้ปฏิบัติธรรมได้ทุกจริตอัธยาศัย กล่าวคือใช้ได้ - เหมาะกับบุคคลทุกจริตอัธยาศัย ช่วยให้เกิดทิพยจักขุทิพยโสต ได้ดีอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการเจริญวิชชาและอภิญญา ช่วยให้สามารถรู้เห็นสภาวะของสังขารได้ตามที่เป็นจริง ไม่ว่าเห็นสวรรค์ เห็นนรก และให้สามารถทำนิโรธดับ สมุทัย แม้เพียงชั่วคราวด้วยวิกขัมภนวิมุตติอันให้สามารถเข้าถึงและเห็นสภาวะของวิสังขาร คือพระนิพพานได้ชัดแจ้งตามที่เป็นจริง

นี้เป็นจุดดีวิเศษของการปฏิบัติตามแนวนี้ ซึ่งอาตมาใคร่จะชี้แจงให้ทราบไว้เป็นเบื้องต้น ซึ่งท่านทั้งหลาย (บางท่าน) ก็อาจจะไม่เคยได้ยินได้ฟัง เพื่อจะให้เข้าใจจุดนี้ไว้ก่อน แล้วตั้งใจปฏิบัติไป แล้วท่านจะได้มีประสบการณ์และเข้าใจในผลดีในการปฏิบัติตามที่หลวงพ่อวัดปากน้ำท่านสอนด้วยตัวของท่านเอง **ขอแต่ให้ตั้งใจจริง ไม่ทอดทิ้งหรือวางธุระเสียกลางคัน ดำเนินไปด้วย อิทธิบาท ๔ สัมมัปทาน ๔ สติปัฏฐาน ๔** ให้เจริญแก่กล้าขึ้นด้วย **อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗** จนถึง**อริยมรรคมีองค์ ๘ ก็จะสามารถทำนิพพานให้แจ้ง และบรรลุมรรค ผล นิพพาน ตามพระพุทธประสงค์โดยทางตรงแน่นอน** เมื่อเข้าใจดั่งนี้แล้ว ท่านทั้งหลายจงตั้งใจปฏิบัติภาวนาธรรมต่อไป.

เจริญพร

■ ■ ■ ■

ถอดเทปโดย
เอมอร อรุณยงจิต

ผลการปฏิบัติภาวนา และ มติอรรถกถา สรุปว่า นิพพานไม่เป็นอนัตตา

โดย
พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

ปรียญธรรมสมาคมได้อาราธนาข้าพเจ้าไปแสดงธรรม เรื่อง "สู่ทางพระนิพพาน" ที่ห้องประชุมวัดสามพระยาเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ ความสำคัญแห่งธรรมบรรยายในวันนั้นคือ ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงพระนิพพานโดย ๓ นัย คือ

๑) **สภาวะนิพพาน** ได้แก่ความว่างเปล่าจากปริยุฏฐานกิเลสและอนุสัยกิเลส ถอนอัตตานุทิฏฐิ

๒) **ผู้ทรงสภาวะ** นั้น คือธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้ว และ

๓) **อายตนนิพพาน** คือ ที่สถิตอยู่ของพระนิพพาน ที่เข้าปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ เมื่อเบญจขันธ์แตกทำลาย คือตายแล้ว

และว่า **พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ผู้ได้ศึกษาทั้งปริยัติและปฏิบัติพระสัทธรรม ได้เข้าถึง และได้ทั้งรู้และทั้งเห็นพระนิพพานทั้ง ๓ นัยนั้น โดยความเป็นสภาพเที่ยง(นิจฺจํ/สสฺสตํ) เป็นบรมสุข (ปรมํ สุขํ) และโดยความเป็นอัตตาวิมุตติ คือเป็นตัวตนที่วิมุตติหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวงและไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งไตรลักษณ์** คือ **ความเป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา เหมือนอย่างสังขารธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง แต่ประการใด** แล้วพระเดชพระคุณท่านก็ได้สั่งสอนศิษยานุศิษย์ให้ศึกษาและปฏิบัติภาวนาธรรมตามแนววิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้านี้ ให้ได้เข้าถึง ได้รู้ และได้เห็นตามปรากฏเป็นที่นิยมปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย และได้ถ่ายทอดสั่งสอนสืบต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้

ภายหลังที่ข้าพเจ้าได้บรรยาย

ธรรมในครั้งนั้นแล้วก็ได้มีผู้วิจารณ์ทั้งคัดค้านและสนับสนุน ลงในหนังสือนิตยสารสมาธิเป็นระยะ ๆ ต่อมา จนถึงนิตยสารสมาธิเล่มที่ ๖๔ และ ๖๗ ได้มีบันทึกของพระเดชพระคุณ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) นำลงในนิตยสารสมาธินี้ คัดค้านโดยกล่าวว่า **มติอรรถกถาว่านิพพานเป็นอนัตตา** โดยที่พระเดชพระคุณท่านได้ถือเอาประเด็นแห่งความหมายโดยทั่วไปจากพระพุทธดำรัสที่ว่า สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ซึ่งแปลว่า "ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา" นั้น **คำว่า "ธรรมทั้งปวง"** นั้น **หมายรวมความทั้งสังขาร (ได้แก่เบญจขันธ์) ที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง และทั้งวิสังขารคือพระนิพพาน ที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งด้วยเป็นอนัตตานั่นเอง**

ทั้ง ๆ ที่มีมติอรรถกถาอันแสดงความหมายเฉพาะกรณีนี้ว่า

๑) "ตตฺถ สพฺเพ ธมฺมาติ ปญฺจกฺขนฺธาเอว อธิปฺเปตา." แปลว่า **ธรรมทั้งปวงในพระคาถานั้น พระผู้มีพระภาคทรงประสงค์เอาขันธ์ ๕ เท่านั้น** (อรรถกถาธรรมบท ภาค ๗ หน้า ๖๒)

๒) "สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ สพฺเพปิ จตุภูมิกา ธมฺมา อนตฺตา. อิธ ปน เตภูมิกา ธมฺมา ว คเหตฺพฺพา." แปลว่า บาทคาถาว่า "**ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา มีความหมายว่า ธรรมทั้งหลายที่เป็นไปในภูมิ ๔ แม้ทั้งหมดเป็นอนัตตา แต่ในที่นี้พึงถือเอาเฉพาะธรรมที่เป็นไปในภูมิ ๓ เท่านั้น**" (อรรถกถาเถรคาถา ปรมัตถทีปนี ภาค ๒ หน้า ๒๘๒)

พระเดชพระคุณพระเทพเวทีท่านมิได้ถือเอามติอรรถกถาอันแสดงความหมายเฉพาะกรณีดังที่กล่าวนี้ ก็เพราะเห็นสมกับที่อรรถกถาเองก็ได้บ่งชี้ว่าเป็นวิปัสสนาวิธี โดยอธิบายว่า

คำถามต่อไปว่า "ทำไมความหมายเฉพาะกรณีจึงจำกัดแคบกว่าความหมายทั่วไป คือทำไมจึงหมายเอาแต่เพียงขันธ์ ๕ เท่านั้น (ยกเว้นมรรค-ผลอีกด้วย)"

ตอบว่า "เพราะเป็นกรณีการพิจารณาของผู้ปฏิบัติ คือ ผู้เจริญวิปัสสนา (เพื่อบรรลุมรรค ผล นิพพานที่ตนยังไม่ได้บรรลุ) ซึ่งพิจารณาขันธ์ ๕ ที่ประจักษ์แก่ตน ไม่สามารถพิจารณามรรค ผล นิพพานที่ตนยังไม่ได้บรรลุ (แม้ถ้าผู้ปฏิบัตินั้นจะนึกถึง หรือยกเอามรรค ผล นิพพาน ขึ้นมาพิจารณา มรรค ผล นิพพานในความคิดปรุงแต่งของผู้นั้น คือเป็นสภาวธรรมในภูมิ ๓ ไม่ใช่มรรค ผล นิพพาน จริง)"

๑) ข้อที่พระเดชพระคุณท่านอ้างเหตุที่พระอรรถกถาจารย์ แสดงความหมายเฉพาะกรณี หมายเอาแต่เพียงขันธ์ ๕ หรือว่า แต่ในที่นี้ (อิธ) พึงถือเอาเฉพาะธรรมที่เป็นไปในภูมิ ๓ เท่านั้น นี้ เพราะเป็นกรณีการพิจารณาของผู้ปฏิบัติที่ยังไม่ได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน (แม้ถ้าผู้ปฏิบัตินั้นจะนึกพึงยกเอามรรคผลนิพพานขึ้นพิจารณามรรค ผล นิพพานในความคิดปรุงแต่งของผู้นั้น ก็เป็นสภาวธรรมในภูมิ ๓ ไม่ใช่มรรค ผล นิพพานจริง) นี้

ข้อนี้ไม่จริงเสมอไป

เพราะพระผู้มีพระภาคเคยตรัสพระสัจธรรมนี้ คือสามัญญลักษณะแห่งสังขาร แก่พระอริยสาวกผู้ได้บรรลุมรรค ผล นิพพานแล้วก็มี และพระอริยสาวกผู้บรรลุธรรมแล้วสนทนาเกี่ยวด้วยสัจธรรมคือสามัญญลักษณะเช่นนี้ก็มี โดยที่พระพุทธองค์ก็มิได้ตรัสวิสังขารคือพระนิพพานว่าเป็นอนัตตา และพระอริยสาวกก็มิได้กล่าววิสังขารคือพระนิพพานว่าเป็นอนัตตา แต่อย่างใด

ดังมีตัวอย่าง

๑. **เรื่องพระปัญจวัคคีย์** ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้เสด็จไปโปรดที่อิสิปตนมฤคทายวันนั้นเมื่อทรงแสดงธรรมจักกัปปวัตตนสูตรในวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือนอาสาฬหะ (เดือน ๘) แล้ว พระอัญญาโกณฑัญญะก็บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบันบุคคล แล้วต่อมาก็ได้แสดงธรรมเบ็ดเตล็ด จนพระวัคคีย์อีก ๔ ได้บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบันทั้งหมด ซึ่งนับเป็นพระอริยเจ้าผู้บรรลุ มรรค ผล นิพพานแล้ว แม้จะยังไม่บรรลุอรหัตผลก็ตาม ก็ตกกระแสพระนิพพานจริง ๆ แล้ว หาใช่ความคิดปรุงแต่งขึ้นไม่ และก็ไม่ใช่สภาวธรรมในภูมิ ๓ **ครั้นถึงวันแรม ๕ ค่ำ เดือนอาสาฬหะนั้นเอง พระพุทธเจ้าก็ทรงแสดงอนัตตลักขณสูตโปรดพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ผู้ได้บรรลุมรรค ผล เป็นพระโสดาบันผู้ตกกระแสพระนิพพานจริง ๆ แล้ว ให้ได้บรรลุอรหัตผลต่อไป ก็ไม่เห็นตรัสว่าวิสังขารคือพระนิพพานเป็นอนัตตาแต่อย่างใด คงตรัสแต่ขันธ์ ๕ มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร และ วิญญาณ เท่านั้น ที่เป็นอนัตตา**

๒. **ในการสนทนาธรรมระหว่างพระสารีบุตรกับพระยมก เมื่อพระยมกบรรลุธรรม (พระอรหัตผล) ใหม่ ๆ ก็หาได้กล่าวถึงวิสังขารคือพระนิพพาน ว่าเป็นอนัตตาไม่ คงสนทนากันแต่ว่าขันธ์ ๕ อันเป็นสังขารเท่านั้นที่เป็นอนัตตา** ดังปรากฏในสังยุตตนิกาย ขันธวรรค เล่มที่ ๑๗ ข้อ ๑๙๘ มีความย่อว่า พระยมกนั้นเที่ยวคุยว่าตนรู้ถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้วว่า พระภิกษุผู้เป็นขีณาสพ เมื่อขันธ์ ๕ แตกทำลายคือตายแล้วก็จะขาดหายสูญสิ้น หลังจากตายจะไม่มีอยู่อีก ภิกษุอื่นช่วยกันชี้แจงเพื่อแก้ทิฏฐิของพระยมกนั้น แต่ไม่สำเร็จ จึงไปหาพระสารีบุตรให้ช่วยแก้ไขทิฏฐิของพระยมกนั้น

มีข้อความในการสนทนาในตอนท้ายว่า

พระสารีบุตร:

นี่แน่ะท่านยมก ในปัจจุบันนี้เอง ที่ตรงนี้ ท่านยังหาตถาคตโดยจริงโดยแท้มิได้ ควรหรือ ที่ท่านจะกล่าวว่า ข้าพเจ้ารู้ทั่วถึงธรรมตามที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้แล้วว่า พระภิกษุผู้เป็นขีณาสพต่อจากกายแตกทำลาย ก็จะขาดหายสูญสิ้น หลังจากตายจะไม่มีอยู่อีก"

พระยมกจึงรู้สึกตัวว่า ตนยังไม่รู้จักพระอรหันต์พระตถาคตองค์จริง แต่เดิมเคยรู้จักแต่ขันธ์ ๕ ต่อเมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาแล้ว จึงได้สติ และได้บรรลุธรรม (พระอรหัตผล) ในบัดเดี๋ยวนั้น

พระยมก:

"ข้าแต่ท่านสารีบุตร แต่ก่อนเมื่อยังไม่รู้ ผมจึงได้มีความเห็นชั่วร้ายนั้น (ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ) นั้น แต่เพราะสดับพระธรรมเทศนาของท่านสารีบุตรนี้ ผมจึงละความเห็นที่ชั่วร้ายนั้นได้แล้ว และผมก็ได้บรรลุธรรม (พระอรหัตผล) แล้ว

พระสารีบุตร:

"แน่ะท่านยมก ถ้าชนทั้งหลายพึงถามท่านอย่างนี้ว่า 'ท่านยมกภิกษุผู้เป็น**อรหันตขีณาสพ** หลังจากร่างกายแตกทำลายตายไปแล้วจะเป็นอย่างไร' ท่านถูกถามอย่างนี้แล้วจะกล่าว ชี้แจงอย่างไร"

พระยมก:

"ผมพึงกล่าวชี้แจงอย่างนี้ว่า 'รูปแลเป็นสิ่งไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นดับแล้ว สิ่งนั้นถึงความไม่ตั้งอยู่แล้ว... เวทนา...สัญญา... สังขาร ..วิญญาณ ฯลฯ' ผมถูกถามอย่างนี้ พึงกล่าวชี้แจงอย่างนี้"

พระสารีบุตร:

"ดีแล้ว ดีแล้ว ท่านยมก ฯลฯ"

แท้ที่จริงแล้ว

มติอรรถกถาทั้ง ๒ ที่แสดงความหมายเฉพาะกรณี นี้ เป็นอรรถาธิบายพระสัจธรรม คือสามัญญลักษณะแห่งสังขารทั้งปวง ที่เป็นไปในภูมิ ๓ ได้แก่ กามาวจรภูมิ รูปาวจรภูมิ อรูปาวจรภูมิ **ตามที่เป็นจริง เพราะเป็นธรรมฐิติ ธรรมนิยาม** คือ **เป็นธรรมตั้งอยู่แล้วตามธรรมดาตามธรรมชาติที่เป็นโดยแท้ หาใช่เป็นอรรถาธิบายวิปัสสนาวิธีจึงถือเอาเหตุที่ผู้ฟังยังไม่ได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน ดังที่พระเดชพระคุณพระเทพเวทีท่านอ้างถึงมาเป็นตัวกำหนดเงื่อนไขแห่งอรรถาธิบายพระสัจธรรม นี้ไม่** และ

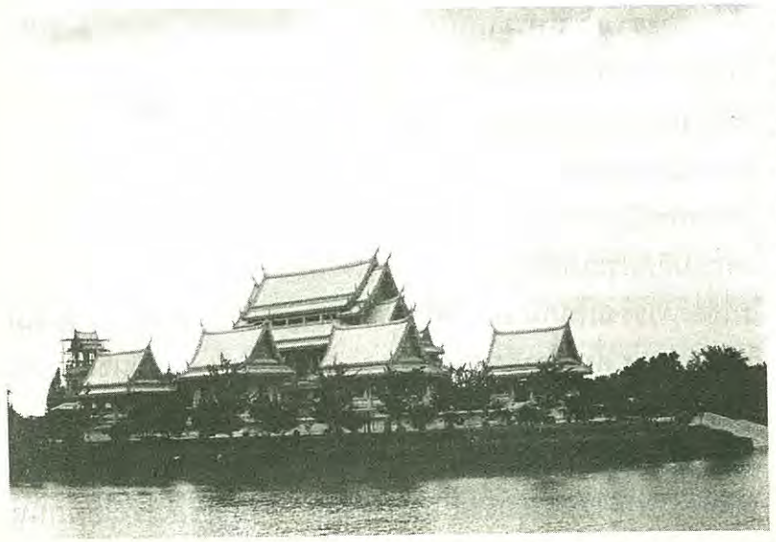

ในบาทพระคาถาที่ ๒ มีศัพท์ว่า **"อิธ"** แปลว่า **"ในที่นี้"** ก็คือ **"ในกรณีเรื่องนี้"** กล่าวคือ **ในเรื่องสามัญญลักษณะแห่งสังขารนี้ มิใช่ในกรณีที่ผู้ฟังยังไม่ได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน แต่ประการใด**

๒) ผลการปฏิบัติภาวนาและมติอรรถกถาสรุปว่าสังขารธรรมทั้งปวงหรือธรรมที่เป็นไปในภูมิ ๓ เท่านั้น ที่เป็นอนัตตา พระนิพพานไม่เป็นอนัตตา แน่นอน

ก. สังขารธรรมทั้งปวง หรือ **ธรรมที่เป็นไปในภูมิ ๓ เท่านั้นที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา** เพราะ

๑. เป็นธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง จึงต้องเปลี่ยนแปลงแปรผันไปตามเหตุปัจจัย **ชื่อว่าไม่เที่ยง (อนิจฺจํ)**

๒. **สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ (ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ)** เพราะทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้นาน ผู้ใดยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฏฐิแล้ว**เป็นทุกข์**

๓. **สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา มิใช่ตัวตน (ยํ ทุกฺขํ ตทนตฺตา) เพราะต้องแตกสลายหมดสภาพเดิมของมันไปในที่สุด จึงมีอนัตตลักษณะ คือลักษณะที่ให้เห็นว่ามิใช่ตัวตน ได้แก่**

(๑) **เป็นของสูญ** คือเป็นการประชุมเข้าขององค์ประกอบที่เป็นส่วนย่อย ๆ ทั้งหลายว่างเปล่าจากความเป็นสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา หรือการสมมติเป็นต่าง ๆ

(๒) **เป็นสภาพหาเจ้าของมิได้ ไม่เป็นของใครจริง**

(๓) **ไม่อยู่ในอำนาจ** ไม่เป็นไปตามความปรารถนา ไม่ขึ้นต่อการบังคับบัญชาของใคร ใคร ๆ ไม่พึงได้สมหวังว่า ขอ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของเรา จงเป็นอย่างนี้เถิด อย่าได้เป็นอย่างนั้นคือ อย่าแก่อย่าเจ็บและอย่าตายเลย

(๔) **เป็นสภาวธรรมอันเป็นไปตามเหตุปัจจัย** ขึ้นต่อเหตุปัจจัย ไม่มีอยู่โดยลำพังตัว แต่เป็นไปโดยสัมพันธ์ อิงอาศัยกันอยู่กับสิ่งอื่น ๆ

๔. **โดยสภาวะของมันเองก็แย้งหรือค้านต่อความเป็นอัตตา** มีแต่ภาวะที่ตรงข้ามกับความเป็นอัตตา

ดังปรากฏความย่อในอนัตตลักขณสูตร ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ **พระอริยสาวกปัญจวัคคีย์** ณ อิสิปตนมฤคทายวัน เมื่อวันแรม ๕ ค่ำ เดือน ๘ ว่า **รูปํ ภิกฺขเว อนตฺตา** เป็นต้น ใจความว่า **ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่ใช่ตน (อนตฺตา) ถ้ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ จักได้เป็นตน (อตฺตา) แล้วไซร้ ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่อความเจ็บไข้ลำบาก** และ

พระอรรถกถาจารย์ได้อรรถาธิบายติลักขณาทิคาถา ในอรรถกถาธรรมบท ภาค ๗ หน้า ๖๒-๖๓ ว่า

"ตตฺถ สพฺเพ ธมฺมาติ:

ปญฺจกฺขนฺธาเอว อธิปฺเปตา.

อนตฺตาติ: มา ชีรนฺตุ มา มียนฺตูติ วเส วตฺเตตุํ น สกฺกาติ อวสวตฺตนฏฺเฐน อนตฺตา สุญฺญา อสฺสามิกา อนิสฺสราติ อตฺโถ.”

แปลความว่า

บรรดาบทเหล่านั้น **สองบทว่า สพฺเพ ธมฺมา พระผู้มีพระภาคทรงประสงค์เอา ขันธ์ ๕ นี้เอง. บทว่า อนตฺตา ความว่า** ชื่อว่า **อนตฺตา** คือ **ความว่างเปล่า ไม่มีเจ้าของ** ได้แก่ **ไม่มีอิสระ** เพราะอรรถว่า **ไม่เป็นไปในอำนาจ เพราะใคร ๆ ไม่อาจให้เป็นไปในอำนาจว่า “ธรรมทั้งปวง จงอย่าแก่ จงอย่าตาย.”** และ

๕. เป็นสังขตธาตุ สังขตธรรม อันมีสังขตลักษณะ ๓ ประการ (พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต สังขตสูตร อสังขตสูตร เล่มที่ ๒๐ ข้อ ๔๘๖-๔๘๗) คือ

ปรากฏความเกิด ๑

ปรากฏความเสื่อมดับสลาย ๑

เมื่อตั้งอยู่ ปรากฏความแปรปรวน ๑

ก็คือเป็นสภาพที่ไม่

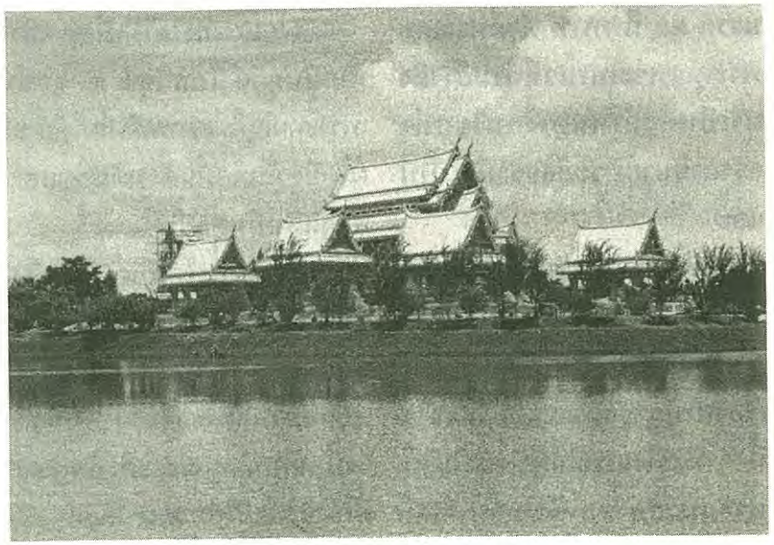

เที่ยง (อนิจฺจํ) เป็นทุกข์ (ทุกฺขํ) และไม่ใช่ตัวตน (อนตฺตา) นั่นเอง

ข. อรรถกถาไขความพระพุทธดำรัส ได้แก่ อรรถกถา ขุททกนิกาย จูฬนิทเทส หน้า ๘, อรรถกถา ขุททกนิกาย มหานิทเทส หน้า ๒๑๙ และในอรรถกถา ปฏิสัมภิทามรรค ภาค ๑ หน้า ๖๘ (ณ ที่นี้จะขอยกเพียง ๑ ตัวอย่าง เพราะคล้าย ๆ กัน) ว่า

สพฺเพ ธมฺมาติ นิพฺพานมฺปิ อนโต กตฺวา วุตฺตา. อนตฺตาติ อวสวตฺตนฏฺเฐน. แปลความว่า **ข้อความว่า “ธรรมทั้งปวง” ตรัสไว้โดยรวมแม้ทั้งพระนิพพานเข้าด้วย ชื่อว่า เป็นอนัตตา โดยความหมายว่าไม่เป็นไปในอำนาจ**

และในอรรถกถา ปฏิสัมภิทามรรค ภาค ๒ หน้า ๒๓๐ อรรถาธิบายว่า

ยํ อนิจฺจญฺจ ทุกฺขญฺจ อนตฺตา จาติ เตหิ สห นิโรธสจฺจญฺจ สงฺคหิตํ. จตฺตาริปิ หิ อนตฺตาเยว. แปลความว่า

ในคำว่า “สิ่งที่ไม่เที่ยงก็ดี สิ่งที่เป็นทุกข์ก็ดี สิ่งที่เป็นอนัตตาก็ดี” ท่านรวมนิโรธสัจจะเข้ากับทุกข์-สมุทัย-มรรคด้วย แท้จริงสัจจะแม้ทั้ง ๔ เป็นอนัตตาทั้งนั้น..

อรรถาธิบายไขความแห่งพระพุทธดำรัสดังกล่าวนี้จะเห็นว่า

๑. ที่พระอรรถกถาจารย์สงเคราะห์แม้พระนิพพานเข้าด้วยศัพท์ **“สพฺเพ ธมฺมา”** แปลว่า **“ธรรมทั้งปวง”** เป็นอนัตตาด้วยนั้น **โดยความหมายว่าไม่เป็นไปในอำนาจ** กล่าวคือ **ไม่อยู่ในบังคับบัญชาว่า ธรรมทั้งปวงจงอย่าแก่ อย่าเจ็บ อย่าตาย**

ธรรมทั้งปวงที่พระอรรถกถาจารย์หมายความถึงนั้น ก็**หมายเอาขันธ์ ๕** ของพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ของพระพุทธเจ้า หรือของพระตถาคต ผู้บรรลุมรรค ผล นิพพานแล้ว ในความหมายสูงสุด ก็คือ **สอุปาทิเสสนิพพาน** นั่นแหละ ที่ไม่เป็นไปในอำนาจ คือไม่อยู่ในบังคับบัญชาว่า จงอย่าแก่ อย่าเจ็บ อย่าตายเลย **หาได้หมายความรวมถึงพระนิพพานธาตุแท้ ๆ ผู้ทรงสภาวะนิพพาน ว่าเป็นอนัตตาด้วยไม่ แต่ประการใดเลย** เพราะพระนิพพานธาตุเป็นอมตธรรม คือ ธรรมที่ไม่ตาย หาได้แก่ เจ็บ และตาย ดังเช่นขันธ์ ๕ ไม่

เพราะ**พระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า พระพุทธเจ้า หรือพระตถาคตที่แท้จริงนั้น มิใช่ขันธ์ ๕ โดยแท้ และขันธ์ ๕ ก็มิใช่พระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า พระพุทธเจ้า หรือพระตถาคตองค์จริง**

ถ้าใครยังหลงคิดเห็นอยู่ว่าพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า พระพุทธเจ้า หรือพระตถาคตเป็นขันธ์ ๕ หรือว่าขันธ์ ๕ เป็นพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า พระพุทธเจ้า หรือพระตถาคต ย่อมเป็นผู้มีคติเหมือนพระยมกเมื่อก่อนแต่จะบรรลุธรรมคือเป็นผู้มีทิฏฐิชั่วร้าย = ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ (พระไตรปิฎก สังยุตตนิกาย ขันธวรรค เถรวรรค ยมกสูตร)

พระสารีบุตรก็ปรินิพพานแล้ว จะมีใครแก้ไขทิฏฐิชั่วร้ายนั้นแก่ใครได้ นอกจากปฏิบัติภาวนาให้เข้าถึงเอง เป็น**ปัจจักขสิทธิญาณ** อย่ามัวแต่เพียงอ่าน ฟัง แล้วคิดเอาเองเป็นอนุมานสิทธิเลย

๒. ที่พระอรรถกถาจารย์สงเคราะห์แม้สัจจะ ๔ เข้าด้วยศัพท์ สพฺเพ ธมฺมา แปลว่า “ธรรมทั้งปวง” ด้วย ก็เพียงแต่สงเคราะห์อาการที่พระอริยเจ้ากำลังบรรลุมรรค ผล นิพพาน กล่าวคือมีความเกิดแห่งมรรคและผลคือนิโรธ มีความดับทุกข์ด้วยการตัดเหตุคือ “สมุทัย” จึงมีสภาวะที่ไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ คือทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นจึงเป็นอนัตตา มิใช่ตัวตน **อาการที่บรรลุมรรคผลเท่านั้นแหละที่เป็นอนัตตา หาใช่พระนิพพานธาตุของพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ของพระพุทธเจ้า หรือพระตถาคตเจ้า ผู้ตัดกิเลสเป็นสมุจเฉทปหานไม่**

พระอรรถกถาจารย์จึงแสดงมติสรุปในอรรถกถาสมสีสัฏฐญาณนิทเทส ในพระสูตรและอรรถกถา (แปล) ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค เล่มที่ ๗ ภาคที่ ๑ หน้า ๙๐๒ ว่า

“ก็เพราะโลกุตตรธรรมมิใช่เป็นธรรมที่ควรตัดด้วยการตัดเหตุ ฉะนั้น **โลกุตตรธรรม แม้ท่านสงเคราะห์เข้าด้วยศัพท์ว่า สพฺเพ ธมฺมา ก็ไม่พึงถือเอา**

ในที่นี้ เพราะมีคำว่า สมุจเฉทะ ควรคือเอาด้วยเตภูมิกธรรม อันควรตัดด้วยเหตุ."

นี้ตรงกับที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำท่านปฏิบัติได้เข้าถึง และได้รู้-เห็นว่า**พระนิพพานคือธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลนั้นไม่เป็นอนัตตา แต่กลับเป็นอัตตา-วิมุตติ**

ค. วิสังขาร คือ **พระนิพพาน** ได้แก่ **พระตถาคต หรือพระอรหันต์ ผู้บรรลุพระนิพพาน หลุดพ้นแล้วด้วยดีจากสรรพกิเลสทั้งปวงโดยเด็ดขาด เป็นสมุจเฉท-ปหาน เป็นวิราคธาตุ วิราคธรรม ไม่ประกอบด้วยกิเลสตัณหาราคะใด ๆ ปรุงแต่ง เป็นอสังขตธาตุ อสังขตธรรม อันมีอสังขตลักษณะ ๓ คือ**

ไม่ปรากฏความเกิด ๑

ไม่ปรากฏความเสื่อมดับสลาย ๑

เมื่อตั้งอยู่ ไม่ปรากฏความแปรปรวน ๑

เป็นธรรมธาตุที่ไม่ตาย (อมตํ) เพราะไม่มีการเคลื่อนจากภพหนึ่งไปอีกภพหนึ่ง (อจฺจุตํ)

เป็นธรรมที่ยั่งยืน (ธุวํ) และมั่นคง (ตาทิ) จึงไม่ต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งไตรลักษณ์ กล่าวคือ **ไม่เป็นอนิจจัง ทุกขัง และไม่เป็นอนัตตา โดยแท้**

เพราะเหตุนี้ พระอรรถกถาจารย์จึงได้มีมติสรุปไว้ในอรรถกถาสมสีสัฏฐญาณนิทเทส ดังที่กล่าวแล้วว่า

"ก็เพราะโลกุตตรธรรมมิใช่เป็นธรรมที่ควรตัด ด้วยการตัดเหตุ ฉะนั้น**โลกุตตรธรรม แม้ท่านสงเคราะห์เข้าด้วยศัพท์ว่า สพฺเพ ธมฺมา ก็ไม่พึงถือเอาในที่นี้ เพราะมีคำว่า สมุจเฉทะ ควรคือเอาด้วยเตภูมิธรรม อันควรตัดด้วยเหตุ."**

พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำผู้ปฏิบัติได้บรรลุธรรม-กายได้เข้าถึง และได้รู้ได้เห็นพระนิพพาน คือธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้ว ของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์สาวก ที่เข้าปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสส-นิพพานธาตุ เป็นธรรมธาตุที่ไม่มีการเกิด แก่ เจ็บ และตายอีกต่อไป จึงมีสภาวะที่ไม่เป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา ตรงตามที่พระอรรถกถาจารย์ได้ว่าไว้แล้วนี้ทุกประการ

ง. วิสังขารคือพระนิพพานมีสภาวะที่ตรงข้ามกับสังขารทั้ง

หลายทั้งปวงโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ

๑. เป็นบรมสุข ดังพระบาลีในธรรมบท ในที่มากแห่งว่า

"นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ." แปลว่า **นิพพานเป็นบรมสุข**

๒. เป็นสภาพเที่ยง (นิจฺจํ/สสฺสตํ) และยั่งยืน/มั่นคง (ธุวํ/ตาทิ) เพราะ**ไม่เคลื่อน (อจฺจุตํ) จึงไม่ปรากฏความเกิด ไม่ปรากฏความเสื่อมดับสลาย** และ**เมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน เป็นธรรมอยู่ในอำนาจ** คือไม่ต้องแก่ **เจ็บ ตาย และไม่มีความเศร้าโศกอีก** ดังบาลีพระพุทธภาษิตในธรรมบทภาค ๖ หน้า ๑๘๐ ว่า

"เต ยนฺติ อจฺจุตํ ฐานํ, ยตฺถ คนฺตฺวา น โสจเร." แปลว่า **มุนีเหล่านั้นย่อมไปสู่ที่อันไม่จุติ (ไม่เคลื่อนคือไม่ตาย) ซึ่งเป็นที่บุคคลทั้งหลายไปแล้วไม่เศร้าโศก.**

พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายว่า

"บทว่า ยตฺถ เป็นต้น ความว่า มุนีทั้งหลายย่อมไปสู่ฐานะ/ที่ คือพระนิพพาน (นิพฺพานฏฺฐานํ) ซึ่งเป็นที่บุคคลทั้งหลายไปแล้วไม่เศร้าโศก

บทว่า อจฺจุตํ ได้แก่ เที่ยง (สสฺสตํ)

บทว่า ฐานํ ได้แก่ ฐานะ/ที่ ที่ไม่กำเริบ (อกุปฺปฏฺฐานํ) คือ ฐานะ/ที่ ที่ยั่งยืน (ธุวฏฺฐานํ)"

๓. เป็นตัวตนที่หลุดพ้นแล้วจากสรรพกิเลสทั้งปวง (อตฺตา-วิมุตฺติ) โดยแท้ ดังปรากฏตามพระบาลีในจักกวัตติสูตร และในอัตตทีปสูตร อัตตทีปวรรคที่ ๕ ว่าด้วยการพึ่งตนพึ่งธรรม ว่า

"อตฺตทีปา ภิกฺขเว วิหรถ อตฺตสรณา นาญฺญสฺสรณา ธมฺม-ทีปา ธมฺมสรณา นาญฺญสฺสรณา"

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง จงมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง อยู่"

แล้วทรงสอนให้เจริญสติ-ปัฏฐาน ๔ คือ อาสัยตน (อตฺตา) สมมุติอันเป็นโลกิยธรรมนี้ ปฏิบัติพระกรรมฐาน มีสติพิจารณาเห็นกายในกาย เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต เห็นธรรมในธรรม เป็นทั้ง ณ ภายนอก และ ณ ภายในเข้าไปจนสุดละเอียด **เพื่อให้ถึงตน (อตฺตา) วิมุตติ อันเป็นโลกุตตร-ธรรม คือ มรรค ผล นิพพานที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง** สมตามที่ได้ทรงแสดงไว้ในขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ
โก หิ นาโถ ปโร สิยา ฯ
ตนแล เป็นที่พึ่งของตน
คนอื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้ ฯ

คำว่า **อตฺตทีปา อตฺตสรณา** แปลความว่า **จงมีตน (อตฺตา) เป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง** พระอรรถ-กถาจารย์ได้อธิบายใน สุมังคล-วิลาสินี อรรถกถา ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค และในสารัตถปกาสินี อรรถกถาสังยุตตนิกาย ขันธวรรค มีข้อความคล้ายกันว่า

"ถามว่า ก็ในคำว่า อตฺตทีปา นี้ อะไรเล่า ชื่อว่า ตน (อตฺตา)

แก้ว่า โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม ด้วยเหตุนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า ธมฺมทีปา ธมฺมสรณา นาญฺญสฺสรณา มีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง"

นั่นก็คือว่า **พระบรมศาสดาตรัสสอนให้อาศัยตน (อตฺตา) อัน**

เป็นโลกิยธรรม เป็นอัตตาสมมุติ เจริญสติปัฏฐาน ๔ เพื่อให้ละอุปาทานในเบญจขันธ์ด้วยตัณหาและทิฏฐินั้นเสีย แล้วให้เข้าถึงให้มี ให้เป็นตน (อตฺตา) อันเป็นโลกุตตรธรรม มีมรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ซึ่งเป็นอัตตาวิมุตติ เป็นธรรมสาระ เอาเป็นเกาะ เอาเป็นที่พึ่งอันถาวรได้ เพราะไม่เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา กลับเป็น นิจฺจํ, ปรมํ สุขํ, และ ธุวํ/ตาทิ คือ เที่ยงเป็นบรมสุขและยั่งยืน/คงที่

เพราะเหตุนี้ พระเดชพระคุณ**หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี** (สด จนฺทสโร) **จึงได้สั่งสอนศิษยานุศิษย์ว่า วิสังขารคือพระนิพพาน นั่นแหละที่เป็นอัตตาวิมุตติ เป็นวิราคธาตุ วิราคธรรมล้วน ๆ และมีสภาวะที่ตรงกันข้ามกับสังขาร คือเป็น นิจฺจํ สุขํ และ อตฺตา แท้ ๆ (ไม่ใช่อัตตาเทียมอย่างเบญจขันธ์)**

ตรงตามพระพุทธวจนะและอรรถาธิบายของพระอรรถกถาจารย์ ทุกประการ

๓) อัตตากับอนัตตา และ

ความยึดถือ เป็นไฉน ?

อัตตาคือ**ความเป็นตัวเป็นตน** โดยความเป็นสภาพ**เที่ยง(นิจฺจํ/สสฺสตํ)** ใครเข้าถึงรู้เห็นและเป็นแล้ว **เป็นสุข (สุขํ) เป็นสภาวะที่ยั่งยืน มั่นคง (ธุวํ/ตาทิ)** คือ **ไม่ดับสลาย** ได้แก่ **ไม่เคลื่อน** กล่าวคือเป็น**อมตธรรม เป็นธรรมธาตุที่ไม่ตาย จึงไม่ปรากฏความเกิด แก่ เจ็บ และตายอีก**

ธรรมธาตุนี้ เป็นอสังขตธาตุ อสังขตธรรม อันไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง **จึงไม่ต้องอยู่ในอาณัติแห่งไตรลักษณ์** คือไม่เป็นอนิจจัง ไม่เป็นทุกขัง และไม่เป็นอนัตตา

ธรรมธาตุที่มีสภาวะที่เป็นตัวตน (อตฺตา) นี้แหละที่ชื่อว่า วิสังขาร คือ พระนิพพาน ได้แก่ ธรรมที่เป็นไปในภูมิ ๔ คือ โลกุตตรภูมินั่นเอง

อนัตตา คือ ความที่มิใช่ตัวตน โดยความเป็นสภาพที่ไม่เที่ยง (อนิจฺจํ) เป็นทุกข์ (ทุกฺขํ) เพราะทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ **ใครเข้ายึดมั่นถือมั่นว่าเป็นตัวตน (อตฺตา) ด้วยตัณหาและทิฏฐิคือความหลงผิดแล้ว เป็นทุกข์ เพราะจะต้องเสื่อมสลายหมดสภาพเดิมของมันไปในที่สุด เป็นอนัตตา จึงเป็นสภาพสูญ คือว่างเปล่าจากความเป็นตัวตน ไม่มีเจ้าของ ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครว่า ธรรมทั้งปวงเหล่านี้ จงอย่าแก่ อย่าเจ็บ อย่าตายเลย**

ธรรมชาติที่ไม่ใช่ตัวตน คือที่เป็นอนัตตานี้ จัดเป็นสังขตธาตุ สังขตธรรม ชื่อว่า สังขารธรรมอันประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งจึงต้องตกอยู่ในอาณัติแห่งไตรลักษณ์ คือความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ดังกล่าวแล้ว

สังขารธรรมทั้งปวงที่เป็นอนัตตาเหล่านี้ ได้แก่**อุปาทินนกสังขาร** คือสังขารที่มีวิญญาณครอง ได้แก่ ขันธ์ ๕ และ**อนุปาทินนกสังขาร** คือสังขารที่ไม่มีวิญญาณครอง อันรวมเป็น**ธรรมที่เป็นไปในภูมิ ๓** คือ กามาวจรภูมิ รูปาวจรภูมิ และอรูปาวจรภูมิเท่านั้น

ผู้เห็นหรือยึดถือสภาวะของธรรมชาติที่เป็นอนัตตาว่าเป็นอัตตา ผู้นั้นแหละมีความเห็นผิดจากธรรมชาติที่เป็นจริง จัดเป็นมิจฉาทิฏฐิ คือ มีทิฏฐิชั่วร้าย (ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ)

ผู้เห็นสภาวะของ ธรรมชาติที่เป็นอัตตาว่า เป็นอนัตตาผู้นั้นก็มีความเห็นผิดจากธรรมชาติที่เป็นจริง จัดเป็นมิจฉาทิฏฐิ คือมีทิฏฐิชั่วร้าย (ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ) เช่นเดียวกัน

ที่พระเดชพระคุณท่านกล่าวว่า **อัตตาหรือตัวตนมีอยู่แต่ความยึดถือของคน ไม่ใช่เป็นสิ่งที่มีอยู่จริง** นั้น

ถามว่า ยึดถืออะไร คือสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง

ถ้าตอบว่า ยึดถือสังขารทั้งปวง คือธรรมที่เป็นไปในภูมิ ๓ มีขันธ์ ๕ เป็นต้น เป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง เพราะเป็นสภาพสูญ ว่างเปล่าจากตัวตน **ว่าเป็นสภาวะที่มีอยู่จริง** อย่างนี้ละก็ **ใช่แน่**

แต่ถ้าตอบว่า ยึดถือวิสังขารคือพระนิพพาน ซึ่งเป็นธรรมชาติที่มีอยู่จริง ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ได้มีอยู่จริงด้วยแล้ว ก็จะต้องขัดกับคำในบันทึกของพระเดชพระคุณพระเทพเวที ที่ว่า **"สภาวธรรมที่เรียกว่านิพพานก็มีอยู่"** ก็ผิดครูแย่ซิโยม!!

แท้ที่จริงพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า พระพุทธเจ้า หรือพระตถาคตเจ้า ท่านไม่ยึดถืออะไรทั้งนั้นแหละ **แต่ท่านเข้าถึงได้รู้ ได้เห็น และเป็นพระนิพพาน และความที่ท่านได้รู้ได้เห็นโลกุตตรธรรมนั้น หาใช่เป็นความยึดถือด้วยตัณหาและทิฏฐิไม่ แต่เป็นความรู้จริงเห็นแจ้งสภาวะของสังขาร และวิสังขารคือพระนิพพานตามที่เป็นจริง** ไม่ได้เห็นมั่ว ๆ คลุม ๆ ว่า อะไร ๆ ก็เป็นอนัตตาไปหมดหรอก

อนึ่งที่พระเดชพระคุณท่านว่า **"สภาวธรรมที่เรียกว่านิพพานก็มีอยู่"**

ถามว่า สภาวธรรมนี้มีอยู่ที่ไหน? หรืออะไรคือผู้ทรงสภาวะนิพพาน ของพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ของพระพุทธเจ้า หรือพระตถาคตเจ้า?

ถ้าตอบว่า สภาวธรรมคือพระนิพพานมีอยู่ที่ขันธ์ ๕ หรือว่า**ขันธ์ ๕ คือผู้ทรงสภาวะนิพพาน** ของพระอริยเจ้า พระอรหันตเจ้า ของพระพุทธเจ้า หรือพระตถาคตเจ้า และว่า**พระอรหันตเจ้า**

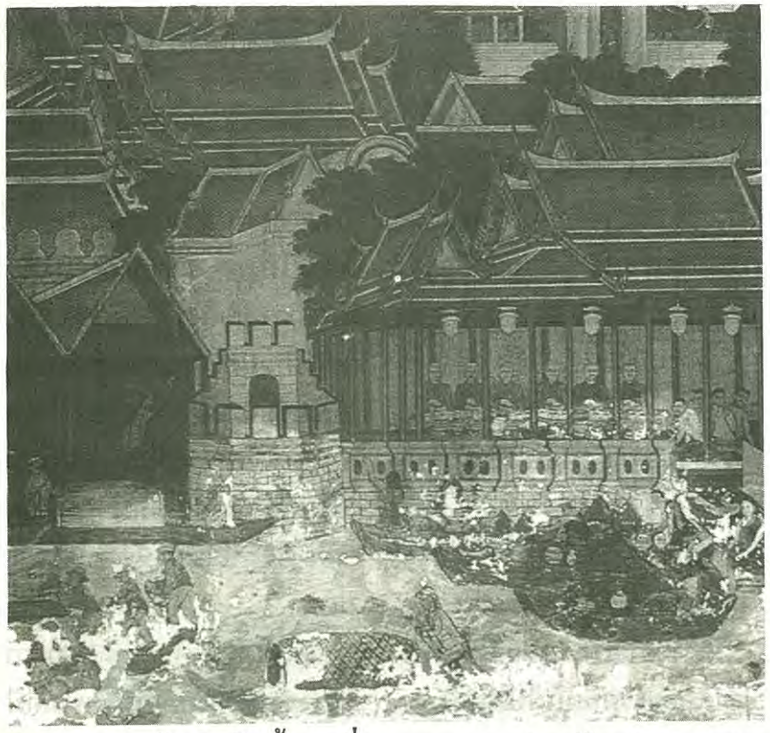

พระตถาคตเจ้าเป็นต้นนั้น เมื่อตายแล้วก็ขาดสูญ ไม่มีอะไรอยู่อีก แล้วก็**ย่อมมีคติเช่นเดียวกันกับพระยมกเมื่อก่อน บรรลุธรรมคือมีทิฏฐิชั่วร้าย (ปาปกํ ทิฏฺฐิคตํ)** เชียวหนา

ถามว่า ถ้าเช่นนั้น **สภาวะนิพพานนั้นมีอยู่ที่ไหน อะไรเป็นผู้ทรงสภาวะนิพพานของพระอริยเจ้า ของพระอรหันตเจ้าของพระพุทธเจ้า หรือพระตถาคตเจ้า?**

ตอบว่า **ผู้ทรงสภาวะพระนิพพานนั้นคือธรรมกาย ที่บรรลุอรหัตผลแล้วนั่นเอง** หากยังครองเบญจขันธ์อยู่ ชื่อว่า **สอุปาทิเสสนิพพาน** ถ้าเบญจขันธ์แตกทำลายคือตายแล้ว ชื่อว่า **อนุปาทิเสสนิพพาน**

พระอรหันต์ พระตถาคต ท่านตายแต่เพียงขันธ์ ๕ **พระนิพพานคือธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลของท่านเป็นอมตธรรม สถิตยั่งยืนอยู่ในอายตนนิพพานนั้นนั่นแหละ มิได้สูญไปไหน ญาณดีก็รู้ ตา(ใน) ดีก็เห็นตามที่เป็นจริงเอง**

๔) ที่พระเดชพระคุณท่านว่า "เมื่อมีความยึดถือ จึงเกิดเป็นอัตตาขึ้น เมื่อไม่มีความยึดถือ อัตตาก็ไม่มี" นั้น

ข้อนี้ไม่จริง และ **ไม่ตรงประเด็น** เพราะว่า

ก. ไม่ว่าจะมีคนยึดถือ หรือไม่ยึดถือ หรือไม่ก็ตาม "อัตตา" และ "อนัตตา" อันเป็นสภาวะของวิสังขาร คือ พระนิพพาน และ **สังขารธรรม ก็มีอยู่ โดยธรรมนิยาม ธรรมฐิติ อย่างนั้น**

หาใช่ว่า อัตตา หรือ อนัตตา จะเกิดขึ้นเพราะความยึดถือของคนหรือสัตว์ไม่

ข. ความยึดถือ (คหณํ) **เป็นประเด็นเรื่องของความคิดเห็น** (ทิฏฐิ) **ในสภาวธรรม หาใช่เป็นสภาวธรรมเองไม่** ความยึดถือและสภาวธรรมเป็นคนละเรื่อง คนละประเด็นโดยแท้

แต่ความยึดถือหรือความเห็นสภาวะ ในธรรมทั้งหลายทั้งปวงใดจะ **"ผิด" เป็นมิจฉาทิฏฐิ** หรือจะ **"ถูก" เป็นสัมมาทิฏฐิ** นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ประเด็นหนึ่ง เป็นต้นว่า

ข.๑ ผู้ใดยึดถือหรือมีความเห็นในสภาวะของธรรมทั้งหลายทั้งปวง **ที่ไม่เที่ยง (อนิจฺจํ) ว่าไม่เที่ยง ที่เป็นทุกข์ (ทุกฺขํ) ว่าเป็นทุกข์ ที่เป็นอนัตตา (อนตฺตา) ว่ามิใช่ตัวตน ตามที่เป็นจริง ผู้นั้นเป็นผู้ยึดถือหรือมีความเห็น "ถูก" เป็น "สัมมาทิฏฐิ"**

แต่ผู้ใดยึดถือหรือมีความเห็นในสภาวะของธรรมทั้งหลายทั้งปวง **ที่ไม่เที่ยง (อนิจฺจํ) ว่าเที่ยง ที่เป็นทุกข์ (ทุกฺขํ) ว่าเป็นสุข ที่เป็นอนัตตา (อนตฺตา) ว่าเป็นตัวตนบุคคล เรา-เขา ของเรา-ของเขา** อันผิดจากสภาวะของธรรมชาติตามที่เป็นจริง **ผู้นั้นแหละยึดถือหรือมีความเห็น "ผิด"** ชื่อว่า **"อัตตานุทิฏฐิ"** เป็น **"มิจฉาทิฏฐิ"**

แต่สังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งมีสภาวะตามที่เป็นจริงโดยธรรมฐิติ ธรรมนิยาม อย่างไรก็เป็นอยู่อย่างนั้น ไม่เกี่ยวด้วยว่าใครจะยึดถือหรือไม่ยึดถือ และแม้จะมีผู้ยึดถือหรือมีความเห็นว่าเป็นอัตตาหรืออนัตตาก็ตาม สังขารธรรมทั้งปวงเหล่านั้นก็มีสภาวะตามที่เป็นจริง คือเป็นอนัตตาอยู่นั่นแหละ หาใช่ว่า "เมื่อมีความยึด จึงเกิดเป็นอัตตาขึ้น" ไม่ ดังตัวอย่างคำถาม-คำตอบ ให้เห็นสัจธรรมข้อนี้ ดังต่อไปนี้

ถามว่า สังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวง หรือธรรมที่เป็นไปในภูมิ ๓ มีเบญจขันธ์เป็นต้น เป็นสภาพ**เที่ยง หรือไม่เที่ยง?**

ตอบว่า ไม่เที่ยง

ถามว่า สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือสุข?

ตอบว่า เป็นทุกข์ คือทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้นาน

ถามว่า สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นตัวตน (อัตตา) หรือมิใช่ตัวตน (อนัตตา) ล่ะ?

ตอบว่า มิใช่ตัวตน (อนัตตา)

ถามว่า เพราะเหตุไร สังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวงจึงเป็นอนัตตา?

ตอบว่า เพราะแย้งต่ออัตตา และเป็นธรรมที่ไม่อยู่ในอำนาจว่า ธรรมทั้งปวงเหล่านี้จงอย่าแก่ อย่าเจ็บ อย่าตายเลย

นี้แสดงว่า สังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา โดยธรรมฐิติ ธรรมนิยามโดยแท้ หาได้เป็นอนัตตาตามความยึดถือหรือไม่ยึดถือของใครไม่

ความยึดถือของคนว่า สังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวงว่าเป็นอัตตา หรืออนัตตานั้น **ก็เพียงแต่ว่าเป็นความยึดถือหรือความเห็นที่ผิดเป็นมิจฉาทิฏฐิ ชื่อว่า "อัตตานุทิฏฐิ"** หรือว่า**เป็นความยึดถือหรือความเห็นที่ถูกเป็นสัมมาทิฏฐิ เท่านั้นเอง**

ข.๒ ผู้ใดยึดถือหรือมีความเห็นใน**สภาวธรรมที่เที่ยง (นิจฺจํ) ว่าเที่ยง ที่เป็นบรมสุข (ปรมํ สุขํ) ว่าเป็นบรมสุข ที่เป็นตัวตนวิมุตติ (อตฺตาวิมุตฺติ) ว่าเป็นตัวตน ซึ่งมีอยู่ตามที่เป็นจริงอย่างไร ผู้นั้นแหละเป็นผู้มีความยึดถือ หรือมีความเห็น "ถูก" เป็น "สัมมาทิฏฐิ"**

แต่ผู้ใดยึดถือหรือมีความเห็นใน**สภาวธรรมที่เที่ยง ว่าไม่เที่ยงที่เป็นบรมสุข ว่าเป็นทุกข์ ที่เป็นตัวตนวิมุตติ ว่ามิใช่ตัวตน (อนตฺตา)**

ซึ่งมีอยู่ตามที่เป็นจริงอย่างไร **ผู้นั้นแหละที่มีความยึดถือ หรือมีความเห็น "ผิด"** เป็น **"มิจฉาทิฏฐิ"**

แต่ **วิสังขาร คือพระนิพพานจะมีสภาวะตามที่เป็นจริงอย่างไรก็เป็นอยู่อย่างนั้น ใครจะยึดถือหรือไม่ยึดถือ** หรือ **แม้ใครจะยึดถือหรือมีความเห็นว่าเป็นอัตตาหรือว่าเป็นอนัตตาก็ตาม สภาวะของวิสังขารคือพระนิพพานก็เป็นอมตธรรมตามที่เป็นอยู่จริง กล่าวคือเที่ยง เป็นบรมสุขยั่งยืน เป็นตัวตนวิมุตติ อยู่นั่นแหละ หาใช่ว่า "เมื่อมีความยึดถือ (พระนิพพาน) จึงเกิดเป็นอัตตา เมื่อไม่มีความยึดถือ อัตตาก็ไม่มี" ไม่** จะเห็นสัจธรรมนี้ จากตัวอย่างคำถาม-คำตอบ ดังต่อไปนี้

ถามว่า วิสังขาร คือพระนิพพาน เป็นสภาพเที่ยงหรือไม่เที่ยง?

ตอบว่า เป็นสภาพ**เที่ยง (นิจฺจภาวโต)**

ถามว่า ธรรมใดเป็นสภาพเที่ยง ธรรมนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุข?

ตอบว่า เป็นบรมสุข (ปรมํ สุขํ)

ถามว่า ธรรมใดเป็นบรมสุข ธรรมนั้นเป็นอัตตาหรืออนัตตาเล่า?

ตอบว่า เป็นอัตตาวิมุตติ (อตฺตาวิมุตฺติ) แน่นอน

ถามว่า เพราะเหตุใดวิสังขาร คือพระนิพพาน จึงเป็นอัตตาวิมุตติ?

ตอบว่า เพราะแย้งต่ออนัตตา และเป็นธรรมที่อยู่ในอำนาจว่า พระนิพพานธรรมนี้ไม่ต้องเกิด จึงไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บ และไม่ต้องตาย เป็นอมตธรรม (อมตํ ปทํ) เป็นธรรมประเสริฐ (เสฏฺฐภาวโต) เป็นธรรมสาระ (ธมฺมสารํ)

เพราะฉะนั้นใครจะยึดถือ (คหณํ) หรือมีความเห็น (ทิฏฺฐิ) ว่าวิสังขาร คือพระนิพพาน เป็นอนัตตาหรืออัตตา หรือว่า **ไม่ยึดมั่นถือมั่น (อุปาทาน) อะไร ๆ เลย อย่างเช่นพระอรหันตขีณาสพ**

ผู้บรรลุสอุปาทิเสสนิพพานแล้ว ซึ่งท่านไม่ยึดมั่นถือมั่น (อุปาทาน) อะไร ๆ เลยแม้พระนิพพาน พระนิพพานของท่านก็เป็นอัตตาวิมุตติอยู่นั่นเอง

ความยึดถือหรือความเห็น

ว่า พระนิพพานเป็นอนัตตาหรืออัตตา ก็เป็นแต่เพียงความยึดถือถูกหรือผิด เป็นสัมมาทิฏฐิหรือมิจฉาทิฏฐิเท่านั้น ซึ่งก็เป็นอีกประเด็นหนึ่ง **หาใช่เป็นเหตุให้วิสังขาร คือพระนิพพาน เป็นอนัตตาหรืออัตตา ไม่**

จึงสรุปว่า **ใครจะมีความยึดถือ** (คหณํ) **หรือความเห็น** (ทิฏฺฐิ) **ผิดหรือถูกอย่างไร ก็ไม่เกี่ยวกับสภาวธรรมที่เป็นจริงโดยธรรมฐิติธรรมนิยาม แต่อย่างใด**

ความยึดถือหรือความเห็น (ทิฏฺฐิ)ของคน จึงไม่เป็นเหตุให้สภาวธรรม (ที่เป็นอัตตา หรือ อนัตตา) แตกต่างไปจากที่เป็นอยู่จริง แต่ประการใด

๕) วิสังขาร ผู้ทรงสภาวะพระนิพพาน คือ ธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้ว

บุคคลจะสามารถเข้าถึง ได้รู้ได้เห็น และบรรลุพระนิพพานได้จริง ๆ ก็ด้วยการปฏิบัติตามหลักปฏิบัติเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงประทานไว้ ในฉักกนิบาต อังคุตตรนิกาย ข้อ ๓๓๙ (ดูคำแปลจากหนังสือ ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ ของคณะธรรมทานไชยา พ.ศ. ๒๔๙๙ หน้า ๒๘๕ มีความแปลชัดเจนดี) ให้รู้เองเห็นเอง ก็จะเห็นจริงตามเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้

๑. ในหนังสือ ปฐมสมโพธิ พระนิพนธ์ของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทว)

"แม้องค์พระตถาคตอังคีรสศากยมุนีโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ซึ่งมีความปรากฏในโลกอันสัตว์ได้ด้วยยาก ดังนี้ พระองค์ก็ได้อุบัติเกิดขึ้นแล้วในโลก ด้วย**รูปกายอุบัติ** และ**ธรรมกายอุบัติ** ทั้ง ๒ ประการ พร้อมด้วยอัจฉริยอัพภูตธรรมตามธรรมดานิยมโดยพุทธธรรมดา

ความบังเกิดขึ้นด้วยรูปกายนั้น จัดเป็น ๒ คือ **โอกกันติสมัย** ลงสู่ครรภ์ (หยั่งลงสู่พระครรภ์มารดาในปฏิสนธิกาลด้วยกายทิพย์ เห็นได้ด้วยตาธรรมกาย) และ **นิกขมนสมัย** ประสูติจากพระครรภ์ (เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ)

ส่วนความบังเกิดขึ้นด้วย**ธรรมกาย** นั้น (เป็นตถาคตหรือพระพุทธเจ้า พระพุทธรัตนะนั้น) คือ **อภิสัมโพธิสมัย ตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ"**

๒. ในอัคคัญญสูตร พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค (หน้า ๙๒) ตอนว่าด้วยบุตรเกิดแต่พระอุระ พระโอษฐ์พระผู้มีพระภาคว่า

"ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ก็ผู้ใดแล มีศรัทธาตั้งมั่นเกิดขึ้นแล้ว แต่รากแก้วคืออริยมรรคประดิษฐานมั่นคง อันสมณพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือผู้หนึ่งผู้ใดในโลก ไม่พรากไปได้ ควรเรียกผู้นั้นว่าเป็นบุตรเกิดแต่พระอุระของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้เกิดแต่พระธรรม เป็นผู้ที่พระธรรมเนรมิตขึ้น เป็นผู้รับมรดกพระธรรม เพราะคำว่า **ธรรมกาย** ก็ดี ว่าพรหมกายก็ดี ว่าธรรมภูติก็ดี ว่าพรหมภูติก็ดี **เป็นชื่อของตถาคต"**

ในสุมังคลวิลาสินี อรรถกถาทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค อรรถกถาอัคคัญสูตรว่า

"..ในบาลีประเทศนั้น คำว่า **ธมฺมกาโย อิติปิ** ความว่า เพราะเหตุไร พระตถาคตจึงได้รับขนาน

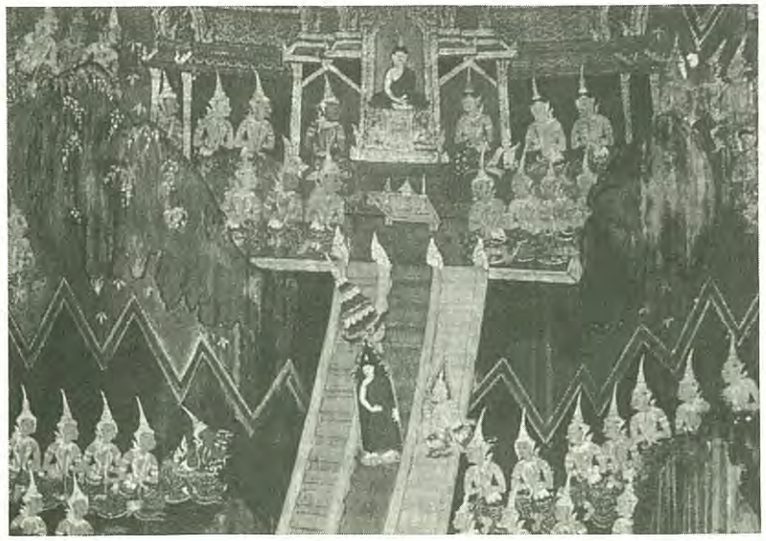

นามว่า **ธรรมกาย** เพราะพระตถาคตทรงคิดพระพุทธพจน์ คือพระไตรปิฎกด้วยพระหทัย แล้วทรงนำออกแสดงด้วยพระวาจาด้วยเหตุนั้น **พระวรกายของพระผู้มีพระภาคจึงจัดเป็นธรรมแท้เพราะสำเร็จด้วยธรรม. พระธรรมเป็นกายของพระผู้มีพระภาคนั้นดังพรรณามานี้ ฉะนั้นพระผู้มีพระภาคจึงชื่อว่าธรรมกาย จึงชื่อว่าพรหมกาย เพราะมีธรรมเป็นกายนั่นเอง แท้จริงพระธรรมท่านเรียกว่าพรหมเพราะเป็นของประเสริฐ. บทว่าธมฺมภูโต ได้แก่ สภาวธรรม. ชื่อว่า พรหมภูต เพราะเป็นผู้เกิดจากพระธรรมนั่นเอง"**

๓. ในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สรภังคเถรคาถา ข้อ ๓๖๕ ว่า

"เมื่อก่อนเราผู้ชื่อว่าสรภังคะไม่เคยได้เห็นโรค คืออุปาทานขันธ์ ๕ ได้ครบบริบูรณ์ทั้งสิ้น โรคนั้นอันเราทำตามพระดำรัสของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ได้เห็นแล้วพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่าวิปัสสี พระสิขี พระเวสสภู พระกกุสันโธ พระโกนาคมนะ พระกัสสปะ ได้เสด็จไปแล้วโดยทางใดแล พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคดมก็ได้เสด็จไปแล้วโดยทางนั้น พระพุทธเจ้า ๗ พระองค์นี้ทรงปราศจากตัณหา ไม่ทรงถือมั่น ทรงหยั่งถึงความสิ้นกิเลส **เสด็จอุบัติแท้โดยธรรมกาย** ผู้คงที่ทรงเอ็นดู อนุเคราะห์สัตว์ทั้งหลาย ได้ทรงแสดงธรรมคืออริยสัจ ๔ อันได้แก่ ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ ทางเป็นที่สิ้นทุกข์ เป็นทางไม่เป็นไปแห่งทุกข์ อันไม่มีที่สุดในสงสาร เพราะกายนี้แตกและเพราะความสิ้นชีวิตนี้ การเกิดในภพใหม่อย่างอื่นมิได้มี เราเป็นผู้หลุดพ้นแล้วจากสรรพกิเลสและภพทั้งปวง"

๔. มีพระพุทธดำรัสตรัสแก่พระอานนท์เวเทหมุนี ซึ่งได้ทูลถามพระผู้มีพระภาค เมื่อประทับอยู่ในวิหารเชตวันว่า "ได้ทราบว่าพระปัจเจกสัมพุทธเจ้ามีจริงหรือ เพราะเหตุไรท่านเหล่านั้นจึงได้เป็นพระปัจเจกสัมพุทธเจ้าผู้เป็นนักปราชญ์?" มีพระพุทธดำรัสในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน หน้า ๒๐ (ฉบับ สยามรัฐ) ว่า

"วิสุทธสีลา...**มหนฺตธมฺมาพหุธมฺมกายา..**" แปลความว่า

"นักปราชญ์เหล่าใด มีศีลบริสุทธิ์ มีปัญญาหมดจดดี มีจิตตั้งมั่น ประกอบความเพียรเจริญวิปัสสนา.. ไม่บรรลุความเป็นสาวกในพระศาสนาของพระชินเจ้า นักปราชญ์เหล่านั้นย่อมเป็นสยัมภู-ปัจเจกชินเจ้า. **มีธรรมใหญ่ มีธรรมกายมาก..."**

อรรถกถา ในหนังสือพระสูตรและอรรถกถา (แปล) ขุททกนิกาย อปทาน เล่มที่ ๘ ภาค ๑ หน้า ๓๙๓ อธิบายไว้ว่า

"บทว่า อาเสวยิตฺวา ได้แก่ เจริญแล้ว. ธีรชนเหล่าใดกระทำบุญสมภารไว้ ยังไม่ถึง คือยังไม่บรรลุความเป็นสาวกในพระศาสนาของแห่งชินเจ้า ธีรชนเหล่านั้นได้กระทำบุญสมภารไว้ ย่อมเป็นพระปัจเจก-พุทธเจ้าผู้สยัมภู คือ ผู้เป็นเอง

ถามว่า เป็นอย่างไร?

ตอบว่า **ท่านเป็นผู้มีธรรมยิ่งใหญ่ คือ มีบุญสมภารใหญ่อันได้บำเพ็ญมาแล้ว มีธรรมกายมาก คือ มีสภาวธรรมมิใช่น้อยเป็นร่างกาย."**

พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ และบรรดาศิษยานุศิษย์ที่ถึงธรรมกายด้วยดีแล้ว เจริญสมถะและวิปัสสนาคู่กันพิจารณาอริยสัจทั้ง ๔ ของกายในภพ ๓ แล้วดับหยาบไปหาละเอียด เป็นธรรมกายที่ละเอียด ๆ ไปจนสุดละเอียด ปล่อยอุปาทานในขันธ์ ๕ และปล่อยความยินดีในฌานสมาบัติได้แม้เพียงชั่วคราว เป็นวิกขัมภนวิมุตติ ธรรมกายที่หยาบจะตกศูนย์ ธรรมกายที่สุดละเอียดจะปรากฏในอายตนนิพพาน ได้ทั้งรู้และทั้งเห็นพระนิพพานคือธรรมกายที่บรรลุอรหัตผลแล้ว ของพระพุทธเจ้า และพระอรหันต-ขีณาสพ ที่เข้าปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ เมื่อขันธ์ ๕ แตกทำลาย คือตายแล้วก็มิได้ขาดหายสูญสิ้น หลังจากตายแล้วพระนิพพานธาตุของท่านยังคงสถิตยั่งยืนอยู่ในอายตน-นิพพานนับจำนวนไม่ถ้วน ดังที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านว่ามีมากกว่าเมล็ดทรายในท้องพระมหาสมุทรทั้ง ๔ นี้เป็นสัจธรรมที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำได้พบ ได้รู้ ได้เห็นเองด้วยญาณธรรมกายของท่าน โดยทางปฏิบัติภาวนาธรรม ผู้ปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายที่ได้ถึงธรรมกายด้วยดีแล้ว ย่อมเห็นย่อมรู้ด้วยญาณพระธรรมกายโดยทางปฏิบัตินี้ได้ด้วยตนเอง เป็น ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ เช่นเดียวกัน

อันใคร ๆ ผู้ยังไม่ทำนิพพานให้แจ้งด้วยตน **ไม่พึงคาดคะเนความเข้าถึง** และ**ได้รู้-ได้เห็นด้วยตนของผู้อื่น** ว่า **เป็นเพียงความคิดปรุงแต่งของผู้ปฏิบัติธรรมนั้น** และว่า **เป็นการยึดถือสิ่งที่มิใช่มีอยู่จริง การเข้าถึง และได้รู้-ได้เห็นพระนิพพานนั้น หาใช่เป็นการยึดถือใด ๆ ไม่ เพราะถ้ายึดถือแล้ว ก็ไม่สามารถเข้าถึง ได้รู้-ได้เห็นพระนิพพานตามที่เป็นจริงได้เลย**

ผู้ยึดแต่ตำรา โดยมิได้ปฏิบัติให้รู้แจ้งด้วยตน แล้วอนุมานตามความเข้าใจเฉพาะแต่ตัวหนังสือ แสดงความเห็นวิพากษ์วิจารณ์ธรรมที่ละเอียด สุขุมลุ่มลึก อย่างพระนิพพาน นั่นแหละ **อันตราย**ยิ่งกว่าผู้ที่ทั้งศึกษาหลักปริยัติและ

ลงมือปฏิบัติภาวนาธรรมด้วยมากมายนัก

ที่ได้ชี้แจงแสดงมาทั้งหมดนี้ **ก็มิได้โต้เถียงกับอรรถกถา** ตามที่พระเดชพระคุณ **พระเทพเวที** (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ท่านว่าไว้ในบันทึกของท่านแต่ประการใด เอกสารหลักฐานที่ใช้อ้างอิงก็อันเดียวกับของท่านนั่นแหละ เพียงแต่ถือประเด็นคนละประเด็นกับพระเดชพระคุณท่านเท่านั้น

อนึ่ง **การนำเอาอรรถกถามาอ้างอิงนั้นก็มิได้เพียงนำมาอ้างเพื่อยืนยันสนับสนุนความเห็นของตน แต่ได้นำมาอ้างสนับสนุนสัจธรรม จากผลการปฏิบัติธรรมของบุรพาจารย์และของผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมผู้ได้เข้าถึง และได้รู้-เห็นพระนิพพาน ตามระดับภูมิธรรมของแต่ละท่าน ที่เชื่อถือได้**

พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อตรัสรู้ใหม่ ๆ ได้ทรงดำริถึงธรรมที่พระองค์ได้บรรลุไว้ว่า

"คมฺภีโร จายํ ธมฺโม ทุทฺทโส ทุรานุโพโธ สนฺโต ปณีโต อตกฺกาวจโร นิปุโณ ปณฺฑิตเวทนิโย."

แปลความว่า

"ธรรม (คือพระนิพพาน) นี้เป็นธรรมสุขุมลุ่มลึก ยากที่จะเห็นได้ สัตว์อื่นจะตรัสรู้ตามได้ยาก เป็นธรรมสงบ ประณีต ไม่เป็นวิสัยที่จะหยั่งลงด้วยความตรึก (คิดคาดคะเนเอาเองไม่ได้) **เป็นธรรมละเอียด เป็นวิสัยอันบัณฑิต (คือพระอริยเจ้า) จะพึงรู้แจ้ง"** (พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ ฉบับภาษาไทยเล่มที่ ๑๓)

ใครจะเห็นว่าพระนิพพานเป็นอนัตตาหรืออัตตาวิมุตติ ก็จะมีฝ่ายหนึ่งที่เห็นถูก และก็จะมีฝ่ายหนึ่งที่เห็นผิด ข้าพเจ้าสำเหนียกเสมอว่า ผู้เห็นถูกแล้วแสดงออกซึ่งความเห็นถูกนั้นแก่สาธารณชนให้มีความเข้าใจถูกต้องและปฏิบัติธรรมที่ถูก ย่อมเป็นมหานิสงส์ ส่วนผู้เห็นผิดแล้วแสดงออกซึ่งความเห็นผิดนั้นแก่สาธารณชน ให้มีความเข้าใจที่ผิดและปฏิบัติตามที่ผิด ย่อมเป็นบาปอกุศลหนัก ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ใครเห็นอย่างไรก็ย่อมมีคติเป็นของตนอย่างนั้น และตนเองย่อมได้รับผลเป็นวิบากจากกรรมนั้นเอง

เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงจะขอยุติการชี้แจงเรื่องพระนิพพานในลักษณะของการโต้แย้งซึ่งกันและกันไว้แต่เพียงเท่านี้ ตั้งใจว่าจะไม่มีการชี้แจงในลักษณะเช่นนี้อีก.

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยจงได้โปรดดลบันดาลให้ทุกท่านจงมีสติปัญญาอันเห็นชอบ พูดชอบ ทำชอบ และแนะนำผู้อื่นโดยชอบ และขอจงมีความเจริญรุ่งเรืองในธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงทุกประการเทอญ.

■ ■ ■ ■

ขอเชิญร่วมอนุโมทนาต่อกุศลจิตอันงดงาม

ของเหล่ากัลยาณมิตร ผู้หยิบยื่นแสงสว่างอันนิรันดร์แก่เพื่อนมนุษย์

ด้วยการอุปถัมภ์การพิมพ์นิตยสารดังนี้

พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล และญาติโยม
คุณสุทัศน์-คุณสุนีรัตน์-ด.ญ.สุชญา นิ่มกุลรัตน์
คุณประภาส-คุณวาสนา เนตรกระจ่าง และครอบครัว
นพ.ธรรม์พงษ์-ดร.สาวิตรี รังสิภัทร์
คุณพงศ์พฤทธิ์ รุจิรัชกร และครอบครัว
คุณเอกสิทธิ์ รุจิรัชกร และญาติมิตร
คุณจินตนา รุจิรัชกร-ด.ญ.ทิพย์อำพัน งามเบญจวงศ์
คุณรัชพล พงศ์พิทักษ์กุล และครอบครัว
หจก.ประวัติยนต์
คุณนัทธมน เลิศมหโชค
ด.ช.ชิดชน รัตนพงศ์วัฒนา
คุณธนะพล รุจิรัชกร
คุณภราดร รุจิรัชกร
คุณสุเมธ วงศ์พิภพมงคล
คุณเอมอร อรุณยงจิต
คุณฆนพร สุวรรณแสง
หจก. เบนซ์มงคล
บริษัท อ๊อกซิเคชั่น จำกัด
โรงเรียนอนุบาลสุนรา

ผู้มีรายนามข้างต้นนี้ คือผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินบำรุงการพิมพ์นิตยสารธรรมกายแต่ละเล่มเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท
ผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อขอบริจาคได้ที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**
สำนักงานศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กทม.๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

บ. บางกอกสลักภัณฑ์ จก. หจก. อิทธิผลอุตสาหกรรม เป็นเจ้าภาพบริจาคเงินค่ารถรับสาธุชนไปปฏิบัติธรรมทุกวันเสาร์ต้นเดือน ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เดือนละ ๔,๐๐๐ บาท

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง
รายนามเจ้าภาพถวายนิตยสาร "ธรรมกาย" แด่พระภิกษุสงฆ์

เจ้าภาพ		ผู้รับ
คุณสุพจน์ ปิยะธาราธิเบศร์	ถวาย	พระอาจารย์สมาน วชิโร วัดบูรพาโคกสง่า อ.ปะคำ จ.บุรีรัมย์ ๓๑๒๒๐
คุณจิตติมา เทียมบุญประเสริฐ	ถวาย	พระครูอุดมเวชกิจ วัดไชยธาราราม อ.เมือง จ.ภูเก็ต ๘๓๐๐๐
คุณกัญญา ศรีธรรมรัชต์	ถวาย	พระอธิการกลิ้ง ผุสฺสธมฺโม วัดนาสีทอง อ.รัตนภูมิ จ.สงขลา ๙๐๑๘๐
คุณชัยรัตน์ เลาหเลิศวัฒนา	ถวาย	พระอาจารย์สังวาลย์ เขมโก วัดทุ่งสามัคคีธรรม อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี ๗๒๑๓๐
รศ.ดร.ธีระ เกรอต	ถวาย	พระราชนิโรธรังสี วัดหินหมากเป้ง อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย ๔๓๑๓๐
พระวิจิตร อตฺตสนฺโต	ถวาย	พระสุธรรมคณาจารย์ (หลวงปู่เหรียญ) วัดอรัญญบรรพต อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย ๔๓๑๓๐
คุณผ่องพรรณ ไล้สุวรรณ	ถวาย	พระครูภาวนากิตติคุณ วัดเกษมจิตตาราม อ.ฟากท่า จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๑๖๐
คุณจรัสศรี เข็มทอง	ถวาย	พระธรรมมหาวีรานุวัตร วัดไร่ขิง อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๑๐

ด.ช.นวริชญ์ สิงหเสนี	ถวาย	พระพร กลฺญาณธมฺโม วัดคลองมะเลา อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ๒๕๑๑๐
ด.ช.จักรชัย ต้นรัศมี	ถวาย	พระเทพสารสุธี วัดธรรมบูชา อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี ๘๔๐๐๐
คุณปราชญา คงเดชสกุลฤทธิ์	ถวาย	หลวงปู่สง่า สุวรรณสถิตย์ วัดท่ากฤษณา อ.หันคา จ.ชัยนาท ๑๗๑๓๐
คุณเขต ต้นรัศมี	ถวาย	อุบาสิกา(แม่ชี)กฤษณา กลิ่นคง สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง อ.เมือง จ.ราชบุรี ๗๐๐๐๐
พ.ต.ต.วิชัน-ระวิวรรณ-ด.ญ.ชิตวรี ประเสริฐสำราญ	ถวาย	พระอาจารย์ประจวบ ปภสฺสโร วัดบ้านใหม่ดอนแก้ว อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๓๐
พ.ต.ต.วิชัน-ระวิวรรณ-ด.ญ.ชิตวรี ประเสริฐสำราญ	ถวาย	พระปลัดไมตรี ฐานวุฑฺโฒ วัดสันปูเลย อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๕๐
พ.ต.ต.วิชัน-ระวิวรรณ-ด.ญ.ชิตวรี ประเสริฐสำราญ	ถวาย	พระอธิการนิเวศน์ ฐานวโร วัดโรงวัว อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๒๐
พ.ต.ต.วิชัน-ระวิวรรณ-ด.ญ.ชิตวรี ประเสริฐสำราญ	ถวาย	พระอาจารย์จันทร จิตฺตสุโภ วัดศรีดอนมูล อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๕๐

ผู้มีรายนามข้างต้นนี้ คือผู้มีจิตศรัทธาเป็นเจ้าภาพถวายนิตยสารธรรมกาย ถวายแด่พระสงฆ์ ๑ ปี (๔ เล่ม) ในอัตราปีละ ๑๒๐ บาท ผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพได้ที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** สำนักงานศาลาการเปรียญ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร กทม.๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

ผู้นำบุญกองผ้าป่า ทอด ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
วันศุกร์ที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๓๖

(๖,๐๐๐ บาทขึ้นไป)

คณะศิษย์พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร	๓๕,๕๐๖.๐๐	บาท
คณะศิษย์หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล	๖๙,๖๕๐.๗๕	บาท
คุณสุรินทร์ อัษฎาธร และคณะ	๑๖๕,๕๕๙.๐๐	บาท
คุณปิยะบุตร-สุจินตนา ชลวิจารณ์ และคณะ	๗๔,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณธมรัตน์ ตรีนุชจรัสกุล และคณะ	๗๒,๔๖๓.๐๐	บาท
คุณวิรุฬห์-โกสุม เกรอต, คุณเลื่อน มาปรีดา และคณะ	๖๐,๙๐๒.๗๕	บาท
คณะผ้าป่าสามัคคีหนองจอก-ดำเนินสะดวก	๕๐,๔๑๐.๐๐	บาท
คุณภาวิดา ตรีนุชจรัสกุล และคณะ	๕๐,๐๐๐.๐๐	บาท
อาจารย์อุดม ตรีชั้น และคณะ	๓๑,๓๗๐.๐๐	บาท
อาจารย์ทองหล่อ สุนทรเนตร และคณะ	๒๙,๖๒๘.๗๕	บาท
คุณเนาวรัตน์ นวรวี และคณะ	๒๖,๙๘๐.๐๐	บาท
คุณวีรวรรณ โรจนวานิช และคณะ	๒๕,๙๗๐.๐๐	บาท
หม่อมหลวงรัชฎา ราศรี ชยางกูร และคณะ	๒๐,๕๖๐.๐๐	บาท
พระมหาโสต สิตเสฏโฐ และคณะ	๑๘,๙๒๑.๐๐	บาท
คุณบุษดี พานิชเจริญผล และคณะ	๑๗,๓๕๙.๐๐	บาท
คุณจุมพล-สุดใจ แสงประชาธนารักษ์ และคณะ	๑๗,๐๙๐.๐๐	บาท
คุณสมโพธิ์ ฌานวังศะ และคณะ	๑๗,๐๕๕.๐๐	บาท
คุณสุวิชญ โรจนวาณิช และคณะ	๑๔,๔๒๓.๐๐	บาท
คุณสุทธิพร สัจพันโรจน์ และคณะ	๑๓,๘๐๕.๐๐	บาท
คณะศิษย์ชัยมงคล	๑๓,๔๘๐.๐๐	บาท
คุณอำไพวรรณ-ชัยพฤกษ์ รังสีรัตนกุล และคณะ	๑๒,๒๓๘.๐๐	บาท
คุณศุภชัย-อรพิน พรรณเชษฐ และคณะ	๑๒,๒๑๐.๐๐	บาท

คุณพงศ์พฤทธิ์ รุจิรัชกร และคณะ	๑๒,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณอโนทัย ตันตรงภักดิ์ และคณะ	๑๑,๘๐๐.๐๐	บาท
คุณรัตนาภรณ์ พิมมานนท์ และคณะ	๑๑,๕๓๕.๐๐	บาท
คุณยุพิน อรุณล้ำเลิศ และคณะ	๑๑,๔๐๑.๐๐	บาท
คุณจันทนา ตรีรัตน์ตระกูล และคณะ	๑๑,๓๗๑.๕๐	บาท
คุณสุรพันธ์ วีระอำไพวงศ์ และคณะ	๑๑,๓๒๐.๐๐	บาท
คุณวิบูลย์ รัตนพงศ์วัฒนา และคณะ	๑๑,๓๑๐.๐๐	บาท
คุณดารณี ศรีสำราญ และคณะ	๑๑,๑๐๐.๐๐	บาท
คุณสุภัตร์ ตันตรงภักดิ์ และคณะ	๑๑,๐๑๙.๐๐	บาท
คุณยงชัย-ไซกี่ ซึ้งหทัย และคณะ	๑๐,๙๒๐.๐๐	บาท
คุณธนพล-ธนิฏฐา-พัชภรณ์ กาญจนาภา และคณะ	๑๐,๙๐๐.๐๐	บาท
คุณผาติ วรรณรี และคณะ	๑๐,๕๑๐.๐๐	บาท
นอส.จุฑาพร ภัทรพฤฒานนท์ และคณะ	๑๐,๓๙๐.๐๐	บาท
คุณวัฒนา อุดมภักดีพงศ์ และคณะ	๑๐,๒๐๒.๐๐	บาท
คุณหยุ่นจี้ แซ่ปัง และคณะ	๑๐,๐๐๐.๐๐	บาท
คุณกรุณา ประทีปจินดา และคณะ	๑๐,๐๐๐.๐๐	บาท
คณะโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน	๘,๕๖๙.๐๐	บาท
คุณวีระ เนตยกุล และคณะ	๗,๔๐๕.๐๐	บาท
คุณสุพล ฝอยหิรัญ และคณะ	๗,๑๕๐.๐๐	บาท
คุณพิทักษ์-อัจฉรา อิทธิพลานุเคราะห์ และคณะ	๖,๙๐๐.๐๐	บาท
คุณกนกพร สัจพันโรจน์ และคณะ	๖,๑๖๕.๐๐	บาท
คุณจิรพันธ์ ชัยวิวัธน์ และคณะ	๖,๐๐๐.๐๐	บาท

ในนามวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ขออนุโมทนาทุกท่าน

• •

ธรรมสภา

วิมังสา

อบรมเยาวชนรุ่น ๘

ในการอบรมธรรมปฏิบัติแก่เยาวชนภาคฤดูร้อนรุ่นที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๗-๑๒ เมษายน ๒๕๓๖ ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี นั้น ได้รับผลเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้ได้มีนักเรียนนักศึกษาและครูอาจารย์จากโรงเรียนต่าง ๆ สนใจเข้าร่วมรับการอบรม เช่น **วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี ที่มีอาจารย์วรรธน์มน วิชัยดิษฐ์** และคณะครูอาจารย์เป็นผู้ประสานงานในระหว่างอบรม และยังมีนักเรียนนักศึกษาจาก**โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยและโรงเรียนดอนคลังวิทยา** เป็นต้น อีกทั้งยังมีสามเณรอีกจำนวนหนึ่งที่นำโดย**พระอาจารย์โกวิท โกวิโท**แห่งวัดเทพาวาสมาเข้ารับการอบรมด้วย รวมทั้งสิ้นในรุ่นนี้จึงมีผู้เข้าอบรมถึง ๑๐๕ คน

ทั้งนี้ทุกคนได้นำตนเองเข้าสู่ระเบียบข้อวัตรปฏิบัติเช่น ตื่นนอนเวลาตี ๕ เพื่อสวดมนต์ทำวัตรเช้า แล้วฝึกเจริญภาวนา ครั้งพอเวลา ๐๙.๐๐ น. มีการแบ่งกลุ่มย่อยเจริญภาวนาภาคเช้า หลังอาหารกลางวันและการพักผ่อนแล้ว เวลา ๑๔.๐๐ น. เข้ารับฟังธรรมบรรยายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในทางพระพุทธศาสนา จากนั้นเวลา ๑๗.๐๐ น. เมื่อแดดร่มลมเย็นสบายก็เป็นเวลาที่ดีในการแบ่งกลุ่มย่อยเจริญภาวนาอีกครั้ง จนเมื่อเวลา ๑๙.๐๐ น. จึงพากันสวดมนต์ทำวัตรเย็น เจริญภาวนา แล้วรับฟังการสรุปหลักธรรมปฏิบัติต่าง ๆ

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มีผู้ปฏิบัติภาวนาได้ผลดีถึงธรรมกาย ๒๙ คน คิดเป็น ๒๘% ของผู้เข้ารับการอบรม นอกจากนั้นยังมีผู้เห็นดวงเห็นกายในกายอีกจำนวนหนึ่ง และเป็นที่แน่นอนว่า การนี้จึงนำมาซึ่งความปลื้มปิติมาสู่ครูอาจารย์ตลอดจนผู้ปกครองอีกโสตหนึ่งด้วย

■ ■ ■ ■

วัดช่วยชาวบ้าน

เป็นความจริงสมดังคำกล่าวกันในหมู่สังคมชาวพุทธที่ว่า **ชาวบ้านช่วยวัด วัดก็ช่วยชาวบ้าน** อันเป็นการเกื้อหนุนซึ่งกันและกันและเป็นเหตุให้สังคมพุทธศาสนาของเรายังคงยืนหยัดอยู่ในฐานะที่นำพาเอาความร่มเย็นและสันติสุข มาสู่พวกเรากันเองในที่สุด อย่างที่**วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม**ได้ปฏิบัติมาโดยตลอด เช่น เมื่อวันที่ ๑ พ.ค. ๓๖ ซึ่งเป็นวันเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์รุ่นที่๒๕ วัดหลวงพ่อสดฯ โดยพระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ก็ได้มีการมอบทุนเพื่อจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดย่อมพร้อมอุปกรณ์ เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ขาดแคลน ทั้งนี้ในวันดังกล่าว**พระเดชพระคุณพระเทพวิสุทธิโสภณ** เจ้าคณะภาค ๑๕ องค์ประธานพิธีเปิดการอบรม ได้เป็นผู้มอบทุนดังกล่าวแก่**โรงเรียนมัธยมดอนคลังวิทยา** เพื่อจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน ๔ เครื่อง โดยมีผู้มีจิตศรัทธาเป็นเจ้าภาพดังนี้ **คุณปิยบุตรและคุณสุจินตนา ชลวิจารณ์** ๒ เครื่อง (สี่หมื่นบาท) และ**หม่อมหลวงรัชฎา ราศรี ชยางกูร** ๒ เครื่อง (สี่หมื่นบาท)

ซึ่งนอกจากผู้ให้และผู้รับจะชื่นอกชื่นใจโดยทั่วหน้ากันแล้ว นักเรียนนักศึกษาผู้เป็นเยาวชนของชาติ ก็ย่อมจะต้องได้รับอานิสงส์จากการที่มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไปด้วย

ลองมองย้อนหลังไปเมื่อวันที่ ๒๗ เม.ย. ๓๖ อันเป็นวันที่หลวงพ่อเจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ได้มอบสิ่งศักดิ์สิทธิ์สำคัญ เพื่อเป็นศิริมงคลและขวัญกำลังใจแก่ข้าราชการตำรวจภูธร อ.ดำเนินสะดวก ตามที่ **พ.ต.ท.พงษ์วรรธน์ บุญประเสริฐ** สารวัตรปราบปรามสถานีตำรวจภูธรดำเนินสะดวกได้ขอมา ได้แก่**พระตระกูลวัดปากน้ำจำนวน ๑๐๐ องค์** โดยเป็นรูปเหมือนหลวงพ่อสด พระผงพิมพ์เหรียญกลม ๕๐ องค์ และเหรียญสมบัติจักรพรรดิ์ สีมันปู ๕๐ องค์ พร้อมทั้งหนังสืออานุภาพธรรมกาย ซึ่งเป็นที่ถูกใจแก่ข้าราชการตำรวจอำเภอดำเนินสะดวกเป็นอย่างมาก และจะได้มีขวัญกำลังใจที่เข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประชาราษฎร์ต่อไป

■ ■ ■ ■

งานอบรมธรรม

งานหลักที่**หลวงพ่อเสริมชัย ชยมงฺคโล** เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายารามได้กระทำอยู่มิได้ขาดก็คือ การอบรมสั่งสอนและแนะนำข้อประพฤติปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาให้แก่ญาติโยมทั่วไป ที่เดินทางมาถึงที่วัดจากทุกสารทิศแล้ว ท่านยังไม่รับการอาราธนาให้ออกไปแสดงธรรมยังสถานที่ต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ ทั้งในประเทศและนอกประเทศจนบรรดาลูกศิษย์ผู้ใกล้ชิดพากันเหนื่อยแทน

ไปตาม ๆ กัน อย่าง เช่นเดือนพฤษภาคมนี้อันเป็นช่วงระยะของการเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ทั่วประเทศรุ่นที่ ๒๕ ณ ที่วัดแล้วหลวงพ่อเสริมชัยก็ยังต้องไปอบรมและสอนภาวนาธรรม ในโอกาส**ปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ที่วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี เมื่อวันที่ ๔ และ ๖ พ.ค. ๓๖ รวมจำนวนนักศึกษาราว ๔๐๐ คนเศษ วันที่๕ พ.ค. ไปบรรยายธรรมแก่คณะครูอาจารย์ของวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จ.ราชบุรี จำนวน๖๐ คน** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ "การสัมมนากลยุทธในการสร้างสมรรถนะของอาจารย์"โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ ตลอดจนให้รู้ถึงผลดีในการปฏิบัติธรรม ซึ่งคณะครูอาจารย์อันมี**อาจารย์ประภาส วัฒนกุล** ผู้อำนวยการวิทยาลัยและ**อาจารย์ไกรสิทธิ์ บุตรชัยงาม** ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ตลอดจนผู้ร่วมสัมมนาต่างแช่มชื่นเบิกบานไปกับธรรมบรรยายของหลวงพ่อท่าน ตลอดเวลาร่วม ๒ ชั่วโมงที่ได้รับฟัง...

ส่วนใน**วันที่ ๕-๖-๗ พ.ค. ยังมีคณะครูอาจารย์จำนวน ๑๒๐ คน จากโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพฯ เดินทางขอเข้าร่วมปฏิบัติธรรมที่วัดหลวงพ่อสดฯ** โดยมีทั้งผู้รักษาศีล ๕ และศีล ๘ อยู่พักโรงเรือนบ้าง ตามกลดบ้าง เพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดทั้งนี้ได้ทราบว่าเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของ**โครงการฟื้นฟูจิตใจคณะครูอาจารย์** จึงได้ขอความอนุเคราะห์จากทางวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ให้ช่วยอบรมให้ความรู้ทางธรรมด้วย เหตุนี้จึงเป็นที่ซาบซึ้งของบรรดาอาจารย์ทั้งหลายที่ได้มาอยู่วัดปฏิบัติธรรม เพราะได้รับการปลูกฝังคุณธรรมที่สำคัญแก่ชีวิตไปกันทุกคนเมื่อได้รับฟังการบรรยายธรรมเรื่อง **"คุณธรรมของครูที่ดี"** ทำเอาอีกหลายท่านตั้งใจว่าจะต้องหาโอกาสมากราบนมัสการหลวงพ่อเจ้าอาวาสอีกให้จงได้

■ ■ ■ ■

ก่อนปิดม่านธรรมสภาหนนี้ก็ต้องขอกล่าวไว้เป็นธรรมเนียมว่า.. **"บุคคลให้ทานตามกาลแล้ว ในที่ที่ผลแห่งทานนั้นเกิดขึ้นแก่เขา เขาย่อมเป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก และความต้องการทั้งหลายของเขาที่เกิดขึ้นตามกาลย่อมบริบูรณ์"** จากปัญจกนิบาต อข. ๒๒/๑๙๒...สวัสดี

■ ■ ■ ■

พิธีนั่งปรก พระตระกูลวัดปากน้ำ

เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๓๖ พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ องค์ประธานพิธีนั่งปรก พระพุทธชัยมงคล (พระธรรมกาย หน้าตัก ๙ นิ้ว) และพระตระกูลวัดปากน้ำ โดยมีหลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม เป็นผู้ช่วย พร้อมด้วยศิษยานุศิษย์ ประกอบพิธีพุทธาภิเษก ภายในอุโบสถวัดหลวงพ่อสดฯ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เพื่อแจกให้แก่ผู้ทำบุญสร้างวัดหลวงพ่อสดฯ เพื่อบำรุงวัด และเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาอบรมและเผยแพร่ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ได้สั่งสอนและถ่ายทอดสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันนี้ •

• *บน* หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล และคณะได้เข้าเยี่ยมกราบนมัสการพระเดชพระคุณพระวิเชียรธรรมคุณาธาร หัวหน้าคณะสงฆ์ไทย วัดไทยลอสแองเจลิส ก่อนเข้าพำนักเพื่อบรรยายและสอนภาวนาธรรมแก่ญาติโยมที่วัดนี้ ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๗ มี.ค. ๓๖ ทั้งยังได้ไปแสดงธรรมและสอนภาวนาแก่นักศึกษาและผู้สนใจที่ CALIFORNIA STATE UNIVERSITY L.A. อีกด้วย

• *กลางซ้าย* ขณะเยี่ยมชมกิจการของวัดจีนฉีหลาย ที่ L.A.

• *กลางขวา* คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ รองที่ปรึกษาฝ่ายวิทยาศาสตร์ ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทยกรุงวอชิงตัน ได้มาสมทบกับคณะหลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ที่วัดธัมมาราม ชิคาโก ในภาพ กำลังกล่าวแนะนำคณะเผยแพร่ธรรมะ แก่รักษาการหัวหน้าคณะสงฆ์วัดธัมมาราม หลวงพ่อพระมหาพรหมา สปฺปญฺโญ (ป.ธ.๙) พระดร.มหาชื่น (ป.ธ.๙, Ph.D.) รองหัวหน้าคณะสงฆ์ และญาติโยม จากนั้นได้มีการบรรยายธรรมและสอนเจริญภาวนาธรรม โดยพระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล และถ่ายภาพร่วมกันก่อนเดินทางกลับ (*ล่างซ้าย*) •

• *บนขวา* ที่ห้องบรรยาย ม. WINONA Prof. Dr. HARRY GARDINER กำลังแนะนำหลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล แก่คณาจารย์และนักศึกษา ก่อนที่จะบรรยายและสอนภาวนาธรรมแก่ผู้สนใจเข้าฟังจำนวน ๑๒๕ คน

• *กลางและล่าง* หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล ขณะบรรยายธรรมแก่คณาจารย์และนักศึกษา ม. WISCONSIN เมือง LA CROSS เมื่อ ๒๗ มี.ค. ๓๖ มีผู้สนใจเข้าฟังจนเต็มห้องบรรยาย

• *ล่างซ้าย* สองสาวธรรมกาย หลานสาวหลวงตาเสริมชัย เป็นกำลังสำคัญในการช่วยเผยแพร่การภาวนาวิชชาธรรมกาย คนซ้ายชื่อ MISS ALEXINA GARDINER คนขวาคือ MISS ALISA GARDINER

เมื่อ ๑๒ เม.ย. ๓๖ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายารามได้จัดให้มีพิธีสรงน้ำพระ อันมีพระพุทธรูป พระบรมสารีริกธาตุ และพระสงฆ์ มีสาธุชนร่วมพิธีประมาณ ๑๕๐ คน

เริ่มด้วยพระมหากัญญา สุนีโต นำผู้ร่วมพิธีกล่าวคำขอขมาโทษต่อหลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล จากนั้นหลวงพ่อฯ นำคณะสงฆ์สรงน้ำพระพุทธรูปและพระบรมสารีริกธาตุ และเมื่อพระสงฆ์สามเณรได้สรงน้ำหลวงพ่อเจ้าอาวาสแล้ว จึงเข้านั่งประจำที่เพื่อให้ญาติโยมสรงน้ำต่อไป

วันที่ ๑๓ เม.ย. ๓๖ ที่สำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ได้จัดให้มีพิธีสรงน้ำพระตามประเพณีอันดีงามของชาวไทยพุทธเช่นกัน

• *ในภาพ* หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล นำคณะสงฆ์กรรมการมูลนิธิฯ และสาธุชน สรงน้ำพระพุทธรูป พระบรมสารีริกธาตุและรูปเหมือนหลวงพ่อวัดปากน้ำ แล้วสรงน้ำพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร

• *ขวา* คุณโยมวีรวรรณ โรจนวานิชญาติธรรมอาวุโส และคณะสาธุชนต่างทะยอยเข้าสรงน้ำพระด้วยความชื่นบานทั่วหน้ากัน

คำถวายรายงาน
พิธีเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๒๔

โดย
พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล
เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

ขอประทานกราบเรียน พระเดชพระคุณหลวงพ่อ ท่านเจ้าคุณพระเทพวิสุทธิโสภณ เจ้าคณะภาค ๑๕ ที่เคารพอย่างสูง วันนี้เป็นวันเริ่มเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา รุ่นปลายปี เป็นรุ่นที่ ๒๔ ตั้งแต่ที่ได้มีการเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ สำหรับรุ่นนี้ได้มีพระภิกษุจำนวน ๔๑๐ รูป สามเณร ๑๐๕ รูป อุบาสกอุบาสิกา ๙๐ ท่าน รวมทั้งหมด ๖๐๕ ท่าน กับพระภิกษุสามเณรที่ทำหน้าที่และร่วมในการเป็นพระวิทยากรและร่วมปฏิบัติภาวนาธรรมด้วยอีกประมาณ ๔๐ รูป เป็น ๖๔๕ รูป ซึ่งมาจากจังหวัดต่าง ๆ ๕๔ จังหวัด ในการอบรมพระกัมมัฏฐานแต่ละรุ่นก็ได้จัดให้มีวัตรปฏิบัติที่สำคัญคือถือธุดงควัตรในข้อฉันภัตตาหารอาสนะเดียวและอยู่กลดกลางแจ้ง ตามที่จัดไว้ให้ หรือตามโคนต้นไม้ที่จัดไว้ให้ นี่เป็นประการสำคัญ นอกจากนี้มีวัตรปฏิบัติอื่น ๆ ที่ทางวัดได้จัดให้ถือปฏิบัติสืบต่อมาตั้งแต่ต้น เช่น การงดสูบบุหรี่ และวัตรปฏิบัติข้ออื่น ๆ เพื่อความอยู่ร่วมกันอย่างสงบในการเปิดการอบรม ตลอดระยะเวลาการอบรมนั้น ได้อาราธนาพระเถรานุเถระ ช่วยบรรยายธรรมเพื่อเป็นแนวทางแก่การปฏิบัติ ถวายแด่พระภิกษุสามเณรและอุบาสก อุบาสิกา นอกจากนั้นยังได้ถวายหนังสือคู่มือการปฏิบัติภาวนาธรรมตามแนววิชชาธรรมกายหลายเล่ม และผู้ที่ปฏิบัติผลดีก้าวหน้าก็จะได้ต่อวิชชาธรรมกายในระดับชั้นกลางและชั้นสูงตามระดับภูมิธรรม ที่แต่ละท่านปฏิบัติได้ และสุดความสามารถของผู้ที่จะถวายคำแนะนำ และทุกปีที่ผ่านมาก็ได้อาราธนา

ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

พระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านเจ้าคุณพระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ มาถวายคำแนะนำเกี่ยวกับการเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายทั้งเบื้องกลางและเบื้องสูงอีกชั้นหนึ่ง และยังจะได้ถวายหนังสือธรรมะและเทปสอนภาวนาธรรมในระดับเบื้องกลางเบื้องสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือนั้นเป็นหนังสือที่รวบรวมคำสอนของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ ที่มีการบันทึกไว้และได้มีการนำมาพิมพ์เป็นเล่มถวายด้วยทุกปี พร้อมกับเทปสอนภาวนาธรรมระดับเบื้องต้น เบื้องกลาง เบื้องสูง ถวายแด่พระภิกษุสามเณรผู้ที่ปฏิบัติธรรมก้าวหน้าไปตามระดับ เพื่อไปใช้ในการทบทวนวิธีปฏิบัติให้ตรงตามที่ครูบาอาจารย์ได้แนะนำไว้ และเพื่อจะให้นำไปเปิดให้ญาติโยมสาธุชนฟัง เพื่อฝึกอบรมและปฏิบัติภาวนาธรรมในท้องที่ของท่านเพื่อความเจริญรุ่งเรือง และสันติสุขแก่สาธุชนให้กว้างขวางยิ่ง ๆ ขึ้นไป และได้กระทำมาอย่างนี้เป็นเวลา ๑๐ ปีแล้ว นอกจากนั้นสำหรับการอบรมพระกัมมัฏฐานแต่ละรุ่น

เกล้ากระผมได้เคยมีนโยบายเพิ่มเติมต่อไปอีกว่า เมื่อพร้อมแล้วก็จะได้จัดให้มีหน่วยภาวนาธรรมเคลื่อนที่ กล่าวคือ จะขอให้พระเถรานุเถระในท้องที่ภาคต่าง ๆ เตรียมที่จะจัดให้มีการปฏิบัติธรรมในท้องที่ของท่าน เมื่อท่านเหล่านั้นได้มาเข้ารับการอบรมในแต่ละรุ่นแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรุ่นปลายปีเดือนธันวาคมนี้ เป็นเวลา ๑๕ วัน แล้วก็จะได้ขอให้พระภิกษุที่ร่วมเข้ารับการอบรมแต่ละภาคได้เดินทางกลับ โดยการจาริกไปตามเส้นทางแต่ละภาค เช่น ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคตะวันออก และภาคใต้ พระภิกษุที่เข้ามารับการอบรมจากภาคต่าง ๆ ก็จะขอให้ร่วมเดินทางไปกับคณะภาวนาธรรมเคลื่อนที่ เมื่อไปถึงจุดอันเป็นที่ของท่านหรือเขตจังหวัดของท่าน พระที่เดินจาริกไปร่วมกันนั้น จะหยุดพักปักกลดห่างตัวเมืองพอสมควร แล้วก็

ออกบิณฑบาตในวันรุ่งเช้า ประกาศที่จะมาอบรมประชาชนในอำเภอหรือเขตท้องที่นั้น ๑ วัน ๒ วัน ๓ วัน ตามแต่จะพิจารณาเห็นสมควร เมื่ออบรมเสร็จแล้วพระที่อยู่ในเขตท้องที่อำเภอหรือจังหวัดนั้นก็กลับวัดของท่าน เพื่อไปเปิดการอบรมประชาชนในท้องที่ของท่านสืบต่อไป

คณะที่เหลือก็จะเดินทางจาริกไปดังกล่าวตามจุดต่าง ๆ จนสุดภาคหรือสุดเส้นทางของแต่ละภาค โดยจะเลือกสถานที่เขตจังหวัดที่จะหยุด เพื่อสอนภาวนาธรรมแก่ญาติโยมตามกำลัง และภายในเวลาประมาณ ๑๕ วัน เมื่อไปสุดปลายทางแล้ว พระที่มาเข้ารับการอบรมก็จะกลับวัดของท่านทั้งหมด พระวิทยากรของเราก็จะเดินทางกลับ นี้เป็นนโยบายและเป็นโครงการที่เกล้ากระผมได้ตั้งใจจะทำเช่นนี้มา ๓ ปีแล้ว ปีนี้เกล้ากระผมคิดว่าพร้อมที่จะวางโครงการ เพื่อจะขอให้พระเถรานุเถระที่มีความตั้งใจที่จะให้มีการเดินจาริก แล้วไปหยุดสอนภาวนาธรรมในท้องที่ของท่านได้เตรียมจัดกิจกรรมดังกล่าวในปีหน้า คือจะดำเนินการได้ในเดือนธันวาคม ภายหลังจากการอบรม ณ ที่นี้

โครงการนี้จะเริ่มวางตั้งแต่คราวนี้รุ่นนี้เป็นต้นไปแต่ในเบื้องต้นอาจจะกระทำได้แต่เพียงภาคใดภาคหนึ่งเสียก่อน แล้วค่อย ๆ เพิ่มกำลังหลังจากได้ศึกษาลู่ทางและมีประสบการณ์ดีแล้ว ก็จะได้เพิ่มกำลังไปตามสายเส้นทางภาคต่าง ๆ ให้ครบหมดทุกภาค เพราะหน่วยภาวนาธรรมเคลื่อนที่นั้นจะต้องใช้เงินทุนมากพอสมควร แต่ถึงอย่างไรก็ตาม เกล้ากระผมตั้งมั่นว่าจะกระทำให้เสร็จได้ทุกภาคภายในไม่กี่ปีข้างหน้า

นอกจากวัดหลวงพ่อสดธรรมกายารามจะได้มีนโยบายและโครงการที่จะขยายการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติ ดังกล่าวนี้แล้วภายในประเทศ เกล้ากระผมขอกราบเรียนพระเดชพระคุณหลวงพ่อว่า ในต่างประเทศก็ขยายออกไปเช่นกันอย่างเช่นประเทศมาเลเซีย ก็ได้รับอาราธนาไปสอนภาวนาธรรมทุกปีมาเป็นเวลา ๕ - ๖ ปีแล้ว ปีละหลาย ๆ ครั้ง จนมีการปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายนี้เป็นประจำ ๒ วัด คือวัดพุทธไทยเชตวัน และวัดแม่ลิ้ว นครกัวลาลัมเปอร์ นอกจากนั้นในประเทศอเมริกาก็ได้รับอาราธนาให้ไปเผยแพร่ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายนี้ ทั้งในหมู่คนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยในนิวยอร์ค และที่ลอสแองเจลิส และที่อื่น ๆ อีก ทุกแห่งที่ผ่านไป และสถานศึกษาในระดับชั้นอุดมศึกษาทั้งในชั้นปริญญาตรี โท เอก ในมหาวิทยาลัยที่สำคัญ ๆ เกล้าฯ ก็ได้รับอาราธนาให้ไปบรรยายธรรมแสดงพระธรรมพระวินัยโดยย่อแบบเถรวาท ซึ่งชาวอเมริกันและชาวต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในประเทศอเมริกานั้น ไม่ค่อยคุ้นเคยธรรมะแบบเถรวาท เขาคุ้นเคยธรรมะแบบมหายาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวธิเบตที่เป็นลามะ ได้เป็นอาจารย์สอนในระดับปริญญาตรีโท เอก ในหลายมหาวิทยาลัยและมีเอกสารธรรมะมากมาย เราเพิ่งจะเข้าไปเป็นน้ำเป็นเนื้อ ก็คือพระที่ไปเผยแพร่ธรรมะอย่างนี้ ซึ่งเกล้ากระผมเองก็ได้รับอาราธนาให้ไปทำหน้าที่อย่างนี้เป็นเวลา ๓ ปีแล้ว

และปีนี้ปีที่จะถึงนี้ ปีหน้าก็ได้รับอาราธนาไปอีก

นอกจากนั้นชาวยุโรปและคนไทยในประเทศยุโรปอย่างเช่น ในประเทศฝรั่งเศส สวีเดน เดนมาร์ก ก็กำลังอาราธนาเกล้ากระผมไปเผยแพร่เช่นเดียวกัน ซึ่งกำลังมีโครงการที่จะให้เกล้ากระผมไปสอนภาวนาธรรมทั้งในประเทศฝรั่งเศส ในประเทศสวีเดนและเดนมาร์ก เพราะต่อเขตกันในปีหน้าในต้นปีหน้า นอกจากกิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะดังได้กล่าวแล้ว วัดหลวงพ่อสดธรรมกายารามยังได้จัดพิมพ์หนังสือธรรมะที่สำคัญอันเป็นธรรมปฏิบัติ ดังเช่น นิพพาน ๓ นัย และนิตยสารธรรมกาย ซึ่งมีเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายทั้งประสบการณ์และหลักวิชชา ซึ่งได้นำออกเผยแพร่และถวายเมื่อ มีโอกาสสมควรอย่างเช่นคราวนี้ ก็ได้รับการขอจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านเจ้าคุณพระธรรมปัญญาบดี ให้ส่งหนังสือธรรมปฏิบัติเท่าที่มีถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ ที่มาเข้ารับการอบรมที่พุทธมณฑล เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ทางวัดก็ได้จัดไปถวายแล้วเช่นกัน และยังจะได้ถวายและได้ถวายแล้วแด่พระภิกษุผู้เป็นวิทยากรเป็นครูสอนปริยัติธรรมในโอกาสต่าง ๆ อีกตลอดปีเป็นจำนวนมาก

นอกจากนั้น วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ก็ได้จัดตั้งทุนสำหรับสงเคราะห์นักเรียนชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษา ตามคำแนะนำที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อได้แนะนำแล้วตั้งแต่ปีที่แล้ว มาในปีนี้เกล้ากระผมได้รวบรวมผลประโยชน์และเงินที่พอจะช่วยแจกเป็นทุนการศึกษา โรงเรียนในเขตอำเภอดำเนินสะดวก ชั้นประถมศึกษา ๓ โรงเรียน ๆ ละ ๖ ทุน รวมเป็น ๑๘ ทุน ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท กับได้จัดซื้อคอมพิวเตอร์ขนาดเล็กให้แก่โรงเรียนชั้นมัธยม คือโรงเรียนดอนคลังวิทยา เพื่อให้ใช้สำหรับกิจการงานของโรงเรียนและให้เพื่อสอนนักเรียนอีก ๑ ชุด เป็นมูลค่า ๓๐,๐๐๐ บาท ทั้งหมดนี้เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่วัดหลวงพ่อสดฯ ได้จัดทำขึ้น ทั้งเพื่อการศึกษาอบรมภาคปริยัติและการศึกษาอบรมภาคปฏิบัติและช่วยเหลือการศึกษาเด็กนักเรียนในชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งจะได้ขยายการช่วยเหลือนี้ไปตามกำลัง

บัดนี้เป็นเวลาอันสมควรแล้ว เกล้ากระผมขออาราธนาพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ได้เปิดการอบรมและประทานโอวาทแก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ผู้มาเข้ารับการอบรม และพระภิกษุสามเณร เจ้าหน้าที่วัดหลวงพ่อสดฯ สืบต่อไป

■■■■

โอวาทปิดการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๒๔

โดย
พระเทพวิสุทธิโสภณ จภ.๑๕
วัดเบญจมบพิตร ดุสิตวนาราม

ขออนุโมทนาแด่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ผู้มีศรัทธาปสาทะตั้งใจมาเข้ารับการอบรมปฏิบัติกัมมัฏฐาน ณ สำนักวัดหลวงพ่อสดธรรมกายารามในครั้งนี้ ทุกท่านตามที่พระมหาเสริมชัย เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดฯ ได้รายงานมาให้ฟังตั้งแต่ต้นจนจบนั้น นับว่าเป็นความรู้ที่ควรแก่การรับฟังนำเอาไปกระทำให้เกิดประโยชน์ตนประโยชน์ท่านโดยแท้จริง ตามรายงานที่ท่านผู้อำนวยการผู้ดำเนินการให้มีการประชุมอบรมกัมมัฏฐานที่ท่านทั้งหลายได้ฟังมาแล้วโดยตลอดนั้น ก็จะพิจารณาเห็นได้ว่า ท่านพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดฯ ได้มีปณิธานอันแน่วแน่มั่นคงในการที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแนวของวิชชาธรรมกาย ให้แพร่หลายไปทั่วประเทศไทยและแม้ในต่างประเทศด้วย พระภิกษุที่มีความเสียสละมุ่งมั่นในอันที่จะทำประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างนี้ หาได้ยากนัก ไม่ใช่หาได้ง่ายเลย บัดนี้เราได้พบแล้ว ซึ่งท่านผู้มีการเสียสละ เพื่อพระศาสนาเพื่อประเทศอันเป็นส่วนรวม จึงเป็นที่น่ายินดีน่าอนุโมทนาสาธุการโดยทั่วกัน เรื่องของการที่ท่านผู้อำนวยการให้มีการประชุมอบรมกัมมัฏฐาน ดังที่รายงานมาโดยลำดับนั้น ก็ถือและยอมรับกันว่าเป็นเรื่องดี เพราะการ

ณ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

อบรมเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องกระทำ ทำไมถึงต้องกระทำการอบรม ก็เพื่อการกระทำตนของตน ให้มีความรู้ความเข้าใจ การอบรมนั้นคือ อบรมผู้ที่ยังไม่รู้ให้รู้ อบรมผู้ที่ยังไม่ดีให้ดี รวมความแล้วว่าการอบรมนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ จิตใจของคนเราเป็นเรื่องที่อบรมกันได้ จิตใจไม่ดีก็อบรมให้ดีได้ คนที่โง่ที่ไม่ฉลาดก็อบรมให้เป็นคนฉลาด มีสติปัญญาได้ จะห่างเหินว่างเว้นจากการอบรมไม่ได้ ผู้ที่ยังไม่รู้ก็ต้องอบรมให้รู้ ผู้ที่รู้แล้วก็ต้องอบรมให้สามารถปฏิบัติได้ตามที่รู้และอบรมให้สามารถรักษาความรู้ความดีที่มีอยู่ไม่ให้ทรามลง คนที่เข้าใจว่าตัวเองเป็นผู้มีความรู้ดีแล้ว เป็นผู้มีความสามารถดีแล้วเป็นผู้มีคุณงามความดีแล้ว ไม่ต้องอบรมก็ได้ ที่เข้าใจอย่างนั้นเป็น เรื่องที่ผู้นั้นไม่เข้าใจไม่รู้ถึงเรื่องของจิตใจ เรื่องของจิตใจนั้นมันเป็นสภาพที่ดิ้นรนกวัดแกว่งกระเสือกกระสนไปสู่อำนาจฝ่ายต่ำอยู่ร่ำไป ที่ดีก็ดิ้นรนกระเสือกกระสนไปสู่ความไม่ดี สภาพของจิตใจมันเป็นอย่างนี้ การอบรมเท่านั้นจะเป็นวิธีการที่จะยกระดับจิตใจให้สูงส่งขึ้น ไม่ให้ทรามลง ฉะนั้นเรื่องของการอบรมนั้น จึงมีความจำเป็นแก่ทุกคน ไม่ว่าคนที่ไม่รู้ก็ต้องอบรม แม้คนที่รู้แล้วก็ต้องอบรมเช่นเดียวกัน คนที่รู้แล้วก็อบรมไม่ให้เสื่อมทราม ไม่ให้ความรู้ที่มีอยู่นั้นเสื่อมทรามลงไป คนที่มีความดีอยู่แล้วก็อบรมเพื่อรักษาคุณงามความดีนั้น ไม่ให้หายดีให้รักษาคุณงามความดีไว้เป็นเรื่องสำคัญ

การที่ท่านทั้งหลายได้รู้ได้ทราบว่าที่สำนักวัดหลวงพ่อสดฯได้มีการประชุมอบรมพระกัมมัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกาย ก็ได้ตั้งใจกันมาเข้ารับการอบรมเป็นเรื่องที่น่าอนุโมทนาสาธุการด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะการที่ท่านทั้งหลายได้ตั้งใจเข้ามารับการอบรมพระกัมมัฏฐานตามแนวของวิชชาธรรมกายของหลวงพ่อสด วัดปากน้ำ หลวงพ่อวัดปากน้ำเป็นผู้ที่ค้นพบวิชชาธรรมกายนี้แล้วก็น้อมนำเอามาอบรมสั่งสอนให้ศิษยานุศิษย์ ได้ศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติกันมาเป็นเวลาช้านานตามเรื่องราวที่หลวงพ่อท่านกล่าวไว้ว่า ท่านเป็นผู้เสาะแสวงหาเรื่องของการปฏิบัติกัมมัฏฐานนี้ไปหลายแห่งหลายสำนัก จนกระทั่งจดจำไม่ได้ว่าไปที่ไหนบ้างและผลที่สุดท่านก็ตกลงปลงใจว่า ไปเที่ยวแสวงหาที่ไหน ๆ ก็ไม่ถูกใจเลย ปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจของท่านที่วัดโบสถ์ บางคูเวียง และท่านก็ได้ประสบพบวิชชาธรรมกายนี้ที่วัดโบสถ์ บางคูเวียงนั้น ท่านก็มาอธิบายให้ศิษยานุศิษย์ ได้รู้ได้เข้าใจถึงเรื่องวิชชาธรรมกายนั้นว่าเป็นเรื่องที่ได้สูญหาย ไม่มีใครนำมาประกาศชี้แจงอบรมกันมาช้านานเหลือเกิน เมื่อท่านค้นพบท่านก็ตั้งใจที่จะประกาศวิชชานี้ให้กลับฟื้นคืนขึ้นมา และให้แพร่หลายยิ่ง ๆ ขึ้นไป ท่านจึงไม่หวงวิชชาความรู้ของท่านไว้เฉพาะส่วนตัวท่าน ท่านพยายามเผยแผ่วิชชาธรรมกายนี้ให้แก่ศิษยานุศิษย์ ได้ศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติโดยเคร่งครัดเกิดความรู้ความชำนาญจึงเป็นเหตุให้วิชชาธรรมกายของหลวงพ่อวัดปากน้ำได้แผ่ขยายกว้างขวางออกไปมากยิ่งขึ้น แม้องค์หลวงพ่อวัดปากน้ำจะได้มรณภาพไปแล้ว ศิษยานุศิษย์ก็ได้รับปฏิบัติหน้าที่ประกาศเผยแผ่วิชชาธรรมกายนั้น ให้กว้างขวางแผ่

ขยายออกไปมากมายหลายสำนัก อาทิเช่น สำนักวัดหลวงพ่อสดฯ นี้ ดังที่ท่านทั้งหลายได้เกิดศรัทธาปสาทะเข้ามาอบรมปฏิบัติอยู่ ณ บัดนี้นั้น วัดพระธรรมกาย ที่ปทุมธานี ก็ลูกศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ สำนักปฏิบัติธรรมสวนแก้ว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ก็ลูกศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำ และยังมีอีกหลายแห่ง หลวงพ่อมีนโยบายที่จะให้วิชชาธรรมกายนี้แพร่หลาย ไม่ได้หวงไว้เหมือนอย่างกับเกจิอาจารย์รูปอื่นๆ ที่ท่านค้นพบวิชาความรู้อะไร แต่ท่านไม่ได้ถ่ายทอดให้แก่ศิษยานุศิษย์ไว้ เมื่อท่านถึงมรณภาพวิชาความรู้นั้นก็พลอยดับสูญสิ้นตามอาจารย์ผู้ที่ค้นพบนั้นไปด้วย แต่หลวงพ่อวัดปากน้ำไม่ได้เป็นเช่นนั้น วิชาความรู้ของท่านยังมีศิษยานุศิษย์รับมรดกตกทอดช่วยกันบริหารช่วยกันประกาศ ช่วยกันขยายให้มีความเจริญแพร่หลายมากยิ่งขึ้นไป

ดังที่ได้ฟังโครงการที่พระมหาเสริมชัย เจ้าอาวาสวัดนี้ได้วางโครงการได้อุปกรณ์ในการเผยแผ่เรียกว่า เป็นการปฏิบัติเป็นการประกาศพระพุทธศาสนาตามแนววิชชาธรรมกายอย่างมีระบบ ได้วางแผนการโครงการในการที่จะประกาศนั้นไว้อย่างมั่นคงเป็นเรื่องน่าอนุโมทนาสาธุการเป็นอย่างยิ่ง ถ้าทุก ๆ ท่านได้มีความตั้งใจมั่นคงที่จะประกาศพระพุทธศาสนาให้เจริญแพร่หลายแผ่ขยายออกไปเหมือนกับที่พระมหาเสริมชัยได้มีความตั้งใจนี้ ก็จะเป็นเรื่องที่จะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนาอย่างกว้างขวางยิ่ง ๆ ขึ้นไป อันเป็นประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่ชาวโลกเป็นอย่างยิ่งแต่การที่จะกระทำได้อย่างนั้น ก็ต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนไปตามระยะ แล้วก็จะสามารถปฏิบัติให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ส่วนรวมได้อย่างนั้น การที่ท่านทั้งหลายได้ตั้งใจมาเข้ารับการอบรมกัมมัฏฐานนั้น ก็เพื่อต้องการกระทำตนของตนให้เป็นผู้มั่นคงในคุณธรรมความดี ทั้งให้เกิดความมั่นคงทั้งกำลังใจ กำลังสติปัญญาความคิด เพื่อจะได้เกิดความปฏิบัติที่มั่นคงก้าวหน้าไม่ถอยหลัง ฉะนั้นจึงตั้งใจที่จะเข้ารับการอบรม เพื่อสร้างขันติธรรม คือความอดทนให้เกิดขึ้นเป็นเบื้องต้น จะเห็นได้ว่าในเวลานี้ อากาศกำลังหนาว ผู้ที่เข้ามาปฏิบัติธรรมนั้นต้องต่อสู้กับธรรม-

ชาติคือความหนาว ถ้าเราต่อสู้เอาชนะความหนาวได้ เราก็มีขันติธรรมคือความอดทนที่จะสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นแก่ตัวเรา อันคนเราที่เกิดความมั่นคงกล่าวคือเป็นผู้มีศรัทธาความเชื่อว่าตัวเราสามารถที่จะสร้างความอดทนให้เราเป็นผู้มีคุณงามความดีได้นั่นแหละ เป็นพลังอันสำคัญที่จะให้ประพฤติปฏิบัติต่อสู้อุปสรรคนานาประการให้ผ่านไปได้โดยความสวัสดี

ขั้นต้นของการที่จะกระทำตนให้เป็นผู้มีความสามารถ ก็คือต้องบำเพ็ญประโยชน์ตนให้สมบูรณ์ก่อน เมื่อบำเพ็ญประโยชน์ตนให้สมบูรณ์แล้วก็บำเพ็ญหน้าที่ของตนให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่บุคคลอื่นด้วย จึงจะชื่อว่าทำชีวิตของตนให้เป็นชีวิตที่ดี เป็นชีวิตที่ประเสริฐ ไม่เป็นชีวิตที่ว่างเปล่าไม่เป็นชีวิตที่ไร้ประโยชน์ อันบุคคลผู้ที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา อาศัยปัญญาพิจารณากระทำตนของตนให้เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยอัตตสมบัติ คือประโยชน์ตนและปรหิตปฏิบัติ คือประโยชน์ท่านแล้ว บุคคลนั้นได้ชื่อว่ามีชีวิตที่ดีมีชีวิตที่ประเสริฐ มีชีวิตที่ไม่ว่างเปล่าการที่กระทำตนให้เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยอัตตสมบัติ เราท่านทั้งหลายก็ได้กระทำมาแล้ว พระภิกษุก็ดีสามเณรก็ดี เริ่มเข้ามาบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา พระอุปัชฌาย์อาจารย์ท่านก็ให้ศึกษาเล่าเรียนในเรื่องของไตรสิกขา คือให้ศึกษาเล่าเรียนให้รู้ในเรื่องของศีลในเรื่องของสมาธิ ในเรื่องของปัญญา ไตรสิกขา ๓ อย่างนี้ เราก็ได้ศึกษากันแล้ว แต่ว่าบางท่านศึกษาด้วย ปฏิบัติด้วย บางท่านเพียงศึกษาแต่ยังไม่ได้ปฏิบัติครั้งนี้แหละ บัดนี้แหละ เวลานี้แหละ ที่ท่านทั้งหลายที่ได้ศึกษาเรื่องไตรสิกขา แต่ยังไม่ได้ปฏิบัติตามไตรสิกขาให้ครบถ้วนจะได้ปฏิบัติกันให้ครบถ้วนก็ในครั้งนี้แหละ เรื่องของศีลก็เป็นเรื่องของระเบียบข้อบังคับที่พระพุทธองค์ ได้ทรงบัญญัติแต่งตั้งไว้เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์สามเณร ได้มีความประพฤติปฏิบัติอยู่ในแนวเดียวกัน อันพระภิกษุสามเณรที่เข้ามาบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนานั้นมาจากตระกูลต่าง ๆ ได้รับการศึกษาอบรมมาต่างกัน มีนิสัยใจคอต่าง ๆ กัน การประพฤติปฏิบัติย่อมไม่เหมือนกัน แต่เมื่อมาอุปสมบทศึกษาเล่าเรียนอยู่ในระเบียบวินัยอันเดียวกันแล้วก็เป็นหมู่ที่สวยงามน่าเคารพ น่าศรัทธา น่าเลื่อมใส ขอให้ท่านทั้งหลายได้สังเกตพิจารณาดูในปัจจุบันนี้ว่า พระภิกษุสงฆ์สามเณร อุบาสก อุบาสิกา มีจำนวนถึง ห้าหกร้อย เป็นจำนวนไม่น้อยด้วยเหตุที่เป็นผู้มีการศึกษาและปฏิบัติดีตามวินัย และเป็นผู้รักษาศีลดี ในที่ประชุมนี้จึงมีความสงบเรียบร้อยงดงามน่าเลื่อมใสนี่แหละเรื่องของศีลมีอานุภาพอย่างนี้ ศีลย่อมกำจัดกิเลสทางกายและทางวาจาอันเป็นเรื่องกิเลสหยาบ ๆ ให้บรรเทาเบาบางจางหายไป นี่เป็นเรื่องของศีล ท่านทั้งหลายโปรดพิจารณาว่าคนเราซึ่งมาจากตระกูลต่าง ๆ ไม่เหมือนกันจำนวนถึงห้าหกร้อยคนนี่อัธยาศัยแตกต่างกันมีความประพฤติแตกต่างกัน ถ้าไม่มีศีลเป็นเครื่องบังคับ ไม่มีศีลเป็นเครื่องร้อยรัดไม่มีวินัยเป็นข้อบังคับไม่มีวินัยเป็นเครื่องร้อยรัด ความวุ่นวายมันจะเกิดขึ้นขนาดไหน จะ

ไม่น่าดู ไม่น่าชม ไม่น่าศรัทธา ไม่น่าเลื่อมใสเลย แต่นี่หมู่ของเราทั้งหลายมีพระวินัยคือศีลที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติแต่งตั้งไว้เป็นเครื่องประพฤติปฏิบัติ ก่อให้เกิดความสวยงาม น่าศรัทธา น่าเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่งนี่เห็นแล้วว่าประโยชน์ของศีลเป็นอย่างไร ในพระศาสนาก็ถือเอาพระวินัยและศีล นี่แหละเป็นเครื่องประพฤติปฏิบัติให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติให้พระภิกษุสงฆ์สามเณรหรือพุทธบริษัท เกิดความสงบเรียบร้อยดีงาม ไม่มีการเบียดเบียนกันทางกาย และวาจา ทางฝ่ายอาณาจักรคือฝ่ายบ้านเมืองนั้นเขาใช้บังคับประชาชน ของประเทศชาติให้เป็นผู้ปฏิบัติอยู่ในกรอบของกฎหมาย กฎหมายนั้นก็ทำให้ประชาชนของประเทศชาตินั้น ๆ อยู่ร่วมกันด้วยความผาสุกไม่เบียดเบียนให้เกิดความเดือดร้อนในประการต่าง ๆ ที่ฝ่ายบ้านเมืองก็ต้องอาศัยวินัยคือกฎหมายนั้น ทางฝ่ายพุทธจักรหรือทางฝ่ายศาสนาก็อาศัยวินัยและศีล นั้นเช่นเดียวกัน ทางฝ่ายพุทธจักรได้รับความอุปถัมภ์บำรุงจากฝ่ายอาณาจักร

พุทธจักรก็คือพระพุทธศาสนาวัดวาอารามและสังฆมณฑลของเรานี่ ต้องอาศัยปัจจัย ๔ จากฝ่ายอาณาจักรคือถวายอาหารและบิณฑบาต เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ให้สามารถยังอัตภาพให้เป็นไปอยู่ได้ เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวมทางฝ่ายอาณาจักรและทางฝ่ายพุทธจักรเป็นอัญญมัญญปัจจัยอาศัยซึ่งกันและกัน ทางฝ่ายพุทธจักรก็นำเอาธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ทั้งฝ่ายที่เป็นวินัยและฝ่ายที่เป็นธรรมะ ไปอบรมสั่งสอนประชาชนให้เป็นพลเมืองของประเทศชาติ การอบรมสั่งสอนประชาชนให้เป็นพลเมืองของประเทศชาติ นั่นก็คืออบรมประชาชนคนที่เกิดอยู่ในประเทศชาตินั้นให้เป็นกำลังของบ้านเมืองเป็นกำลังทางไหนบ้าง เป็นกำลังทางร่างกายอันประชาชนพลเมืองของประเทศชาติใดมีกำลังร่างกายเข้มแข็ง ก็ได้ชื่อว่าทำให้ประเทศชาตินั้นมีกำลังในการที่จะป้องกันประเทศชาติ ไม่ให้อริราชศัตรูเข้าเบียดเบียนบีฑาประชาชนของประเทศชาติใดเป็นผู้มีกำลังสติปัญญาเฉลียวฉลาด ก็เป็นเหตุให้ประชาชนคนในประเทศชาตินั้นประกอบอาชีพมีความ

รุ่งเรืองเจริญก้าวหน้าเป็นอากรบ่อเกิดแห่งทรัพย์ เป็นกำลังทรัพย์ของประเทศชาติ เพราะประเทศชาติเหล่านั้น ต้องอาศัยภาษีอากรของประชาชนทำมาหาได้แบ่งให้รัฐนำเอาไปใช้บริหารประเทศชาติ ประชาชนที่เป็นกำลังของบ้านเมืองเท่านั้นจึงจะสามารถเสียภาษีอากรให้เป็นกำลังของประเทศชาติ ได้อบรมสั่งสอนให้ประชาชนเหล่านั้นเป็นกำลังของบ้านเมืองด้านกำลังกายกำลังสติปัญญาความคิด กำลังทรัพย์ นี่แหละได้ชื่อว่าพุทธศาสนาและพุทธจักรได้เป็นผู้เอื้ออำนวยช่วยเหลือฝ่ายอาณาจักรเป็นการตอบแทนที่ฝ่ายอาณาจักรเขาได้ถวายปัจจัย ๔ เมื่อรับเขามาแล้วต้องให้คืน ให้คืนเขาไปด้วยการช่วยอบรมประชาชนให้เป็นพลเมืองของชาติ รวมกล่าวก็คือให้ประโยชน์เกื้อกูล และความสุขคืนไปให้แก่ฝ่ายอาณาจักรและชาติบ้านเมือง พุทธจักรอาณาจักรเป็นอัญญมัญญปัจจัยอาศัยซึ่งกันและกันอย่างนี้ จึงอยู่ร่วมกันด้วยความผาสุกก่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลแก่สังคมกว้างขวางยิ่ง ๆ ขึ้นไป นี่ชี้ให้เห็นว่าเรื่องของศีลพระภิกษุสงฆ์สามเณร ทายกทายิกา เป็นผู้มั่นคงดำรงอยู่ในศีล ศีลสิกขาก็ก่อให้เกิดความเป็นหลักประกันได้ในสังคม ถ้าหากว่าพุทธศาสนิกชน หรือประชาชนคนไทย โดยทั่วไปเป็นผู้มั่นคงดำรงอยู่ในศีลของศาสนา สังคมนั้นก็ไม่มีการเบียดเบียนกัน ไม่ต้องไปประสบความทุกข์ทรมานนานาประการ

เดี๋ยวนี้เราได้ยินข่าวทางวิทยุกระจายเสียงบ้าง ทางหนังสือพิมพ์บ้างว่า ประชาชนคนไทยเป็นโรคเอดส์กันมาก นั่นเพราะอะไร นั่นเพราะว่าประชาชนคนไทยเหินห่างว่างเว้นจากการรักษาศีลของศาสนา ไม่เห็นคุณค่าของการรักษาศีลตามที่พระศาสนาอบรมสั่งสอน การป้องกันโรคเอดส์ซึ่งเป็นโรคร้ายนั้นง่ายนิดเดียว ก็ให้ประชาชนทุกคนรักษาศีล ๕ เสีย ไม่ว่าผู้หญิงผู้ชายก็จะเป็นผู้ปลอดภัยจากโรคร้ายนั้น แต่เพราะเหตุที่ไม่รักษาศีลกันประพฤติผิดศีล ๕ จึงเป็นเหตุให้เกิดโรคร้ายต้องหมดความหวังในชีวิต เพราะโรคร้ายที่เกิดขึ้นแล้วหมดความหวังในชีวิต หมดอาลัยตายอยากในชีวิต แต่เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้อ่านข่าวในหนังสือพิมพ์ว่า มีผู้ค้นพบยารักษาโรคเอดส์ เป็นเรื่องที่เหลือเชื่อยานั้นเป็นยาที่พระพุทธองค์ได้ทรงประกาศให้พระภิกษุที่ได้เข้ามาบรรพชาอุปสมบทในพระศาสนาได้ใช้เป็นยารักษาโรค ตั้งแต่บวชมาเลย นั่นคืออะไร นั่นคือน้ำมูตรเน่า แต่ว่าต้องน้ำมูตรเน่าของตัวเองนะ ไม่ใช่ไปเอาน้ำมูตรเน่าของคนอื่นนะน้ำมูตรเน่าคือน้ำปัสสาวะนี่ ตามสถิติที่ปรากฏในข่าวหนังสือพิมพ์บอกว่า คนที่ป่วยด้วยโรคเอดส์ ในจำนวน ๑๐๑ คน ใช้ยาคือน้ำมูตรเน่ารักษาปรากฏว่าหายไป ๑๐๐ คน เหลืออีกคนหนึ่งยังไม่หายเกือบจะได้ ๑๐๐% แล้วชี้ให้เห็นว่าคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นสัจธรรมจริง ๆ น้ำดองด้วยน้ำมูตรเน่านั้น ยาดองด้วยน้ำมูตรเน่านั้นรักษาโรคได้อย่างชงัด ซึ่งพระภิกษุ สามเณรในปัจจุบันนี้ ไม่ค่อยเห็นคุณค่าเหมือนพระในสมัยโบราณ พระในสมัยโบราณท่านไม่มียาสมัยใหม่นี้ ยาท่านก็ใช้ตามที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนว่า เจ็บไข้ได้ป่วยก็ให้ฉันยาดองด้วยน้ำมูตรเน่า ยาดองด้วยน้ำมูตรเน่านั้นคืออะไร หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ท่านอธิบาย ผมเป็นลูกศิษย์อยู่ที่วัดปากน้ำ ๔ ปี ๔ พรรษา ไปศึกษาเล่าเรียนบาลีสอบได้ ป.ธ.๔ แล้วจึงย้ายไปอยู่ที่วัดเบญจมบพิตร หลวงพ่อท่านอบรมว่า ยาดองด้วยน้ำมูตรเน่านั้น เป็นยาที่แก้โรคได้อย่างชงัด ท่านบอกวิธีการว่า ให้ปัสสาวะใส่ภาชนะไว้ตากแดดไว้ให้มันเน่า พอเน่าได้ที่เวลาเจ็บไข้ไม่สบาย ก็ให้ดื่มน้ำมูตรเน่านั้น ความไข้จะหายได้อย่างชงัด นี่หลวงพ่ออบรมมาอย่างนี้ ผมก็เลยแวะเอาถึงเรื่องโรคเอดส์ ที่คนได้เป็นโรคเอดส์ก็เพราะขาดการรักษาศีล ไม่ประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีล ๕ เป็นผู้สำส่อนในทางเพศ ฉะนั้นในฐานะที่เราเป็นพระภิกษุสามเณรในศาสนา ถ้ามีใครมาถามปัญหาว่าจะป้องกันโรคเอดส์ด้วยวิธีการอย่างไร บอกไม่ยากง่ายนิดเดียว ให้ทุกคนมารักษาศีล ๕ เสีย ไม่สำส่อนรับรอง ๑๐๐% ไม่เป็นโรคเอดส์แน่นอน ไม่เป็นแน่หรือใครจะค้าน ค้านก็ค้านไม่ขึ้น ที่มันเป็นโรคเอดส์ก็มันเป็นโรคสำส่อน การรักษาโรคโดยเฉพาะโรคเอดส์เวลานี้ ผู้วิจัยชาวญี่ปุ่นเขายอมรับแล้วว่าเขาใช้น้ำปัสสาวะดื่มเข้าไปแล้วรักษาโรคเอดส์ได้ ญี่ปุ่นคนนั้นเป็นคนที่ได้ส่งมาปฏิบัติงานในสงครามมหาเอเชียบูรพาสงครามโลกครั้งที่ ๒ ส่งมาในประเทศไทยนี่ ปรากฏว่าเขาได้ดื่มน้ำปัสสาวะ เป็นเหตุให้ไม่เกิดโรคมาเลเรีย ความเป็นผู้มีศีล เป็นเหตุให้พระภิกษุสงฆ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาหรือพุทธบริษัททั้ง ๔ เป็นผู้มีกายสงบ เป็นผู้มีวาจาสงบเมื่อมีกายสงบ มีวาจาสงบแล้วจิตใจคิดจะทำอะไรก็ตั้งมั่นเป็นสมาธิเร็ว

อันบุคคลที่มีจิตใจตั้งมั่นเป็นสมาธิแล้ว ไม่มีนิวรณ์ธรรมเข้ามาครอบงำให้เกิดความฟุ้งซ่าน ก็เกิดความแน่วแน่ในการที่จะกระทำหรือปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งที่ตั้งใจไว้ อย่างแน่วแน่ไม่ท้อถอย ไม่ย่นย่อท้อถอย ไม่เกรงกลัวต่ออุปสรรคใด ๆ ทั้งสิ้น เวลานี้ท่านทั้งหลายได้เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยศีลแล้วกำลังเข้ามาจะอบรมกัมมัฏฐาน มีอุปสรรคกำลังหนาว ท่านมีจิตใจมั่นคงเป็นสมาธิแล้วไม่ต้องกลัวความหนาว ความหนาวแพ้เราไปเอง แต่จิตใจของเรานี้เอาชนะธรรมชาติได้ เมื่อจิตใจมั่นคงด้วย เหตุเป็นผู้มีศีล

มีกายวาจา สงบแล้ว จิตใจตั้งมั่นแล้วก็ไม่หวั่นไหวไปด้วย อุปสรรคอันตรายต่าง ๆ นานา อันจะเป็นเหตุให้เลิกละในการปฏิบัติธรรม

การปฏิบัติธรรมก็เป็นธุระอย่างหนึ่งในพระศาสนาที่ท่านกล่าวไว้ว่า ธุระในศาสนานี้มี ๒ อย่างคือ คันถธุระและวิปัสสนาธุระ คันถธุระคือการศึกษาเล่าเรียนให้รู้เรื่องศีล สมาธิ และปัญญา ท่านทั้งหลายได้ศึกษากันมาแล้วได้ชื่อว่า บำเพ็ญคันถธุระ ได้ทำหน้าที่ในเรื่องของคันถธุระศึกษาเล่าเรียนมาแล้วนั้นว่าจะปฏิบัติอย่างไร ในเรื่องของวิปัสสนาธุระนี้ ท่านแยกการปฏิบัติออกเป็นสมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนา เหตุผลในการที่แยกการปฏิบัติอันเป็นธุระทั้งสองนี้ เป็นคันถธุระและวิปัสสนาธุระนั้น ก็จะเห็นจะเนื่องมาจากพื้นจิตใจของผู้ที่จะปฏิบัตินั้นว่าโน้มน้าวไปทางไหน ได้มีบารมีอบรมมาทางสมถะ คือการทำจิตใจให้สงบระงับปราศจากนิวรณ์เป็นเบื้องต้นก่อน การปฏิบัติก็ได้ผลเร็วขึ้น ก็ดำเนินตามสมถภาวนาซึ่งมีอารมณ์มากถ้าหากผู้ใดได้บำเพ็ญบารมีในเรื่องของการเจริญวิปัสสนาภาวนา ก็มีจิตใจโน้มน้าวไปในการที่จะปฏิบัติทางวิปัสสนากัมมัฏฐานหรือวิปัสสนาภาวนา การปฏิบัติอย่างนั้นก็จะได้ผลเร็วไม่ต้องไปเดินสายสมถภาวนา แต่การปฏิบัตินั้นจะเดินสายสมถภาวนาหรือวิปัสสนาภาวนาก็ตาม จุดหมายปลายทางเป็นอันเดียวกัน คือวิมุตติ วิมุตติคือนิพพานนั่น สมถภาวนา ภาวนาให้เกิดปัญญาด้วยวิธีทำใจให้สงบก่อน ให้สงบจากอะไร ให้สงบจากนิวรณ์ ฉันทะ พยาบาท ถีนมิทธะ อุทธัจจกุกกุจจะ วิจิกิจฉา ถ้าเราสงบนิวรณ์นี้ได้ก่อน ปัญญามันก็เกิด วิปัสสนาภาวนาก็คือการอบรมปัญญาให้บังเกิดขึ้นด้วยวิธีทำให้เห็นแจ้งตามความเป็นจริงของสังขารให้เห็นว่า สังขารร่างกายหรือสังขารทุกอย่าง ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา นี่เป็นเรื่องวิปัสสนาภาวนา คือการอบรมปัญญาให้มันเกิดขึ้นด้วยการทำให้เห็นแจ้งในเรื่องของสภาวธรรมว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาอย่างไร ฉะนั้นจึงมีคณาจารย์ มีอาจารย์ฝ่ายที่นิยมในเรื่องของสมถภาวนาก็สอนกันไปตามแนวของสมถภาวนา ผลสุดท้ายของการปฏิบัติตามแนวสมถภาวนาก็ดี วิปัสสนาภาวนาก็ดี ก็จะเกิดปัญญาขจัดกิเลสเป็นสมุจเฉทปหาน ได้ถึงซึ่งวิมุตติหลุดพ้นจากกิเลส ถ้าเดินสายจากสมถภาวนาก็จะได้เจโตวิมุตติความหลุดพ้นจากกิเลสด้วยอำนาจแห่งใจสงบเป็นเบื้องต้นก่อน ถ้าเดินสายวิปัสสนาภาวนาก็จะได้ปัญญาวิมุตติ คือความหลุดพ้นจากกิเลสด้วยอำนาจแห่งปัญญาความรู้แจ้งแทงตลอด แต่จุดหมายปลายทางเป็นอันเดียวกัน ถ้าไม่เข้าใจในเรื่องนี้ก็จะไปโจมตีกันว่า สำนักนั้นเป็นเพียงสมถะไม่ใช่วิปัสสนา การสอนของสำนักนั้นเป็นวิปัสสนาไม่เป็นสมถะ เป็นการเถียงกันเป็นการยกตนข่มกัน ซึ่งเป็นที่ไม่ถูกต้องว่าตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วสมถภาวนาก็บรรลุมรรคผลนิพพานได้ วิปัสสนาภาวนาก็บรรลุมรรคผลนิพพานได้ ไม่ควรที่จะไปตำหนิติเตียนว่าของใครเลวของใครดีกว่ากันเลย นี่เป็นเรื่องที่ถูกต้องเรื่องของการบำเพ็ญสมถภาวนา โบราณาจารย์ เกจิอาจารย์ท่านอบรมสั่งสอนให้ได้ประพฤติปฏิบัติ

กันมา ผู้ปฏิบัติสมถภาวนานั้นเป็นเหตุให้เกิดมโนมยิทธิ คือ ความเป็นผู้มีฤทธิ์ มีอำนาจมีความมหัศจรรย์มีอะไร ๆที่เป็นเรื่องที่อัศจรรย์มากมายหลายอย่าง ทีนี้ผู้ที่ไปติดอยู่ในเรื่องของความมหัศจรรย์หลายอย่างคือ สามารถไปเห็นไปรู้ความเป็นผู้มีโชคลาภ ความเป็นผู้เสื่อมลาภอย่างนั้นอย่างนี้ ไปอยู่แค่นั้นก็เลยไปไม่ถึงวิมุตติ นี่เรื่องของเกจิอาจารย์ที่ไปรู้ไปเข้าใจ ชำนิชำนาญมีวสีในเรื่องของการเจริญกสิณเป็นสมถภาวนา ก็เลยไม่เข้าถึงวิมุตติซักที ส่วนเรื่องวิปัสสนาภาวนานั้นก็เพ่งถึงเรื่องให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาของสังขาร วิธีปฏิบัติของอาจารย์ต่าง ๆ จึงมีอุบายวิธีแตกต่างกันผลสรุปคือจุดหมายปลายทางที่ได้บรรลุมรรคผลนั้น ก็คือได้ประสบวิมุตติ คือความหลุดพ้นจากกิเลส ก็คือได้ถึงนิพพานคือที่ดับกิเลสอันไม่มีส่วนเหลือนั่นเอง วิธีการที่จะปฏิบัตินั้น เป็นเรื่องต้องทำให้เกิดสมาธิขึ้น เรื่องที่ทำให้เกิดสมาธินั้นตามแนววิชชาธรรมกายของหลวงพ่อวัดปากน้ำ ผมอยู่ที่วัดปากน้ำนั้น ผมได้ฟังหลวงพ่อวัดปากน้ำ ท่านอบรมท่านเทศน์ให้ฟังอยู่ประจำตลอดระยะเวลา ๔ ปีนั้นก็ได้ฟังหลวงพ่อท่านอบรม ท่านขยันอบรม เช้าหลวงพ่อจะไม่รับกิจนิมนต์ในที่อื่น จะลงนำฉันอาหารเช้าที่ศาลาการเปรียญ ฉันอาหารเสร็จนำเข้าโบสถ์ ทำวัตรสวดมนต์แล้วให้โอวาทเป็นประจำทุกวัน เวลาเย็นหลวงพ่อจะลงนำทำวัตรเย็นสวดมนต์แล้วให้โอวาทเป็นประจำทุกวัน ไม่เคยเห็นพระมหาเถรานุเถระรูปอื่นใดที่ขยันในกิจวัตร ทำวัตรเช้า-เย็นให้โอวาทพระภิกษุสงฆ์สามเณร เหมือนอย่างหลวงพ่อเลย และหลวงพ่อได้อบรมสั่งสอนทุกอย่างทุกประการทั้งวิชาทางโลก ทั้งวิชชาทางธรรมทางโลกท่านก็สอนว่าทำอะไรให้ทำจริง ไม่ว่าอะไรทำจริงเสียสิ่งเดียวมันก็สำเร็จ เกิดความสำเร็จในชีวิตได้ ในทางธรรมนั้นหลวงพ่อก็เน้นหนักไปในเรื่องของการปฏิบัติกัมมัฏฐานนี้ ท่านอธิบายว่า คำว่า "กัมมัฏฐาน" แยกศัพท์เป็น ๒ ศัพท์ คือ กัมมะ ศัพท์หนึ่ง ฐานะ ศัพท์หนึ่ง แปลว่า ที่ตั้งแห่งการทำงาน เรียกว่ากัมมัฏฐาน ผมได้ฟังจากหลวงพ่อวัดปากน้ำ ผมเรียนตำรับตำราตั้งแต่นักธรรมชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก จนกระทั่งแปล

บาลีตั้งแต่ประโยค ๓ ถึงประโยค ๙ ก็ไม่อธิบายละเอียดเหมือนหลวงพ่อ หลวงพ่ออธิบายละเอียด เข้าใจง่าย ๆ กัมมัฏฐาน แปลว่า ที่ตั้งแห่งการทำงาน ที่ตั้งแห่งการทำงานของอะไร ของใจ ใจต้องมีที่ทำงาน ที่ทำงานของใจอยู่ที่ไหน พระอาจารย์เสริมชัยท่านสอนเอง ที่ตั้งแห่งการทำงานอยู่ตรงไหน ท่านสอนเอง อยู่ที่ไหนอยู่ที่ศูนย์กลางกาย เมื่อรู้ว่าที่ตั้งของการทำงานอยู่ศูนย์กลางกายแล้วทำอย่างไร นี่เป็นวิธีการที่ท่านจะนำสอนให้ท่านทั้งหลายได้รู้ได้เข้าใจ และปฏิบัติ ท่านทั้งหลายนั่งอยู่นี่ ให้ท่านทั้งหลายมองมาที่นี่ ดวงแก้วที่ท่านเอามาวางไว้ เอามาตั้งไว้ที่โต๊ะหมู่บูชาหน้าในที่ประชุมข้างหน้าของเราทั้งหลายนี่ ท่านให้ใช้เป็นอุปกรณ์ในการที่จะปฏิบัติจิต กระทำจิตใจของเราให้อยู่ที่ดวงแก้วนี้ ให้ดึงเอาดวงแก้วไปไว้ที่ทำงานของใจคือศูนย์กลางกายท่านมีวิธีสอน ท่านมีวิธีแนะนำ นี่หลวงพ่อสอนไว้อย่างนี้ และเมื่อดวงแก้วนั้นมันปรากฏอยู่ในศูนย์กลางกายแล้ว จะมองเห็นอะไรอีกมากมายหลายอย่าง ซึ่งหลวงพ่ออธิบายว่าจะเห็นกายของตัวเองในดวงแก้วนั้น จะกายทิพย์ จะเห็นกายรูปพรหม กายอรูปพรหม จะเห็นกายธรรม เป็นแนวแห่งวิชชาธรรมกาย นั่นแหละแสดงว่า ได้สมาธิจิตอย่างมั่นคงแล้วได้บำเพ็ญสมาธิ อย่างแน่วแน่แล้ว เป็นอัปปนาสมาธิแล้ว ไม่ใช่ขณิกสมาธิ เป็นอัปปนาสมาธิ สามารถที่จะทำให้เกิดวสีคือความชำนาญ ต้องการให้เห็น ให้รู้ ให้ปฏิบัติได้ เมื่อไรก็ ทำได้ทันที นี่เกิดความชำนาญแล้ว ที่นี้เรื่องของปัญญา ศีล สมาธิ เมื่อจิตใจตั้งมั่นเป็นสมาธิแล้ว สมาธิแปลว่าความตั้งใจมั่น มีอารมณ์เป็นหนึ่ง มีอารมณ์เป็นอันเดียว ไม่ส่งใจไปในที่อื่น อยู่มั่นคงในที่ทำงานนั้น มุ่งอะไรจิตใจก็มุ่งสิ่งนั้น เมื่อจิตใจตั้งมั่นเป็นสมาธิได้ส่วนเต็มที่แล้วท่านว่าปัญญาเกิดขึ้น ดังบาลีที่ว่า สมาธึ ภิกฺขเว ภาเวถ สมาหิโต ยถาภูตํ ปชานาติ ภิกษุทั้งหลาย ดูก่อนท่านผู้เห็นภัยในวัฏฏสงสารทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงบำเพ็ญสมาธิคือทำสมาธิให้เกิด ให้มีขึ้น เพราะบุคคลผู้มีจิตตั้งมั่น เป็นสมาธิแล้ว จักเกิดปัญญารู้เห็นตามความเป็นจริง นี่ธรรมชาติของปัญญา

ปัญญานี้เป็นสิ่งสำคัญ สามารถที่จะกำจัด โมหะ คือความหลงเขลา ไม่เข้าใจที่มีอยู่ให้อันตรธานเสื่อมสิ้นไปทันที ตอนนี้ก็จะขอไปพูดถึงเรื่องกิเลสที่เป็นเหตุให้เราเศร้าหมอง คือ โลภะ โทสะ และโมหะ โลภะ นั้นคือความโลภ ความอยากในทางที่ผิดทุจริตต่าง ๆ นานา เราจะแก้กันได้ด้วยวิธีการเสียสละทรัพย์สินเงินทองข้าวของของเราให้คนอื่น ความโลภมันก็จะไม่เกิดถ้าเรายังเสียสละทรัพย์สิน เงินทองข้าวของของเราไม่ได้ เราก็ยังอยากได้ทรัพย์สินเงินทองข้าวของของคนอื่นอยู่นั่นแหละ ความโลภมันก็ไม่หมด ความตระหนี่มันก็ไม่หมดแต่ถ้าหากเราพยายามเสียสละพยายามให้ พยายามบริจาคทรัพย์สินเงินทองของเราให้แก่ผู้อื่น จะให้เพื่อสงเคราะห์ อนุเคราะห์ก็ตาม จะให้เพื่อบูชาคุณก็ตาม มันเกิดผลตามมาคือ กำจัดความโลภ ความอยากได้นั้นให้บรรเทาลดน้อยลงไปได้ เป็นเรื่องประหลาด นี่พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ สอนให้กำจัดความโลภด้วยทานการให้

ศีลคือความประพฤติที่ทำให้กายสงบ วาจาสงบ อันบุคคลที่มีกายสงบ วาจาสงบนี้ ใจนึกถึงตัวเองและบุคคลอื่นว่า ตัวเรารักความสุขเกลียดความทุกข์ฉันใด บุคคลอื่นสัตว์อื่นก็รักความสุขเกลียดความทุกข์เหมือนเราฉันนั้น ก็เข้าไปตั้งไว้ซึ่งความเมตตากรุณา มีความรัก มีความปรารถนาให้สัตว์อื่นบุคคลอื่นปราศจากความทุกข์ มีความคิดขวนขวายที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นสัตว์อื่นให้พ้นจากความทุกข์ให้ได้ประสพความสุข เกิดมีความเมตตากรุณาอย่างนี้ กำจัดความโกรธความประทุษร้ายที่มีอยู่ให้บรรเทาบางหายไป ศีลนั่นเองทำให้จิตใจเราเยือกเย็นมีความเมตตากรุณา เห็นอกเขาอกเรา เมื่อศีลกำจัดความโกรธได้ จิตใจตั้งมั่นเป็นสมาธิแล้วเกิดปัญญา กำจัดโมหะความหลง โมหะท่านเปรียบเหมือนความมืด จะกำจัดให้หมดไปได้ด้วยแสงสว่าง ความมืดย่อมมีอยู่ในที่ทุกแห่งหน แต่จะไม่มีในที่ที่มีแสงสว่าง ใจของเราก็เหมือนกันใจของเรา มันมีความมืด เพราะกิเลสเข้าครอบงำ แต่ถ้าใจของเรามีปัญญาเข้าไปควบคุมซะแล้ว มีปัญญาเข้าไปกำกับเสียแล้ว จิตของเราก็ไม่มืด จิตของเราก็สว่าง เมื่อจิตของเราสว่างด้วยอำนาจของปัญญาแล้ว กิเลสคือโมหะความมืดนั้นมันก็ไม่มี พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า เพราะบุคคลมีจิตใจตั้งมั่นเป็นสมาธิแล้ว ปัญญาย่อมเกิดขึ้นเป็นเหตุให้รู้เห็นตามความเป็นจริง อันบุคคลผู้มีปัญญาแล้ว ย่อมสามารถกระทำตนให้มีความมั่นคงในคุณงามความดีต่าง ๆ นานา ให้บังเกิดมีขึ้นกับตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระภิกษุสงฆ์สามเณร ผู้ที่มีคุณธรรมสามารถประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนมั่นคง แม้เป็นพระ พระพุทธเจ้าก็ตรัสยกย่องว่าเป็นเถระเป็นผู้มั่นคง แม้เป็นสามเณร พระพุทธเจ้าก็ว่าเป็นเถระเป็นผู้มั่นคง แม้เป็นอุบาสกอุบาสิกา พระพุทธเจ้าก็ตรัสยกย่องว่าเป็นเถระเป็นผู้มั่นคงท่านทั้งหลายอาจสงสัยว่าทำไมคำว่า "เถระ" ไม่ใช้เรียกเฉพาะพระหรือทำไมเรียกถึงเณรด้วย ทำไมเรียกถึงอุบาสกอุบาสิกาด้วย คือพระภิกษุที่มีคุณธรรม มีสัจจะมีธรรมะโดยเฉพาะเช่นความยุติธรรมอยู่ในใจ ไม่มีอคติ มีอหิงสา คือความไม่เบียดเบียนตนและบุคคลอื่น มีความสังวรระวังกิริยาอาการทางกาย

วาจา ที่เรียกว่าสัญญมะ มีทมะคือความปราบปรามฝึกฝนจิตใจตนเองให้เป็นผู้ไม่มีภัยไม่มีอันตรายแก่ตนและบุคคลอื่น บุคคลที่มีธรรมะทั้ง ๕ ประการนี้ คือมีสัจจะความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น มีธรรมะคือมีความเที่ยงธรรมไม่มีอคติต่อบุคคลอื่น มีอหิงสาคือความไม่เบียดเบียนตนและบุคคลอื่นให้เกิดความทุกข์ มีสัญญมะคือความสำรวมกาย วาจา ใจ ไม่ให้เกิดความผิดพลาด เป็นความดี เป็นความสำเร็จ ในความประพฤติปฏิบัติ มีทมะ คือความปราบปรามความข่มใจ ไม่ให้ตกอยู่ในอำนาจของกิเลส อันบุคคลผู้มีธรรมทั้ง ๕ ประการนี้ พระพุทธเจ้าตรัสยกย่องว่าเป็นเถระเป็นผู้มั่นคง

พระภิกษุในพุทธศาสนาก็มีเรื่องเล่าว่า พระลกุณฎกภัททิยะท่านมีรูปร่างเตี้ยแคระ แต่ท่านเป็นพระอรหันต์ คนทั้งหลายซึ่งเป็นปุถุชนไม่รู้ว่าท่านเป็นพระอรหันต์ก็ไปพูดล้อเลียนท่าน เอามือไปลูบหัวคลำศีรษะท่านเล่น ไปหยอกล้อท่าน ท่านก็ไม่ได้ว่าอะไร พระพุทธเจ้าทอดพระเนตรเห็น ก็ทรงพิจารณาเห็นว่าผู้ที่ไม่รู้เหล่านี้กำลังไปเล่นกับอสรพิษเป็นการดูถูกพระอริยเจ้า จะได้รับความทุกข์ทรมานในนรก ฉะนั้นจึงตักเตือนพระภิกษุทั้งหลายว่า พระภิกษุนั้นไม่ใช่เป็นพระปุถุชน พระลกุณฎกภัททิยเถระเป็นพระอรหันต์ ตรัสยกย่องว่าเป็นพระเถระ สามเณรที่เข้ามาบวชในพระศาสนามีสังกิจจสามเณรเป็นต้นได้บรรลุมรรคผลเป็นพระอรหันต์ พระพุทธเจ้าก็ตรัสยกย่องว่าเป็นเถระ พาหิยทารุจีริยะเป็นคฤหัสถ์ได้ทราบข่าวว่า พระพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นในโลก ได้เดินทางจากในที่ไกลมาเฝ้าพระพุทธเจ้าเดินทางไม่ได้หยุดหย่อน ตลอดในเวลาค่ำคืน พอมาถึงสำนักของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็เสด็จออกบิณฑบาตเสียแล้ว มีความร้อนใจ รออยู่ไม่ได้เพราะไม่ทราบอันตรายของชีวิต ต้องไปฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าให้ได้ก็ไปตามพระพุทธเจ้า พบในระหว่างถนนที่กำลังเสด็จบิณฑบาตอยู่ ก็ทูลขอให้พระองค์แสดงธรรม พระองค์ทรงเห็นว่า จิตใจของพาหิยะกำลังเร่าร้อนยังไม่สงบ ก็ท้วงติงว่า จะรีบร้อนไปไหนเล่า รอสักหน่อยเถอะ เดี๋ยวค่อยฟังก็ได้นี่ ลักษณะนี้พาหิยะก็ทูลตัดพ้อว่าพระองค์เที่ยวรับอาหารบิณฑบาตนั้น พระองค์ก็เที่ยวภิกขาจารมาทุกวัน ๆ ใช่ว่าพระองค์จะไม่เคยได้รับภิกขาจาร ข้าพระพุทธเจ้าไม่รู้อันตรายของชีวิตว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไร ขอให้พระองค์ได้ทรงแสดงธรรมแก่ข้าพระองค์เถิด พระพุทธเจ้าก็พยายามไต่ถามอะไรต่ออะไรให้จิตใจของพาหิยะได้สงบลงแล้ว ก็แสดงพระธรรมเทศนาให้ฟังย่อ ๆ ให้พิจารณาถึงปัจจุบันธรรมว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา พาหิยทารุจีริยะได้ฟังธรรมเพียงย่อ ๆ ในระหว่างถนนนั้นก็ได้บรรลุมรรคผลฉับพลันเป็นขิปปาภิญญา ทูลขออุปสมบทเป็นภิกษุ พระพุทธเจ้าก็ว่า เธอมีบาตรไตรจีวรครบแล้วหรือ พาหิยะก็บอกยังไม่มี พระพุทธเจ้าก็บอกว่า จงแสวงหาไตรจีวรให้ครบเสียก่อน ทั้งนี้ด้วยเหตุที่พระพุทธองค์ทรงทราบว่าพาหิยทารุจีริยะ ไม่ได้ถวายผ้าไตรจีวรไว้กับพระภิกษุสงฆ์ในพุทธศาสนาเลย จึงไม่มีไตรจีวรอันบังเกิดขึ้นด้วยฤทธิ์ขณะที่บรรลุมรรคผล จึงให้ไปเที่ยวแสวงหาผ้าไตรจีวรที่จะนำมาบวช ขณะที่พาหิยทารุจีริยะกำลังเที่ยวแสวงผ้าไตรจีวรอยู่นั้น นางยักษิณีซึ่งมาในเพศของแม่โค ก็ได้ขวิดพาหิยะลงที่กลางถนนและได้วายชนม์ เขาไม่เรียกว่าตายหรอก พระพุทธเจ้าเรียกว่านิพพานเพราะพาหิยทารุจีริยะนั้นได้บรรลุมรรคผลและทรงยกย่องพาหิยทารุจีริยะนั้น ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้เป็นพระภิกษุ แต่ก็ทรงยกย่องเป็นพระภิกษุเป็นเถระนี่แหละ แม้ฆราวาสที่มีคุณธรรมอย่างสูงส่ง พระพุทธเจ้าก็ตรัสยกย่องว่าเป็นเถระ คือผู้มั่นคงดำรงอยู่ในคุณงามความดีอย่างสูงส่ง แต่ผู้ที่เกิดมาแล้วในโลก ล่วงกาลผ่านวัย จิตใจไม่ได้มีคุณธรรมอะไรเลย สัจจะความจริงใจก็ไม่มี ความจริงใจ จริงกาย จริงวาจาก็ไม่มี ความยุติธรรมก็ไม่มี ความไม่เบียดเบียนตนและบุคคลอื่นก็ไม่มี ความสังวรระวังทางกายวาจาใจก็ไม่มี ความฝึกฝนอบรม ปราบปรามไม่ให้จิตตกอยู่ในอำนาจของราคะ โทสะ โมหะก็ไม่มี พระพุทธเจ้าไม่ตรัสว่าเป็นเถระ ทรงตำหนิว่าเป็นโมฆชิณณะคือแก่เปล่าไม่เหมือนกับผู้ที่แม้จะเป็นเด็ก แต่เป็นผู้ที่มีคุณธรรมอย่างสูงส่ง พระพุทธเจ้าตรัสเป็นเถระ เป็นผู้มั่งคง

เรื่องนี้ท่านผู้ที่ศึกษาเล่าเรียนบาลีมาอย่างดีย่อมรู้ว่า พระพุทธเจ้าตรัสไว้ที่ไหน มีข้อความอย่างไร ในที่นี้ท่านเจ้าคุณรองเจ้าคณะจังหวัด

ลพบุรี ท่านก็มานั่งฟังอยู่ด้วยเป็นเปรียญ ๗ ประโยค ท่านพระมหาเสริมชัย ท่านก็เป็นมหาเปรียญ จะสอบเปรียญ ๕ ประโยค และผมก็เชื่อว่า ยังมีนักปราชญ์ที่มีความรู้ในเรื่องของนักธรรมบาลีอยู่มาก ท่านคงจะรู้ดีว่า พระพุทธภาษิตที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้นี้อยู่ที่ไหน อยู่ในเรื่องอะไร มีข้อความอย่างไร แต่สำหรับท่านผู้ที่ไม่รู้ กระผมก็จะขออนุญาตนำมากล่าวไว้ให้ฟังในที่นี้ว่า เรื่องนี้พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในเรื่องของลกุณฎกภัททิยเถระ เป็นพระคาถาว่าดังนี้

น เตน เถโร โส โหต เยนสฺส ปลิตํ สิโร
ปริปกฺโก วโย ตสฺส โมฆชิณฺโณติ วุจฺจติ
ยมฺหิ สจฺจญฺจ ธมฺโม จ อหึสา สญฺโม ทโม
ส เว วนฺตมโล ธีโร โส เถโรติ ปวุจฺจติ

ผมจะแปลเป็นภาษาร้อยกรองให้ท่านทั้งหลายฟังว่า

"ผู้ที่มีผมหงอกบอกว่าแก่แต่ร่างกาย
ไม่ขวนขวายสร้างคุณบุญกุศล
ปล่อยให้กาลผ่านวัยใจซุกซน
สมเด็จพระทศพลติว่าแก่เปล่าไม่เข้าการณ์
ส่วนผู้ที่มีสัจจธรรมมั่น
ไม่หุนหันแผ่เมตตาจิตคิดสงสาร
สำรวมกายวาจาสมาจาร
ทรมานจิตใจตนให้พ้นภัย
ท่านผู้มีปัญญารักษาจิต
คลายมลพิษจิตมัวหมองให้ผ่องใส
สมเด็จพระพุทธองค์ผู้ทรงชัย
ตรัสชมไว้ว่าเป็นเถระพระมั่นคง"

ท่านทั้งหลายได้ตั้งใจเข้ามาอบรมพระกัมมัฏฐานก็เพื่อต้องการกระทำให้เป็นผู้มั่นคงคือเป็นเถระจะเป็นพระก็ตาม เป็นสามเณรก็ตาม เป็นอุบาสกอุบาสิกาก็ตามได้ชื่อว่าท่านทั้งหลายมีศรัทธาความเชื่อ มีปสาทะความเลื่อมใสในอันที่จะประพฤติปฏิบัติตน กระทำตนให้เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยอัตตสมบัติจะได้บำเพ็ญหน้าที่ของตนตามฐานะภาวะที่ตนเองรับผิดชอบให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลความสุขแก่บุคคลอื่น ให้เป็นผู้มั่นคงในการที่จะบำเพ็ญอัตตสมบัติและปรหิตปฏิบัติ เพื่อทำชีวิตของท่านทั้งหลาย ให้เป็นชีวิตที่ดี เป็นชีวิตที่ประเสริฐ ให้เป็นชีวิตที่ไม่เป็นหมัน ไม่เปล่าประโยชน์ เป็นผู้ที่ควรแก่การอนุโมทนาสรรเสริญยกย่องเป็นอย่างยิ่ง

ในที่สุดนี้ กระผมก็ขอตั้งความปรารถนาดี อ้างคุณพระศรีรัตนตรัยและกุศลสัมมาปฏิบัติที่ทุกท่านได้อบรมสั่งสมด้วยดีแล้ว จงเป็นตบะเดชะพลวปัจจัยคุ้มครองรักษาให้ทุกท่านเป็นผู้ตั้งมั่นในธรรมปฏิบัติ ประสบสิ่งอันพึงประสงค์สมดังความปรารถนาเจริญยิ่งด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสาร สมบัติ ปราศจากโรคภัยพิบัติอุปัทวอันตรายสมดังมโนปณิธานทุกประการทุกท่านเทอญ.

■ ■ ■ ■

พระประดิษฐ์ ปิยวฑฺฒโก
...ถอดเทป

สำนักศาสนศึกษาวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

สำหรับปีการศึกษา ๒๕๓๖ นี้ สำนักศาสนศึกษาวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม กำลังเปิดการเรียนการสอน ภาคปริยัติธรรม ทั้งแผนกนักธรรม ชั้นตรี โท เอก และแผนกบาลีชั้นบาลีไวยากรณ์ ถึงชั้นประโยค ป.ธ.๖

พระภิกษุ สามเณร วัดใดที่ไม่มีชั้นเรียนต่อ ประสงค์จะสมัครเข้าเรียนต่อในชั้นใดที่สำนักศาสนศึกษาวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม โปรดติดต่อได้ที่ พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าสำนักศาสนศึกษาวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

คณาจารย์ผู้สอนในสำนักศาสนศึกษาวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม มีรายนามดังต่อไปนี้

รายนามพระอาจารย์ผู้สอนแผนกนักธรรม ปีการศึกษา ๒๕๓๖

น.ธ.เอก

วิชา	ผู้สอน	
ธรรม	พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล	ป.ธ.๕
พุทธานุพุทธ	พระถามุนา วรเกตุ	น.ธ.เอก
วินัย และ พ.ร.บ.คณะสงฆ์	พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต	ป.ธ.๖
กระทู้ธรรม	พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล	ป.ธ.๕

น.ธ.โท

วิชา	ผู้สอน	
ธรรม	พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฏฺโฐ	ป.ธ.๔
อนุพุทธ และศาสนพิธี	พระชัยวัฒน์ อคฺคปญฺโญ	น.ธ.เอก
วินัย	พระมหาปั้น ญาณโสภโณ	ป.ธ.๔
กระทู้ธรรม	พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล	ป.ธ.๕

น.ธ.ตรี

ธรรม	พระพงศ์สรรค์ คุณภาวี	น.ธ.เอก
พุทธประวัติ และศาสนพิธี	พระสัจจา จนฺทวํโส	น.ธ.เอก
วินัย	พระมหาศักดา สุมโน	ป.ธ.๕
กระทู้ธรรม	พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล	ป.ธ.๕

รายนามพระอาจารย์ผู้สอนแผนกบาลี ปีการศึกษา ๒๕๓๖

ป.ธ.๖

วิชา	ผู้สอน	
แปลมคธเป็นไทย	พระอาจารย์มหามนตรี ขนฺติสาโร	ป.ธ.๙ พธ.บ.
แปลไทยเป็นมคธ	พระอาจารย์มหาสมปอง กุรุปญฺโญ	ป.ธ.๙ พธ.บ.

ป.ธ.๕

แปลมคธเป็นไทย	พระอาจารย์มหามนตรี ขนฺติสาโร	ป.ธ.๙ พธ.บ.
แปลไทยเป็นมคธ	พระอาจารย์มหาสมปอง กุรุปญฺโญ	ป.ธ.๙ พธ.บ.

ป.ธ.๓

แปลมคธเป็นไทย	พระอาจารย์มหาบุญธรรม ปญฺญาวชิโร	ป.ธ.๗
	พระอาจารย์มหาเดชา กาญฺจโน	ป.ธ.๗

ประโยค ๑-๒

แปลมคธเป็นไทย	พระอาจารย์มหาเกลื่อน กิตฺติโก	ป.ธ.๖
	พระอาจารย์มหาศักดา สุมโน	ป.ธ.๕

ไวยากรณ์

บาลีไวยากรณ์	พระมหาประเสริฐ ปญฺญาเสฏฺโฐ	ป.ธ.๔

■ ■ ■ ■

ขอน้อมมุทิตาสักการะแด่

พระภิกษุ สามเณร ในโครงการของ

สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

เนื่องในโอกาสสอบไล่บาลีสนามหลวงได้ ในปีการศึกษา ๒๕๓๕

เปรียญธรรม ๖ ประโยค

พระมหาปราโมทย์ ปโมทิโต	สังกัด	วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ จ.กรุงเทพฯ

เปรียญธรรม ๕ ประโยค

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล	สังกัด	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม จ.ราชบุรี
พระมหาศักดา สุมโน	สังกัด	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม จ.ราชบุรี

เปรียญธรรม ๔ ประโยค

พระมหาสุจิตต สุจิตฺโต	สังกัด	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม จ.ราชบุรี
พระมหาวิชชา ญาณเมธี	สังกัด	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม จ.ราชบุรี

ประโยค ๑-๒

พระสัจจา จนฺทวํโส	สังกัด	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม จ.ราชบุรี
สามเณร วรเดช ใจพรม	สังกัด	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม จ.ราชบุรี
สามเณร สมศักดิ์ เมืองนิล	สังกัด	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม จ.ราชบุรี
สามเณร เกรียงศักดิ์ สุทธิชาติ	สังกัด	วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม จ.ราชบุรี

กองบรรณาธิการ นิตยสารธรรมกาย

แวดวงธรรมกาย

วิชชาธร

อันผลสุกลูกไม้หรือดอกพฤษาพันธุ์ใดพันธุ์หนึ่ง *เมื่อนำลงเพาะปลูกในภูมิภาคที่แตกต่างกันไป โดยได้รับการเอาใจใส่เป็นอย่างดีจนเจริญเติบโต ให้ดอกให้ผลในที่สุด แต่ผลผลิตที่เกิดก็มักจะมีความแตกต่างกัน ด้วยขนาดบ้าง ด้วยสีสรรบ้าง หรือด้วยรสชาติบ้าง นั้นเป็นเพราะองค์ประกอบอันสำคัญ อันได้แก่* ***ดิน น้ำ อากาศ*** *ที่ต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ เป็นตัวกำหนดฉันใด*

เยาวชน *ผู้กำลังรอจะเติบโตต่อไป เพื่อจะได้เบ่งบานเต็มที่ ด้วยสติปัญญาอันเห็นชอบต่อไปในอนาคต ก็ย่อมต้องอาศัย* ***ศีล สมาธิ ปัญญาอันสมบูรณ์*** *เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะหล่อหลอมให้เขาทั้งหลายได้เติบโตและเป็นชาติพันธุ์ที่สมบูรณ์ของโลกได้ต่อไปฉันนั้น*

คุณนนทวัฒน์ รับคำอินทร์
โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จ.นครปฐม

● ***มีพี่น้องกี่คนครับ***

▲ มี ๒ คนครับ ผมเป็นคนโต

● ***การอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อนคราวนี้เปิดขึ้นระหว่าง ๗-๑๒ เมษายน น้องเข้ามาอบรมเมื่อไรครับ***

▲ ผมมาก่อนตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายนแล้วครับ

● ***เหตุใดจึงมาเข้าอบรมกับเขา***

▲ ครั้งแรกเลย ผมได้ไปบวชสามเณรที่พุทธมณฑลก่อนครับ ตอนนั้นเป็นการบวชถวายพระราชกุศลแด่พระบรมราชินีนาถ ในโอกาสที่มีพระชนมายุ ๖๐ พรรษาเมื่อปี ๒๕๓๕ และได้ฝึกเจริญภาวนาตามแนวธรรมกายจากพระครูไกรสรวิลาศ คราวนี้เลยชวนเพื่อนที่โรงเรียนมาด้วยกัน ๕ คนครับ

● ***อย่างนั้นน้องก็สนใจเรื่องการเจริญภาวนาอยู่บ้างแล้วซิ***

▲ ปกติผมจะนั่งสมาธิทุกคืนเลยครับ ครั้งละประมาณ ๑๕ นาทีก่อนนอนที่บ้าน เมื่อหลังจากบวชเณรที่พุทธมณฑลครับ

● ***แล้วในบ้านมีใครทราบบ้างครับ***

▲ ไม่มีใครทราบครับ คุณพ่อคุณแม่ก็ไม่ทราบ ผมแอบนั่งก่อนนอนครับ ซึ่งเขามักจะหลับกันแล้ว

● ***คิดว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้าง จากการมาเข้าอบรมที่นี่***

▲ คือได้มีโอกาสศึกษาธรรมะ แล้วได้ฝึกปฏิบัติ แล้วคิดว่าจะนำไปปฏิบัติได้เองที่บ้านด้วยครับ ผมคิดว่ามีข้อธรรมะหลายอย่างที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีต่อไปด้วยครับ

● ***เช่นอะไรบ้างที่พอนึกออกตอนนี้***

▲ อย่างการเรียนหนังสือ ต้องมีความตั้งใจ มีสมาธิในการเรียน ให้รู้จักมีเมตตากับผู้อื่น ให้รู้จักอดทน มีวิริยะในงานทั้งปวง อย่างเช่นในการเรียนก็ต้องรู้จักอดทน จึงจะพบความสำเร็จครับ

● ***มีความก้าวหน้าในการเจริญภาวนาอย่างไรบ้างเมื่อมาอบรมแล้ว***

▲ คือตอนนี้พอผมจรดใจนิ่ง ๆ เข้าไป ก็จะเข้าถึงพระนิพพานเลยครับ

● ***อยากให้เล่าย้อนถึงตอนที่เห็นดวงครั้งแรก***

▲ ในตอนแรกที่เห็นดวงนั้นไม่ค่อยชัดเท่าไร คือผมได้เห็นมาก่อนที่จะมาอยู่ที่วัดหลวงพ่อสดแล้วครับพอมาปฏิบัติที่นี่ได้วันที่ ๔ ก็เห็นดวงธรรมชัดเจนมากสว่างใสดี

● ***ตอนนั้นอารมณ์เป็นอย่างไร***

▲ ตอนนั้นจิตใจผมไม่รู้สึกตื่นเต้นดีใจอะไร มันเฉย ๆ อยู่ครับ แต่มีคิดนิด ๆ ว่า เอ..เป็นของจริงหรือเปล่า

● ***รู้สึกอย่างไรเมื่อเข้าถึงพระนิพพาน***

▲ ผมจะรู้สึกสบายมาก เป็นสุขมีความโปร่งเบาในใจดีครับ

● ***นี่ก็ใกล้จะปิดการอบรมแล้ว เรื่องบุญบาปนั้นคิดอย่างไรบ้าง***

▲ ผมเชื่อมั่นว่าบุญและบาปนั้นมีจริง เพราะได้ไปดูไปเห็นมาแล้วในนรก มีพวกที่ถูกลงโทษอย่างหนักมากเยอะแยะเลย คือเป็นพวกที่ทำความชั่วเมื่อตอนมีชีวิตอยู่ ทำให้เขาต้องมารับผลบาปในนรก

● ***น้องเคยเชื่อมาก่อนหรือเปล่าเรื่องนรกสวรรค์***

▲ แต่ก่อนผมเคยได้ยินพวกผู้ใหญ่ข้าง ๆ บ้านเคยพูดว่า นรกสวรรค์นั้นไม่จริงหรอก คนโบราณเขาแต่งหนังสือหลอกให้คนทำดีเท่านั้น แต่ตอนนี้ผมได้พิสูจน์ด้วยตนเองแล้วว่ามีอยู่อย่างไร

● ***มีความประทับใจอะไรเมื่อมาอยู่ที่นี่***

▲ ผมประทับใจตอนปักกลด ผมไม่เคยนอนกลดมาก่อน ต้องมานอนกับพื้นดิน มีแต่เสื่อปูไม่มีที่นอนอย่างที่บ้าน พื้นดินก็แข็ง ไม่ค่อยสบายเท่าไร เวลาฝนตกสาดเข้ามาก็เปียกหมด

● ***สิ่งเหล่านี้ได้สอนอะไรบ้าง***

▲ สอนให้รู้จักการอดทนครับ ให้มีขันติ ทำใจให้เฉย ๆ ไว้ครับ

● ***อาหารการกินที่นี่เป็นอย่างไร***

▲ เรื่องอาหารดีมากครับ อร่อยแล้วก็มีเยอะมาก

● ***สิ่งดี ๆ ที่ปฏิบัติอยู่ที่นี่ จะได้นำไปทำที่บ้านบ้างหรือไม่***

▲ ผมจะสวดมนต์ทำวัตร แล้วทำสมาธิทุกวันที่บ้านครับ

● ***คิดอยากจะให้ใครรู้จักธรรมะอย่างเราบ้างหรือไม่***

▲ อยากจะให้คุณพ่อคุณแม่ได้มาฝึกบ้างครับ ท่านจะได้รู้ได้เห็นว่า ธรรมะที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้นั้นมีจริงทุกอย่าง แล้วก็จะได้รับความสุขอย่างที่ผมได้ด้วยครับ

● ***รู้สึกกับสถานการณ์ของสังคมรอบบ้านเราอย่างไร***

▲ ผมคิดว่าสังคมกำลังเลวลงครับ มีแต่เรื่องฆ่ากันทำสงครามกันเสมอ

● ***น่าจะแก้ไขให้ดีขึ้นอย่างไร***

▲ ควรจะทำให้สังคมดีขึ้น มีความสงบมีสันติสุขได้ไม่รบราฆ่ากัน โดยการยึดถือการปฏิบัติธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นหลักครับ

สุขใจไร้ทุกข์จริง เมื่อชาย-หญิง เข้าถึงธรรม

■ ■ ■ ■

สรุปรายงานเผยแพร่ธรรมะ

โดย

พระอาจารย์มหา เสริมชัย ชยมงฺคโล

และคณะสงฆ์ วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

วันที่	อบรมและเจริญภาวนา	ผู้รับ	จำนวน	สถานที่
๑๐-๑๓ มีค.๓๖	เผยแพร่ธรรมะในมาเลเซีย	ประชาชน	๗๐	วัดแม่ลิ้ว กัวลาลัมเปอร์
"	"	ประชาชน	๙๐	วัดพุทธไทยเชตวัน กัวลาลัมเปอร์
"	"	ประชาชน	๑๕๐	พุทธวิหาร กัวลาลัมเปอร์
๑๙-๒๑ มีค. ๓๖	เผยแพร่ธรรมะในสหรัฐอเมริกา	ประชาชน	๕๐	วัดพรหมคุณาราม อาริโซน่า
๒๒ มีค. ๓๖	"	คณาจารย์ ผู้บริหารสมาคมทางพุทธศาสนา	๑๕	BUDDHIST STUDY CENTER ฮาวาย
๒๓ มีค. ๓๖	"	ประชาชน	๒๕	วัดพุทธจักรมงคลวราราม ฮาวาย
๒๕-๒๖ มีค. ๓๖	"	ประชาชน	๓๐	วัดไทยแอลเอ คาลิฟอร์เนีย
		นักเรียนไทย	๑๕	CALIFORNIA STATE UNIVERSITY
๒๗-๒๘ มีค. ๓๖	"	ประชาชน	๓๐	วัดธรรมราม ชิคาโก อิลินอยย์
๒๙ มีค. ๓๖	"	นักศึกษา	๑๒๕	WINNONA STATE UNIVERSITY MINNESOTA
๓๐ มีค. ๓๖	"	นักศึกษา	๘๕	WISCONSIN UNIVERSITY MINIAPOLIS
๑-๔ เม.ย. ๓๖	"	ประชาชน	๗๐	วัดวชิรธรรมปทีป นิวยอร์ค
๕ พ.ค. ๓๖	การสัมมนากลยุทธในการสร้างสมรรถนะของอาจารย์	คณะอาจารย์	๖๐	วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จ.ราชบุรี
๔-๖ พ.ค. ๓๖	ปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ปวท. ปวส.	นักศึกษา	๔๐๐	วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี จ.ราชบุรี
๕-๗ พ.ค. ๓๖	โครงการฟื้นฟูจิตใจคณะครู-อาจารย์ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์	คณะอาจารย์	๑๒๐	วัดหลวงพ่อสดฯ จ.ราชบุรี
๒๑ พ.ค. ๓๖	บวชเนกขัมมปฏิบัติธรรม	ประชาชน	๑๐๐	วัดบ้านทึง จ.สุพรรณบุรี
๑-๑๕ พ.ค. ๓๖	อบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นที่ ๒๕	ภิกษุสามเณร ประชาชน	๔๘๐	วัดหลวงพ่อสดฯ จ.ราชบุรี

มงคลคาถาที่ ๔

ศศิประภา ศากยบุตร

คาถาที่ ๑ คบคนดี หนีคนชั่ว บูชาทั่วคนควรบูชา
คาถาที่ ๒ เกิดดี บารมีเสริม เพิ่มบุญ
คาถาที่ ๓ ฟังให้มาก ฝากฝีมือ ถือวินัย เข้าใจพูด
คาถาที่ ๔ อุปถัมภ์แม่พ่อ ไม่ระย่อสงเคราะห์บุตร
สุดดูดายคู่สมรส หมดจดการงาน

บำรุงพ่อแม่พร้อม สงเคราะห์ เมียนา
เลี้ยงลูกผูกมั่นเหมาะ ทั่วถ้วน
งานการเสร็จสิ้นเพราะ ไม่เกลื่อน กล่นแฮ
สีมิ่งมงคลล้วน ก่อได้เจริญผล.

ต่อแต่นี้ไปจะพิจารณา**มงคลคาถาที่ ๔** ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านได้รวบรวมไว้เป็นข้อควรปฏิบัติเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง แก่ครอบครัว แก่สังคม และแก่ประเทศชาติ

ก่อนอื่นต้องทำสมาธิโดยจรดใจไว้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ตามหลักของการทำวิชชาตามแนวทางที่หลวงพ่อสดได้แนะนำไว้ เพื่อให้เกิดความสว่างภายในใจของเรา อันเป็นแสงของปัญญา แล้วพิจารณาตัวอักษรและข้อความประดุจดั่งที่เตรียมไว้ทีเดียวเพื่อความเข้าใจอันถ่องแท้เฉพาะตน

มงคลคาถาที่ ๔ เริ่มด้วยทำนุบำรุงมารดาบิดา ผู้เป็นบุพการีของบุตร บิดากึ่งหนึ่ง มารดากึ่งหนึ่งเป็นผู้ให้ปฏิสนธิแก่เรา โดยมารดาเป็นแดนเกิดและทำนุบำรุงและเลี้ยงดูเรามาแต่อ้อนแต่ออก สมควรที่จะได้รับการทำนุบำรุงตามอัตภาพของเรา และของท่านโดยไม่จำกัดรูปแบบเช่น โดยประพฤติปฏิบัติบูชาตามสมควร ช่วยเป็นหูเป็นตา เป็นธุระในงานของท่าน เพื่อท่านจะได้เบาใจ ช่วยอนุเคราะห์เกื้อกูลสิ่งของเครื่องใช้ที่ขัดสนช่วยประพฤติตนเป็นคนดีมีศีลธรรม ทั้งหลายเหล่านี้ล้วนจะทำให้เกิดความสุข ความปีติแก่จิตใจของผู้ให้กำเนิดทั้งนั้น การที่บุตรเจริญก้าวหน้า มารดา บิดาย่อมยินดี

สำหรับบุคคลที่มีครอบครัวและมีบุตรธิดาของตนเองอยู่แล้ว มีความปรารถนาจะให้บุตรเป็นเช่นไร ก็ได้ทุ่มเทกำลังใจ และทำนุบำรุงบุตรอยู่เนือง ๆ อาจใช้เรื่องของเวลาเหล่านั้น ย้อนกลับมาดูที่ตัวเราและย้อนอดีตกลับไป หยั่งใจของมารดาบิดาของเราแล้ว จะสามารถกำหนดการกระทำได้หลายอย่างที่จะปฏิบัติบูชาหรือประพฤติบูชา แด่บิดาของตนเมื่อมีโอกาส

นี้เป็นความจำเป็นที่จะยึดสังคมไว้ได้อย่างมีความสุขตามแนวทางของพระพุทธศาสนา **คือ อุปถัมภ์มารดาบิดา**

นอกจากทิศเบื้องบนคือมารดาบิดาแล้ว ยังมีผู้อยู่ใกล้ชิดกับตนของคฤหัสถ์ ผู้ครองเรือนที่สำคัญก็คือครอบครัว อันหมายถึงบุตรธิดาและภรรยาหรือสามีเป็นผู้ที่สมควรที่จะได้รับความสงเคราะห์เกื้อกูลกันทั้งทางด้านวัตถุทางด้านจิตใจ โดยมีความเข้าใจกันและกัน ไม่มีที่สามีภรรยาคู่ไหนจะเหมือนกันจนสามารถจะเอาเป็นแบบอย่างได้ แต่ก็มีลักษณะให้แยกประเภทได้

พระพุทธองค์ได้แบ่งลักษณะเฉพาะของคู่สมรสมาเป็น ๗

ประเภท ตามลักษณะของคู่สมรส (ภรรยา)

๑) ดั่งเพชฌฆาต หรือยักษา
๒) ดั่งโจร เป็นผู้ล้างผลาญสมบัติ
๓) ดั่งนาย
๔) เหมือนมารดา
๕) เหมือนน้องสาว
๖) เหมือนเพื่อนคู่คิด
๗) เหมือนทาสรับใช้

ดังนั้นในการสงเคราะห์กันและกันจะต้องขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะตัวของตัวและของคู่สมรส จึงจะไปด้วยกันได้อย่างมีความสุข ไม่ถ่วงหรือขัดแย้งกันจนแตกหัก

ผิดจากการสงเคราะห์บุตร เพราะบุตรธิดาเปรียบเสมือนดินปั้นหม้อ มารดาบิดาสามารถที่จะปั้นให้มีลักษณะใดก็ได้แต่จะต้องปั้นขณะที่ดินยังอ่อนอยู่ และรู้เทคนิคในการจัดรูปทรงขณะที่ดินวางอยู่บนแป้นหมุนของกาลเวลา ซึ่งหมายความว่าจะต้องเริ่มกันตั้งแต่ยังเล็กก่อนอนุบาลทีเดียว เพราะเมื่อเสียแล้ว "ถึงอนุบาลก็สายเกินไป"

โดยเฉพาะที่ผู้ที่เข้าถึงพุทธศาสนา เห็นความจำเป็นของศาสนาและจริยธรรม สำหรับสังคมจะต้องอบรมสั่งสอนบุตรธิดาตั้งแต่ยังเยาว์วัยเพื่อให้ค่านิยมตั้งอยู่ในทางที่ถูกที่ควร ความจริงแล้วในสังคมที่สงบสุข ศาสนาและจริยธรรมเป็นหลักสำคัญที่แทรกอยู่ดังเช่นเดียวกับในร่างกายที่เป็นสุขจะต้องการอากาศและน้ำเลยทีเดียว

ในการอบรมกุลบุตร กุลธิดา เลือกหลักธรรมของพระพุทธองค์มาสอนให้สอดคล้องกับเวลาและมุ่งในทางด้านพัฒนาอย่างมีคุณภาพ **หลักศาสนาพุทธไม่ล้าสมัย** ไม่งมงายจนบางคนถือว่าศาสนาพุทธเป็นปรัชญาแห่งชีวิต

การอบรมดูแลบุตรธิดาสมควรจะยึดหลัก ๗ ประการ โดยมากเมื่อบุตรอยู่ในวัยรุ่นแล้วจะพบพ่อแม่พูดเสมอว่าลูกตัวเองทำอะไรก็ตามเพื่อนบอกอะไรก็ไม่เชื่อเพราะว่าเพื่อน ๆ เขายังทำกัน ดังนั้นประการแรกประการสำคัญคือเยาวชนจะต้องเข้าใจเลือกคบเพื่อนที่ชักจูงกันไปในทางที่ดีที่ควร ไม่ประพฤติเสื่อมเสียศีลธรรม ถ้าเป็นปัจจุบันก็คือสอนให้ลูกรู้จักเลือกหาแหล่งความรู้และแบบอย่างที่ดี อันหมายถึง **กัลยาณมิตตา** เป็นประการแรก

ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมว่าจะต้องมีระเบียบวินัยจึงจะอยู่ร่วมกันได้ ประเทศสากลกำลังก้าวเดินไปสู่ระบอบประชาธิปไตย สมาชิกจำเป็นต้องเข้าใจถึงกฎระเบียบ มีวินัยเข้าใจสิทธิของตนเองและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น มีขอบเขตกำหนดไว้ ดังจะเห็นว่าในสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีกฎระเบียบคือกฎหมายมากที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง มีกฎหมายมากกว่าล้านบท ทั้งนี้ทั้งนั้นค่านิยมของสมาชิกจะต้องยกย่อง มิใช่ดูถูกดูแคลนคนมีระเบียบ และเห็นการฝ่าฝืนระเบียบ เป็นความโก้เก๋ อันนี้สำคัญมาก ค่านิยมของเยาวชนจำจะต้องยกย่องผู้มีระเบียบ วินัยและช่วยดูแลเป็นหูเป็นตา อย่าถือการมีอภิสิทธิ์เป็นของโก้เก๋ เป็นต้น โดยสรุปแล้วฝึกให้มีความรู้สึกละอายต่อการละเมิดกฎเกณฑ์และให้เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้สึก เช่นประเทศที่พัฒนาแล้ว การลงโทษรุนแรงก็หมดความสำคัญไป เมื่อทุกคนรักวินัยผู้ละเมิดวินัยจะเป็นที่ดูแคลนของสังคม ระเบียบวินัยพื้นฐานของศาสนาคือ ศีล นั่นเอง การรู้จักจัดระเบียบชีวิตและระเบียบสังคมเป็นหลักธรรมข้อที่ว่า **สีลสัมปทา**

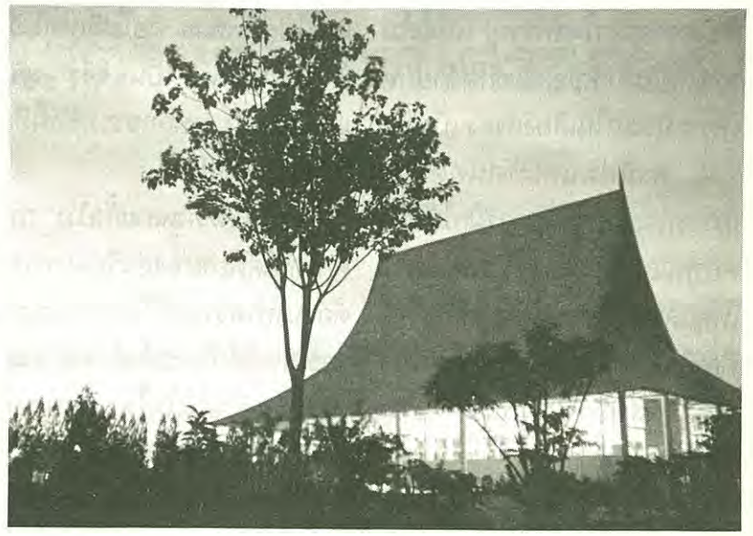

ในลำดับที่ ๓ เมื่อมีมิตรดี มีตัวอย่างดี ทำตัวให้มีวินัย ก็ต้องใฝ่ในความดี มีแรงจูงใจก็จะประพฤติดีประพฤติชอบและริเริ่มความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่อตนเองและเพื่อสังคมที่จะอยู่อย่างสงบสุขหลักธรรมข้อนี้เรียกว่า**ฉันทสัมปทา**

ในเมื่อเลือกแบบอย่าง สร้างวินัย ใฝ่สร้างสรรค์ เกิดขึ้นแล้วก็ต้องทำตนให้พร้อมที่จะทำกิจการงานนั้น ๆ ขึ้นคือการพัฒนาตนเองให้ถึงความพร้อม สำหรับเยาวชนก็สมควรจะต้องศึกษาเล่าเรียนทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อจะได้ง่ายต่อการพัฒนาสังคม เพราะมนุษย์เรานี้มีศักยภาพสูง แม้พระพุทธเจ้าก็แสดงตนเสมอว่าทรงเป็นเพียงมนุษย์แต่มีศักยภาพเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังนั้นศักยภาพของคนเราสามารถจะพัฒนาได้ไม่รู้จบ หลักธรรมข้อนี้เรียกว่า **อัตตสัมปทา**

ลำดับต่อไปที่เยาวชนและกุลบตร กุลธิดา ควรจะต้องได้รับการอบรมคือสิ่งที่เรียกว่าทำความเห็นให้ตรง เพื่อจะได้มีค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้อง โดยปกติแล้วประตูรับสัมผัส ๖ ประตูที่เราเรียกว่า อายตนะ ๖ ก็เปิดอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในวัยเด็กจะเป็นผู้ที่อยากรู้ อยากเห็น ก็มากระทบตา หู จมูก ปาก ลิ้น กายและใจ ด้วยสิ่งกระทบต่าง ๆ เหล่านี้ กลไกในร่างกายก็จะเดินเป็นเห็น จำ คิด รู้ และเก็บข้อมูลไว้เป็นจำ ดังนั้นเมื่อโตขึ้นก็จะเอาความจำเหล่านี้แหละมาแยกแยะให้สิ่งที่เห็น ที่ได้ยิน ที่ได้กลิ่น ที่รู้รส ที่สัมผัสและธรรมารมณ์ เป็นตามเหตุตามปัจจัยปรุงแต่งตามที่จะทำให้ปรากฏ

ในการที่จะแสดงอาการกิริยายินดียินร้ายต่อเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ปรากฏขึ้นเป็นการแสดงออกของผู้ที่ยังมิได้ไตร่ตรอง มิได้ใช้สติสัมปชัญญะ คือความรู้รอบทิศรอบตัวของตน พิจารณาตามเหตุตามปัจจัยดังที่พบเห็นในวงการคอนเสริตที่จะต้องใช้ยากระตุ้น ก่อนการแสดงเพื่อที่จะแสดงได้สุดขีดหรือแสดงจนขาดสติ แล้วผู้ชมก็จะหวีดร้องส่งเสียงทำให้รู้สึกว่าเป็นค่านิยมที่ดีน่าเอาอย่าง แต่เป็นการแสดงที่

ปราศจากการใคร่ครวญ แม้จะไม่ขาดสติสัมปชัญญะแต่ก็คล้ายกัน เพราะมัวเมาในเสียงเพลง เป็นต้น

ค่านิยมและทัศนคติของเยาวชนจะต้องได้รับการฝึกให้มองสภาพและภาวะต่าง ๆ เป็นไปตามเหตุและปัจจัยปรุงแต่ง หลักข้อนี้คือเห็นตรง ทำความเห็นให้ถูกตรง มีเหตุมีผลมีปัจจัยปรุงแต่ง เรียกว่า **ทิฏฐิสัมปทา**

จากความเห็นตรง จากเหตุจากปัจจัยปรุงแต่ง จากสภาวะหมุนเวียนเป็นปกติ จะเห็นแจ้งว่าทุกอย่าง มีการเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมดา ในชีวิตมีปฏิจจสมุปบาทเป็นขบวนการต่อเนื่อง ดังนั้นเมื่อเราได้เกิดมา ณ จุดนี้ สมควรที่จะตั้งมั่นและยึดมั่น และมุ่งหาหนทางดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาท ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีความกระตือรือร้นขวนขวาย อย่าให้เสียเวลาเปล่าไปวัน ๆ เพราะสังขารก็มีอยู่เป็นอยู่เพียงชั่วขณะ แล้วจะเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา แต่มิใช่ให้ทอดอาลัยตายอยาก แต่ให้รับศึกษาและสะสมตามเข้าใจให้รู้แล้วเข้าถึงแก่นกลางในที่สุด เพื่อไปสู่ความสงบสุขและไปสู่นิพพาน คือไม่มีเหตุไม่มีปัจจัยปรุงแต่ง เป็นนิจจัง สุขังและอนัตตา หลักธรรมข้อนี้คือ **อัปปมาทสัมปทา**

ความคิดทั้งหลายทั้งปวง การศึกษาก็ได้พยายามเล่าเรียนมาว่าจะต้องมาทำความเข้าใจจับหาปัญหามาวิเคราะห์ วิจารณ์ หาเหตุหาผลหาทางแก้ไขในใจโดยแยบคาย เรียกว่า **โยนิโสมนสิการ**

สรุปแล้วเยาวชนควรจะต้องมีความสามารถที่จะ **เลือกแบบอย่าง สร้างวินัย ใฝ่สร้างสรรค์ หมั่นพัฒนา ให้รู้ค่านิยม สมเหตุสมผล กระตือรือร้นตื่นตัว ไม่มัวเมาหลงผิด คิดในใจอย่างแยบยล** ตามข้อที่ว่า

กัลยาณมิตตตา สีลสัมปทา
ฉันทสัมปทา
อัตตสัมปทา ทิฏฐิสัมปทา
อัปปมาทสัมปทา
โยนิโสมนสิการ

มงคลคาถาที่ ๔ ตอนที่ ๓ คือ ทำงานอย่าได้มีอากูล คือ รีบจัดรีบทำการงาน อย่าทอดทิ้งให้หมักหมม เพราะกิจการใดก็ตามทำจัดระเบียบการทำไว้แล้ว คิดไว้แล้ว อย่าให้คั่งค้าง ก็อาจจะลืมเลือนและไม่สำเร็จได้ แต่เพื่อลดความพลาดผิดของการงาน มีสุภาษิตจีนบทหนึ่งที่ว่า

"งานใดรีบอย่าผลีผลาม ผลจะงามต้องเตรียมการ"

ถ้ามีงาน ๒ อย่างประดังมาพร้อมกันจะต้องเตรียมการสำหรับงานที่ไม่รีบด่วนและสั่งการ แล้วมาทำงานที่รีบด่วนอย่างไตร่ตรองเพื่อไม่ให้พะวงหน้าพะวงหลัง ผลของงานก็จะสำเร็จลง ไม่เป็นดินพอกหางหมู แล้วไม่รู้ว่างานใดเป็นงานใด ผู้มาทวงผลงานก็จะบริภาสขาดความสงบสุขไปได้

มงคลคาถาที่ ๔ มี ๓ ประการดังกล่าวแล้วคือ

อุปถัมภ์แม่พ่อ
ไม่ระย่อสงเคราะห์บุตร
สุดดูดายคู่สมรส
หมดจดการงาน

ทั้งสามประการดังที่ผู้ประพฤติปฏิบัติจะประสบแต่ความสงบสุข และความเจริญก้าวหน้าตลอดเวลา ทีเดียว.

■ ■ ■ ■

วิธีเจริญมรณสติ พิจารณาไตรลักษณ์

โดย

พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล

สำหรับผู้ที่ถึงธรรมกายแล้วก็ให้ซ้อนสับทับทวี จนสุดกายหยาบกายละเอียด แล้วเจริญรูปฌาน ๔ โดยอนุโลม ปฏิโลม เพื่อชำระธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ ให้บริสุทธิ์ผ่องใสจากกิเลสนิวรณ์แล้ว

ให้รวมใจของทุกกายให้หยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางกายพระอรหัตองค์ที่ละเอียดที่สุด รวมดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิดและดวงรู้ให้หยุดในหยุดนิ่งลงไปที่กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ณ ที่ศูนย์กลางกายนั้นแหละมีที่หมายเป็นจุดเล็กใสเท่าปลายเข็ม น้อมเข้าสู่อตีตังสญาณ หยุดนิ่งอธิษฐานให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง ถอยหลังสืบเข้าไปถึงเมื่อวานนี้, เมื่อเห็นได้ชัดเจนแน่นอนแล้วก็รวมใจหยุดนิ่งลงไปที่กลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของกาย เมื่อวานนี้ อธิษฐานให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของตนเองถอยหลังสืบต่อไปถึงเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว, แล้วก็เดือนที่แล้ว, ปีที่แล้ว, ลงไปจนถึงตอนที่เป็นเด็ก ให้รวมใจ คือ ความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ ให้หยุดในหยุดลงไปที่ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ของกายเดิมที่เห็นครั้งสุดท้ายต่อไปเรื่อย ๆ จากที่เป็นเด็ก ก็ไปถึงสภาพที่ เป็นเด็กแดง ๆ, แล้วก็ถอยหลังสืบเข้าไปตามสายธาตุธรรมเดิม ถึงที่เป็นเด็กทารกในครรภ์ของมารดา, แล้วก็ไปถึงในขณะที่ตั้งปฏิสนธิวิญญาณเป็นกลลรูป, ถอยสืบเข้าไปถึงในขณะที่มาปฏิสนธิในครรภ์มารดาด้วยกายมนุษย์ละเอียดหรือกายทิพย์, แล้วก่อนที่จะมาปฏิสนธิก็เป็นกายละเอียดมาตกสูญพักอยู่ ณ ที่ศูนย์กลางกายบิดาชั่วคราว, อธิษฐานให้เห็นสภาพของตนเองตามสายธาตุธรรม สืบถอยหลังไปจนถึงตอนที่จุติ คือเคลื่อนจากสังขารร่างกายเดิมของชาติที่แล้ว นี้นับเป็นชาติหนึ่ง, เมื่อเห็นชัดดีแล้ว

ก็รวมเห็น จำ คิด รู้หยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม อธิษฐานให้เห็นความเป็นไปของตนเองให้ชัดว่ามีสภาพความเป็นมาอย่างไร ในชาตินั้นตนเองเกิดเป็นอะไร มีเทือกเถาเหล่ากออย่างไร มีทุกข์มีสุข มั่งมี หรือยากจนขัดสนกันดารอย่างไร เพราะผลบุญหรือผลบาปอะไร พยายามน้อมใจอันประกอบด้วยความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ให้หยุดนิ่งในกลางของกลาง ๆ ๆ ไปเรื่อย ก็จะเห็นได้ชัดเจน และแม่นยำ แล้วก็ดำเนินไปในแบบเดิม อธิษฐานดูสภาพความเป็นไปของตนเองถอยหลังสืบเข้าไปทีละชาติ ๆ เมื่อกระทำชำนาญเข้าก็จะสามารถระลึกชาติได้เร็วขึ้น **แต่จะต้องหยุดในหยุดลงไปที่กำเนิดธาตุธรรมเดิม ตามสายธาตุธรรมเดิมถอยหลังสืบต่อเข้าไปเสมอ จึงจะแม่นยำมิฉะนั้น การรู้เห็นอาจจะเล่ห์ คือผิดพลาดได้ เมื่อจะหยุดพัก ก็ให้อธิษฐานกลับตามสายธาตุธรรมเดิมจนมาถึงชีวิตในปัจจุบันอีกเช่นกัน**

นี้เป็นปุพเพนิวาสานุสติญาณ

ทีนี้ให้ฝึกเจริญรูปฌาน ๔ แล้วน้อมเข้าสู่อนาคตังสญาณ ระลึกให้เห็นสภาพความเป็นไปของตนเองต่อไปในอนาคต ก็ปฏิบัติในทำนองเดียวกัน คือรวมใจ อันประกอบด้วยความเห็น ความจำ ความคิด และความรู้ให้หยุดเป็นจุดเดียวกัน ณ ที่กำเนิดธาตุธรรมเดิมของกายปัจจุบัน, ตั้งจิตอธิษฐานให้เห็นความเป็นไปหรือสภาพของตนเองในวันรุ่งขึ้น, ในอาทิตย์หน้า, ในเดือนหน้า, ในปีหน้า, ในห้าปีข้างหน้า, ในสิบปีข้างหน้า, **ต่อ ๆ ไปจนกระทั่งถึงวันที่ตนเองจะกระทำกาลกิริยาคือตาย** ดูความเป็นไปสืบต่อไปข้างหน้าให้เห็นสภาพความเป็นไปในชีวิตของตนเอง พร้อมด้วยอธิษฐานให้เห็นวิบากกรรมว่าเป็นด้วยผลบุญกุศลหรือผลบาปอกุศลกรรมใดที่จะเป็นผลให้ได้รับความสุขหรือความทุกข์เดือดร้อนในแต่ละช่วงชีวิตที่รู้เห็นนั้น เป็นตอน ๆ ไป จนกระทั่งจุติ ละจากโลกนี้ไป ให้

เห็นถึงวันตายและอาการตายของตน เอาความตายเป็นมรณัสสติ ก็จะเกิดธรรมสังเวชสลด เห็นความตายของตนปรากฏอยู่ จะได้ไม่ประมาท มัวเมาในชีวิตมุ่งประกอบแต่กรรมดีเพื่อความเข้าถึงรู้เห็นและเป็นพระรัตนตรัย คือพระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และพระสังฆรัตนะ เป็นเกาะเป็นที่พึ่งแก่ตนอย่างแท้จริง

ในกรณีที่ประสงค์จะระลึกชาติของผู้อื่นก็ดี หรือจะดูปัจจุบันและอนาคตของผู้อื่นก็ดี ก็ปฏิบัติในทำนองเดียวกันคือเพียงแต่น้อมเอาธาตุธรรมของผู้ที่เราประสงค์จะทราบอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคตของผู้นั้นมาตั้งที่ศูนย์กลางกายของเราเอง แล้วรวมเห็นจำคิดรู้ของเราและของเขาให้หยุดรวมกันเป็นจุดเดียวตรงศูนย์กลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมของเขา แล้วอธิษฐานระลึกให้เห็นอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคตของผู้นั้นไปตามสายธาตุธรรมเดิมของเราก็จะสามารถรู้เห็นได้เช่นเดียวกัน

แล้วยกเอาความแก่ เจ็บ และตายนั้นขึ้นพิจารณาให้เห็นสภาวะของสังขาร ได้แก่เบญจขันธ์ (รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ) นี้ ให้เห็นสามัญญลักษณะตามสภาพที่เป็นจริงว่าไม่เที่ยง (อนิจฺจํ) ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้นาน ผู้ใดยึดมั่นถือมั่นด้วยตัณหาและทิฏฐิแล้วเป็นทุกข์ (ทุกฺขํ) และมิใช่ตัวตน (อนตฺตา) ของผู้ใด เป็นสภาพว่างเปล่า ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของผู้ใดว่าสังขารธรรมทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้จงเป็นอย่างที่เกิด อย่าเป็นอย่างนั้น คือ อย่าแก่ อย่าเจ็บ อย่าตายเลย ถอนอัตตานุทิฏฐิ ปล่อยวางอุปาทานในขันธ์ ๕ เสีย ด้วยปัญญาส่องสว่างเห็นสภาวธรรมและสัจธรรมตามที่เป็นจริงตามลำดับ ก็จะเป็นทางแห่งความหมดจด เป็นทางแห่งมรรค ผล นิพพาน สืบต่อไป

แล้วพิสดารกายสุดกายหยาบ-กายละเอียด เถา ชุด ชั้น ตอน ภาค พืด เพื่อชำระธาตุธรรมเห็น-จำ-คิด-รู้ ให้บริสุทธิ์ เป็นแต่ธาตุล้วนธรรมล้วนของธรรมกายที่บริสุทธิ์ ตกศูนย์เข้าอายตนนิพพานซ้อนธรรมกายที่บริสุทธิ์หยุดนิ่งกลางของกลางพระนิพพาน คือธรรมกายที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าที่เห็นประทับอยู่บนรัตนบัลลังก์แวดล้อมด้วยพระนิพพานคือธรรมกายตรัสรู้ของพระอรหันตขีณาสพที่เข้าปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ หยุดตรึกนิ่งกลางของกลางพระนิพพานในพระนิพพานดับหยาบไปหาละเอียด คำนวณรู้ที่ตรัสรู้ในนิโรธของพระพุทธเจ้าเป็นทับทวีนับอสงไขย อายุธาตุอายุบารมี ของพระพุทธเจ้าไม่ถ้วน

* ยังมีต่อเล่มหน้า

■ ■ ■ ■

เสียงจากผู้ปฏิบัติธรรม

บ.ก

BUDDHIST MISSIONARY SOCIETY
(FOUNDED IN 1962)
Buddhist Vihara, 123 Jalan Berhala, Off Jalan Tun Sambanthan, 50470 Kuala Lumpur, Malaysia.
Phone: 2741141
2741886
2741889

PATRONS
Datuk Eu Eng Hock, J.P.
Mr. Teh Thean Choo, A.M.N.
Y.B. Datuk Lee Kim Sai

GENERAL ADVISER & SPIRITUAL DIRECTOR
Ven. Dr. K. Sri Dhammananda Thera, J.S.M., D. Litt
Chief High Priest in Malaysia & Singapore

2nd March 1993.

Phra Maha Sernchai Jayamanggalo,
Chief Abbot,
Wat Luang Phor Soon Dhammaka Yaram,
Dam Noen Sabuak District,
Rajduri Province,
Post Code 70130,
Thailand.

Dear Phra Maha Sernchai Jayamanggalo,

I understand you will be visiting Kuala Lumpur some time during March 1993 and if this is so then I would like to invite you to visit the Buddhist Vihara here in Brickfields, Kuala Lumpur, preferably on Friday 12th March 1993 evening so as to enable our devotees to benefit from your valuable talks and practical meditation sessions.

All of us at the Buddhist Vihara here look forward to meeting you on the above date.

With Metta.

Yours in the Dhamma,

(Ven. Dr. K. Sri Dhammananda JSM)

Copy to:
His Excellency
Sura Pong Pasayadong,
Royal Thai Embassy,
Jalan Ampang,
Kuala Lumpur. (Attention: Mr. Wishan (2nd Secretary)

เรื่อง

อานุภาพวิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า

โดย

พระภาสกร ปภากโร

ตอนที่ ๑

"วิชชาธรรมกายละลายหิมะที่อเมริกา"

อาตมาได้มีโอกาสไปสหรัฐอเมริกากับหลวงป๋า เพื่อเผยแพร่ธรรมปฏิบัติแก่ชาวอเมริกันและชาวไทยระหว่างวันที่ ๑๙ มีนาคม - ๕ เมษายน ๒๕๓๖

คืนวันที่ ๒๘ มี.ค. ก่อนออกเดินทางอาตมาเห็นหลวงป๋าเรียก อ้อง (น.ส.นันทวรรณ วีระอำไพพงศ์), บุ๋ม (น.ส.สุภาดี วีระอำไพพงศ์) มาสั่งวิชชา คือให้ทำวิชชาเก็บเมฆ หมอก ลม ฝน พายุหิมะ ซึ่งกำลังมีข่าวว่าพายุหิมะกำลังเกิดมีมากในสหรัฐอเมริกาและอากาศก็หนาวจัด ซึ่งหลาย ๆ คนต่างก็พากันวิตกว่าพายุหิมะและอุณหภูมิที่ต่ำจนหนาวจัดตามเส้นทางที่หลวงป๋าจะผ่านไปปฏิบัติศาสนกิจ จะเป็นอุปสรรคแก่หลวงป๋าและคณะ ฯ

อาตมาได้เห็นและได้ยินหลวงป๋าสั่งวิชชากับเด็กสาวเหล่านั้นและหยุย(น.ส.สุทธิพร สัจพันโรจน์) ทางโทรศัพท์ด้วย พอจำเค้าได้ว่า

ให้พิสดารกายสุดกายหยาบกายละเอียดฯ เพื่อชำระธาตุธรรมของตนให้ใสบริสุทธิ์ ถึงพระนิพพาน ถอดกายและนิพพานเป็นให้คำนวณรู้ที่ตรัสรู้ในนิโรธของพระพุทธเจ้าและจักรพรรดิถึงพระพุทธเจ้าต้นธาตุต้นธรรมจนสุดละเอียด แล้วให้คำนวณผ่านโลกมนุษย์ ณ จุดสถานที่ต่าง ๆ ที่หลวงป๋าและคณะจะผ่านไป รวมเข้ามาเป็นหนึ่งแล้วแยกธาตุแยกธรรมที่ศูนย์กลางกายในภพสามให้ผ่องใสปราศจากมลทิน

แล้วอธิษฐานเตโชกสิณ (กสิณไฟ) ขึ้น แผ่ขยายเตโชกสิณพร้อมอุณหภูมิให้กว้างพ้นอาณาเขต

ที่หลวงป๋าและคณะฯ จะเดินทางผ่านทุกที่ แล้วเดินสมาบัติในเตโชกสิณ พิสดารกายผ่านจนใสตรวจดูผลในทุกที่ให้บรรยากาศแจ่มใสปราศจากพายุฝนและหิมะ และให้ปรากฏแสงพระอาทิตย์ขึ้นในทุกที่ที่จะเดินทางผ่านไป ถ้าที่ใดยังไม่แจ่มใส ก็ให้ทำเช่นนั้นทับทวีแจ่มใสแล้วให้ตั้งวิชชาเป็นไว้

อาตมาเห็นเป็นที่น่าอัศจรรย์ว่า เมื่อออกเดินทางจากประเทศไทย เช้าตรู่วันที่ ๑๙ มีนาคม พอถึงลอสแอนเจลิส และผ่านไปที่อริโซน่า ก็ปรากฏเห็นท้องฟ้าค่อนข้างแจ่มใส และมีแสงอาทิตย์ส่องสว่าง ซึ่งผู้ที่มารับบอกว่าเพิ่งจะปรากฏบรรยากาศแจ่มใสและมีแสงอาทิตย์สว่างในวันนี้ อุณหภูมิพอเหมาะ ไม่ต่ำเกินไป คือไม่หนาวจัดเหมือนเมื่อก่อน

ครั้นเมื่อเดินทางผ่านไปยังฮาวาย, ลอสแอนเจลิส และชิคาโก ก็มีปรากฏการณ์อย่างเดียวกันทั้ง ๆ ที่เฉพาะอย่างยิ่งที่ชิคาโกนั้นเมื่อก่อนจะออกเดินทางจากลอสแอนเจลิส ญาติโยมทั้งหลายต่างเป็นห่วงเรื่องลมหนาวและหิมะที่กำลังตกหนัก หนาวจัดมากที่ชิคาโกที่คณะฯ กำลังจะเดินทางไป ถึงกับเตรียมเสื้อกันหนาว แบบแขนสั้น-แบบแขนยาว ถุงมือ ถุงเท้า ถวายพระภิกษุที่ร่วมในคณะ ฯ ทุกรูป

แต่พอครั้นไปถึงชิคาโก หิมะกลับละลายหายไปหมด มีร่องรอยดินและหญ้าเปียกแฉะทั่วไปและยังปรากฏแสงอาทิตย์ส่องสว่าง ผู้ที่ไปรับพูดว่า "วันนี้ดีนะ ที่พวกท่านมาในวันนี้นับว่าโชคดีนะ ไม่หนาวจัดเพิ่งจะมีแสงอาทิตย์ขึ้นนี่แหละ ก่อนหน้านี้หิมะตกหนามาก อากาศหนาวจัดกว่าเมื่อวันที่คณะฯ ไปถึงมาก" พวกเราได้แต่อมยิ้ม

จากชิคาโก แยกออกเป็น ๒ คณะ พวกเราทั้งหมดไปนิวยอร์ค ยกเว้นหลวงป๋ากับคุณสุวิชญไปมินเนโซต้า หลวงป๋าถามด้วยอารมณ์ดีว่า "พวกที่จะไปนิวยอร์คต้องการที่จะมีประสบการณ์เห็นสโนว์ (หิมะ) บ้างไหม?" ทุกคนต่างตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า "ไม่ต้องการ" หลวงป๋าท่านก็ได้แต่หัวเราะ

วันที่พวกเราจะเดินทางจากชิคาโก ผู้ขับรถจากวัดธรรมารามไปส่งที่สนามบินบอกว่า "ขณะนี้หิมะกำลังตกที่โคโรลาโดกำลังจะถึงชิคาโกในวันสองวันนี้"... โล่งอก

ไปที ! เรากำลังออกเดินทางพ้นไปแล้ว (ได้ทราบภายหลังว่า พอหลวงป๋าออกเดินทางจากชิคาโกแล้วก็เกิดพายุหิมะทันที)

ครั้นพวกเราไปถึงนิวยอร์คก็ปรากฏว่าหิมะละลายหมดแล้ว และยังมีแสงอาทิตย์อีกด้วย ทำให้อุณหภูมิ สูงขึ้นดีขึ้นกว่าวันก่อน ๆ มาก

ได้ยินว่าเมื่อท่านไปถึงมินเนโซต้าก็ปรากฏแสงอาทิตย์และบรรยากาศแจ่มใส ส่วนหิมะยังมีเหลืออยู่ยังละลายไม่หมด แต่อุณหภูมิไม่ต่ำเกินไป อยู่ในขั้นดีกว่าวันก่อน ๆ มาก จนหลวงป๋าท่านมานั่งเล่นใกล้ ๆ หิมะ (ดูรูป) ได้อย่างสบายใจ (ภายหลังได้ทราบจากอาจารย์ออมสินว่า พอหลวงป๋าเดินทางออกจากมินเนโซต้า ก็เกิดพายุหิมะอย่างหนักทันที)

ครั้นท่านมาถึงนิวยอร์คก็ปรากฏบรรยากาศดี แต่พอตกบ่ายใกล้เวลาเย็น เริ่มมีลมและฝนตกปรอย ๆ และค่อย ๆ มากขึ้น ญาติโยมบอกว่ามีข่าวอุตุนิยมวิทยาว่าฝนจะตกหนักเย็นวันนั้น อากาศจะหนาวจัด และอาจจะมีหิมะตก คุณโยมวลี และคุณโยมประกอบบ่นว่าถ้าหิมะตกอีกคราวนี้ สงสารแต่ต้นไม้ที่กำลังแตกตาจะผลิใบตาที่กำลังแตกออกมาจะต้องร่วงหรือตายหมดแน่

พอถึงเวลาปฏิบัติภาวนาธรรม หลวงป๋าท่านก็แนะนำให้ผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมที่ถึงธรรมกายแล้ว มีแอปเปิ้ล เป็นต้น ให้ทำวิชชาอย่างเดิมอีก พอนั่งเจริญภาวนาธรรมเสร็จ หลวงป๋าก็บอกว่า **"ชาวนครนิวยอร์คทำวิชชาเก็บเมฆ หมอก ลม ฝน หิมะ ได้เองแล้ว ต่อไปนี้ก็ช่วยตัวเองได้แล้ว"**

ปรากฏว่าฝนหยุด ขาดเม็ดหมด บรรยากาศแจ่มใสขึ้น เป็นที่น่าอัศจรรย์แก่ผู้ปฏิบัติภาวนา ณ นครนิวยอร์คโดยทั่วไป คุณโยมนงเยาว์ ป้าของแอปเปิ้ลถึงกับอุทานว่า "ฝนหยุดได้อย่างไม่น่าเชื่อ"

งานนี้ข่าวอุตุนิยมหน้าแตก (เสียหน้า) ในหมู่คนไทยผู้ปฏิบัติภาวนาที่วัดวชิรธรรมปทีป นิวยอร์ค หลวงป๋าท่านให้ผู้ถึงธรรมกายทบทวนทำวิชชาเช่นนั้น ๓ วัน ๆ ละครั้ง ฝนก็ไม่ตกอีกเลย จนชาวคณะฯ กลับ ในวันเดินทางกลับ (๕ เมษายน ๓๖)

ในยามเช้าที่สนามบินเคเนดี้ ท้องฟ้าแจ่มใส และมีแสงอาทิตย์ส่องสว่าง

หลวงป๋าท่านเคยเล่าให้ฟังว่า เมื่อสมัยที่ท่านเป็นฆราวาส ทำงานเป็น Research Specialist อยู่ที่ยูซิส (สำนักข่าวสารอเมริกัน) กรุงเทพฯ ทางการเขาส่งท่านไปอบรมการจัดการด้านคอมพิวเตอร์ ที่นครวอชิงตัน (WASHINGTON D.C.) เป็นเวลา ๑ เดือน มีเพื่อน ๆ จากยูซิส (U.S.I.S.) ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมาอยู่อบรมร่วมกัน ก็มีนัดกันว่าเมื่อเวลาเลิกเที่ยงและกลางคืนจะพากันไปกินข้าวหรือมีปาร์ตี้ ณ ที่ต่าง ๆ บางวันมีลมและเมฆมาก ฝนทำท่าจะตก หลวงป๋าก็บอกเพื่อน ๆ ว่า **"ไปได้ เดี๋ยวจะมีแดดออก"** พอถึงเวลาจะออกไปจริง ๆ ท้องฟ้าก็กลับแจ่มใส มีแสงอาทิตย์ส่องสว่าง

ปรากฏการณ์มีอย่างนี้บ่อย ๆ จนเพื่อน ๆ พากันตื่นเต้นแปลกใจ เวลามีนัดจะพากันไปไหน ๆ เพื่อน ๆ ก็จะมาบอกให้หลวงป๋าเดินนำหน้าและพากันเรียก

หลวงป๋าว่า "Mr.Sunshine" เป็นที่เข้าใจและยอมรับกันว่า จะไปไหนมาไหนต้องให้ Mr.Sunshine เดินออกหน้าแล้วบรรยากาศจะแจ่มใสเสียโดยมาก

ถ้าเพื่อนเก่าของหลวงป๋ารู้ว่าท่านบวชแล้วอย่างนี้ คงจะเรียกท่านว่า **"หลวงตาซันไชนส์"**

เรื่องปรากฏการณ์น่าอัศจรรย์อย่างนี้ หลวงป๋าท่านว่า ผู้ปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายย่อมเกิดอภิญญาและสามารถจะประกอบเป็นวิชชาต่าง ๆ ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อยังทรงบำเพ็ญพระบารมีเป็นพระมหาโพธิ์สัตว์อยู่ ก็ได้ทรงประกอบอภิญญาเป็นวิชชา ๓ คือปุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ และอาสวักขยญาณ จนถึงบรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณที่ใต้ควงไม้ศรีมหาโพธิ์ในคืนวันเพ็ญเดือนวิสาขะ เมื่อ ๒๕๘๐ กว่าปีมาแล้ว

แต่พึงสังวรว่าการประกอบอภิญญา เป็นวิชชาพึงเป็นไป**เพื่อการกำจัดอวิชชา กิเลส ตัณหา อุปาทานของตนเอง** และ**ช่วยเหลือผู้อื่น**ด้วย **เป็นสำคัญ ผลของวิชชาในเรื่องอภินิหาร คือปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ** ดังตัวอย่างที่กล่าวนั้น **เป็นเพียง "by product" คือผลพลอยได้ ที่ผู้ทรงอภิญญาจะพึงกระทำเพื่อช่วยการศึกษาอบรมและเผยแพร่ธรรม และเพื่อช่วยมวลมนุษย์หรือสัตว์โลก เท่าที่พอช่วยกันได้เท่านั้น ไม่พึงกระทำเพื่อลาภสักการะใด ๆ สำหรับตนเลยโดยเด็ดขาด ยิ่งเป็นพระภิกษุก็ยิ่งต้องสังวรระวังให้มาก**

ตราบใดที่ยังเป็นผู้ไม่บรรลุมรรค ผล นิพพาน อภิญญาที่ให้สามารถประกอบเป็นวิชชาได้นั้นยังจัดเป็นขั้น "โลกิยะ" เกิดมีได้ด้วยบุญกุศลเป็นเหตุปัจจัยและย่อมดับด้วยบาปอกุศลคือ กิเลส ตัณหา อุปาทาน เป็นเหตุปัจจัยได้ทุกเมื่อ อนึ่งการประกอบอภิญญาเป็นวิชชาจะได้ผลดีหรือไม่เพียงใด ยังขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยอีกหลายอย่าง จึงไม่ควรจะหลงฟูใจว่าตนเก่งแล้ว ซึ่งจะเป็นกิเลสให้เสื่อมจากคุณธรรมได้โดยง่าย

ตลอดเวลาที่อาตมารู้จักกับหลวงป๋าและช่วยเหลือใกล้ชิดท่านจึงเห็นท่านวางตัวเป็นพระธรรมดาๆ ศิษยานุศิษย์ผู้ใกล้ชิดท่านก็เห็นอย่างนั้นเหมือนกัน

หลวงป๋าท่านบอกว่าคนเราเมื่อทำดีมาก ๆ เข้า ปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติหลาย ๆ อย่างก็ปรากฏขึ้นได้เอง เรียกว่า **"ปุญญาภินิหาริย์"** คือว่าถ้าได้เคยสั่งสมบุญบารมีมามากพอสมควรแล้ว พอกระดิกใจจะปรารถนาสิ่งใด ๆ โดยชอบ ก็จะปรากฏผลขึ้นมาเอง

ถ้าจงใจประกอบอภิญญาเป็นวิชชา ปรากฏผลเป็นปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติขึ้นได้อย่างนั้นเรียกว่า **"อิทธิปาฏิหาริย์"**

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีปาฏิหาริย์บริบูรณ์ทั้ง**อิทธิปาฏิหาริย์** คือแสดงฤทธิ์ได้ ๑ **อาเทสนาปาฏิหาริย์** คือทายใจผู้อื่นได้ ๑ และ**อนุสาสนีปาฏิหาริย์** คือสั่งสอนผู้อื่นให้เห็นผลได้เป็นอัศจรรย์ ๑

ในปาฏิหาริย์ทั้ง ๓ อย่างนั้น พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญ "อนุสาสนีปาฏิหาริย์" ว่าเป็นเลิศกว่าปาฏิหาริย์อื่นทั้ง ๒

■ ■ ■ ■

ตอบปัญหาธรรม

โดย

พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (ป.ธ.๔)

คำถามจาก พระภิกษุรูปหนึ่ง

กราบนมัสการ ท่านพระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล

กระผมมีปัญหาเรื่องพระวินัยที่จะเรียนถามท่านอาจารย์ เพราะเห็นว่าท่านอาจารย์มีความรู้ทางวินัยดีมาก จึงอยากให้ท่านอาจารย์ช่วยชี้แจงและตัดสินปัญหาทางพระวินัยเพื่อแก้ความลังเลสงสัยที่กระผมและเพื่อนพระภิกษุได้กระทำลงไปว่าผิดหรือไม่ผิดพระวินัย เพื่อเป็นการปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง ถ้ากระทำผิดในข้อปาราชิก ก็จะลาสิกขาเสีย ถ้าสังฆาทิเสส ก็จะได้ไปอยู่กรรมตามพระวินัยเพื่อประจานตัวเอง หากไม่เป็นการผิดพระวินัย กระผมและเพื่อนพระภิกษุขอสัญญาว่าจะไม่ประพฤติตัวเช่นนี้อีกเป็นอันขาด และจะปฏิบัติตัวให้เป็นพระที่ดีให้จงได้ จะทำให้เขากราบไหว้อย่างเต็มความภาคภูมิใจ เพราะขณะนี้กระผมได้ตั้งใจแน่วแน่แล้วว่าจะเป็นพระปฏิบัติ เพราะได้ไปฝึกกัมมัฏฐานตามแนวทางวิชชาธรรมกายแล้วรู้สึกจิตใจดีขึ้นมาก และขณะนี้ได้มาฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐานที่วัดบุญศรีมุนีกรณ์ มันทำให้จิตใจมีความลังเลสงสัยมากว่าเราผิดหรือไม่ผิดพระวินัย จึงได้เขียนมาเรียนถามท่านอาจารย์ให้ช่วยตอบหรือตัดสิน เพื่อเป็นการอนุเคราะห์แก่กระผมและเพื่อน ในการที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนาสืบต่อไป เรื่อง

มีดังนี้

ทางวัดได้จัดงานและได้อาราธนาพระผู้ใหญ่มาเจริญพระพุทธมนต์ พร้อมทั้งพระเถระอีกเป็นจำนวนมากทางวัดได้จัดเตรียมปัจจัยที่จะถวายพระ โดยจัดใส่ซองไว้เรียบร้อย แบ่งไว้เป็นซองซองละ ๑,๕๐๐, ๑,๐๐๐, ๕๐๐ และ ๓๐๐ บาท รวมเงินทั้งหมดได้ประมาณเกือบ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ท่านพระครูได้มอบเงินจำนวนนี้ไปเก็บรักษา (ตอนแรกผมไม่ยอมรับ เพราะเห็นว่ามันมาก ท่านก็พูดเชิงบังคับจึงรับไว้) เพื่อจะถวายพระในวันรุ่งขึ้นซึ่งเป็นวันงาน แล้วให้ผมจัดการถวายพระในวันงาน กระผมก็จัดการเรียบร้อยทุกประการ มิได้ขาดตกบกพร่องแต่ประการใด งานก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แต่เงินที่ใส่ซองสำหรับถวายพระเพื่อเป็นค่าพาหนะจำนวน ๓๐๐ บาท เหลืออยู่ ๑ ซอง กระผมก็ติดเอาไว้เป็นเจ้าของโดยมิได้คืนในทันทีที่เสร็จงาน (มีไถยจิต) ได้เก็บไว้ในห้องของกระผมเอง ๑ คืน พอรุ่งขึ้น ผมคิดว่ากระผมนี้ทำไม่ถูกต้องแล้ว นี่ไม่ใช่เงินของเราแค่ ๓๐๐ บาท จะเอาไปทำอะไร ก็นำไปคืน ท่านพระครูท่านก็รับ (ตอนนั้นผมยังไม่ได้เรียนพระวินัย ยังไม่รู้เรื่องปาราชิกเลย และไม่ได้ติดว่าการกระทำแบบนี้เป็นการผิดวินัยด้วย กระผมนำไปคืนด้วยใจบริสุทธิ์ เพราะเห็นว่าไม่ถูกต้อง ตามอุปนิสัยของตนเอง ไม่ได้กลัวว่าเป็นการผิดพระธรรมวินัย แต่เนื่องจากท่านพระครูเป็นผู้มีอุปการคุณกับผมตั้งแต่ยังเด็ก ๆ อยู่ และท่านก็ไว้ใจผมมาก กระผมก็เลยคิดว่าขนาดตัวเราก็ยังไว้ใจไม่ได้ ท่านจะไปไว้ใจใครได้คิดได้ก็นำไปคืนด้วยเหตุนี้ ไม่ได้กลัวปาราชิกในขณะนั้น เพราะกระผมเพิ่งบวชในขณะนั้นได้แค่ ๑๒ วันนับถึงวันที่คืนเงินด้วย จึงขอเรียนถามท่านอาจารย์เป็นข้อดังนี้

๑. ผมต้องปาราชิกหรือไม่ (เป็นการทราบพระวินัยภายหลัง)

๒. ๕ มาสก มีค่าเท่ากับ ๑ บาททองคำ หรือเงิน ๑๐๐ สตางค์

๓. ๑ บาท ๑๐๐ สตางค์ สมัยเรียบเรียงคัมภีร์ครั้งแรก ๆ มีค่าเท่าใด (ประมาณ)

๔ ๑ บาท ๑๐๐ สตางค์ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีค่าประมาณเท่าใด เกิน ๓๐๐ บาทหรือไม่

๕. ๕ มาสก สมัยพุทธกาลมีค่าประมาณเท่าใด ในสมัยนี้เกิน ๓๐๐ หรือไม่

อีกเรื่องหนึ่ง เมื่อเรานึกถึงกามคุณในอดีตที่เราเคยผ่านมาโดยใช้จินตนาการเหมือนกับการดูหนังสือนู๊ดหรือหนังเอ็กซ์ในสมัยเป็นคฤหัสถ์ จนมีน้ำเมือกใส (ที่แพทย์เรียกว่าน้ำหล่อลื่น) ไหลออกมาเอง กระผมมีความสงสัย ขอเรียนถามว่า

๑. น้ำเมือกที่ไหลออกมาในลักษณะนี้จัดเป็นสุกกะในสิกขาบทที่ ๑ แห่งสังฆาทิเสสหรือไม่ ?

๒. เราไม่มีเจตนาจะให้เคลื่อน แต่เคลื่อนออกมาเอง จัดเป็นต้องสังฆาทิเสสหรือไม่ ?

๓. ในขณะจินตนาการอยู่นั้น เราตั้งใจว่าจะไม่ยอมให้เคลื่อนโดยมิได้แตะต้องอวัยวะเพศเลย (ไม่มีการช่วยตัวเองใด ๆ ทั้งสิ้น) แต่เคลื่อนออกมาเอง จะจัดเป็นต้องสังฆาทิเสสหรือไม่?

กระผมขอความกรุณาท่านอาจารย์ช่วยตอบเพื่อให้ความกระจ่างชัดและเป็นวิทยาทานแก่พระที่มีปัญหาในลักษณะเช่นนี้ และเพื่อไม่ให้เป็นการเพิ่มบาปกับพระที่ยังไม่ทราบอีกด้วย

- ในขณะที่ผมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายขณะที่ภาวนาและกำหนดจิตอยู่นั้นดวงแก้วอยู่ฐานที่ ๗ ได้สักพักใหญ่ จะมีอาการมึนศีรษะที่ท้ายทอย เป็นเพราะเหตุใด

- เมื่อจิตนิ่งสงบดีแล้วจะมีอาการเย็นไปทั้งตัวและลอยเหมือนกับไม่ได้นั่งกับพื้น แล้วรู้สึกมีอาการหมุน แต่ไม่เห็นดวงแก้ว กระผมมีความรู้สึกกลัวก็ลืมตาขึ้นลากัมมัฏฐาน อย่างนี้เป็นเพราะเหตุไร ผมไปถามบางท่านเขาตอบว่า ได้ปีติแล้ว ผมสงสัยว่าทำไมไม่เห็นดวงแก้วเขาก็ตอบไม่ได้

ขอเรียนถามอีกข้อคือ เวลาแสดงอาบัติคำว่า สัพพา ครุ..ในพระวินัย ถือเป็นการบอกอาบัติสังฆาทิเสสหรือไม่ **ถ้าบอก**สังฆาทิเสสเป็นอันระงับใช่หรือไม่ แต่ทราบว่าปลงไม่ตกอยู่ปริวาสแบบจุลสุทธันตะออกจากอาบัติได้หรือไม่

ตอบ ปัญหาที่ ๑ เรื่อง ซองเงิน ๓๐๐ บาท ที่ท่านรับฝากไว้ในงานแล้ว เหลือซองเงินสำหรับถวายพระเพื่อเป็นค่ายานพาหนะ ๓๐๐ บาท ท่านมีไถยจิตคิดจะเอาเป็นของตัว จึงเก็บงำไว้ ๑ คืน พอรุ่งเช้าก็คิดว่าตนทำไม่ถูกต้อง แล้วนำไปคืนแก่พระครูผู้มอบเงินวัดให้ใช้ในงานและถวายพระ ดังนี้

ถ้ามีพระที่ท่านสมควรจะได้รับการถวายค่ายานพาหนะ แล้วท่าน (ผู้ถาม) มิได้ถวายแก่ท่านตามสิทธิที่พระรูปนั้นสมควรจะได้รับการถวาย และพระรูปนั้นท่านก็ได้กลับไปแล้ว ดังนี้ ท่าน (ผู้ถาม) ก็ต้องอาบัติปาราชิกแน่นอน แม้รุ่งเช้าจะคิดได้แล้วเอาเงินไปถวายพระครูคืนก็ตาม นี้จัดเป็นการ "ยักยอก"

แต่ถ้าไม่มีพระภิกษุที่สมควรจะได้รับเงินค่ายานพาหนะนั้น เป็นต้นว่า พระที่มาในงานและสมควรหรือมีสิทธิได้รับค่ารถทั้งหลายต่างก็ได้รับการถวายค่ารถตามสิทธิของท่านไปหมดทุกรูปแล้วและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของ

ท่าน (ผู้ถาม) ก็ได้รับการจ่ายไปหมดแล้ว แล้วยังมีเงินเหลืออยู่อีก ๓๐๐ บาท และท่านได้มีไถยจิตดังกล่าว แต่ภายหลังคิดได้ก็ได้เอาเงินไปคืนในวันรุ่งขึ้น **อย่างนี้ยังไม่เข้าข่าย "ยักยอก" เพราะยังไม่นำเงินออกพ้นเขต** (เช่นแอบเอาไปฝากธนาคาร หรือนำไปเก็บงำ ซ่อนเร้นไว้ ณ ที่อื่นและไม่มีผู้มีสิทธิควรได้รับการถวายเงินนั้นอีกแล้ว นอกจากเจ้าของคือพระครู ซึ่งก็ได้รับของคือเงินนั้นคืนแล้ว) **จึงไม่ต้องอาบัติปาราชิก** เพราะเพียงแต่คิดยังไม่ได้ทำจริงให้ถึงที่สุดแห่งการยักยอก ก็ยังไม่จัดเป็นอาบัติปาราชิก

แต่ถ้าท่าน(ผู้ถาม)เก็บเงินนั้นไว้ตามกรณีดังกล่าว ถ้าพระครูมาทวงถามเงินที่เหลือ ท่าน(ผู้ถาม)ได้บอกว่า "เงินใช้ในงานไปหมดแล้ว" แม้ภายหลังจะนำเงินไปส่งคืน ก็ต้องอาบัติปาราชิก เพราะจัดเป็นการ "ฉ้อ" แต่**ถ้ายังมิได้ถูกท่านพระครูทวงถาม แล้วท่าน(ผู้ถาม) คิดได้เอง ทั้งยังไม่เคลื่อนจากที่ คือห้องนั้น แล้วรุ่งเช้าก็นำเงินนั้นมาส่งเอง ก็ยังไม่เข้าข่ายการ "ฉ้อ" ก็ไม่ต้องอาบัติปาราชิก เพราะเพียงแต่คิดด้วยใจยังไม่เป็นอาบัติ**

มาตรารูปิยะ ๕ มาสก เป็น ๑ บาท, ๔ บาท เป็น ๑ กหาปณะ นี้เป็นมาตราทองคำที่ใช้ในแคว้นมคธในสมัยพุทธกาล และมีหลักเทียบที่พระฎีกาจารย์แสดงไว้ว่า

กหาปณะนั้นเป็นมาตราทองคำ ราคาเท่าทองคำ ๒๐ มาสก, ๑ มาสก เท่ากับทองคำหนัก ๔ เมล็ดข้าวเปลือก, บาท ๑ เป็น ๑ เสี้ยว หรือ ๑ ใน ๔ ของกหาปณะ จึงมีราคา ๕ มาสกเท่ากับทองคำหนัก ๒๐ เมล็ดข้าวเปลือก–คงจะได้ราคาสัก ๓๐๐ บาท กระมัง

คำถามอื่นในเรื่องเทียบค่าของเงินในสมัยต่าง ๆ จงคิดเทียบเอาเอง

ปัญหาที่ ๒ เรื่องการดูหนังสือนู๊ดและวีดีโอเอ็กซ์ นั้น ท่านเคยดูมาก่อนตั้งแต่สมัยที่ยังเป็นฆราวาส และสมัยเป็นสามเณร เมื่อบวชเป็นพระแล้วมาจินตนาการโดยมิได้แตะต้องอวัยวะเพศของตน และไม่มีความตั้งใจที่จะให้อสุจิเคลื่อน แต่เคลื่อนเอง (เพราะความกำหนัดยินดีในจินตนาการนั้น)

ถ้าเป็นความจริงอย่างนี้ **ก็ยังไม่ต้องอาบัติสังฆาทิเสส** ข้อปล่อยสุกกะอันเป็นไปด้วยความจงใจ

เพราะประโยคคือความพยายามเกิดแต่ความปรารถนาที่จะให้สุกกะเคลื่อน ไม่มี ยังเป็นแต่เพียงความคิด แต่ถ้ามีความพยายามโดยที่สุดแม้แอ่นเอวในอากาศ เพื่อจะให้สุกกะเคลื่อน ถือว่าประโยคคือความพยายามสำเร็จตามที่ปรารถนา ถ้าอย่างนี้แม้จะไม่สัมผัสก็ถือว่าต้องอาบัติ

ถึงอย่างไรก็ตาม ไม่ควรทำเลย ควรปฏิบัติพระกัมมัฏฐานให้มาก ๆ พิจารณาอสุภะให้มากก็จะช่วยตัวเองให้สงบใจได้ อย่าประมาท แม้เพียงเท่าที่ทำอยู่เช่นนี้ ก็เป็นบาปอกุศล เป็นมลทินแก่พรหมจรรย์เป็นอย่างมากทีเดียว

อาตมาขอส่งระเบียบปฏิบัติพิเศษที่ใช้กับพระภิกษุและสามเณรที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายารามมาให้ดู แล้วควรพิจารณาปฏิบัติให้ดีขึ้น ขอจงอย่าประมาท ไปอบายภูมิได้ง่าย ๆ เลยทีเดียว

ปัญหาที่ ๓ ถามว่า เวลาแสดงอาบัติด้วยคำว่า "สพฺพา ครุ...ฯ" ในพระวินัย ถือเป็นการบอกอาบัติหรือไม่? **ถ้าบอก** อาบัติสังฆาทิเสสเป็นอันระงับ ใช่หรือไม่? แต่ทราบว่าปลงไม่ตก

การแสดงอาบัติเพียงคำเท่านั้น **ยังไม่ถือเป็นการบอกอาบัติสังฆาทิเสส** เพราะเป็นครุกาบัติที่พระภิกษุผู้รับทราบจะต้องทราบโดยชัดแจ้ง และผู้บอกจะต้องเจตนาที่จะบอกให้ทราบอาบัติแท้จริง ถ้าเพียงแต่กล่าวคำแสดงอาบัติรวมทั่ว ๆ ไป ก็แสดงว่าตนเองไม่มีเจตนาด้วยใจจริงที่จะเปิดเผยครุกาบัตินั้นแก่ภิกษุ จึงไม่ต้องด้วยวัตถุประสงค์ที่จะให้ภิกษุผู้ต้องอาบัติเช่นนี้ได้เกิดมีหิริโอตตัปปะจะได้ไม่เจตนาที่จะกระทำผิดอีก เพราะอาบัติสังฆาทิเสสนี้ ต้องด้วยสจิตตกะคือต้องด้วยเจตนา ถ้าปกปิดไว้ได้ ภิกษุผู้ต้องอาบัติที่ประมาท ไม่มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปอกุศล ก็ประพฤติผิดให้ต้องอาบัติเช่นนี้อีกโดยง่าย การปกปิดครุกาบัติเช่นนี้จึงมีโทษเพิ่มขึ้น คือจะต้องอยู่ปริวาสเท่าจำนวนวันที่ปกปิดไว้นั้น แล้วจึงควรแก่การให้เข้าประพฤติมานัตและให้อัพภาน

และ**แม้จะได้เปิดเผยครุกาบัตินั้นต่อภิกษุแล้วก็ตามอาบัตินั้นก็ยังหาระงับไปไม่ เพราะอาบัติสังฆาทิเสสเป็นครุกาบัติที่ออกได้แต่โดยวุฏฐานวิธี** กล่าวคือ (๑) ต้องขอเข้า**ประพฤติมานัต** (๒) ถ้าปกปิดอาบัตินี้ไว้นานเพียงใด ก็จะต้องขอเข้า**อยู่ปริวาส**นานเพียงนั้น และ (๓) ถ้าต้องอาบัติสังฆาทิเสสเข้าอีกในระหว่างที่อยู่ปริวาส หรือในระหว่างที่ยังไม่ได้อัพภาน ต้องเริ่มต้นขอเข้าอยู่ปริวาสและขอเข้าประพฤติมานัตใหม่ **(ปฏิกัสสนา)** ทั้ง ๓ ประการนี้ (คือ **ปริวาส มานัต** และ **ปฏิกัสสนา**) ต้องขอต่อ**สงฆ์จตุรวรรค** แล้ว (๔) จึงขอ**อัพภาน**จาก**สงฆ์วีสติวรรค** จึงเป็นอันออกจากครุกาบัตินี้ได้

ถามอีกว่า อยู่ปริวาสแบบ **"จูฬสุทธันตปริวาส"** จะออกจากอาบัติได้หรือไม่ ?

ปริวาสอย่างใดเหมาะแก่อาบัติที่ปกปิดไว้ พึงขอปริวาสอย่างนั้นในสำนักสงฆ์จตุรวรรคเช่น

กรณีที่**ภิกษุผู้ต้องจำ**จำนวนอาบัติและจำนวนราตรีที่ปกปิดไว้ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง ก็เหมาะ คือควรแก่การอยู่ปริวาสแบบ**จูฬสัทธันตปริวาส** แต่ถ้าจำจำนวนอาบัติและราตรีที่ปกปิดไว้ไม่ได้เลยก็ควรต้อง

อยู่แบบ**มหาสุทธันตปริวาส** เมื่อภิกษุผู้ต้องอาบัติอยู่ปริวาสครบจำนวนแล้ว เป็นผู้ควรแก่การประพฤติมานัต (มานตฺตารโห) จึงควรขอมานัตกะสงฆ์จตุรวรรค และเมื่อประพฤติมานัตครบ ๖ ราตรีแล้ว จึงพึงขออัพภานกะสงฆ์วีสติวรรค เสร็จแล้วจึงเป็นอันออกจากครุกาบัตินั้น

ปัญหาที่ ๔ ในขณะที่ปฏิบัติภาวนาและกำหนดจิตอยู่นั้น ดวงแก้วอยู่ฐานที่ ๗ ได้สักพักใหญ่จะมีอาการมึนศีรษะที่ท้ายทอย

เพราะเหตุว่าท่านบังคับใจที่จะให้เห็นนิมิตด้วยสายตาเนื้อจนเกินไป **ซึ่งผิดวิธีที่ถูกจะต้องไม่บังคับใจที่จะให้เห็นนิมิต โดยการเพ่งพยายามที่จะให้เห็นด้วยสายตาเนื้อ แต่ให้ใช้ใจนึกให้เห็นจุดเล็กใสกลางดวงแก้วกลมใส ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗** เพื่อให้ "**ใจ**" คือความเห็น ความจำ ความคิด และความรู้ รวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน เมื่อใจหยุดนิ่งได้ถูกส่วน ก็จะเห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายใสสว่างปรากฏขึ้นมาเอง

วิธีป้องกันและแก้ไขมิให้สายตาเนื้อแย่งหน้าที่ใจที่จะทำกิจภาวนาก็คือ ให้เหลือกตากลับนิด ๆ เพื่อให้ใจคือความเห็น-จำ-คิด-รู้กลับไปข้างหลัง แล้วก็ให้รวมลงหยุดนิ่ง ณ ภายในตรงศูนย์กลางกาย เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ แล้วตาในจะทำหน้าที่รู้-เห็น ได้อย่างสมบูรณ์เอง

และที่ถามว่า เมื่อจิตสงบดีแล้วอาการเย็นไปทั้งตัวรู้สึกสบายและลอยเหมือนกับไม่ได้นั่งอยู่บนพื้น แล้วรู้สึกมีอาการหมุน แต่ไม่ได้เห็นดวงแก้วรู้สึกกลัวจึงลืมตาขึ้นแล้วลากัมมัฏฐาน

ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เมื่อใจค่อย ๆ สงบ รวมหยุดนิ่งสนิทระดับหนึ่ง ใจคือความเห็น-จำ-คิด-รู้ จะทำหน้าที่รับอารมณ์ภายนอกน้อยลง ๆ "**ใจ**" ซึ่งเป็น**นามธรรม** เริ่มเป็นอิสระขาดจาก**รูปธรรม** จึงรู้สึกกายเบาเหมือนกับจะลอยและกิเลสนิวรณ์ค่อย ๆ ถูกกำจัดให้หมดไปด้วยสมถภาวนานี้ จึงเกิดอารมณ์**ปีติ** รู้สึกมีอาการเย็นไปทั้งตัวและรู้สึกสบาย

แต่ที่ไม่ได้เห็นดวงแก้วนั้นเพราะใจอันประกอบด้วยเห็น-จำ-คิด-รู้ ยังไม่รวมหยุดเป็นจุดเดียวกันนิ่งสนิทถูกส่วนตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม **ธาตุทั้ง ๖** คือธาตุ

ละเอียดของธาตุน้ำ-ดิน-ไฟ-ลม-อากาศธาตุ และวิญญาณธาตุ **ยังไม่ประชุมกันถูกส่วน**ตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม **ปฐมมรรคจึงยังไม่เกิด** และอายตนะภายในอันเป็นทิพย์ก็ยังไม่เกิดและเจริญขึ้น จึงยังไม่เห็นดวงปฐมมรรคหรือดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายปรากฏขึ้นตามธรรมชาติที่เป็นจริง

ที่รู้สึกมีอาการหมุน เพราะใจยังไม่หยุดนิ่งสนิทได้ถูกส่วนเครื่องธาตุเครื่องธรรมฝ่ายบุญกุศลจึงทำงานไม่เต็มที่ เพราะถูกต่อต้านด้วยเครื่องธาตุเครื่องธรรมฝ่ายบาปอกุศล เรื่องนี้ลึกซึ้ง เข้าใจเท่านี้ก็พอ แล้วท่านลืมตาจากกัมมัฏฐาน... น่าเสียดาย

ถ้าท่านกำหนดใจให้เห็นจุดเล็กใสกลางดวงแก้วกลมใสตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิมต่อไปไว้เรื่อย พอถูกส่วนก็จะเห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายใสแจ่มปรากฏขึ้นมาเอง สบายใจยิ่งกว่าเดิมอีก ดังพระพุทธวจนะว่า **นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบ** (ใจหยุดใจนิ่ง) **ไม่มี**

ป.ล.มีข้อสังเกตว่า ในระยะเวลา ๑๐ กว่าปีมาถึงปัจจุบันนี้เห็นมีประกาศชักชวนกันไปอยู่ปริวาสกรรมมากเหลือเกิน มีรายชื่อสำนักที่จัดเปิดการอยู่ปริวาสกรรมเป็นบัญชีหางว่าวแล้วก็ประกาศกันค่อนข้างจะอึกทึกครึกโครมพอสมควร เห็นพระภิกษุต่างชักชวนกันไปอยู่ปริวาสมากมายราวกับว่าการอยู่ปริวาสกรรมนั้นเป็นแฟชั่น ยิ่งกว่าที่จะเป็นการปฏิบัติพระธรรมพระวินัย

ก็**ถ้าว่าพระภิกษุได้ประพฤติล่วงพระวินัย ต้องอาบัติสังฆาทิเสส อันเป็นครุกาบัติเช่นนั้นจริง การอยู่กรรมเพื่อออกจากครุกาบัตินั้นตามพระวินัยย่อมเป็นกิจวัตรที่พระภิกษุพึงต้องกระทำโดยแท้**

แต่ถ้าเป็นไปโดยเหตุอื่น ดังที่เคยได้ยินได้ฟังมาว่า

๑) บางท่านไปอยู่กรรมเพื่อแก้สงสัย เพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระนวกะที่บวชแล้วคิดจะลาสิกขา เป็นต้น ก็ย่อมไม่ถูกต้องตามพระวินัย เพราะว่าอาบัติสังฆาทิเสสนี้เป็นอาบัติที่พระภิกษุต้องด้วยเจตนาคือเป็น**สจิตตกะ** จะอ้างว่าเพื่อแก้สงสัยจึงฟังไม่ขึ้น และ**ยิ่งถ้าเพียงแต่ตามเขาไปด้วยคิดว่าเพื่อความบริสุทธิ์โดยที่ตนมิได้ต้องอาบัติเช่นนั้นจริง หรือบางท่านยังมีความเชื่อว่าการอยู่ปริวาสกรรมเป็นบุญใหญ่ ผู้ได้เข้าอยู่กรรมเป็นผู้บริสุทธิ์มาก ๆ ทีเดียว** ถึงกับมีญาติโยมอุบาสกบางท่านบวชเป็นพระภิกษุในวันนั้นหรือขณะก่อนหน้าที่จะมีพิธีอยู่ปริวาสกรรม เพื่อเข้าอยู่กรรมไปกับเขาโดยที่ตนเองยังไม่ล่วงสิกขาบทอันเป็นสังฆาทิเสส แล้ว**ยังไปปฏิญาณตนขออยู่ปริวาส และ/หรือขอมานัตว่า**"...**อาปชฺชึ...**" (กระผมต้องอาบัติแล้ว) อย่างนี้ **แทนที่จะเป็นการประพฤติเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ ก็กลับยิ่งไม่บริสุทธิ์เพราะเป็นมุสาวาท เป็นอาบัติ "ปาจิตตีย์" ไปเสียอีก** และยังเป็นการแสดงว่าตนมิได้ศึกษาพระวินัยให้ดีพอ

๒) บางท่านไปอยู่กรรมเพื่อหาประสบการณ์ บางท่านว่าเป็นอาจารย์กรรมเขามานานแล้วลองเข้าอยู่ปริวาสกรรมเป็นลูกกรรมเพื่อลดมานะทิฏฐิตนเองดูบ้าง ก็ไม่น่าจะอาศัยการอยู่ปริวาสกรรมโดยที่ตนก็มิได้ต้องอาบัติ เพื่อชำระกิเลส

โดยวิธีที่ไม่ถูกต้องตามพระธรรมวินัยคือน่าจะปฏิบัติโดยทางอธิศีล (มีการถือธุดงควัตร เป็นต้น) อธิจิตและอธิปัญญา ซึ่งจะถูกต้องตามข้อปฏิบัติที่พระอริยเจ้าท่านปฏิบัติและได้ผลดีมาแล้ว

๓) บางท่านว่าเห็นมีข้อแนะนำในหนังสือมนต์พิธีที่พระครูท่านหนึ่งรจนาไว้เป็นที่แพร่หลายโดยทั่วไปว่า **ภิกษุพึงอยู่กรรมหรือปริวาสกรรมเป็นวัตร** นั่นย่อมหมายความถึงผู้ที่ต้องอาบัติสังฆาทิเสสเท่านั้นที่จะพึงอยู่กรรมเพื่อออกจากครุกาบัติด้วยวุฏฐานวิธีนั้น ปกตัตตภิกขุหรือภิกษุผู้มีศีลและอาจารวัตรเสมอกับภิกษุทั้งหลายโดยปกติอยู่แล้วหาพึงต้องอยู่กรรมไม่ และไม่เคยปรากฏพระวินัยพุทธบัญญัติในที่ไหน ๆ ว่า ภิกษุผู้บริสุทธิ์อยู่แล้วต้องอยู่กรรมเป็นวัตร

เพราะฉะนั้นจึงขอให้พระภิกษุศึกษาพระธรรมวินัยให้ดี แล้วพึงปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระธรรมพระวินัย มิฉะนั้นจะกลายเป็นสีลัพพตปรามาสไป และพลอยให้กลายเป็นความมัวหมองเพราะกล่าวมุสาวาท เพื่อขอเข้าอยู่กรรม

กะสงฆ์(จตุรวรรค) ซึ่งย่อมกลับต้องอาบัติปาจิตตีย์ เป็นโทษยิ่งกว่าที่ตนเองเป็นภิกษุโดยปกติอยู่แล้ว

อนึ่ง**เรื่องการอยู่กรรมเป็นเรื่องของพระภิกษุสงฆ์โดยเฉพาะ** การติดตั้งป้ายประกาศโฆษณาอย่างโจ่งแจ้งแก่สาธารณชนโดยทั่วไป ก็จัดเป็นการบอกอาบัติชั่วหยาบของพระภิกษุแก่อนุสัมปันเป็นอาบัติปาจิตตีย์แก่ภิกษุผู้ให้กระทำหรือกระทำการประกาศโฆษณานั้นเองอีกด้วย ถ้าไม่ระวังศึกษาและปฏิบัติพระวินัยให้ดี ก็จะมีผลเหมือนลูบคลำใบหญ้าคาหรือใบมีดเล่นฉะนั้น

๔) อีกประการหนึ่ง **เคยได้ยินว่า ภิกษุบางรูปเข้าอยู่ปริวาสกรรมบ่อย ๆ แทบทุกปีก็มี บางรายปีละหลายครั้งก็มี** อะไรกันหนา **นี่แสดงว่า เมื่อบวชเป็นภิกษุแล้วในความเป็นอยู่ประจำวัน มิได้ศึกษาและปฏิบัติในไตรสิกขาตามพระธรรมวินัย มิได้มีการสำรวมในศีลและอินทรีย์ มิได้มีหิริโอตตัปปะบ้างเลยหรือ จึงล่วงพระวินัยอันเป็นครุกาบัติบ่อย ๆ เช่นนี้?** ข้อนี้ขอกราบพระเดชพระคุณ**พระอุปัชฌาย์อาจารย์ได้โปรดช่วยกันอนุเคราะห์ให้การสอดส่อง ดูแลให้การศึกษาอบรมสัทธิวิหาริกและอันเตวาสิกให้ใกล้ชิดเข้มแข็งและจริงจังยิ่งขึ้น เพื่อยังประโยชน์ตนประโยชน์ท่านให้ถึงพร้อมด้วยดีมาก ๆ ช่วยให้การปฏิบัติพระศาสนาของภิกษุให้สามารถเป็นที่พึ่งทางใจแก่สาธุชนมาก ๆ เพื่อช่วยกันสืบบวรพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและวัฒนาถาวรยิ่งขึ้น** ด้วยขอรับ.

● มีผู้สงสัยเกี่ยวกับเรื่อง "ปริวาสกรรม" ว่าเป็นอย่างไร เผอิญได้อ่านเรื่อง "ปริวาสกรรมคืออะไร" เขียนโดยท่านผู้ใช้นามปากกาว่า "วรฑตฺโต" ตีพิมพ์ในวารสารโลกทิพย์ ฉบับที่ ๓๖ ปีที่ ๓ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ เห็นว่าจะแก้ข้อสงสัยได้เป็นอย่างดี จึงขออนุญาตท่านผู้เขียนคัดลอกมาลงเผยแพร่แก่ท่านผู้อ่านอีกครั้งดังต่อไปนี้

เมื่อไม่นานมานี้ มีสุภาพสตรีผู้หนึ่งมาเยี่ยมเยียนผู้เขียนที่บ้าน หลังจากไม่ได้พบปะกันมานาน สอบถามดูได้ความตามคำบอกเล่าของเธอว่า ได้ใช้เวลาปฏิบัติธรรมตามวัดวาต่าง ๆ แถบหัวเมืองภาคเหนือเกือบปีหนึ่งแล้ว

ผู้เขียนฟังเช่นนั้นอดที่จะอนุโมทนามิได้ แต่ยังไม่ทันจะได้กล่าวคำอนุโมทนา เธอก็เสริมออกมาอีกว่า

"นี่ก็เพิ่งจะเข้าปริวาสมา"

ผู้เขียนสงสัยในคำพูดประโยคนี้ได้สอบถามไปว่า ปริวาสอะไร? ก็ได้รับคำตอบอย่างภาคภูมิใจว่า **ปริวาสกรรม**

ผู้เขียนฟังแล้วยิ่งสงสัยหนักขึ้น ถามไปว่า **เธอไปต้องอาบัติสังฆาทิเสสกับเขาเมื่อใด?**

สุภาพสตรีผู้นั้นก็ทำท่าจะงงๆ ไป ทั้งตอบไม่ได้ ได้แต่ย้ำคำว่า **"ปริวาส"** อยู่อีกสอง-สามคำ

ในระยะนี้มีการอยู่ปริวาสกรรมระหว่างพระภิกษุ สามเณรกับฆราวาสบ่อยเหลือเกิน จนผู้เขียนไม่เข้าใจว่า เหตุใดพระภิกษุจึงชักชวนฆราวาสอยู่ปริวาสกันหนาหูหนาตานัก

ทั้ง ๆ ที่พระพุทธเจ้าท่านทรงบัญญัติไว้ว่า **การอยู่ปริวาสกรรมนั้นเป็นเรื่องของภิกษุที่ต้องอาบัติสังฆาทิเสส ข้อใดข้อหนึ่งใน ๑๓ ข้อ อันจัดว่า เป็นครุกาบัติ คืออาบัติที่มีโทษหนัก**

อาบัติสังฆาทิเสส

อาบัติสังฆาทิเสส ๑๓ ข้อนั้น เช่น

๑. ห้ามทำน้ำอสุจิให้เคลื่อน
๒. ห้ามจับต้องกายหญิง
๓. ห้ามพูดเกี้ยวหญิง
๔. ห้ามพูดล่อหญิง ให้บำเรอตนด้วยกาม
๕. ห้ามชักสื่อ

เฉพาะสงฆ์เท่านั้น

ถ้าภิกษุต้องอาบัติสังฆาทิเสสข้อหนึ่งข้อใดใน ๑๓ ข้อ ท่านให้อยู่ปริวาสกรรมตามกำหนด ทั้งมีบทบัญญัติว่าด้วยการอยู่ ปริวาสกรรม อย่างละเอียด (ซึ่งจะหยิบยกมากล่าวในตอนหลัง) โดยหามีฆราวาสเกี่ยวข้องไม่

ฉะนั้นการที่พระภิกษุเที่ยวไปจัดพิธีอยู่ปริวาสกรรมตามวัดวาต่างๆ แล้วมีฆราวาสรวมทั้งสามเณรและแม่ชีไปร่วมอยู่ด้วยนั้น จึงเป็นการผิดหลักพระธรรมวินัยมาแต่แรกแล้ว

และการณ์ทั้งนี้ จะปล่อยให้ดำเนินไปด้วยความไม่ถูกในหลักพระธรรมวินัย เช่นนี้เรื่อยไปหรือไม่ก็สุดจะเดา

เพื่อความกระจ่างในเรื่องดังกล่าว ผู้เขียนได้ไปกราบเรียนถาม **ท่านเจ้าคุณโสภณคณาภรณ์** (ระแบบ จิตฺตาโณ) วัดบวรนิเวศวิหารซึ่งท่านได้ให้ความเห็นในเรื่อง

นี้ว่า

"การที่พระภิกษุไปชักจูงให้ฆราวาสมาอยู่ปริวาสกรรม ดังที่นิยมทำกันมานานแล้วนี่ มันผิดหลักพระธรรมวินัยมาแต่แรกแล้ว

ครั้งอาตมายังเด็ก ๆ อยู่ทางภาคใต้ก็ได้ยินเขาพูดกันว่า *"นั่งวาส"* **อันหมายถึงอยู่ปริวาสกรรมนี้แหละ แต่มีฆราวาสไปร่วมกับพระ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง**

แต่ถ้าเราจะสืบสาวราวเรื่องว่า มันเริ่มต้นกันมาตั้งแต่เมื่อใดนั้น อาตมาเคยถามคนที่มีอายุ ๗๐ - ๘๐ ปี ก็ยังไม่สามารถจะบอกได้เข้าใจว่า คงจะปฏิบัติกันมาผิด ๆ นานแล้ว"

ปริวาสเหมือนติดคุก

ครั้นผู้เขียนไปกราบเรียนถาม **ท่านเจ้าคุณศรีสุทธิกวี** (พิจิตร จิตวณฺโณ) วัดโสมนัสวิหาร ในเรื่องนี้ ท่านได้กรุณาชี้แจงว่า

"ปริวาสกรรม" นี้ คำย่อของพระเรียกว่า **"อยู่กรรม"** เป็นโทษของพระภิกษุที่ต้องอาบัติ

สังฆาทิเสส เป็นครุกาบัติ คืออาบัติที่มีโทษหนัก ถ้าจะเปรียบกับภาษาชาวบ้านแล้ว โทษของ**ปาราชิก**ก็เปรียบเสมือน**โทษประหาร** โทษของ**สังฆาทิเสส**เปรียบเหมือน**ติดคุก นิสสัคคีย์**เท่ากับโทษ**ปรับ อาบัตินอกนั้น**เท่ากับ**โทษตักเตือน**

การที่ภิกษุต้องอาบัติสังฆาทิเสสนั้น แล้วปิดความไว้ จะกี่วันก็ตาม ต้องไปอยู่ปริวาสเท่ากับวันที่ได้ปกปิดมา

ในระหว่างที่อยู่ปริวาสนี้ ถ้ามีภิกษุรูปหนึ่งรูปใดผ่านไปมาภิกษุผู้อาบัติจะต้องไปบอกกล่าวแก่ภิกษุนั้น ๆ ให้ท่านทราบด้วยว่าตนต้องอาบัติสังฆาทิเสส ไม่บอกไม่ได้ ถ้าไม่บอกก็เป็นอันขาดวัตร แล้วต้องบอกทุกวันด้วย

ในระหว่างที่อยู่ปริวาสนั้นจะไม่มีการฉันร่วมกับพระภิกษุอื่นจะรับไหว้ภิกษุอื่นไม่ได้

พออยู่ปริวาสเท่ากำหนดที่ปกปิดไว้แล้ว ก็มาประพฤติมานัต ๖ ราตรี คล้าย ๆ นักโทษชั้นดีกำลังรอปลดปล่อย แล้วจึงเข้าไปหาสงฆ์ขอออกจากอาบัติสังฆาทิเสส

ในการนี้ **จะต้องนิมนต์สงฆ์ ๒๐ รูปขึ้นไป มาสวดออกจากอาบัติสังฆาทิเสส** และต้องสวดในพระอุโบสถ

ด้วยเหตุนี้ การสร้างโบสถ์จึงต้องกำหนดให้มีความกว้างยาวพอที่จะบรรจุพระได้ ๒๑ รูป

"เคยมีพระฝรั่งต้องอาบัติสังฆาทิเสส พระท่านพามาสวดที่นี่" ท่านเจ้าคุณศรีบอกผู้เขียน

เมื่อสงฆ์สวดเรียบร้อยแล้ว จึงเป็นอันพ้นอาบัติไป

ส่วนเรื่องที่มีฆราวาสไปร่วมอยู่ปริวาสกรรมนั้น**ท่านเจ้าคุณศรีฯ** สันนิษฐานว่า "คงจะเป็นเพราะพระที่ท่านต้องอาบัตินี้จำต้องบอกกล่าวแก่พระภิกษุทุกรูปที่ผ่านไปมาหรืออยู่ในบริเวณนี้ ให้ทราบในอาบัติของท่าน แต่เมื่อไปอยู่วัดที่มีพระมาก ๆ มันก็ยุ่งจึงปลีกไปอยู่เสียตามป่า ที่ไม่มีพระภิกษุผ่านไปมาเสีย

ครั้นเมื่ออยู่ปริวาสแล้ว จะอยู่เฉย ๆ ก็กระไรอยู่ สู้ทำกรรมฐานไปในตัวมิได้ ท่านก็เลยใช้เวลาที่อยู่กรรม ทำกรรมฐานไปด้วย

คราวนี้ฆราวาส เผอิญมาพบเห็นเข้า ก็เลยเกิดเลื่อมใสใหญ่โต เห็นเป็นพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบก็เลยชวนกันมา **"นั่งวาส"** ตามภาษาทางใต้ เรื่องมันก็เลยตามเลยจนทุกวันนี้"

ไม่ควรเรียกปริวาส

ผู้เขียนฟังท่านเจ้าคุณศรีฯ สันนิษฐานเช่นนี้ พอจะเข้าเค้าอยู่

เพราะไม่เช่นนั้นทางภาคใต้คงไม่มีการ **"นั่งวาส"** มาแต่ดึกดำบรรพ์เป็นแน่

แต่ยังสงสัยเกี่ยวกับพระบวชใหม่ก็ดี สามเณรก็ดี แม่ชีก็ดี ไปร่วมอยู่ปริวาส ก็เลยกราบเรียนถามท่าน

"เรื่องพระบวชวันแรกก็ไปเข้าปริวาสแล้วนี้ อาตมาคิดว่าท่านคงจะยังไม่เข้าใจในพระธรรมวินัย" ท่านเจ้าคุณศรีฯ บอก

"ก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าพระบวชวันแรกจะต้องไปเข้าปริวาสทำไม ในเมื่อยังไม่ต้องอาบัติเลย แล้วเณรก็ดี แม่ชีก็ดีไปอยู่กับเขาทำไม มันเลอะไปหมด

ทางที่ถูกที่ควร ไม่น่าจะไปเรียกว่า เข้าปริวาสควรเรียกว่าไปบำเพ็ญภาวนา หรือไปทำกรรมฐานจะเหมาะกว่า"

ใช้ไม่ได้แต่ยังดีกว่าไปดูละคร

เมื่อผู้เขียนกราบเรียนถามท่านว่า การอยู่ปริวาสกรรมของพระทุกวันนี้ถูกอยู่หรือ?ท่านเจ้าคุณศรีฯ บอกว่า

"มันจะถูกได้อย่างไร การที่นั่งกันอยู่ทุกวันนี้ ใช้ไม่ได้ไม่ใช่ปริวาสกรรม แล้วการไปอยู่กันมาก ๆ เป็นหมู่ เป็นคณะ ครั้งละเป็นร้อย หลายร้อยทั้งมีไมโครโฟนโหวกเหวก ๆ อย่างนี้ จะได้กายวิเวกอย่างไร ?

เมื่อไม่ได้กายวิเวกก็ไม่มีจิตวิเวก ไม่มีจิตวิเวกก็ไม่มีอุปธิวิเวก จะได้ผลการอย่างไร อาตมาก็ไม่ทราบ"

ครั้นขอให้ท่านสรุปผลดีกับผลเสียในการอยู่ปริวาสกรรมตามวัดวาที่วัดกันเอิกเกริกทุกวันนี้ เจ้าคุณศรีฯ กล่าวว่า

"ถ้าพูดถึงผลเสีย ก็คือ มันไม่ถูกตามหลักพระวินัย ทำให้คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไขว้เขว ทำให้คนเข้าใจผิดในหลักพระศาสนา

ถ้าจะพูดในแง่ที่ดีอาตมาก็ว่าได้ไปทำบุญ ทำทาน ไปฝึกจิต ดีกว่าไปเฮฮากันในโรงหนัง โรงละคร

บางคนไม่รู้ว่า ปริวาส คืออะไร **นึกว่าเป็นกรรมฐานหมู่ ลองไปถามกันดูเถิด พวกที่นั่งกันเป็นกลุ่ม ๆ น่ะรู้จักคำว่า** ปริวาสหรือเปล่า"

ท่านเจ้าคุณศรีฯ ได้พูดถึงปริวาสกรรมต่อไปว่า

"บางคนมาปรารภว่า จะทำกรรมฐานได้อย่างไร ถ้าไม่เข้าปริวาสให้ศีลบริสุทธิ์เสียก่อน เขาถือว่าต้องทำตัวให้บริสุทธิ์เสียก่อนให้ศีลบริสุทธิ์ก่อน จึงต้องเข้าปริวาส

ซึ่งเรื่องนี้ไม่ใช่เช่นนั้น ถ้าเกรงศีลไม่บริสุทธิ์ก็แสดงอาบัติเท่านั้นเอง เพราะไม่ใช่ครุกาบัติ ไม่ได้ต้องอาบัติสังฆาทิเสสนี่ แต่ถ้าปาราชิกมาแล้วละก็ ไม่ต้องแสดงแล้วคอขาดแล้ว !"

** (แหล่งที่มา: นิตยสารโลกทิพย์ ฉบับที่ ๓๖ ปีที่ ๓ เดือนกรกฎาคม (ฉบับแรก) พ.ศ. ๒๕๒๗)*

■ ■ ■ ■

นิตยสาร พุทธะ
ถ.บางขุนเทียน จ.กรุงเทพฯ

4 เมษายน 2536

นมัสการ พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงคโล

ด้วยกระผมได้เคยมาอบรมพระกัมมัฏฐานในเดือนธันวาคม 2535 ได้ฟังการบรรยายเรื่อง การเข้าปริวาสกรรมที่ถูกต้องจากพระอาจารย์ ทำให้กระผมได้รับความกระจ่าง ได้รู้ถึงพระธรรมวินัยที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเข้าปริวาสกรรม ก่อนมาเข้ารับการอบรม กระผมได้เคยถามเพื่อนพระภิกษุหลายรูปด้วยกันเกี่ยวกับการเข้าปริวาสกรรม ก็ได้คำตอบหลายอย่าง เช่น เข้าเพื่อให้ศีลบริสุทธิ์บ้าง, เข้าเพราะสงสัยบ้าง, เข้าเพราะได้ความรู้และประสบการณ์, เข้าเพราะอยากได้เงิน คำตอบต่างๆ เหล่านี้ ทำให้ผมมีความเข้าใจผิดตามไปด้วย แต่กระผมก็ยังไม่เคยไปเข้าปริวาสกรรม พอดีได้มาอบรมพระกัมมัฏฐานที่วัดหลวงพ่อสด ฯ ก่อน ทำให้ได้รับความกระจ่างที่ถูกต้องในพระธรรมวินัย และไม่คิดที่จะเข้าปริวาสกรรมอีก เพราะว่าไม่ผิดในสังฆาทิเสส 13

กระผมได้บังเอิญไปพบหนังสือเล่มหนึ่ง ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับการเข้าปริวาสกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งตรงกับที่พระอาจารย์มหาเสริมชัย ได้บรรยายธรรมไว้ หนังสือเล่มนั้นคือ "นิตยสารโลกสิทธิ์ ฉบับที่ 36 ปีที่ 3 เดือนกรกฎาคม (ฉบับแรก) พ.ศ. 2527" ในหัวข้อเรื่อง ปริวาสกรรมคืออะไร ทำให้กระผมมั่นใจในความถูกต้องมากขึ้น กระผมจึงได้ส่งเอกสารมาถวายแด่พระอาจารย์ เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงเผยแผ่ไปยังพระภิกษุสามเณรที่มาเข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐาน และที่ยังเข้าใจผิด

กระผมขออนุโมทนาที่ทางวัดหลวงพ่อสด ฯ ได้เป็นผู้ชี้นำทางสว่างและทางที่ถูกที่ควรในพระธรรมและพระวินัยให้แก่พระภิกษุสามเณรที่คำลังหลงทาง ได้ถูกต้องตามทางที่ถูกต้อง และได้จรรโลงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

นมัสการด้วยความเคารพ

ปิยวาทมโก ภิกขุ

ขอเชิญเป็นเจ้าภาพสร้างเสนาสนะถวายเป็นวิหารทาน

มูลค่าห้องละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ด้วย**วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** มีดำริจะสร้างกุฏิที่พำนักสงฆ์ เป็นเรือน ๒ ชั้น ๆ ละ ๑๒ ห้อง รวมเป็น ๒๔ ห้อง (มีห้องน้ำ-ห้องสุขาเบ็ดเสร็จ) คิดเป็นมูลค่าห้องละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๒๐๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อภายในบริเวณห้อง
ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๑๐๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อร่วมกับเจ้าภาพรายอื่นอีก ๑ ชื่อ
ผู้ประสงค์จะเป็นเจ้าภาพ ๕๐,๐๐๐* บาท จะได้รับการจารึกชื่อร่วมกับเจ้าภาพรายอื่นอีก ๓ ชื่อ

ทะยอยนำเงินส่งได้ภายใน ๒ ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ นี้เป็นต้นไป

ขอเชิญติดต่อบริจาคและรับพระเป็นที่ระลึกได้ที่

๑. **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕, ๒๒๕-๑๙๙๘
๒. ประชาสัมพันธ์ **วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม** ริมถนนสายบางแพ-ดำเนินสะดวก กม.ที่ ๑๔ จ.ราชบุรี โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๐๐

(* ๒๐๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงรุ่น ๔ พิมพ์สี่เหลี่ยม ของวัดปากน้ำ เป็นที่ระลึก ๑ องค์
๑๐๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงรุ่น ๔ พิมพ์สามเหลี่ยม ของวัดปากน้ำ เป็นที่ระลึก ๑ องค์
๕๐,๐๐๐ บาท จะได้รับพระผงสมเด็จพระธรรมกายฝังเพชร เป็นที่ระลึก ๑ องค์)

• •

สาธุชนผู้สนใจพระตระกูลวัดปากน้ำ โปรดทราบ

พระตระกูลวัดปากน้ำ ที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คณฺตฺตโม) รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำภาษีเจริญ และพระอาจารย์**มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล** เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม สร้างขึ้นตามแนววิชชาธรรมกายที่รับถ่ายทอดมาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจกแก่ผู้ทำบุญนั้น **ไม่มีขาย! แต่หาได้ไม่ยาก** เพราะผู้มาทำบุญที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม อำเภอ ดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี หรือที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. จะได้รับพระเป็นที่ระลึกตามที่กำหนดไว้ทุกท่าน

รายการสิ่งพิมพ์ เทปบันทึกเสียง และวีดีโอเทป
ธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกาย

จัดทำโดย

มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

สิ่งพิมพ์

๑. หลักการเจริญภาวนาเบื้องต้น ๑๐.-
๒. หัวใจของการเจริญภาวนา(ภาษาอังกฤษ) ๑๕๐.-
๓. พุทธภาวนา (พิเศษ) ๓๐.-
๔. โพธิปักขิยธรรม ๓๐.-
๕. สวดมนต์ทำวัตร ๑๕.-
๖. รูปหลวงพ่อสด (รูปเล็ก) ๑๐.-
๗. รูปหลวงพ่อสด (รูปใหญ่) ๕๐.-
๘. นิตยสารธรรมกาย (รวมเล่ม) ๒๕๐.-
๙. นิตยสารธรรมกาย ๓๐.-

วีดีโอเทป ภาคภาษาไทย

ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น-กลาง-สูง ชุดละ ๔ ม้วน (ระบบ VHS ๑๘๐ นาที) ม้วนละ ๕๐๐.-
(ธรรมปฏิบัติชั้นสูงให้เฉพาะผู้ปฏิบัติได้ถึงธรรมกายแล้วเท่านั้น)

วีดีโอเทป ภาคภาษาอังกฤษ

๑. ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น-กลาง-สูง ชุดละ ๓ ม้วน (ระบบ NTSC ๑๘๐ นาที) ม้วนละ ๕๐๐.-
๒.ธรรมปฏิบัติเบื้องต้น-กลาง-สูง ชุดละ ๒ ม้วน (ระบบ VHS ๑๘๐ นาที) ม้วนละ ๕๐๐.-

เทปบันทึกเสียง

๑. ธรรมปฏิบัติ ๑ ๓๐.-
๒. ธรรมปฏิบัติ ๒ ๓๐.-
๓. อานุภาพธรรมกาย ๑ ชุด ๓ ม้วน ๙๐.-
๔. ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าฯ ๑ ชุด ๓ ม้วน ๖๐.-
๕. ธรรมเทศนาหลวงพ่อวัดปากน้ำ ๓๐.-
๖. พระประสงค์-ให้เราผู้ปฏิบัติ ๓๐.-
๗. การบำเพ็ญบารมีเพื่อความสิ้นกิเลสและกองทุกข์ถึงมรรคผลนิพพาน ๕๐.-
๘. สู่ทางพระนิพพาน ๑ ชุด ๓ ม้วน ๙๐.-
๙. ทานกุศล ๖๐.-
๑๐. การป้องกันแก้ไขปัญหาชีวิตด้วยธรรม ๑ ชุด ๒ ม้วน ๖๐.-
๑๑. ภาวนาธรรมชั้นต้น-กลาง ๗ ม้วน ๒๑๐.-
๑๒. ทำวัตรเช้า ๓๐.-
๑๓. ทำวัตรเย็น ๓๐.-
๑๔. ตอบปัญหาธรรม อบรมพระรุ่น ๒๑ ๑ ชุด ๒ ม้วน ๖๐.-

ขอเชิญตั้งทุนนิธิภัตตาหารคิลานเภสัช
ในชื่อวงศ์ตระกูล หรือคณะของท่าน

วัตถุประสงค์เพื่อนำดอกผลมาใช้เป็นค่าภัตตาหารและค่ารักษาพยาบาลแด่พระภิกษุ สามเณร ผู้อยู่ศึกษาและปฏิบัติธรรม และเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่พระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ **"วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม"** ใน **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

(๑) **ต้นทุนนิธิของท่านคงอยู่ตลอดไป**

(๒) **ได้ดอกผลมาเป็นค่าใช้จ่ายปัจจัยสี่แด่พระภิกษุ สามเณร ผู้ประพฤติธรรมและเผยแพร่ธรรมอันเป็นบุญเขตกว้างขวางไม่มีประมาณ เป็นบุญและบารมีหลั่งไหลติดตามให้ผลแก่ท่านตลอดกาลนาน** ให้เป็นผู้เจริญรุ่งเรือง สุข สมบูรณ์ บริบูรณ์ ด้วยมนุษยสมบัติ อันมีทรัพย์สมบัติ รูปสมบัติ คุณสมบัติ และบริวารสมบัติ เป็นต้น และสวรรคสมบัติอันประณีต ได้เป็นพลวปัจจัยให้ถึงนิพพานสมบัติ มีมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

(๓) **เท่ากับท่านได้ใส่บาตรทุกวัน และได้รักษาพยาบาลภิกษุอาพาธเป็นประจำ เมื่อนึกถึง "บุญเป็น" คือบุญอันตั้งเป็นอยู่ตลอดกาลนาน ได้ทุกเวลา จิตใจย่อมผ่องใสทุกเมื่อด้วยบุญนี้** ชีวิตย่อมไม่มีตกต่ำ มีแต่จะเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป

(๔) ขอเชิญผู้มีจิตศรัทธาปวารณาและบริจาคตั้ง **"ทุนนิธิภัตตาหารฯ"** นี้ได้ทุกวัน **ด้วยทุนประเดิม ๑,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันบาท) ขึ้นไป และเพิ่มทุนได้ทุกวัน** (ครั้งละ ๕๐๐ บาทขึ้นไป ตามระเบียบของธนาคาร)

ขอเชิญท่านสาธุชนปวารณาตั้งทุนได้ตามกำลังศรัทธา และจะมอบใบทุนนิธิภัตตาหารคิลานเภสัชให้เมื่อตั้งทุนครบ ๑,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันบาท) ขึ้นไปแล้ว ติดต่อขอตั้งทุนได้ทุกวันตั้งแต่บัดนี้ที่:

๑. สำนักงาน**มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕ , ๒๒๕-๑๙๙๘

๒. ประชาสัมพันธ์ **วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐ โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๐๐

๓. สำนักงาน**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** ตึกบวรเทพมุนี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม. ๑๐๑๖๐

เช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมให้แก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**
หากส่งเงินทางธนาณัติไปรษณีย์โปรดสั่งจ่าย **ป.ณ.หลานหลวง** ในนาม
มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม.๑๐๑๐๐

ขอเชิญสาธุชนเข้าร่วมการอบรมพระกัมมัฏฐาน
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ
ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี

เนื่องในโอกาสที่เปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ ๑-๑๕ ธันวาคมของทุกปี เพื่อสร้างพระในใจพระและสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒินั้น ทางสถาบันได้เปิดโอกาสให้อุบาสก อุบาสิกา สาธุชนทั่วไปเข้ารับการอบรมได้ โดยขอให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑) ถือศีล ๘

๒) บำรุงค่าภัตตาหารเลี้ยงพระและค่าอาหารแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมตามกำลังศรัทธา

๓) เตรียมเครื่องใช้ประจำตัว ดังต่อไปนี้ไปด้วย

- เสื้อผ้าชุดสีขาว และเครื่องใช้ประจำตัวประจำวัน
- เสื่อ ผ้าห่มนอน และมุ้งหรือกลด

เนื่องด้วยที่พักสำหรับชาย-หญิงมักจะไม่พอแก่ผู้เข้าไปอยู่อบรมพระกัมมัฏฐาน ทางสถาบันใคร่ขอสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมอยู่กลด เพราะสัปปายะดี (เงียบสงัดจากเสียงพูดคุยรบกวน) และไม่ต้องอยู่ใกล้ชิดกันเกินไป และในกรณีที่มีผู้เข้ารับการอบรมมากที่พักมักไม่พอดังกล่าว

สำหรับท่านที่ไม่มีกลดเป็นของตนจะขอใช้กลดของสถาบันก็ได้ จะช่วยบำรุงกลดตามกำลังศรัทธาเพื่อให้สถาบันพอมีเงินทุนไว้ซ่อมหรือซื้อกลดเพิ่มใหม่แทนของเก่าที่ชำรุด ก็ขออนุโมทนา

๔) ข้อห้ามระหว่างการอบรม

๔.๑ ห้ามสูบบุหรี่ตลอดระยะเวลาของการอบรม (เลิกเด็ดขาดตลอดไปได้จะดีมาก)

๔.๒ ห้ามขาดการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่จะติดธุระที่มอบหมายให้หรือเจ็บป่วย

๔.๓ ห้ามฟังวิทยุ

๔.๔ ห้ามจับกลุ่มสนทนากันในเรื่องไร้สาระที่ไม่ใช่การสนทนาธรรมหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

๔.๕ ห้ามพูดโอ้อวดผลของการปฏิบัติธรรม

๔.๖ ห้ามลงอาบน้ำหรือซักผ้าในคลอง

๔.๗ ห้ามทำความสกปรกในบริเวณสถาบัน เช่นทิ้งขยะมูลฝอยลงในที่ ๆ มิได้จัดภาชนะรองรับไว้

๕. ข้อควรปฏิบัติระหว่างการอบรม

๕.๑ ต้องช่วยตนเองในเรื่องความเป็นอยู่ เช่น ช่วยตนเองในการตักอาหารและการล้างถ้วยชามที่ใช้รับประทานอาหาร และทำความสะอาดสถานที่พักอาศัยเป็นต้น

๕.๒ ต้องรักษาความสะอาดในบริเวณสถาบัน

๕.๓ ต้องมีความสำรวมในทุกอิริยาบถ

๕.๔ ต้องร่วมมือกับสถาบันทุกอย่าง

๕.๕ ต้องตรงต่อเวลา

กำหนดการประจำวัน

๐๔.๐๐ น.	ตื่นนอน (สัญญาณระฆัง)
๐๔.๓๐ น.	ทำวัตรเช้า แล้วฝึกเจริญภาวนาธรรม
๐๖.๓๐ น.	รับประทานอาหารเช้า
๐๗.๐๐ น.	อุบาสกอุบาสิกาส่วนหนึ่งไปช่วยกิจกรรมพระบิณฑบาต
๐๘.๐๐ น.	อุบาสกอุบาสิกาวิทยากรและผู้ปฏิบัติธรรมได้ถึงธรรมกายต่อวิชชา
๐๙.๓๐ น.	ช่วยจัดและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์
๑๑.๐๐ น.	รับประทานอาหารแล้ว พักผ่อนตามอัธยาศัย
๑๔.๐๐ น.	รับฟังธรรมบรรยาย
๑๗.๐๐ น.	ทำวัตรเย็น แล้วแบ่งกลุ่มฝึกเจริญภาวนาธรรมแล้วพักทำธุระส่วนตัว
๑๙.๓๐ น.	เจริญภาวนาธรรม
๒๑.๓๐ น.	ดับไฟ นอนหรือปฏิบัติภาวนาธรรมเองตามอัธยาศัย

กิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะ มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

การอบรมการเจริญภาวนาธรรม

ภายใต้การควบคุมพระกัมมัฏฐานของ พระเดชพระคุณ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คณฺตฺตโม) และ**พระอาจารย์มหาเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร)**

๑. ที่ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง)

ทุกวันอาทิตย์ วันละ ๓ รอบ (เฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทานภัตตาหารเพลร่วมกันด้วย) ดังต่อไปนี้

๐๙.๐๐ น. เฉพาะผู้เจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงและวิทยากร

๑๐.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปฝึกเจริญภาวนาทั้งเบื้องต้นและเบื้องกลางร่วมกัน

๑๓.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไป โดยแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อย ให้พระวิทยากรและวิทยากรฆราวาส ควบคุมแนะนำโดยใกล้ชิดเป็นกลุ่ม ๆ

ทุกวันจันทร์ และ **พฤหัสบดี** ภาคค่ำ เวลา ๑๘.๓๐ น.

● **ที่พระอุโบสถ วัดสระเกศ** ระหว่างเทศกาลเข้าพรรษาทุกวันพระ เวลา ๑๐.๓๐ น. (ก่อนเวลานี้มีพระธรรมเทศนา)

๒. ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทุกเย็น ที่วิหารเจริญภาวนา(ตึกขาว) และที่ตึกบวรเทพมุนี

๓. ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ใน **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี**

ทุกวันเสาร์ต้นเดือน เวลา ๐๗.๓๐ น. มีรถรับส่งผู้มีจิตศรัทธาไปปฏิบัติธรรม ที่วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม โดยไม่เสียค่าโดยสารแต่ประการใด เป็นประจำเช่นเคย มีกำหนดดังนี้

๐๙.๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วเจริญภาวนาธรรม

๑๑.๐๐ น. ถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์

๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน

๑๓.๐๐ น. ทำวัตรเย็น ฝึกเจริญภาวนาธรรม

๑๔.๓๐ น. ออกเดินทางกลับจากสถาบันฯ

๔. ที่ธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ด้านหลังตึกเลขาธิการ จุฬาฯ)

ทุกวันอังคาร และ **พฤหัสบดี** เวลา ๑๒.๑๕ น.

รายการธรรมปฏิบัติ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์

๑. ช่อง ๙ อสมท. ทุกวันอาทิตย์สัปดาห์ที่ ๒ และ ๕ ของเดือน เวลา ๐๘.๐๐-๐๘.๓๐ น.

รายการ "ธรรมสู่สันติ" และ "ธรรมก่อนนอน" ทางสถานีวิทยุต่าง ๆ

๑. **สถานีวิทยุ ททท.(ภาคปกติ)** อสมท. กรุงเทพฯ ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๓๐-๐๙.๐๐ น.

๒. **สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย** กรมประชาสัมพันธ์ ทุกคืนวันอาทิตย์ (ก่อนปิดสถานี)

ขอเชิญร่วมสร้างอุโบสถ (วิหารธรรมกาย) วัดหลวงพ่อสด

ในสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

อุโบสถ เป็นหัวใจสำคัญของวัด ด้วยว่าเป็นวิหารที่ประดิษฐานพระประธานแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเขตที่ต้องกำหนดเพื่อการทำสังฆกรรมที่สำคัญต่าง ๆ ของพระภิกษุสงฆ์ มีการบรรพชาอุปสมบทกุลบุตรทั้งหลาย การสวดและรับฟังปาฏิโมกข์ตามพระวินัยพุทธบัญญัติของพระบรมศาดา เพื่อทบทวนความบริสุทธิ์กายวาจาใจของพระภิกษุสงฆ์ร่วมกัน เป็นการรักษาพระธรรมและพระวินัยของพระพุทธเจ้าไว้มิให้วิบัติคลาดเคลื่อนและสูญหาย อุโบสถหลังนี้เป็นอุโบสถสองชั้นในงบประมาณการก่อสร้าง ๒๒ ล้าน กำหนดจะก่อสร้างเสร็จในปลายปี พ.ศ.๒๕๓๕ จะได้ใช้พื้นที่ชั้นล่างเป็นสถานที่อบรมและปฏิบัติภาวนาธรรม เพื่อสร้างพระในใจคน เพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์และวิทยากรให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยกันสืบพระบวรพุทธศาสนาให้ยืนยาวยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ขณะนี้ได้มีผู้เป็นเจ้าภาพแล้วประมาณ ๑๙ ล้านบาท ยังขาดอยู่อีกประมาณ ๔ ล้านบาท จึงขอเชิญชวนสาธุชนทุกท่านร่วมเป็นเจ้าภาพสร้างปูชนียสถานที่สำคัญนี้โดยพร้อมเพรียงกันจักเป็นมหากุศลทับทวีเพิ่มพูนบารมี รัศมี กำลังฤทธิ์ ฯลฯ แก่ท่านต่อ ๆ ไปไม่มีที่สิ้นสุด แล.

๑) เจ้าภาพวงเงิน ๑๐๐,๐๐๐.- บาทขึ้นไป จะได้รับการจารึกชื่อไว้ในที่พิเศษในวิหารเป็นการเฉพาะ มีเพียง ๑๕๐ ที่เท่านั้น

๒) เจ้าภาพวงเงิน ๓๐,๐๐๐.- บาทขึ้นไป จะได้รับการบันทึกชื่อไว้ในสมุดพิเศษ ซึ่งจะเก็บไว้ในวิหารเพื่อแสดงให้สาธุชนรุ่นหลังได้อนุโมทนาต่อไป

๓) เจ้าภาพวงเงินต่ำกว่านี้ก็จะได้รับการบันทึกชื่อไว้ในหนังสือที่ระลึก

ผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพได้ที่:

๑. สำนักงาน**มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญวัดสระเกศฯ กทม.๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

๒. สำนักงานโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน ตึกบวรเทพมุนี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กทม.๑๐๑๖๐

๓. สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ๗๐๑๓๐ โทร. (๐๓๒) ๒๕๔-๖๐๐

ส่งเงินโดยธนาณัติโปรดสั่งจ่ายในนาม **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** โดยสั่งจ่ายเงินทาง **ไปรษณีย์ พลับพลาไชย** กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐ ถ้าสั่งจ่ายเงินโดยเช็คธนาคาร โปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อม ให้ในนาม **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ด้วย ขออนุโมทนา

✂- -

ใบปวารณา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

นามผู้บริจาค.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทร.....

ประสงค์จะ

- ☐ รับเป็นเจ้าภาพที่ดินเป็นที่ตั้งสถาบันฯ เป็นจำนวนเงิน.....บาท
- ☐ รับเป็นเจ้าภาพอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์
- ☐ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยตลอดการอบรม รูปละประมาณ ๑,๕๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท
  - ☐ ค่าภัตตาหารแด่พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่จะมาเข้ารับการอบรม รุ่นละประมาณ ๕๐๐-๘๐๐ รูป เป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยวันละประมาณ ๑๐,๐๐๐-๑๒,๐๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา ประจำวันที่.....เป็นจำนวนเงิน.....บาท
  - ☐ รับเป็นเจ้าภาพถวายกลดแด่พระสงฆ์ ชุดละ ๘๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท
- ☐ รับเป็นเจ้าภาพกิจกรรมเผยแพร่ธรรมปฏิบัติทั่วไป เป็นจำนวนเงิน.....บาท
- ☐ รับเป็นเจ้าภาพร่วมสร้างพระอุโบสถ เป็นจำนวนเงิน.....บาท
- ☐ เป็นเจ้าภาพร่วมบรรจุพระผงจำนวนพระ.....องค์ เป็นจำนวนเงิน.....บาท

รวมเป็นจำนวนเงิน.....บาท

ตะกอนของกิเลส

ญาณรัตนะ*

การแสดงออกทางกาย วาจา และใจของมนุษย์ เป็นเรื่องที่ปุถุชนคนธรรมดายากที่จะอธิบายได้ แม้นจะคาดเดาก็ยังยากสาเหตุของการกระทำต่าง ๆ กัน พูดต่าง ๆ กัน และคิดต่าง ๆ กัน เป็นสาเหตุมาจากอะไร ทางวิทยาศาสตร์เองก็ยังไม่สามารถอธิบายได้ เพราะหากฎเกณฑ์หรือทฤษฎีไม่ได้ ในทางตรงกันข้ามทางพุทธศาสนา สามารถอธิบายในเรื่องการแสดงออกทางกาย วาจาและใจของมนุษย์ได้ อธิบายสาเหตุที่มาจากอิทธิพลของกิเลส การอธิบายในเรื่องนี้ก็ยังเป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมจะสามารถเข้าใจได้ง่าย แม้นปฏิบัติธรรมแต่ถ้ามิได้ใคร่ครวญพิจารณาก็อาจจะยังไม่มีปัญญาพอที่จะเข้าใจได้ หรือรู้เท่าทันกิเลสได้ เพราะกิเลสนั้น จะค่อย ๆ เกิดขึ้นทีละเล็กทีละน้อย เหมือน**ตะกอน**ที่ค่อย ๆ สะสมเพิ่มมากขึ้น พอสรุปเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ขั้นเริ่มต้น จะเริ่มจากการกระทำผิดศีลเล็ก ๆ น้อย ๆ และเป็นเหตุให้ผลของกรรมหรือการกระทำนั้นถูกประทับไว้ ที่ธาตุธรรมเห็น จำ คิด รู้ คือใจ ตรงศูนย์กลางกายสุดหยาบสุดละเอียดของบุคคลคนนั้น กรรมชั่วที่ได้สั่งสมไว้นี้ จะค่อย ๆ ส่งผลเป็นเหตุให้สร้างกิเลสเพิ่มมากยิ่งขึ้นโดยไม่รู้ตัว และกระทำผิดศีลเพิ่มมากขึ้น จนบดบังและเบี่ยงเบนความเห็นที่ถูกต้องไป

ขั้นที่ ๒ ขั้นสั่งสม กิเลสที่สั่งสมเพิ่มมากขึ้น จะเป็นอาสวะกิเลส เป็นตะกอนสั่งสมและนอนเนืองอยู่ในใจ คือ เห็น จำ คิด รู้จะผูกรัดแน่นยิ่งขึ้น และกิเลสเหล่านี้ก็จะคอยดลจิตดลใจให้สามารถ

**กรรมการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองที่ปรึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประจำสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน ดี ซี*

กระทำบาปอกุศลได้ง่ายขึ้น จากอาสวะกิเลส จะพอกพูนมากยิ่งขึ้นจนเป็นอนุสัยกิเลส หรือกิเลสที่ติดแน่นอยู่ภายในจิตสันดานของแต่ละบุคคล ยากที่จะแกะออกได้ เหมือนตะกอนที่พอกหนามากยิ่งขึ้นและพร้อมที่จะฟุ้งขึ้นมาทำหน้าที่ได้ทันทีอย่างรวดเร็ว เมื่อมีการกระตุ้นหรือเร่งเร้าจากอารมณ์ภายนอก คือประสาทสัมผัสทาง ตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ

ขั้นที่ ๓ ขั้นให้ผล เมื่ออนุสัยกิเลสที่อยู่ ณ ภายใน ถูกอกุศลจิตที่เกิดจากอารมณ์ภายนอกอันได้แก่การรับรู้ รูป เสียง กลิ่น รส และประสาทสัมผัสทางกายรวมกับจิตใจ ก็จะปรุงแต่งให้อารมณ์ คือสิ่งสัมผัสนั้น ว่าน่ารักน่าใคร่ น่ายินดีพอใจ (อิฏฐารมณ์) หรือว่าน่าเกลียดน่าชัง ไม่น่ายินดีพอใจ (อนิฏฐารมณ์) แล้วกระตุ้นให้กิเลสตระกูลโลภะ โทสะ และโมหะ ดลจิตใจให้แสดงออกตามอำนาจของกิเลสทางกาย ทางวาจา และทางใจ ไปในทางที่ไม่ดีเป็นบาปอกุศล แล้วส่งผลให้ได้รับความทุกข์เดือดร้อน และย้อนกลับไปเริ่มต้น ในขั้นที่ ๑ สั่งสมในขั้นที่ ๒ และให้ผลในขั้นที่ ๓ ใหม่อีกเป็นวัฏฏจักรเช่นนี้และเพิ่มมากขึ้น หากมนุษย์ตั้งอยู่ในความประมาทขาดสติสัมปชัญญะ รู้ผิดชอบชั่วดี บาปบุญคุณโทษแล้วก็จะยิ่งถลำตัวลงต่ำ เหมือนก้อนศิลาที่ตกลงไปในบ่อที่ไม่มีก้นดิ่งลึกลงไปหาที่สุดมิได้

ศีลห้าเป็นศีลที่ช่วยให้มนุษย์มีความประพฤติเรียบร้อยดี เป็นปกติ ละเว้นจากบาปอกุศลได้ แต่มนุษย์กลับไม่เคร่งครัดและให้ความสำคัญในการรักษาศีล ปล่อยให้ละเมิดหรือประพฤติผิดศีลอยู่เป็นประจำ ตัวอย่างเช่น การดื่มสุราเมรัย แม้จะดื่มเล็กน้อยและไม่ถึงกับมึนเมาขาดสติ หรือไม่ไปเบียดเบียนบุคคลอื่น แต่ก็ละเมิดในลักษณะเบียดเบียนตนเอง กิเลสและกรรมก็จะถูกสั่งสมเป็นตะกอนนอนเนื่องอยู่ในใจ ในธาตุในธรรม และละเอียดลึกลงไปในจิตสันดานของผู้นั้น จนทำให้ดวงธรรมและกายละเอียด ณ ภายในแค้ร้าหมองไม่ผ่องใสตามไปด้วย เปลี่ยนภพภูมิที่เคยใสบริสุทธิ์เป็นสุคติภพ ให้มัวหมองลงเป็นทุคติภพ

ตะกอนของกิเลสหากไม่หมั่นรักษาศีลและเจริญภาวนาสมาธิ แล้วพิจารณาสภาวธรรมให้เกิดปัญญา ก็ยากที่จะเห็นและกำจัดก็ไปได้ หรือกำจัดไปได้ก็เพียงแต่กิเลสหยาบ ๆ เท่านั้น การกำจัดตะกอนของกิเลสที่ได้ผลคือ การหมั่นเจริญภาวนาสมาธิและปัญญา (สมถวิปัสสนา-กัมมัฏฐาน) พิจารณากายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม ตามแนวสติปัฏฐานสี่ และด้วยการเพียรสังวรระหวังศีลและอินทรีย์ จึงไม่ประมาทขาดสติสัมปชัญญะ รู้เท่าทันกระบวนการของจิตที่ชอบใฝ่ชั่วใฝ่ต่ำ ให้เกิดปัญญารู้แจ้งในสภาวธรรมตามที่เป็นจริง แล้วก็จะกำจัดกิเลสทั้งหยาบและละเอียดเหล่านั้นได้.

■ ■ ■ ■

ใบบอกรับเป็นสมาชิกนิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่_____เดือน_____พ.ศ._____
นาม_____บ้านเลขที่_____หมู่ที่_____ตรอก/ซอย_____
ถนน_____ตำบล/แขวง_____อำเภอ/เขต_____
จังหวัด_____รหัสไปรษณีย์_____โทรศัพท์_____
(๑) ประสงค์จะ : ☐ เป็นสมาชิก (ไม่คิดค่าส่ง) ตั้งแต่ฉบับที่_____
☐ ต่ออายุสมาชิก
☐ เป็นเจ้าภาพจัดส่งถวาย/ให้แก่: _____
ที่อยู่_____
(๒) เป็นเวลา : ☐ ๑ ปี อัตรา ๑๒๐ บาท ☐ ๒ ปี อัตรา ๒๔๐ บาท ☐ ๓ ปี อัตรา ๓๖๐ บาท
(ลงชื่อ)_____

โปรดส่งใบบอกรับไปที่: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕
หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่าย ปณ. หลานหลวง แห่งเดียว)
หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

ใบบอกรับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่_____เดือน_____พ.ศ._____
นาม_____บ้านเลขที่_____หมู่ที่_____ตรอก/ซอย_____
ถนน_____ตำบล/แขวง_____อำเภอ/เขต_____
จังหวัด_____รหัสไปรษณีย์_____โทรศัพท์_____
ประสงค์จะ: ☐ **รับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร** และให้ประกาศชื่อไว้ที่
☐ ปกหน้าด้านใน ๔,๐๐๐ บาท ☐ ปกหลังด้านนอก ๕,๐๐๐ บาท
☐ ปกหลังด้านใน ๓,๐๐๐ บาท ☐ หน้าสอดสี ๓,๐๐๐ บาท
☐ อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์ ๑,๐๐๐ บาท ☐ ประสงค์จะออกนาม ☐ ไม่ประสงค์ออกนาม
☐ อื่น ๆ_____จำนวนเงิน_____บาท
(ลงชื่อ)_____

โปรดส่งใบบอกรับไปที่ : **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕
หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่าย ปณ. หลานหลวง แห่งเดียว)
หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

วันมาฆบูชา

ภาคเช้า หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม ให้ศีล บรรยายธรรมและนำเจริญภาวนาบนศาลาอเนกประสงค์ แล้วถวายสังฆทานภัตตาหารเพลร่วมกัน ภาคบ่าย หลวงพ่อเจ้าอาวาส นำปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน แล้วพระสงฆ์ฟังพระปาฏิโมกข์ในอุโบสถ จากนั้นนำสาธุชนพุทธบริษัทเวียนเทียนบูชาพระรัตนตรัยรอบอุโบสถอันเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ และพระพุทธชัยมงคล(พระประธานหยก) และพระคู่บารมีพระประธานที่ศักดิ์สิทธิ์ เสร็จแล้วสาธุชนรับการพรมน้ำพระพุทธมนต์เพื่อความเป็นสิริมงคลร่มเย็นแก่ชีวิต

อบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน รุ่นที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๗-๑๒ พ.ค. ๓๖

การอบรมธรรมปฏิบัติแก่เยาวชนภาคฤดูร้อนครั้งนี้ มีนักเรียน นักศึกษา สามเณร และครู เข้าร่วมรับการอบรมด้วยรวม ๑๐๕ คน ซึ่งปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ เพราะมีผู้ปฏิบัติเข้าถึงธรรมกาย ๒๘ เปอร์เซนต์ของผู้รับการอบรมทั้งหมด นอกนั้นเป็นผู้เห็นดวงธรรมและกายในกายอีกหลายคน

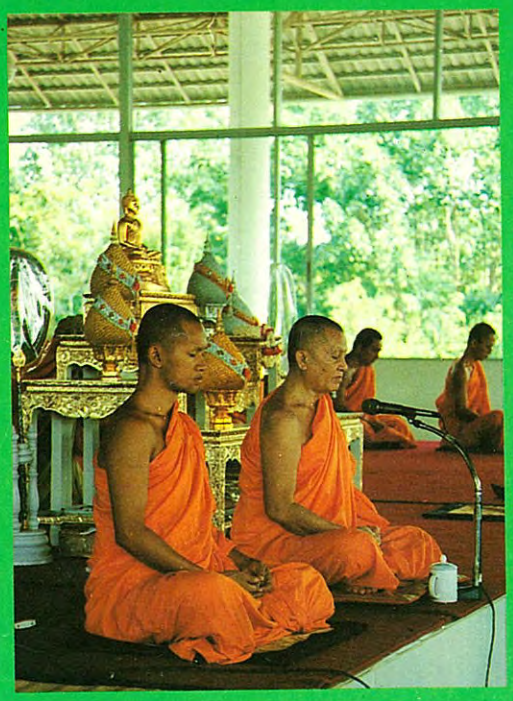

• *บนซ้ายและขวา* หลวงพ่อพระมหาเสริมชัย ชยมงฺคโล เจ้าอาวาส กำลังสอนการเจริญภาวนาธรรมแก่นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนครูและผู้ปกครองที่เข้าร่วมรับการอบรมครั้งนี้

• *ล่างซ้าย* ส่วนหนึ่งของเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ที่ปฏิบัติภาวนาได้ผลดีมาก คือเข้าถึงความสงบในตน จนถึงธรรมกาย

• *ล่างขวา* ความเป็นอยู่อันสบาย ภายใต้ร่มกลดสีขาวนวล บนพื้นหญ้าดุจพรมสีเขียวขจี ของธรรมชาติอันสงบภายในบริเวณวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

30.00